

*Starika Alojzija Vrhovca 41. letnica
Mestni duhovnik v ZDA*

Ave Maria

pkt. št. 85781 G. 2 iz Amerike

od pošiljatelja Jakša Vrhovca

KRALJICA
MIRU
PROSI
ZA
NAS!

Koledar

1947

Published monthly except October and semi-monthly during that month by the Franciscan Fathers, P. O. Box 608, Lemont, Illinois. Subscription prices: U. S. A. \$2.50 for one year; C a n a d a \$3.00 for one year. Subscriptions are payable in advance. Entered as second-class matter at the Post Office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917. Authorized July 14, 1945.

Printed by
SERVICE PRINTERS,
304-306 Canal Street, Lemont, Ill.

AVE MARIA
KOLEDAR
1947

34. LETNIK KOLEDARJA

STANE: DOLAR

Izdali slovenski frančiškani
LEMONT, ILLINOIS

TISKARNA: SERVICE PRINTERS
Lemont, Illinois

KRALJICA MIRU! TEBI JE
POSVEČEN LETOŠNJI
"KOLEDAR AVE MARIA".
IZPROSI PRI NOGAH SVO-
JEGA SINA JEZUSA KRI-
STUSA OD SOVRAŠTVA IN
NEMIRA TOLIKO RAZ-
BIČANEMU ČLOVEŠKEMU
RODU LJUBEGA MIRU.

D 688/1965

JANUAR

Baragov mesec. Posvetimo ga spominu tega velikega Slovenca.

1	Sreda	Novo leto
2	Četrtek	Ime Jezusovo
3	Petek	Genovefa
4	Sobota	Tit
5	Nedelja	Simeon
6	Poned.	Sv. trije Kralji
7	Torek	Valentin, škof
8	Sreda	Severin
9	Četrtek	Julijan
10	Petek	Pavel, puščavnik
11	Sobota	Higinij
12	Nedelja	Sveta družina
13	Poned.	Veronika
14	Torek	Hilarij
15	Sreda	Maver
16	Četrtek	Marcel
17	Petek	Anton, puščavnik
18	Sobota	Sv. Petra stol
19	Nedelja	Marij in tov.
20	Poned.	Fabijan in Sebastijan
21	Torek	Neža
22	Sreda	Vincencij
23	Četrtek	Zaroka Marijina
24	Petek	Timotej
25	Sobota	Spreobrnjenje sv. Pavla
26	Nedelja	Baragova nedelja
27	Poned.	Janez Zlatousti
28	Torek	Roger, Edigij, Odorik
29	Sreda	Francišek Saleški
30	Četrtek	Janez, miloščinar
31	Petek	Peter Nol.

Vsaki dan opravi-
mo malo pobožnost k
B o g u za svetništvo
Baragovo in v s a k i
dan opravimo pobož-
nost, s katero ga pro-
simo, da naj prosi za
nas.

NEDELJE V JANUARJU

- 5. Predpraznik Razgl. Gospod.: Beg v Egipt.
- 12. Prva po razgl. G.: 12 letni Jezus v templju.
- 19. Druga po razgl. G.: Ženitnina v Kani.
- 26. Tretja po razgl. G.: Jezus ozdravi gobovca.

FEBRUAR

Posvečen delu za napredek in vpliv katoliškega tiska. Ta mesec v hišo katoliški list, če ga še ni. Ven pa s protikatoliškimi listi. Imate "Ave Maria" v Vaši hiši?

1	Sobota	Ignacij
2	Nedelja	Svečnica
3	Poned.	Blaž
4	Torek	Andrej Korzin
5	Sreda	Agata
6	Četrtek	Doroteja
7	Petek	Romuald
8	Sobota	Janez iz Mate
9	Nedelja	Ciril Aleks.
10	Poned.	Školastika
11	Torek	Lurška M. B.
12	Sreda	7 ustav. Ž.M.B. - Lincoln. roj. dan
13	Četrtek	Katarina
14	Petek	Valentin
15	Sobota	Faust in Jovita
16	Nedelja	Julijana
17	Poned.	Silvin
18	Torek	Simon, škof
19	Sreda	Pepelnica — Konrad
20	Četrtek	Sadet in tov., muč.
21	Petek	Irena
22	Sobota	Stol sv. Petra - Washing. roj. dan
23	Nedelja	Peter Damijan
24	Poned.	Matija, apostol
25	Torek	Feliks, papež
26	Sreda	Kvat. - Matilda
27	Četrtek	Baldomir
28	Petek	Kvat. - Roman

Največja sila na svetu danes je tisk. Kdor ima tisk, je gospodar sveta. Toliko milijonov nas je katoličanov, pa kje je naša moč? Ne skrbimo za močan katoliški tisk. Vsi na delo ta mesec! V vsako katoliško hišo katoliški list!

NEDELJE V FEBRUARJU:

2. Prva predpostna: Delavci v vinogradu.
9. Druga predpostna: Prilika o sejalcu.
16. Tretja predpostna: Jezus ozdravi slepca.
23. Prva postna: Hudič skuša Jezusa.

M A R E C

Posvečen pokori in postu. Greh Boga žali, pokora ga potolaži. Štiridesetdnevni postni čas je čas, da mislimo na to.

1	Sobota	(Kvat.) Albin
2	Nedelja	Neža iz Prage
3	Poned.	Kunigunda
4	Torek	Kazimir
5	Sreda	Janez Jožef
6	Četrtek	Perpetua in Felicita
7	Petek	Tomaž Akvinski
8	Sobota	Janez od Boga
9	Nedelja	Frančiška
10	Poned.	40 mučencev
11	Torek	Sofronij
12	Sreda	Gregorij Veliki
13	Četrtek	Evfrazija
14	Petek	Matilda
15	Sobota	Longin
16	Nedelja	Hilarij in Tacijan
17	Poned.	Patrik
18	Torek	Ciril iz Jeruzalema
19	Sreda	Jožef
20	Četrtek	Berta
21	Petek	Benedikt
22	Sobota	Lea
23	Nedelja	Viljem
24	Poned.	Gabrijel
25	Torek	Marijino oznanenje
26	Sreda	Ludger
27	Četrtek	Janez Damašcan
28	Petek	Žalostna M. B.
29	Sobota	Ciril, mučenec
30	Nedelja	Cvetna — Janez Klimak
31	Poned.	Veliki — Balbina

Bog je neskončno dober in usmiljen. Je pa tudi neskončno pravičen. Vse dobro gotovo poplača in vse hudo kaznuje. Zato delajmo dobro in varujmo se greha. To je klic postnega časa krščanski duši. Kdor tega noče verjeti, mora čutiti na sebi posledice.

NEDELJE V MESECU MARCU:

- 2. Druga postna: Jezusovo spreminjenje na gori.
- 9. Tretja postna: Jezus izžene hudiča.
- 16. Četrta postna: Jezus nasiti 4000 mož.
- 23. Tiha: Jezusa hočejo kamenjati.
- 30. Cvetna: Jezusov slovesen vhod v Jeruzalem.

A P R I L

Velikonočni mesec, mesec vstajenja Gospodovega, pa tudi mesec prerojenja narave, kar oboje naj uči človeka, da se mora tudi on vsako leto preroditi v novem krščanskem življenju za Boga in za bližnjega in samega sebe.

1	Torek	Veliki — Hugon
2	Sreda	Velika — Frančišek Pavlanski
3	Četrtek	Veliki — Rihard
4	Petek	Veliki — Izidor
5	Sobota	Velika — Vincenc Fererski
6	Nedelja	Velikonočna — Viljem
7	Poned.	Epifanij in tov., muč.
8	Torek	Albert
9	Sreda	Akacij
10	Četrtek	Ecehijel, prerok
11	Petek	Leo Veliki
12	Sobota	Zeno
13	Nedelja	Hermenegild
14	Poned.	Justin
15	Torek	Anastazija
16	Sreda	Benedikt Jožef Labre
17	Četrtek	Anicet
18	Petek	Apolonij
19	Sobota	Timon
20	Nedelja	Sulpicij in Servilijan
21	Poned.	Anzelm
22	Torek	Epipodij
23	Sreda	Varstvo sv. Jožefa, Jurij
24	Četrtek	Fidelis iz Sigmaringe.
25	Petek	Marko, evangelist
26	Sobota	Mati dobrega sveta, Marcel
27	Nedelja	Peter Kanizij
28	Poned.	Pavel od križa
29	Torek	Peter, muč.
30	Sreda	Katarina Sijenska

“Bratje, postrgajte
stari kvas, da postane
nete novo testo. Praznujmo
toraj veliko
noč ne v starem kvasu,
ne v kvasu hudobij in
pregreh, marveč v opresnih
kruhah čistosti in resnice.”
Tako nam kliče sv. c e r k v e
velikonočno nedeljo s sv. Pavlom.
Storimo to! V našo
lasno dobro bo

NEDELJE V APRILU:

- 6. Velikanoč: Vstajenje Gospodovo.
- 13. Bela: Jezus se prikaže apostolom.
- 20. Druga po Veliki noči: Jezus dobri Pastir.
- 27. Tretja po Veliki noči: Žalost in veselje učencev.

M A J

Posvečen naši ljubi Mariji Pomagaj, šmarniški kraljici. Celi mesec naj bo njej posvečen v našem življenju in delovanju. To bodo najlepše šmarnice in za nas najkoristnejše.

1	Četrtek	Filip in Jakob, apostola
2	Petek	Atanazij
3	Sobota	Najdenje sv. Križa
4	Nedelja	Monika, Florijan
5	Poned.	Pij V., papež
6	Torek	Janez
7	Sreda	Stanislav
8	Četrtek	Prikazovanje sv. Mihaela
9	Petek	Gregor Nazijanski
10	Sobota	Antonin
11	Nedelja	Frančišek Jeronim
12	Poned.	Pankracij
13	Torek	Servacij
14	Sreda	Bonifacij
15	Četrtek	Vnebohod G. J., Janez iz La Salle
16	Petek	Janez Nepomuk, Ubald
17	Sobota	Paskal Baylonski
18	Nedelja	Venancij
19	Poned.	Peter Celestin
20	Torek	Bernardin
21	Sreda	Valens
22	Četrtek	Rita
23	Petek	Deziderij
24	Sobota	Marija Pomagaj
25	Nedelja	Binkošti — Gregorij VII., papež
26	Poned.	Filip Nerski
27	Torek	Beda
28	Sreda	(Kvat.), Avguštin Kenterburški
29	Četrtek	Marija Magdalena Paciška
30	Petek	(Kvat.), Feliks I., papež
31	Sobota	(Kvat.), Marija Posr. mil., Angela

Ena izmed šmarnic, katero darujmo ta mesec šmarniški kraljici, naj bo nov naročnik za list "Ave Maria". Ohranil bo v hiši šmarnice celo leto. Vsaki mesec bo prišel v hišo in prinesel nekoliko Marijinega sončka s svojim pozdravom: Ave Maria!

V Lemontu pri naši Mariji Pomagaj imajo ameriški Slovenci skupne šmarnice vseh Slovencev. Udeležite se jih tudi Vi z malo lučko, ki naj gori ta mesec pred Marijo in ji govori, da jo tudi Vi še ljubite in jo prosite pomoči in varstva.

NEDELJE V MAJU:

- 4. Četrta po Veliki noči: Jezus obljubi sv. Duha.
- 11. Peta po Veliki noči: Jezus uči moliti.
- 18. Šesta po Veliki noči: O prihodu Tolažnika.
- 25. Binkoštna: Prihod sv. Duha.

J U N I J

Evharistični mesec. Božji Jetnik v naših tabernakljih kliče celi mesec in nas vabi k sebi. Odkriva nam svoje ljubeče srce: "Glej, Srce, ki je ljudi tolikanj ljubilo!"

1	Nedelja	Presv. Trojica
2	Poned.	Marcelin in tov., muč.
3	Torek	Klotilda
4	Sreda	Frančišek Kar.
5	Četrtek	Rešnje Telo, Bonifacij
6	Petek	Norbert
7	Sobota	Robert
8	Nedelja	Medard
9	Poned.	Primož in Felicijan
10	Torek	Marjeta
11	Sreda	Barnaba, apostol
12	Četrtek	Janez
13	Petek	Presv. Srce Jezusovo, Anton Pad.
14	Sobota	Bazilij
15	Nedelja	Vid in tov., mučenci
16	Poned.	Beno, Marija vedne pomoči
17	Torek	Adolf
18	Sreda	Efrem
19	Četrtek	Julijana Falk.
20	Petek	Silverij
21	Sobota	Alojzij
22	Nedelja	Pavlin
23	Poned.	Agripina
24	Torek	Janez Krstnik
25	Sreda	Viljem
26	Četrtek	Janez in Pavel
27	Petek	Krescencij
28	Sobota	Irenej
29	Nedelja	Peter in Pavel
30	Poned.	Pavel

Jezus nas tako ljubi, da je umrl za nas in da živi med nami v presv. Rešnjem Telesu. Za vso ljubezen pa dobiva od nas samo žalitve. Prejmimo gotovo ta mesec sv. obhajilo v zadoščenje za to nehvaležnost.

Tudi Vaša lučka naj gori ta mesec v Lemontu pred presvetim Srcem Jezusovim, da še gori v Vašem srcu lučka ljubezni zanj.

NEDELJE V JUNIJU:

1. Sv. Trojica: Jezusu je dana vsa oblast.
8. Druga po binkoštih: Prilika o veliki večerji.
15. Tretja po binkoštih: Jezus sprejema grešnike.
22. Četrta po binkoštih: Obilni ribji lov.
29. Šesta po binkoštih: O farizejski pravičnosti.

J U L I J

Mesec slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Kako žalostno sliko nudi danes slovanstvo! Tristo petdeset milijonov jih ječi v strašni sužnosti pod bičem lastnih bratov, ki hočejo uničiti veliko delo teh dveh apostolov. Kličimo ta mesec k njima: "Očeta, rešita nas!"

1	Torek	Presv. Rešnja Kri
2	Sreda	Obiskovanje Marijino
3	Četrtek	Leon II.
4	Petek	Ozej in Agej, proroka
5	Sobota	Anton Zaharija
6	Nedelja	Izaija, prerok
7	Poned.	Ciril in Metod
8	Torek	Elizabeta
9	Sreda	Tomaž Mor
10	Četrtek	7 sv. bratov
11	Petek	Pij I.
12	Sobota	Janez Gvalbert
13	Nedelja	Anaklet
14	Poned.	Bonaventura
15	Torek	Henrik
16	Sreda	Karmelska M. B.
17	Četrtek	Aleks
18	Petek	Kamil
19	Sobota	Vincenc Pavelski
20	Nedelja	Jeronim Emilijan
21	Poned.	Prakseda
22	Torek	Marija Magdalena
23	Sreda	Apolinarij
24	Četrtek	Kristina
25	Petek	Jakob, apostol, Krištof
26	Sobota	Ana
27	Nedelja	Pantaleon
28	Poned.	Nazarij, Celzij in Viktor
29	Torek	Marta
30	Sreda	Abdon in Senen
31	Četrtek	Ignacij

Nad tisoč let že slovanstvo zvesto sledi poti sv. Cirila in Metoda v krščanstvu. Na njej je zmagovalo in se ohranilo. Naj danes zavrže to pot? Ne, nikari! To bo pot v pogubo in novo ti-sočletno sužnost. Po priprošnji sv. Cirila in Metoda naj se nas Bog usmili in nas re-ši!

NEDELJE V JULIJU:

- 6. Šesta nedelja po binkošti: Jezus pomnoži drugič kruhe.
- 13. Sedma po binkošti: Varujte se lažnivih prerokov.
- 20. Osma po binkošti: Prilika o krivičnem hišniku.
- 27. Deveta po binkošti: Jezus joka nad Jeruzalemom.

A V G U S T

Posvečen povelicanju naše nebeške Matere Marije za Kraljico nebes in zemlje.

1	Petek	Sv. Petra verige
2	Sobota	Porcijunk. odpustek, Alfonz
3	Nedelja	Najdenje kosti sv. Štefana
4	Poned.	Dominik
5	Torek	Marija snežna
6	Sreda	Spremenjeje Gospod. na Tabor
7	Četrtek	Kajetan
8	Petek	Cirijak in tov., muč.
9	Sobota	Sv. Janž Vianej
10	Nedelja	Lovrenc
11	Poned.	Tiburcij in Suzana
12	Torek	Klara
13	Sreda	Hipolit in Kasijan
14	Četrtek	Evzebij
15	Petek	Veliki šmaren
16	Sobota	Joachim
17	Nedelja	Hijacint, Marijino Srce
18	Poned.	Agapit
19	Torek	Ludvik
20	Sreda	Bernard
21	Četrtek	Ivana Franč. šantal
22	Petek	Timotej, Hipolit in Simforijan
23	Sobota	Filip Benicij
24	Nedelja	Jernej
25	Poned.	Ludvik
26	Torek	Zeferin
27	Sreda	Jožef Kalas.
28	Četrtek	Avguštin
29	Petek	Obglavljenje sv. Janeza
30	Sobota	Roza iz Lime
31	Nedelja	Rajmund

Marija, K r a l j i c a
nebes in zemlje, je tu-
di naša mati. O, dvi-
gajmo ta mesec svoje
objokane oči k Nji v
z a u p n e m č e š č e n j u :
**Pozdravljena, Kralji-
ca!**

Marija P o m a g a j
Vas ljubi in skrbi za
Vas kot mati. Vesela
Vas bo, če jo morete
tudi letos obiskati s
svojim romanjem sem
v **Lemont. Vabimo**
Vas!

NEDELJE V MESECU AVGUSTU:

- 3. Deseta po binkošti: Prilika o farizeju in cestninarju
- 10. Enajsta po binkošti: Jezus ozdravi gluhonemega.
- 17. Dvanajsta po binkošti: Prilika o usmiljenem Samarijanu.
- 24. Trinajsta po binkošti: Jezus ozdravi deset gobavcev.
- 31. Štirinajsta po binkošti: Nihče ne more dvema gospodarjema služiti.

SEPTEMBER

Kam bo šel v šolo letos vaš otrok? Gotovo samo tja, kjer mu bodo dali ne samo poduka v vednosti, temveč tudi Boga in Marijo v srce. Kako bo v svojem življenju potreboval oba! Starši, dajte mu jih s katoliško šolsko vzgojo.

1	Poned.	Giles
2	Torek	Štefan
3	Sreda	Feba
4	Četrtek	Mojzes, prerok
5	Petek	Lovrenc Justinijan
6	Sobota	Zaharija, prerok
7	Nedelja	Nemorij in tov., muč.
8	Poned.	Mali šmaren
9	Torek	Peter Klaver
10	Sreda	Nikolaj Toletinski
11	Četrtek	Prot in Hijacint
12	Petek	Ime Marijino
13	Sobota	Filip
14	Nedelja	Povišanje sv. Križa
15	Poned.	7 žalosti Dev. M.
16	Torek	Kornelij in Ciprijan
17	Sreda	(Kvat.), Vtisnjenje ran sv. Franč.
18	Četrtek	Jožef Kupertinski
19	Petek	(Kvat.), Januarij in tov., muč.
20	Sobota	(Kvat.), Evstahij in tov. muč.
21	Nedelja	Matevž, apostol
22	Poned.	Tomaž Vilanovski
23	Torek	Tekla
24	Sreda	Marija, rešiteljica sužnov
25	Četrtek	Kleofa
26	Petek	Ciprijan in Justina
27	Sobota	Kozma in Damijan
28	Nedelja	Venceslav
29	Poned.	Mihael
30	Torek	Jeronim

Verska in moralna katoliška vzgoja, je največje bogastvo, ki ga morejo starši dati svojim otrokom. Tega jima pa sami starši ne morejo dati. Pomagati jim morati še cerkev in katoliška šola. Mati, oče, se zavedata te velike resnice? Zato kat. otroci samo v kat. šole!

NEDELJE V SEPTEMBRU:

- 7. Petnajsta po binškoštih: Jezus obudi mladeniča v Najmu.
- 14. Šestnajsta po binškoštih: Jezus ozdravi vodeničnega
- 21. Sedemnajsta po binškoštih: Največja zapoved.
- 28. Osemnajsta po binškoštih: Jezus ozdravi mrtvoudnega.

O K T O B E R

Mesec rožnega venca. Z molitvijo rožnega venca spletaemo po Mariji vez, ki naj veže naše srce po Mariji z Bogom. Po rožnem vencu naj bo pa tudi Bog po Mariji povezan z našim srcem, da nam bo po njem delil svoje milosti.

1	Sreda	Remigij
2	Četrtek	Angelji Varihi
3	Petek	Mala sv. Terezija
4	Sobota	Frančišek Asiški
5	Nedelja	Placid in tov., muč.
6	Poned.	Bruno
7	Torek	Kraljica sv. Rožnega venca
8	Sreda	Brigita
9	Četrtek	Janez Leonard
10	Petek	Frančiška Borgija
11	Sobota	Materinstvo Marijino
12	Nedelja	Evagrij, Priscijan in tov., muč.
13	Poned.	Edvard
14	Torek	Kalist
15	Sreda	Terezija
16	Četrtek	Hedviga
17	Petek	Marjeta M. Alakok
18	Sobota	Luka, evangelist
19	Nedelja	Peter Alkantarinski
20	Poned.	Janez Kancij a
21	Torek	Uršula
22	Sreda	Marija Saloma
23	Četrtek	Teodor
24	Petek	Rafael
25	Sobota	Krizant in Darija
26	Nedelja	Kristus kralj
27	Poned.	Vincencij in tov., muč.
28	Torek	Simon in Juda, apostola
29	Sreda	Narcis
30	Četrtek	Zenobij
31	Petek	Amplijat, Urban in Narcis

Vsaki dan ta mesec
zmolimo gotovo sv.
rožni venec. Naj bo to
šola obnovitve v za-
upni molitvi k Bogu
za pomoč, katere smo
tako potrebni posa-
mezniki, družine in
celi svet.

NEDELJE V OKTOBRU:

- 5. Devetnajsta po binkošti: Prilika o kraljevi ženitnini.
- 12. Dvajseta po binkošti: Jezus ozdravi kraljevičevega sina.
- 19. Ena in dvajseta po binkošti: O usmiljenem Samarijanu.
- 26. Dva in dvajseta po binkošti: Dajte Bogu, kar je božjega.

NOVEMBER

Mesec spomina naših umrlih, tistih, ki so že presrečni pri Bogu v večni sreči, in tistih, ki se morajo še v vicah v ognju trpljenja očistiti, da bodo vredni gledanja Boga. Je to mesec čiščenja svetnikov in molitev za verne duše.

1	Sobota	Vsi sveti
2	Nedelja	Verne duše
3	Poned.	German in tov., muč.
4	Torek	Karol Boromejski
5	Sreda	Zaharija in Elizabeta
6	Četrtek	Sever
7	Petek	Prosdocim
8	Sobota	Klavdij in tov., muč.
9	Nedelja	Posv. Lateranske cerkve
10	Poned.	Andrej Avelinski
11	Torek	Martin, škof
12	Sreda	Martin, papež
13	Četrtek	Didak
14	Petek	Jozafat
15	Sobota	Albert Veliki
16	Nedelja	Jera
17	Poned.	Gregorij, čudodelnik
18	Torek	Oton
19	Sreda	Elizabeta
20	Četrtek	Fliks Valois
21	Petek	Darovanje Device Marije
22	Sobota	Cecilija
23	Nedelja	Klement
24	Poned.	Janez od Križa
25	Torek	Katarina
26	Sreda	Silvester
27	Četrtek	Virgilij
28	Petek	Sosten
29	Sobota	Saturnin
30	Nedelja	Andrej

Smrt nam je vsem gotova, to je misel tega meseca. Toda kaj potem? Poskrbimo v življenju za slučaj, da bomo morali v kraj trpljenja in očiščenja z dobrimi deli. "Apostolat sv. Frančiška" je ustanovljen, da poskrbi s številnimi sv. mašami, molitvami in dobrimi deli za duše v vicah. Si že njegov član?

NEDELJE V NOVEMBRU:

- 2. Tri in dvajseta nedelja po binkošti: Jezus obudi Jajrovo hčer.
- 9. Štiri in dvajseta nedelja po binkošti: Prilika o ljuliki.
- 16. Pet in dvajseta nedelja po binkošti: Prilika o sejavcu in semenu.
- 23. Šest in dvajseta nedelja po binkošti: Jezus napove konec sveta.
- 30. Prva adventna: Jezus napove dazdejanje Jeruzalema.

D E C E M B E R

“Pripravite pot Gospodovo!” v svoja srca, je klic adventnega časa! Pripravite ga, da se bo na božični dan Kristus iznova rodil v naših srcih s svojo milostjo, s trdno vero in krščanskim življenjem.

1	Poned.	Nahum, prerok
2	Torek	Bibijana
3	Sreda	Frančišek Ksaverski
4	Četrtek	Peter Krizolog
5	Petek	Sava
6	Sobota	Nikolaj
7	Nedelja	Ambrož
8	Poned.	Brezmadežno spočetje D. M.
9	Torek	Levkadija
10	Sreda	Melhijad
11	Četrtek	Damaz
12	Petek	Sinezij
13	Sobota	Lucija
14	Nedelja	Nikazi in tov., muč.
15	Poned.	Valerijan
16	Torek	Evzebij
17	Sreda	(Kvat.), Lazar
18	Četrtek	Pričakovnje poroda Dev. Marije
19	Petek	(Kvat.), Timotej
20	Sobota	(Kvat.), Liberat in Bajul
21	Nedelja	Tomaž, apostol
22	Poned.	Flavijan
23	Torek	Viktorija
24	Sreda	Gregorij
25	Četrtek	Božič
26	Petek	Štefan
27	Sobota	Janez, evangelist
28	Nedelja	Nedolžni otroci
29	Poned.	Tomaž Mor
30	Torek	David
31	Sreda	Silvester

Ob koncu leta ne pozabite obnoviti naročnino na list “Ave Maria”. Pridobivajte mu novih naročnikov! Vsak nov naročnik bo nov vojak in delavec za Boga in Marijo. Bog in Marija bosta plačnika. — Vesele božične praznike in srečno novo leto!

NEDELJE V DECEMBRU:

- 7. Druga adventna: Janez pošlje učence h Kristusu.
- 14. Tretja adventna: Pričevanje Janeza Krstnika.
- 21. Četrta adventna: Janez Krstnik pripravlja pot Gospodovo.
- 29. V osmini božiča: Jezusovo darovanje v templju.

KRALJICA MIRU – PROSI ZA NAS!

KOMU drugemu naj bo posvečen "Koledar Ave Maria" za leto 1947 kakor Tisti, do katere se milijone trpečih človeških src prav sedaj boleče in s solzami in z zaupanjem obrača in kliče hrepeneče: "Kraljica miru, prosi za nas!"

ŽE drugo strašno svetovno vojno je svet prešel, obe strašno krvavi, obe pa z odločnim namenom dati si nazaj tolikanj pogošanega ljubega miru. Visoki milijoni so dali svojo kri in življenje, milijoni mladih mož so se pohabili do smrti, države in narodi so potrošili nepojmljive finančne žrtve, ljudstva so pretrpela morje nepopisljivega gorja in pretočila oceane solza. Vse — za mir.

Že v prvi svetovni vojni so svetovni državniki in narodni voditelji obetali svetu: "Pojdimo še v ta boj! Zadnji je! Potem vam bomo dali stalni mir!"

Pa ni preteklo četrto stoletje in zadivjala je druga svetovna vojna. In zopet so nas vodili na bojne poljane po clem svetu s klicem: "Za odpravo vojne za vselej in trajni mir!"

Pa je danes tudi ta druga svetovna vojna že dolgo minila, obljubljenega miru pa kar še ni in ga ni!

Nasprotno! Vojna se je sicer na bojnih poljanah končala, pa ne z mirom, temveč z nemirom, kakoršnega svet že dolgo ni videl. Kri teče po vsem svetu kar naprej. Mesto država proti državi, narod proti narodu, bore se sedaj bratje po narodih in državah med seboj in prelivajo bratsko kri. Komisija za komisijo se shaja, zborovanje za zborovanjem se prireja, konferenca za konferenco se vrši, kako dati svetu nazaj mir, pa vse se konča z neuspehom. Nemir na svetu narašča in narašča. Sredi teh komisij, zborovanj in konferenc teče kri naprej, stradajo in umirajo milijoni. Zastonj! Ni ga miru in ga ni!

Dobili smo še atomsko bombo s svojo strašno uničevalno silo, ki lahko uniči celi svet, tudi tiste, ki sejejo sedaj nemir, — komuniste.

Pa je vse zastonj! Nemir! Vse, samo miru ne! Ti voditelji ga nočejo! Nazizem in fašizem sta hotela gospodarsko in narodno nadvlado male manjšine nad velikim delom sveta. Komunistem hoče poleg teh dveh nadvlad še tretjo, idejno, miselno nadvlado, sužnost, nadvlado starega odurnega poganstva, brezverstva.

Zato, ali bo svet dal, mogel dati sebi zopet mir? Nikdar! Pri sedanji miselnosti in razpoloženju voditeljev narodov in držav, nikdar! Nasilje, kri, krivica, zaslužnjenje še nikdar ni prineslo človeštvu miru!

Pa kdo največ trpi in bo še trpel pri tem? Nedolžne mase

človeškega rodu, ki si same ne morejo pomagati. Te trpe, te krvave, te umirajo lakote in hudega.

Da, kamorkoli se objokane oči teh trpečih mas obračajo koperneče po miru, nikjer nikakega upanja na mir, niti nobene možnosti za mir. Vsi poskusi za mir, vse konference, vse, vse je že naprej obsojeno na popoln neuspeh.

In vendar tako ne more več iti naprej! Na koncu prepada smo! Ob strašni svetovni katastrofi.

•

V TO strašno temo, v to morje trpljenja in solza, pa vendar sveti človeškemu rodu samo še ena svitla zvezda upanja — Kraljica miru! Marija, mati in kraljica človeškega rodu. Tako milo, tako ljubko, tako vabeče miglja iz nebes ta zvezda, — Kraljica miru — na razbičano zemljo in vabi človeški rod k sebi: "Pridite, trpini, v tej svoji neizmerni stiski k meni! Kraljica miru sem!", to je, kot Kraljica nebes in zemlje jaz imam mir v svoji oblasti. Meni je dan na razpolago. Pridite k meni ponj! Jaz ga vam bo dala!

In vsa verna katoliška srca to čutijo v sebi. Že po prvi svetovni vojni je bilo, ko so to začutila, ko je oče krščanstva, sveti oče v Rimu, zaklical nemirnemu in razburkanemu svetu in mu pokazal to zvezdo in vložil v naše litanije nov Marijin naziv: Kraljica miru prosi za nas! Govoril je iz srca vsega katoliškega sveta.

•

Da! Človeška obupana srca, k Mariji, h Kraljici miru! Svet nam več ne more dati miru, ker ga sam nima. Nihče ga na svetu več nima. Marija ga ima!

Marija je pa tudi močna in mogočna dovolj v nebesih, da ga nam izprosi od Boga.

•

TODA ali se vsa srca zavedajo tega, da si ga svet sam ne more več dati? Se zavedajo jasno, da ga nam more dati samo še

Bog? Da ga nam more dati samo še Kraljica miru? Ali se vsaj katoliška srca vsa tega zavedajo? Vidiijo še to zvezdo edinega upanja?

O, čim prej se tega svet zave, tem prej ga bo dobil!

In vsaj ameriške Slovence prebuditi k tej zavesti, to je namen tega "Koledarja Ave Maria", zato posvečen Kraljici miru.

•

VSE naše prošnje, vse naše molitve, vse naše vzdihe in vzdihe celega sveta naj združi v eno samo molitev, v eno prošnjo, v en vzdih: Kraljica miru prosi za nas! Izprosi nam mir! Kraljica miru, reši človeški rod, poginjamo!

Vse te združene prošnje, molitve in vzdihne naj pa ponese tja pred tron nebeške Kraljice miru. Tam naj prosi, tam naj moli, tam naj vzdihuje obupno proseče v imenu celega sveta: Kraljica miru prosi za nas! Mati, usmili se nas! Poslušaj jok in trpljenje milijonov! Tvoji otroci smo! Ti si naša mati! Izprosi nam zopet ljubega miru!

PRIDOBITI pa hoče s to posvetitvijo zlasti vse še verne katoliške Slovence, vse, ki še verujejo v Boga nad nami, ki še vedo, da je Marija naša skupna nebeška Mati, da je še Kraljica miru, da začno bolj kot kedaj preje dvigati svoja srca, svoje oči in svoje molitve k tej zvezdi upanja, h Kraljici miru in sicer prisrčno, z največjim zaupanjem, pa stanovitno, vsaki dan!

Če bomo to storili, ali nas bo Marija preslišala? Zavrgla? Ne, ni mogoče! Še nikdar se ni slišalo, da bi! Kako naj mati presliši obupni jok svojih otrok, posebno v toliki stiski? Še nikdar ni, ker ne more, ker ji njeno materino srce tega ne pusti. Bog je močan dovolj, da še danes lahko vodi misli in srca ljudi, tudi državnikov, tudi narodnih voditeljev, in tudi brezvernih, ki ga ne priznajo. Kaj je, če ga ne priznajo? Bog je pa le še ostal, in je še nad nami Gospodar. Bog je tudi močan dovolj, da vniči tudi vse nakane še bolj zlobnih in hudobnih javnih in tajnih sil in jih lahko uklone, kadar hoče. Močan je še dovolj, da tudi danes lahko vstane in zapove viharju in vetrovom sovraštva, podlosti in zlobe, in utihniti bodo morali, nastala bo tišina na božjem morju sveta, mir bo zopet.

In pri tem mogočnem Bogu je Marija tudi danes njegova Mati, njegova Kraljica nebes in zemlje, tudi Kraljica miru.

Zato človeška srca! Hitro k Mariji! Kličimo obupno zaupljivo:

Kraljica miru, prosi za nas —

P. Kazimir.

KOLEDARSKI DEL

Uredil P. Kazimir

Meseci, dnevi in prazniki leta.
Vremenske napovedi za leto 1947.
Veliki dogodki iz krščanske dobe.
Iz zgodovine USA.
Iz zgodovine Slovencev.
O koledarju.

LETA 1947.

ki je navadno leto,
so:

Premakljivi prazniki in godovi

Prva predpostna nedelja 2. februarja.
Pepelnica 19. februarja.
Velikonoč 6. aprila.
Prošnji dnevi 12., 13. in 14. maja.
Vnebohod 15. maja.
Binkošti 25. maja.
Sv. Rešnje Telo 5. junija.
Presveto Srce 13. junija.
Kristus Kralj 26. oktobra.
Nedelj po binkošti 26.
Prva adventna nedelja 30. novembra.

Zapovedani katoliški prazniki za Združene države

Vsaka nedelja.
Novo leto, letos na sredo.
Vnebohod Gospodov.
Vsi sveti.
Brezmadežno spočetje.
Božič.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI V PRIHODNJE

Kdor ve, kedaj bodo premakljivi glavni prazniki v kakem letu, si po njih ves koledar za celo leto sam uredi. Po njih se ravnaajo potem vsi drugi prazniki. Prihodnjih 13 let bodo:

Leta	1. predpost. nedelja	Pepel-nica	Velika noč	Bin-košti	Sv. Reš. Telo	Nedelj po bink.	1. adv. nedelja
1948	25. jan.	11. febr.	28. mar.	16. maja	27. maja	24	27. nov.
1949	13. febr.	2. marca	17. apr.	5. jun.	16. jun.	27	28. nov.
1950	5. febr.	22. febr.	9. apr.	28. maja	8. jun.	24	27. nov.
1951	21. jan.	7. febr.	25. mar.	13. maja	24. maja	26	3. dec.
1952	10. febr.	27. febr.	13. apr.	1. jun.	12. jun.	28	2. dec.
1953	1. febr.	18. febr.	5. apr.	24. maja	4. jun.	25	30. nov.
1954	14. febr.	3. marca	18. apr.	6. jun.	17. jun.	26	29. nov.
1955	6. febr.	23. febr.	10. apr.	29. maja	9. jun.	24	28. nov.
1956	29. jan.	15. febr.	1. apr.	20. maja	31. maja	25	27. nov.
1957	17. febr.	6. marca	21. apr.	9. jun.	20. jun.	27	2. dec.
1958	2. febr.	19. febr.	6. apr.	25. maja	5. jun.	24	1. dec.
1959	25. jan.	11. febr.	29. mar.	17. maja	28. maja	26	30. nov.
1960	14. febr.	2. marca	17. apr.	5. jun.	16. jun.	27	29. nov.

AMERIŠKI NARODNI PRAZNIKI

V USA nimamo državnih praznikov, katere bi država kot taka ukazala. Posamezne države imajo pravico, da razglasujejo svoje praznike, katere hočejo. Določajo jih ali zbornica ali jih pa governorji razglašajo. Vendar pa predsednik ima pravico jih razglasiti za vso državo.

Sedanji zakoniti javni narodni prazniki so:

Novo leto po vseh državah.

Inauguracijski dan 20. jan. za Washington, D. C., razglašen 1937.

Lincolnov rojstni dan 12. februarja skoraj po vseh državah.

Washingtonov rojstni dan 22. februarja po vseh državah.

Veliki petek v nekaterih državah. Med drugimi: Connecticut, kjer ga governor razglasi vsako leto kot dan molitve in posta; Indiana, Minnesota, New Jersey, North Dakota in Pennsylvanija.

Decoration day, spominski dan za pokojne, 30. maja po vseh državah.

Praznik svobode 4. julija po vseh državah.

Labor day, delavski praznik, prvi ponedeljek v septembru po vseh državah.

Kolumbov dan 12. oktobra skoraj po vseh državah. V Wisconsinu je tudi takozvani Landing day.

Dan volitev v torek po prvem pondeljku v mesecu novembru skoraj po vseh državah.

Dan premirja ob koncu prve svetovne vojne 11. novembra po vseh državah.

Zahvalni dan, zadnji četrtek v novembru v vseh državah, katerega razglasi predsednik, ki pa ima pravico ga določiti za kak drugi četrtek, kakor je to naredil Roosevelt.

Božič v vseh državah.

Poleg teh se praznujejo po posameznih državah:

Državni dan 1. marca v Nebraski.

Državni volivni dan 1. aprila v Michiganu.

Rojstni dan Tomaža Jeffersona 13. aprila v Missouri, Virginia in v še nekaj drugih državah.

Drevesni dan 22. aprila v Nebraski.

Praznik zastave 14. junija v Missouri in Pennsylvaniji.

West Virginija dan 20. junija v tej državi.

Colorado dan 1. avgusta za to državo.

Dan sprejema v Unijo 9. septembra v Californiji.

Missouri dan 6. oktobra v tej državi.

Poleg teh se praznujejo še sledeči dnevi:

Baragova nedelja, zadnjo nedeljo v januarju, za Slovence.

Dan Susane B. Anthony 15. februarja v spomin pijonirke ženske enakopravnosti.

Sv. Patrik 17. marec za Irce.

Dan naše Armade, Army day 6. aprila v New York državi.

Dan naše mornarice, Navy day, 27. oktobra.

Pan-ameriški dan 14. aprila v spomin prvega kongresa vseh držav obeh Amerik.

Materinski dan druga nedelja v maju.

Očetovski dan tretja nedelja v juniju.

Otroški zdravstveni dan 1. maja.

Narodni pomorski praznik, National Maritime day, 1. maja.

Ameriški indijanski dan četrty petek v septembru.

Dan naše državne ustave, Constitution day, 17. septembra.

LETOŠNJE VREMENSKE NAPOVEDI

Januar: Januar mil, — letos Bog se vsmil'.

Če januarja grmi, — slabe nam leto preti.

V januarju veliko mokrote, — letos bomo sirote.

Če sv. trije kralji so lepi, — zima dolgo se ne poslovi.

Če na sv. Pavla (10.) mrzlo sonce sije, — v jeseni kmetič veliko vinca v sode vlije.

Če na sv. Neže (2.) je zameglen, — sv. Jurij bo zelen.

Če sv. Blaž (2.) je zameglen, — sv. Jurij bo zelen.

Februar: Lep svečan, topel in jasan, — spomladi kmetič bo kasan.

Če na svečnico sneži, — pomlad za oglom že stoji.

O svečnici če zime ni, — rada dolgo še potem nori.

Če sv. Blaž (2.) je zameglen, — sv. Jurij bo zelen.

Marec: Če marec z gromom se huduje, — dobro letino napoveduje.

Če breskve pred Gregorijem cveto, — se lahko pojedó (ker jih ne bo.)

Če marca zemlja preveč pije, — pa poleti žejna vpije.

Kar marec rodi, — april nam pokosi.

Kakoršni Mučenci so (10.) — štirideset dni še takih bo.

April: April to rad ima, — da sedemkrat na dan kmeta spodi s polja.

Moker april, — letos veliko živil.

Aprila če že grmi, — slane se bati nam ni.

Na sv. Tiburcija (10.) polje zeleno, dobra bo letina, zrnje bo kleno.

Če Jurij (24.) ob mlaju praznuje, — poleti kaj rado nam vsega zmanjkuje.

Maj: Če v majniku dežuje, — dobro letino napoveduje.

Kar Filip (1.) napija, — Zofija (15.) mu rada pobija.

Sv. Trijaci (Pankracij, 12., Servacij 13. in Bonifacij 14.) so vsikdar nevarni možje, — kaj radi s slano nam cvetje more.

Kar Trijaci ne vzemo, — "mokra Zofka" (Sv. Zofija 15.) rada. pomorila bo.

Po Zofiji kmetič je vesel, — ker ž njo čas slane je odšel.

Junij: Kakor se Medard (8.) praznuje, — za 40 dni se vreme napoveduje.

Če Medard nam lepi dan prinese, — kronajo ga kmetje z zlatom, — Če pa grd nam dan prinese, — kmetje ga sprejmejo z blatom.

Če junija sonce pripeka, pogosto deži, — veliko obeta nam žita, čelbelarjem strdi.

Če vinska trta ne cvete krsnika (junija), v jeseni bo lesnika.

Kakoršno vreme je junija bilo, tako decembra se bo ponovilo.

Julij: Če Mati božja (2.) v dežju obiskuje, — deževno nam poletje prerokuje.

O sv. Jakobu pšenica zori ali zgori.

Če julij je presuh, — v jeseni grozdje bo od muh.

Sv. Jakoba megle, — hude zime bojte se.

Dež na sv. Cirila in Metoda, — orehe, kostanj nam ogloda.

Avgust: Če sv. Lovrenca dan je lepo, — cela jesen bo tako.

Če na Šmaren (15.) sonce peče, — dobro vince v sode teče.

Vreme sv. Jerneja, — celo jesen nam tako nareja.

Sv. Jerneja meglice, — popijejo strd za potice.

September: Če je na malo mašo (8.) lepo, — še meseca dva bo suho.

Kakoršno vreme v avgustu imamo, — tako bo v marcu, to znamo.

Če je sv. Matevž vedren (21.) prijetna bo jesen.

Sv. Mihaela jasna noč (29.), — zima bo imela veliko moč.

Kdor po mali maši kosi, za pečjo suši.

Oktober: Če oktobra mraz in burja brijeta, — prosinec in svečan nam sonce dajeta.

Oktober malokedaj dober.

Sv. Uršule lepi dan (21.), — hlev po zimi dobro bo nastlan.

Kakoršno vreme nam sv. Uršula prinese, — tako se rado celo jesen obnese.

Kakoršen je vinotok, — za april je dober prerok.

November: Vseh svetnikov dan lepo, — prihodnje leto dobro bo.

Če na Martina (11.) je lepo, — tri tedne bo grdo.

Če pred Martinom zmrzuje, — deževni december nam napoveduje.

Kakoršen sv. Konrada dan (26.), — takšen bo ves svečan.

Novembra če zmrzuje, — pa februar sonca se raduje. November če je topel, februar bo v mrazu sopel.

December: Gruden — je malo uljuden.

Če decembra led se taja, — pa v januarju hud mraz nastaja.

December če mrzel in suh je, in veter nam piska, — poleti gotovo suša pritiska.

Kolikor ivja o božiču na vejah blesti, — toliko sadja v letu prihodnjem na vejah visi.

Na sveti večer če je jasno, lepo, — dobra letina bo.

Veter na sveti dan to nam obeta, — dosti bo sadja prihodnjega leta.

VELIKI DOGODKI V KRŠČANSKI DOBI

Leta

1. Rojstvo Kristusovo.
33. Kristus križan.
67. Mučeniška smrt sv. Petra in Pavla v Rimu.
70. Razdejanje Jeruzalema in konec Židovske države.
313. Cesar Konstantin razglasi svobodo krščanstvu.
376. Začetek vpada divjih azijskih narodov skozi Rusijo v Evropo in začetek preseljevanja narodov.
476. Propad rimskega cesarstva.
529. Sv. Benedikt ustanovi prvi katoliški red benediktinov.
622. Začetek Mohamedanizma in turških časov.
756. Začetek papeževe države.
863. Prihod sv. Cirila in Metoda med Slovane.
867. Staroslovenščina postane cerkveni jezik za vse bogoslužje.
885. Smrt sv. Metoda in začetek boja proti Slovanstvu.
1054. Odpad škofa Focija od cerkve in začetek pravoslavja.
1096. Začetek križarskih vojn za osvoboditev sv. zemlje izpod Turkov.
1184. Ustanovitev zloglasne inkvizicije.
1207. Sv. Frančišek ustanovi frančiškanske redove.
1274. Začasno združenje pravoslavne cerkve s katoliško cerkvijo.
1492. Odkritje Amerike.
1517. Začetek Luteranizma z odpadom Lutra od cerkve.
1534. Odpad Anglije od katoliške cerkve.
1534. Sv. Ignacij ustanovi red Jezuitov proti protestantizmu.
1571. Začetek propada turške sile.
1789. Začetek francoske revolucije.
1848. Začetek boja Slovencev za svobodo in združeno Slovenijo.
1781. Začetek kulturnega boja proti kat. cerkvi v Nemčiji.
1903. Začetek boja proti kat. cerkvi v Franciji.
1910. Začetek boja proti kat. cerkvi na Portugalskem.
1914. Začetek boja proti kat. cerkvi v Meksiki.
1914. Začetek prve svetovne vojne.
1917. Začetek boljševiške revolucije v Rusiji in začetek komunizma.
1919. Konec prve svetovne vojne.
1931. Začetek španske državljanske vojne.
1939. Konec španske državljanske vojne.
1939. Začetek druge svetovne vojne.
1945. Konec druge svetovne vojne.

IZ ZGODOVINE USA.

- 1492. 12. oktobra. Odkritje Amerike.
- 1616. Začetek suženjstva nigrov v Ameriki.
- 1626. Začetek New Yorka.
- 1649. Postava o svobodi vere.
- 1691. Prva pošta ustanovljena.
- 1735. Svoboda tiska zagotovljena.
- 1776. Začetek upora proti angleški nadvladi.
- 1776. Razglasitev ameriške neodvisnosti. Washington vodi boj za svobodo.
- 1777. Kongres sprejme postavo o ameriški zastavi.
- 1787. Na konvenciji zastopnikov Zd. držav potrjena ustava USA.
- 1807. Prvi parnik v New Yorku.
- 1812. Druga vojna z Anglijo.
- 1819. Prvi parnik plul iz Amerike v Evropo.
- 1823. Razglašen takozvani Monroejev nauk, "Monroe Doctrine": Amerika Amerikancem.
- 1828. Prvi osebni vlak B. & O.
- 1835. Velika gospodarska kriza.
- 1846. Vojna z Meksiko.
- 1848. Odkrili prvo zlato v Californiji.
- 1851. Ustanovljena New York Central železnica.
- 1853. Boj proti katoliški cerkvi po društvu "Nevednežev", "Know Nothing".
- 1855. Položen prvi kabel med Ameriko in Evropo.
- 1859. Odkrit prvi petrolejski vrelec.
- 1861. Državlјanska vojna med južnimi in severnimi državami USA.
- 1863. Lincoln razglasi osvobojenje nigrov. Odprava sužnosti.
- 1865. Lincoln umorjen.
- 1866. Ustanovitev Ku Klux Klanov zlasti proti katoličanom.
- 1867. Zdr. države kupile od Rusije Alasko.
- 1873. Velika finančna panika v New Yorku.
- 1880. Prve električne luči na ulicah New Yorka.
- 1882. Začeli Panamski kanal.
- 1901. Predsednik McKinley umorjen.
- 1903. Prvi zrakoplov.
- 1904. USA zasedle Panamski kanal.
- 1917. USA napovedale Nemčiji vojno.
- 1918. Konec prve svetovne vojne.
- 1919. Prohibicija.
- 1929. Začetek depresije.
- 1941. Pearl Harbor in USA v drugo svetovno vojno.
- 1945. Konec druge svetovne vojne.

IZ ZGODOVINE SLOVENCEV

Leta

- 493. Prvi slovenski vpad v srednjo Evropo čez Donavo.
- 559. Slovenci se združijo s Huni in napadejo Carigrad.
- 568. Slovenci zavzeli ozemlje med Donavo in Jadranom in imenovali to ozemlje Slovenijo.
- 611. Slovenci premagali bavarskega vojvodo Garibalda pri Lienzu na Tirolskem.
- 623. Kralj Samo ustanovi veliko češko-slovensko državo od severnih meja Češke do Jadrana.
- 630. Prvi krščanski misijonar Amanad iz Utrechta pride med Slovence v Samovo državo in umre mučeniške smrti.
- 658. Smrt kralja Sama in razpad njegove države.
- 788. Začetek ponemčevanja Slovenije.
- 863. Prihod sv. Cirila in Metoda med Slovane in prvi poskus združiti vse Slovane versko in državno.
- 885. Smrt sv. Metoda in konec tega poskusa.
- 952. Ustanovitev Velike Karantanije, Koroške.
- 1251. Nastop češkega kralja Premisla Otokarja za obnovitev Samove države.
- 1273. Nastop Rudolfa Habsburškega in začetek slovenske sužnosti.
- 1456. Umor celjskega grofa Ulrika in poraz njegovega poskusa osvoboditve Slovenije. "Danes grofi celjski in nikdar več."
- 1469. Začetek kmečkih uporov.
- 1531. Nastop Primoža Trubarja za poluteranenje Slovencev.
- 1550. Tiskani prvi dve knjigi v slovenščini, Abecednik in Katekizem.
- 1515. Veliki slovenski kmečki upor, punt, za svobodo.
- 1572. Uporni kmetje izvolili svojo vlado pod Matijem Gubcem, "kmečkim kraljem" in nov poskus za svobodo.
- 1573. Gubec vjet in sežgan v Zagrebu.
- 1597. Nastop škofa Hrena in začetek konca slovenskega luteranizma.
- 1797. Francozi zasedejo Slovenijo.
- 1809. Ustanovitev slovenske ilirske provincije.
- 1813. Propad Napoleona in Slovenci zopet pod Avstrijo.
- 1848. Slovenski nastop za združeno Slovenijo.
- 1914. Začetek prve svetovne vojne.
- 1920. Ustanovitev Jugoslavije.
- 1939. Začetek druge svetovne vojne.
- 1941. Nemci, Italijani in Madjarji zasedejo slovenske dežele. Ustanovitev države Hrvatske. Konec prve Jugoslavije.
- 1945. Konec druge svetovne vojne. Nastop komunizma v Sloveniji in Jugoslaviji.

O KOLEDARJU

Čas! Večnost! Kolikrat izgovorimo ti dve besedi! Pa vemo, kaj je večnost? kaj je čas? Ne vemo! Največji učenjaki sveta so dolga leta proučevali ti dve besedi, da bi našli pojasnila, pa ga niso našli. Eden izmed njih je dejal, da je čas, tekoči "zdaj", večnost pa večni "zdaj". Vsak trenutek je "zdaj", pa samo tisti trenutek. Trenutek, ki je prešel, je preteklost, trenutek, ki pride, je prihodnost. Večnosti si pa naše omejena pamet sploh misliti ne more. Po naši pameti mora imeti vse, tudi čas, svoj začetek in svoj konec. Vendar pa se večnost nikdar ni začela in se nikdar ne bo končala. Kako je to mogoče, ne razumemo. In vendar vemo vsi, tudi naša pamet nam tako pravi, da je tako, da je večnost in mora biti večnost.

Čas se je začel, ko je Bog svet ustvaril. Pojem časa je toraj samo za človeka na zemlji. Svet je bil ustvarjen, se je začel, pa se bo tudi končal. Potem bo pa zopet samo večnost, kakor je bila preje, in je pravzaprav že tudi sedaj.

Štetje časa

Takoj ob svojem nastopu na zemlji je pa človek začutil nujno potrebo, da šteje čas, to je, da ta del večnosti, v kateri bo na zemlji in bo svet obstal, razdeli na dele in te dele šteje in jih imenuje čas.

Pravzaprav je pa že Bog sam nekako, bi rekli, začel šteti čas. To nam pove sveto pismo, ko nam pripoveduje, da je Bog ustvarjal svet šest dni, sedmi dan je pa počival. Tako je štetje časa uredil že On po tednih, po dobi sedmih dni.

Tako je prvotni človek najprej štel samo dneve, kakor sta si vrstila dan in noč.

Ko je opazoval mesec na nebu, kako se spreminja, je začel dneve šteti po teh mesečnih spremenih in dobil dobo mesec.

Pozneje je opazil, kako se vrste vsako leto štiri letne dobe druga za drugo v rednih dobah. Štiri take dobe je imenoval leto.

Da ima vsako leto 365 dni, so iznašli že stari Egipčani leta 4200 pred Kr. To so vedeli tudi rodovi divjakov pred prihodom Kolumbovim v Ameriko.

Toda šele leta 46. pred Kr. so v poznanju nebesa, vrtenja zemlje okrog sonca, oziroma, kakor so takrat še mislili, vrtenje sonca okrog zemlje, toliko napredovali, da so si uredili tako popoln koledar, da ga celih 1500 let ni bilo treba popravljati.

Pri štetju let so namreč precejšnje težave, katerih takrat še niso poznali, pa so jih spoznali tekom stoletij do danes.

Vemo namreč, da leto nima samo 365 dni, temveč 365 dni, pa poleg tega še 5 ur, 48 minut in 45.51 sekund. Kaj s temi urami? Kako urediti pravilno štetje leta, let? Kako to urediti za stalno in nespremljivo?

Dalje je težava, kako urediti leto po njegovih 365 dnevih in nekaj manj kot šest urah v stalne, enake dele, dobe, v četrtljetja in mesece, da bi bila ureditev stalna in primerna vrtenju zemlje okrog sonca, lune okrog zemlje in vrstenju štirih letnih časov, ko se pa število dni in ur leta ne da razdeliti ne s sedmimi dnevi tedna, ne z dnevi meseca in ne z dnevi leta samega?

Težava je tudi v tem, s katerim dnem ali letom naj bi se začelo svetovno štetje let? Katero leto naj je leto prvo.

Pravilno bi bilo, da bi se začelo svetovno štetje let z ustvarjenjem sveta. Takrat se je pravzaprav čas začel. Toda kako? Kakor omenjeno, je Bog sam takrat začel šteti čas z dnevi stvarjenja sveta. Človek tega ne more.

Tako so si v raznih dobah človeškega rodu razna ljudstva in razni narodi sami določili dan, dobo, leto, s katerim so začeli štetje let.

In še več takih težav je, s katerimi so si učenjaki zvezdoslovci že tisočletja nazaj belili glave in si jih belijo še danes.

Tako je potreba zahtevala, da so si razni narodi in razne države ustanovile posebne organizacije učenjakov zvezdoslovcev, da proučujejo to koledarsko vprašanje in urejajo koledarje.

Tako imamo tudi v Združenih državah v New Yorku tako organizacijo "The World Calendar Association" s tem namenom in to nalogo. V zvezdah je z drugimi sličnimi organizacijami po državah sveta, kjerkoli jih imajo, in se z njimi posvetuje in z njimi ureja naše koledarje vsako leto.

Začetki štetja let

V zgodovini imamo različne časovne dobe, po katerih so razni narodi šteli svoja leta. Najglavnejše dobe so:

Grška svetovna doba, začenši s 1. septembrom 5598 pred Kristusom.

Carigrajska državna doba, začenši s 1. septembrom 5508 pred Kr.

Aleksandrijska doba, začenši z 29. avgustom 5502 pred Kr.

Julijanska doba, začenši s 1. januarjem 4713 pred Kr.

Židovska doba, začenši s 5. oktobrom 3761 pred Kr.

Rimska doba, začenši z ustanovitvijo Rima 24. aprila 753 pred Kr.

Krščanska doba, v kateri smo, začenši z rojstvom Kristusovim.

Mohamedanska doba, začenši z nastopom Mohameda, 26. julija 622 po Kr.

Poleg teh je še več drugih dob, ki so manj važne.

Krščanska doba

Danes šteje leta celi svet, krščanski in poganski, po krščanskem štetju let, to je z rojstvom Kristusom. Ves čas obstoja človeškega rodu na zemlji deli v dobo pred Kristusom in v dobo po Kristusom. Tako označujemo leta v dobi pred Kristusom v slovenščini z dostavkom "pred Kristusom", okrajšano, "pr. Kr.". V angleščini "before Christ", okrajšano z "B. C.", in z "A. D." — "anno Domini", — "Gospodovo leto", to je po Kristusom.

To krščansko štetje let, ali krščansko dobo, je začel okrog leta 527 neki opat Dionizij Exiguus.

Pred njim so tudi kristjani šteli leta po rimski dobi, rimskem štetju let, to je doba po ustanovitvi mesta Rima. Do tedaj je veljal še takozvani julijanski koledar, katerega je uredil rimski cesar Julij Cezar, ki se po njem imenuje. Opat Dionizij je vzel leto rojstva Kristusovega kot začetek štetja let, vendar pa je v vsem ostalem ohranil julijanski koledar.

Do časa cesarja Julija Cezarja so zvezdoslovci že precej dobro poznali nebes, tek zemlje okrog sonca, in vedeli, da potrebuje za to pot ne ravno 365 dni, temveč še nekaj ur več. Mislili so, da je teh ur šest. Niso pa vedeli, da te ure niso cele. Zato je na njih nasvet cesar Julij določil vsako četrto leto prestopno leto in je vrnil na konec meseca februarja prestopni dan, da se vjame teh šest ur.

Toda v 1500 letih se je pokazalo, da to štetje ni točno. Koledarsko leto je do tedaj zaostalo za celih deset dni za sončnim letom. To se pravi, ko so imeli koledarsko novo leto, sonce pa še ni končalo svojega leta, zemlja še ni prišla okrog sonca.

Leta 1582. je pa papež Gregorij XIII. poklical v Rim največje tedanje učenjake zvezdoslovce in jim dal nalogo, da prouče to vprašanje in nasvetujejo preureditev koledarja tako, da bo koledarsko leto popolnoma odgovarjalo vsako leto tudi sončnemu letu. Uspeh tega posvetoovanja je bil, da je ta papež izdal nov koledar, ki se po njem imenuje še danes, in ga še danes rabi celi svet. Leta 1582 so po tem določilu izpustili med 4. oktobrom in 15. oktobrom deset dni, tako da so tisto leto imeli za 4. oktobrom takoj 15. oktober. Ohranil je uredbo julijanskega koledarja s prestopnim letom vsako četrto leto. Ker pa te previšne ure vsako leto niso cele, je uredil, da je bilo stoletno leto 1600 še prestopno leto. Za bodočnost je pa določil, da naj stoletna leta 1700, 1800 in 1900 ne bodo prestopna leta, da se vjamejo minute, kolikor je leto krajše kot 365 dni in šest ur. V vsej bodočnosti naj bodo pa stoletna leta samo tista prestopna leta, ki so deljiva s 400.

Vendar pa tudi ta ureditev še ni popolna in je še vedno malenkostna razlika med koledarskim in sončnim letom. Vendar je pa tako majhna, da bo šele leta 3500 narastla za en dan.

Gregorijanski koledar so seveda takoj sprejeli vsi katoliški narodi in katoliške države in velja za nje od leta 1582 ta koledar.

Protestantske države so ga sprejele nekoliko desetletij pozneje. Anglija s svojimi kolonijami, toraj tudi Amerika, ga je sprejela šele 1752. Turčija ga je sprejela šele leta 1918, Bulgarija in Grčija leta 1923, Rusija 1918. Vendar pa se pravoslavna cerkev še vedno drži julijanskega koledarja, zato praznuje božič vsikdar deset dni pozneje, kakor ostali svet.

Začetek krščanske dobe štetja let

Kakor že omenjeno, je bil začetnik tega štetja opat Dijonizij Exiguus. On je vzel leto rojstva Kristusovega kot mejnik časov pred Kristusom in po Kristusu.

Za to leto je pa vzel 754. leto rimskega štetja let, ki je veljalo do tedaj.

Vendar so pa zgodovinarji dokazali, da se je opat Dijonizij zmotil v letu rimskega štetja glede leta rojstva Kristusovega. Dokazali so, da se Kristus ni rodil leta 754 po rimskem štetju, temveč najmanj 4 leta preje, ali morda celo 7, morda celo devet let. Tako na pr. letošnje leto 1947 ni v resnici 1947. leto po rojstvu Kristusovem, temveč je šele 1944., če ne morda šele 1940, ali celo 1939. Vendar je to malenkost in bi povzročilo preveč zmede, ako bi se hotelo sedaj to popraviti.

Kako urediti pravilno koledarsko leto?

Koledarsko društvo "The World Calendar Association" v New Yorku proučuje za Ameriko vprašanje, kako urediti leto, da bo koledarsko leto popolnoma odgovarjalo sončnemu, kako ga razdeliti, da bo bolj enostavno in praktično razdeljeno, da bo vsako leto enako in ne bo treba vsako leto toliko sprememb in toliko težav pri sestavljanju koledarjev.

Tekom stoletij so to vprašanje proučevali razni zvezdoslovci in stavili več predlogov, kako vse to urediti končno veljavno in pravilno. Koledarsko društvo proučuje te predloge. Vendar danes sta samo dva predloga, o katerih se razmišlja med narodi in tudi pri nas v Ameriki.

Oba predloga sta edina v tem, da naj bi se dalo vsakemu letu samo 364 dni. Ureditve glede prestopnih let ostane nespremenjena. Vendar pa naj se previšni 365. dan izloči iz štetja dni v letu, naj postane "prazen" dan, ki naj bi se vrnil po zadnjem dnevu decembra. To naj bi bil narodni praznik za ves svet, ko se ne bi delalo in ne izvrševalo nobenega "buzinesa". Vsako prestopno leto, ko dobi leto en dan več, bi se pa ta

dan vrnil po zadnjem dnevu junija, enako kot prazen dan. Tako bi imeli vsako leto en "prazen" dan, vsako prestopno leto pa dva.

V bistvu je prvi predlog ta, da predlaga, naj se poleg zgornje ureditve leto razdeli na 13 mesecev po 28. dni, da bi bili vsi meseci nako dolgi, kar bi zneslo ravno 364 dni. Ta predlog je predložil svetu neki "Mr. Urban iz Marylanda" v Zd. državah v "Scott Magazine" leta 1745. Ponovno, nekoliko spremenjenega, je predložil svetu neki Avgust Comte leta 1849.

Proti temu predlogu so se pa dvignili po celem svetu razni in veliki pomisleki. Danes se ta predlog ne smatra več za resen predlog, zlasti ko ga je Liga narodov pred kakimi desetimi leti popolnoma zavrgla kot neizpeljiv in nepraktičen.

Drugi predlog, ki se proučuje, je predlog, ki ga je stavil v Rimu nek duhovnik Marco Mastrofini leta 1834 v posebni knjigi, v kateri ga je pojasnil in navedel dokaze, ki po njegovih mislih govore za njegovo uvedbo po celem svetu. Danes je ta predlog znan pod imenom "The World Calendar".

Te predlog sprejema kot podlago v bistvu vse, kar je omenjeno zgoraj, da sta si oba predloga edina. Poleg tega pa svetuje, da naj se vsako leto začnjenja z nedeljo. Razdeli naj se v štiri četrletja, ki bi imela vsa štiri enako število dni in sicer vsak prvi mesec v četrletju bi imel 31 dni, ostala dva pa vsak po 30 dni. Tako bi se vsaki prvi mesec četrletja začnjenjal z nedeljo, vsaki drugi s sredo in vsaki tretji v petek. Tako bi osnovna številka leta ostala 12, ki je pa lahko deljiva z 2, 3, 4 in 6, kar bi urejevanje koledarjev popolnoma poenostavilo in olajšalo. Vsako leto bi ostalo vse v letu nespremenjeno. Ta predlog je, ki nasvetuje uvrstitve vsakoletnega "praznega dne" po decembru, in vsako prestopno leto prevešni dan po juniju.

Po tej ureditvi koledarja, naj bi se ustalilo tudi vsakoletno praznovanje velike noči, za kar naj bi se določil 8. april. S tem bi ne bilo več premakljivih praznikov v cerkvenem letu, kar bi zopet zelo poenostavilo koledar.

O tem predlogu se zadnja desetletja resno razpravlja, ker so se skoraj vse vlade držav izjavile, da se jim dopade. Tudi Vatikan se je izjavil glede velike noči, da bi ne bilo nikakih dogmatičnih težav glede ureditve praznovanja velike noči.

Ako bo mir na svetu, da bo čas se razgovarjati tudi o spremembi koledarja, spremembi koledarskega leta, bi morda ne bilo dolgo, ko se bo uvedel ta drugi predlog po celem svetu. Je sicer še veliko vprašanj, katera bo treba preje rešiti, vendar pravijo, da niso nerešljiva. Tako na pr., kaj s krsti, smrtmi, z raznimi dogodki, ki bi se dogodili ob "praznih" dnevih? Ali bi naj tudi ta dva dneva nosila svojo mesečno številko, ali bi bila brez številke? In še več takega.

Sedanje urejevanje cerkvenega koledarja

Glavni cerkveni letni praznik je velika noč. Po tem prazniku se mora urediti vse drugo cerkveno leto s svojimi dobami in prazniki.

Po dosedanjih določilih cerkve, se praznuje vsako leto velika noč prvo nedeljo po prvi spomladanski luni, to je po 21. marcu. To pa radi tega, ker pove sv. pismo, da je bila polna luna tisti večer, ko so na Oljski gori Kristusa vjeli.

Ako je toraj spomladanska polna luna 22. marca in bi bila 23. marca nedelja, je to velika nočna nedelja. Leta 1940 je bila velika noč že 24. marca.

Štirideset dni pred veliko nočjo je pepelnica, in pred njo tri predpepelnične nedelje. Štirideset dni po veliki noči je vnebohod Gospodov in deset dni potem binkošti.

Cerkveno leto se začenja vsako leto s prvo adventno nedeljo.

Cerkveno leto je razdeljeno v tri glavne dobe: božična, velikonočna in binkoštna doba.

Božična doba ima štiri adventne nedelje, dve božični nedelji, toraj skupaj šest. Glavni božični praznik so sv. trije kralji, ne božič. V prvih stoletjih krščanstva so ga praznovali z velikimi slavnostmi, kar vrši pravoslavna cerkev še danes. Po prazniku sv. 3. kraljev je v rednem letu šest nedelj.

Velikonočna doba ima tri predpostne nedelje in šest postnih in šest nedelj po veliki noči.

Binkoštna doba obsega vse nedelje po binkošti do adventa. Ker je pa velika noč različna, je tudi nedelj po binkošti vsako leto drugačno število. Redno jih je 24. V letu, ko je pobinkoštnih nedelj več kot 24, jih je zato toliko manj po sv. 3. kraljih. Zato se potem nedelje, ki so preostale po sv. 3. kraljih, preneso na nedelje po 23. nedelji po binkošti, tako da je 24. nedelja vsikdar zadnja nedelja po binkošti in v cerkvenem letu, če tudi zvečine ni zadnja, temveč jih je največkrat več, nikdar pa manj. Največ je pobinkoštnih nedelj 27.

Prva, božična, doba je posvečena Bogu Očetu, Stvarniku nebes in zemlje.

Druga, velikonočna, je posvečena Bogu Sinu kot Odrešeniku sveta.

Tretja, binkoštna, je posvečena Bogu sv. Duhu, našemu posvečevavcu.

Standard čas

V Ameriki imamo dva časa, sončni čas, Sun time, in standard time, splošno veljaven čas.

Vsi kraji, ležeči ob istem **poldnevniku**, imajo ob istem času poldan, ko stoji sonce najvišje na obzorju. Toda to se hitro spreminja, ker sonce hitro "teče" po svoji poti, kakor pravimo, dasi v resnici "teče" zemlja hitro okrog svoje osi. Zato imajo razni kraji poldne ob različnem času. Ko je nekje poldne, je drugod na vzhodu že popoldne, na zapadu še dopoldne. Pri tako veliki državi, kakor so Zdr. države, je pa ta razlika povzročala veliko zmede zlasti pri vlakih na železnicah. Zato so vpeljali poleg sončnega časa, še drug čas "Standard time". Leta 1884 je bila radi tega v Washingtonu mednarodna konferenca, ki je uredila te težave. Udeležilo se je je 26 delegatov iz raznih držav sveta. Ta konferenca je odločila na pr. za Ameriko za gotove kraje ob gotovi uri poldne, če je to tudi poldne sonca, ali ne. Poldnevniko so razdelili tako, da je med vsakim razlike 15°. Tako so dobili, da je med posameznimi poldnevniki v poldnevu **razlika** ravno eno uro.

Na ta način smo takrat dobili v Ameriki poleg sončnega časa tudi standard čas, to je vsi kraji ležeči ob istem poldnevniku, so dobili uradno določeno poldne ob istem času za vse te kraje.

Tako smo dobili:

kolonijalni čas, za atlanski ocean ob Ameriki ob 60. poldnevniku,
vzhodni čas ob 71. poldnevniku, za države pred "srednjo Ameriko",
srednji čas, central time, ob 90 poldnevniku, s središčem v Chicago,
gorski čas ob 105. poldnevniku, Denver,
pacifiški čas ob 120. poldnevniku, San Francisco.

Ko je na primer v kolonijalnem času poldne, je v vzhodnem šele 11, v srednjem šele 10, v gorskem šele 9, v pacifiškem šele 8. ura dopoldne.

Imena mesecev

Januar po rimskem bogu Janu, bogu vsakega začetka.

Februar po rimskem poganskem prazniku Febru, ki se je obhajal 15. dan tega meseca v čast bogu Luperciju, bogu rodovitnosti.

Marec po bogu Martu, bogu vojn.

April iz latinskega imena Aprilis, najbrže iz glagola aperire, odpreti, ker se narava "odpira" k novemu letnemu delu.

Maj po rimski boginji **Maia**, katero so častili v starem Rimu 1. dan tega meseca.

Junij iz imena Juno, imena rimske boginje.

Julij po rimskem cesarju Juliju Cezarju.

Av gust po rimskem cesarju Avgustu Cezarju, ki ga je tako imenoval sebi v čast.

September iz rimske besede septem, sedem, ker je bil to po rimskem koledarju sedmi mesec v letu.

Oktober iz rimske besede octo, osem, ker je bil osmi mesec.

November iz rimske besede novem, devet, deveti mesec.

December iz rimske besede decem, deset, deseti mesec.

Dr. Wilfred Funk, slavni pisatelj leksikonov in besednjakov, je proučeval tudi pomene besedi, katere je zbiral v svoje besednjake. Po dolгих letih tega dela je zapisal besede: "Po tolikih letih mojega proučevanja pomena besedi v mojih leksikonih in besednjakih sem našel, da je

najčastitljivejša beseda — mati,
najbolj žalostna — smrt,
najlepša — ljubezen,
najkrutejša — maščevanje,
najprijetnejša — miroljubnost,
najgrenkejša — pozabljen,
najtopljejša — prijatelj,
najbolj mrzla — ne,
najsvetejša — Bog,
najtolažljivejša — vera."

RAZNI PODATKI

DOBRO JE, DA VESTE:

VLADA KATOLIŠKE CERKVE

KATOLIŠKA cerkev je Kristusovo kraljestvo na zemlji, katerega državljani so pred vsem vsi, ki verujejo v Kristusa in so krščeni. Ker je pa Kristus ustanovil svoje kraljestvo za vse ljudi sveta, so nekako njegovi državljani vsi ljudje na zemlji.

Vrhovni vladar katoliške cerkve je rimski papež, sedaj Pij XII., ali po družinskem imenu, Eugenij Pa-

celli, rojen v Rimu 2. marca 1867. On je edini in edino pravi namestnik Kristusov na zemlji in naslednik sv. Petra, prvega papeža, ki ga je imenoval sam Kristus.

Papež ima v pomoč zbor 70 kardinalov, svetovalcev. Nekaj jih stane stalno v Rimu, da pomagajo pri vladi cerkve, drugi so po raznih deželah in državah po svetu.

Kardinale imenuje sv. oče sam,

katerih imenovanje razglašajo pri svojih posvetovanjih s kardinali (konzistorijih).

PAPEŽEVE KONGREGACIJE

Kar so ministerstva pri svetnih vladah, tajništva pri naši vladi v Washingtonu, generalni komisarji v Rusiji, to so pri vladi svete cerkve kongregacije.

1. Kongregacija svetega oficija. V področje te kongregacije spada vse zadeve vere in morale. Razsoja o krivoverah in krivovercih. Čuva nauk vere o sv. zakramentih. Daje spreglede za zadržke mešane vere in veroizpovedi za zakon. Pazi nad pisavo svetovne literature proti veri, cerkvi in morali in izdaja za katolike prepovedi čitanja te ali one knjige.

2. Konzistorijalna kongregacija. Pripravlja tvarino za papeževa posvetovanja s kardinali, konzistorije. Odloča pri ustanavljanju novih škofij in nadškofij razven onih po misijonskih deželah, o njih delitvah in mejah. Predlaga nove škofove in raziskuje njih življenje pred imenovanjem. Vodi vodstvo škofij, njih ohranitev in razmere v njih. Sprejema in proučuje poročila škofov.

3. Kongregacija za vshodne cerkve. Vodi vse zadeve nelatinskih, vshodnih cerkva, unijatov, ki imajo drugačni, kakor rimski obred.

4. Kongregacija za zakramente. V njeno področje spadajo zadeve, ki tikajo svetno duhovščino, župnike, vernike, cerkvene bratovščine in društva, cerkvene zapuščine, vse katoliško versko, socialno, kartitativno in kulturno delovanje

po svetu, zadeve cerkvenega premoženja, cerkvene takse, škofijske konference in koncili.

5. Kongregacija za redovnike. Vodi vse katoliško redovništvo.

6. Kongregacija za propagando vere. V njeno področje spada vse katoliško misijonsko delo po misijonskih krajih sveta z vsem, kar je v zvezi z njim.

7. Kongregacija svetih obredov. Vodi vse, kar tika svete obrede latinske cerkve, proglašenja svetnikov in blaženih. Pododdelke ima za 1. cerkveno glasbo, 2. za liturgično izobrazbo vernikov, 3. za zgodovino obredov.

8. Kongregacija za ceremonije. Ureja in vodi vse ceremonije papeževe kapele, papeževega dvora, in kardinalov.

9. Kongregacija za izredne cerkvene zadeve. Vodi vse dogovore z raznimi vladami sveta glede ustanavljanja in delitve škofij, imenovanja škofov, konkordatov z vladami in vseh zadev cerkve, ki tikajo tudi postave raznih držav.

10. Kongregacija za semenišča in univerze. Vodi in nadzira vse zadeve katoliških semenišč, kolegijev in univerz.

11. Kongregacija uprave cerkve sv. Petra v Rimu. Skrbi za vzdrževanje stavb te cerkve in vseh poslopij, ki so združena s cerkvijo.

NAJVIŠJA CERKVENA SODIŠČA

Sveta penitencijarija, ki razsoja v vseh zadevah vesti v spovedi in izven spovedi. Deli odpustke.

Sveta rimska "rota" (sodišče). Rešuje vse notranje cerkvene sod-

nijske zadeve. Razsoja v sodnijskih zadevah duhovščine in vernikov.

Apostolska signatura. To je apelacijsko najvišje sodišče, ki rešuje in razsoja v pritožbah proti sodnijskim izrekom nižjih sodišč. Določa v zadevah nižjih cerkvenih sodišč.

PAPEŽEVE PISARNE

Apostolska pisarna (Chancery). Izdaja apostolska papeževa pisma, katera pripravlja in vodi pisarne in kongregacije. Izdaja dekrete o

ustanavljanju novih škofij in o njih delitvi.

Apostolska datarija. Vodi podelejevanje raznih cerkvenih služb in časti in pobira takse za nje.

Apostolska komora (Zbornica). Upravlja vse premoženje svete stolice.

Državno tajništvo vodi upravo papeževe države. Pripravlja snov za kongregacijo za izredne cerkvene zadeve. Obenem je to nekako zunanjo ministerstvo papeževo.

VLADA ZDRUŽENIH DRŽAV

Združene države ameriške so republika z najpopolnejšo demokracijo, kolikor jih je do sedaj kedaj človeški rod zamislil in izvedel. Res je, da ima tudi naša demokracija svoje napake in hibe, vendar je ves dosednji razvoj države do višine blagostanja in moči, kakor jo ima danes, jasno dokazal, da je na svetu mogoče pravilno urediti življenje po državah samo na podlagi take, morda še izboljšane demokracije, kakoršna je naša, da bodo narodi zadovoljni in da se bodo države razvijale v slogi in edinosti.

V novejšem času so nastopili na svetu možje z drugačnimi nauki o ureditvi držav. Ti nauki so fašizem, nazizem in komunizem. Vendar dva teh naukova sta že pripegljala države, ki so se jih oprijele, do žalostnega konca, tretji pa še bo, in sicer kmalu.

Vlada združenih držav je vlada ljudstva z ljudstvom za ljudstvo. Predsednik ni vladar, temveč samo najvišji izvršilni organ vlade.

Sedanji predsednik je Harry S. Truman, ki je nastopil svojo službo 12. aprila 1945 ko je predsednik Roosevelt nenadoma umrl.

Predsedniku pomaga pri vodstvu vlade deset tajništev, departmentov (ministerstev), katerih tajnike imenuje predsednik sam.

Ti departmenti so:

1. Državni department, državno tajništvo, Secretary of State.

2. Finančni department, Treasury Department, Secretary of the Treasury.

3. Vojni department, War Department, Secretary of War.

4. Pravdni department, Department of Justice, Attorney General.

5. Poštni department, Postmaster General.

6. Department za notranje zadeve, Department of Interior, Secretary of Interior.

7. Department za mornarico, Department of Navy, Secretary of Navy.

8. Poljedelski department, De-

partment of Agriculture, Secretary of Agriculture.

9. Trgovski department, Department of Commerce, Secretary of Commerce.

10. Delavski department, Department of Labor, Secretary of Labor.

Ti tajniki so predsednikov vladni kabinet.

Zakonodajni zbornici sta senat in kongres.

Senat sestoji iz 96 senatorjev, katerih letna plača je \$12,000.00.

Po določilu 20. popravka državne ustave (amendment) se mora redno sestati senat vsako leto 3. januarja.

Kongres, parlament sestoji iz 435 članov, kongresmanov, katerih letna plača je \$10,000.00.

Kakor senat, se mora po istem določilu tudi kongres sestati na svoja zasedanja 3. januarja.

N. C. W. C.

Nikjer na svetu, v nobeni državi in med nobenim narodom, katoličani niso tako dobro organizirani, kakor smo katoličani v USA, kar je zasluga in delo naših ameriških duhovnih voditeljev, nadškofov in škofov. Ti so si po prvi svetovni vojni ustanovili najprej svojo škofovsko organizacijo, v katero so se vsi združili, po tem pa so povabili tudi vse katoliško duhovništvo in laičstvo, da se jim pridruži po svojih katoliških organizacijah. Kot vrhovni izvršilni urad vseh teh organizacij in sebe so ustanovili v Washingtonu velik vrhovni urad "National Catholic Welfare Conference", za katerega so sezidali veliko in mogočno poslopje na 1312 Massachusetts Ave. v mestu in nastanili v njem vse potrebne urade za tako ogromno delo. Škofje na svojih vsakoletnih zborovanjih in v raznih odborih dajejo nam vsem katolikom svoje ukaze, svoja navodila in svoje smernice, po katerih naj se vodi in izvršuje vse katoliško najrazličnejše udejstvovanje po celi Ameriki tako, da bo složno in enotno povsodi. Ka-

toliki po svojih organizacijah najrazličnejših vrst sprejemajo te ukaze, navodila in smer, jih skušajo čim najbolj izvrševati in se po njih ravnati. S tem je pa dosežena katoliška sloga in edinost, ki je glavni pogoj vsakega uspeha in vsakega vpešnega dela.

Kako ogromno, pa tudi kako za katoliško stvar koristno delo so škofje s to organizacijo storili, čutimo vsi ameriški katoličani, čuti cela katoliška cerkev ne samo tu pri nas v Ameriki, temveč tudi po celem svetu. Tako vodi Amerika ne samo politično celi svet, temveč ga vodi tudi versko zlasti glede katoliškega življenja in udejstvovanja. Vsi čutimo, kako raste moč in vpliv katoliške cerkve v USA. Tudi nasprotniki naše cerkve to čutijo. To se čuti tudi v vsej naši ameriški javnosti. Seveda bo ta vpliv dosegel tudi to, da se bodo vse protikatoliške vrste zedinile in začele boj proti katoliški cerkvi in proti katoličanom, morda prav kmalu. Vendar naša sloga in edinost bosta katolicizem v Ameriki pripravili na ta boj, da ga bo končno zmagovito

tudi izbojeval. Danes vidimo jasno, kako se ves svet deli v dva tabora, v tabor s Kristusom in v tabor proti Kristusu, kako se brusijo meči proti taboru Kristusovemu, kako teče po tolikih državah na svetu že katoliška kri, tako na primer tudi v naši Sloveniji. Ne moremo si misliti, da bi valovi tega boja ne dosegli tudi Amerike, tudi nas ameriških katoličanov. Tudi mi bomo imeli še svojo težko mučeniško dobo. Samo v slogi bo naša moč, pa tudi naša zmaga.

Da more N.C.W.C. v Washingtonu vršiti uspešno vse ogromno delo, ki ga je sprejela, je razdeljena v razne oddelke, departmente, ki so pa zopet razdeljeni v pododdelke. Potrebno je, da tudi slovenski ameriški katoličani poznajo to svojo mogočno organizacijo, jo podpirajo, se ji pridružijo, uravnavaajo vse svoje delo po svojih slovenskih župnijah in po svojih katoliških jednotah in društvih, cerkvenih, katoliških, političnih in vseh drugih društvih samo po smernicah, navodilih in ukazih naših od Boga nam danih voditeljev, naših škofov. Mesečno glasilo N.C.W.C. naj bi bilo v vsaki katoliški hiši, naj bi ga imel predsednik vsake naše katoliške organizacije, da posluša ta navodila in po njih uravnavamo vsi svoje življenje, mišljenje in delovanje. Komunisti slepo poslušajo in slede ukazom iz Moskve in vsi po celém svetu delajo, ne, kakor sami mislijo, temveč kako misli za nje njih vrhovno vodstvo. Vsak ukaz tega njih vodstva jim je svet. Se bomo dali katoličani osramotiti tem svojim sovražnikom? Vsa ne-

sreča katoličanov sveta danes obstoji v tem, da niso poslušali svojega cerkvenega vrhovnega voditelja sv. očeta in mu ne sledili in ne delali po njegovih ukazih, pa je prišlo in moralo priti, kar je prišlo. Bodimo mi ameriški katoličani modrejši, da si prihranimo marsikako težavo in marsikako trpljenje.

Departmenti N.C.W.C. so:

1. Vrhovni izvršilni department, ki vodi vse delo v vseh drugih departmentih in pododdelkih. Ta department ima pododdelke:

a) priseljski urad, ki vodi in izvršuje vse delo za versko in moralno oskrbo priseljenih katolikov v USA, pa tudi vseh izseljencev, ki se izseljujejo iz USA kamorkoli po svetu. Ta pododdelek ima tri pisarne: a. v Washingtonu pri glavnem uradu, b. v New Yorku v luki, 61 Whitehall Street, c. ob meksiškanski meji, 1000 Santa Fe Street, El Paso Texas.

b) Bratovščina krščanskega nauka, ki skrbi za verski pouk mladine, ki ne obiskuje kat. šol, in za poduk odrastlih, ki niso dobili prilike se poučiti o svoji veri.

c) Bureau of Information, ki daje vse informacije glede katoliške vere, katoliške cerkve in katoliških nauk, kakor tudi glede vsega katoliškega svetovnemu časnikarstvu, radio in vsem drugim, ki ga hočejo, ali ki ga potrebujejo.

d) Katoliška akcija, ki vodi vse delo katoliške akcije, proučuje vsa dnevna vprašanja v naši državi in na svetu, ki so v zvezi s katoliško cerkvijo in z nami katoličani.

e) Publication Office, ki izdaja najrazličnejše brošure, knjige,

okrožnice o naših katoliških vprašanjih. Daje navodila katoliškim lajnikom, kako naj sodelujejo z apostolatom katoliške hijerarhije in mu pomagajo.

2. Department za vzgojo. Department of Education. Ta department vodi vse katoliške učne zavode od najvišjih univerz do najnižje ljudske šole, brani pravice katoliških učnih ustanov in svobode privatnih šol, ureja razmerje in soglasje med katoliškimi in drugimi državnimi učnimi zavodi, da je povsodi enotnost vzgoje mladine naše države.

Njegov pododdelek je: **The Bureau of Inter American Collaboration**, urad za složno sodelovanje katoličanov obeh Amerik za skupne katoliške koristi. Ta urad sledi pisavi po obeh Amerikah protikatoliške literature in proti katoliške propagande in se bori proti njima. Proučuje sredstva in načine, kako naj katoliki uspešno nastopajo proti svojim nasprotnikom in daje za to potrebne nasvete in navodila. Vse svoje delo vrši s tem, da skrbi za radio in movies, da izdaja potrebne pamflete, da izmenjava profesorje in učence z raznimi šolami po obeh Amerikah.

3. Tiskovni Department. Skrbi za čim močnejši katoliški tisk. Vzgaja izvežbane časnikarje in poročevalce in pisatelje. Ima po vseh večjih mestih, središčih po Ameriki in po vseh državah sveta svoje poročevalce. Ta urad:

a) Izdaja vsaki teden posebna katoliška poročila o katoliških novicah celega sveta, katere zbira potom radio, kabla, brzjava, telefo-

na in po pošti.

b) Razpošilja vsaki teden primerne članke za vse časopise o glavnih dnevnikih vprašanjih, ki tikajo katoliško stvar.

c) Razmnožuje in razpošilja slike o katoliških osebnostih, o katoliških ustanovah in dogodkih za časopise.

d) Razpošilja brzjavna poročila o katoliških novicah v USA po celem svetu.

e) Izdeljuje in razpošilja uvodnike za časopise o najvažnejših dogodkih, ki tikajo katoliško cerkev.

g) Izdaja "Washingtonska pisma", v katerih pojasnjuje iz katoliškega stališča vse glavne dogodke dneva.

h) Sledi papeževim pismom in navodilom na vse katoličane sveta, in jih prevaja na angleščino in širi med katoličani in nekatoličani.

i) Skrbi za širjenje katoliškega tiska med katoličani v USA.

4. Department za socijalno akcijo. Proučuje zlasti gospodarska in delavska vprašanja. Proučuje mednarodna katoliška vprašanja. Skuša vplivati, da se vrši vse javno življenje v državi in med državami na podlagi pravice in resnice in na podlagi božjih nauk in nauk krščanstva.

Ima pododdelke:

a) **Za gospodarske razmere,** Industrial Relations. Skuša vplivati na vse naše javno gospodarsko in delavsko življenje, da bi se razvijalo po velikih naukih in navodilih, katere so izdali zadnji papeži, kakor o naukih za kapitalizem, tako o naukih za delavstvo.

b) **Urad za družinsko življenje.** Skrbi in dela na to, da bi se vse življenje v zakonih in po družinah vršilo tako, da bo v skladu z božji mi nauki in nauki krščanstva, kakor zahteva blagor družin in celega človeškega rodu.

c) **Farmarski urad,** ki vodi zlasti versko življenje po kmetih, Rural districts.

d) **Urad za mir in za ureditev povojnih razmer.** Proučuje, kako pomagati, da bo svet prišel zopet nazaj do ljubega miru med narodi in po narodih. Kako naj katoličani pomagajo, da se bodo sedanje povojne razmere uredile tako, da bo na svetu trajni mir, kako naj uredimo našo državo USA, da bomo šli zopet mirno naprej po poti svojega dosedanjega napredka in blagostanja.

e) **Parish Credit Unions.** Urad za katoliško osamosvojitev glede denarja.

5. **Legal Department.** Ta department pazi na razne zakonodajne zbornice, kake zakone izdajajo in skrbi, da preprečuje postavbe, ki bi bile škodljive katoliškemu in javnemu blagru države. Proučuje tudi delovanje vlad vsega sveta glede vere in cerkve.

6. **Department za proučevanje katoliškega udejstvovanja** po naši državi in po celem svetu.

7. **Mladinski Department.** Skrbi za pravo vzgojo odraščajoče mladine in za najrazličnejše mladinske organizacije.

Ima pododdelek

Katoliški mladinski svet.

8. **Department za lajiške organizacije.** Vodi:

a) Organizacijo katoliškega moštva, in

b) Organizacijo katoliškega ženstva.

9. **War Relief Service.** Skrbi za pomoč beguncem, žrtvam vojne, vojnim vjetnikom v naši državi in po celem svetu.

10. **Škofovski odbor,** ki daje ukaze, navodila in smernice vsega katoliškega življenja in udejstvovanja katoličanov v USA. Ima pododbore:

a) **Odbor za katoliške misijone.**

b) **Odbor za bratovščino krščanskega nauka.**

c) **Odbor za movies.**

d) **Odbor za širjenje svete vere.**

e) **Odbor za nedostojno literaturo.**

d) **Odbor za severno-ameriški kolegij v Rimu.**

g) **Odbor za semenišča.**

h) **Odbor za pomoč v vojni in v raznih nujnih slučajih.**

i) **Odbor za begunce.**

j) **Odbor za papežev načrt za svetovni mir.**

Odbor za pomoč beguncem, vjetnikom in vojnim vjetnikom je izdal od 1. novembra 1941 do decembra 1942 podpor v skupni vsoti \$1,322,493.33. V letu 1943 je razdal podpor v vsoti \$1,293,000.00.

*

Nemogoče je v kratkem članku opisati vse ogromno delo, ki se vrši v N.C.W.C. v departmentih in v vseh njihovih pododdelkih. Kdor bi se za to zanimal, naj si naroči

mesečno glasilo tega urada, kar bi naj storil vsak katoliški ameriški Slovenec, ki toliko razume angleščino, da bi lahko sledil njegovi pisavi. Tam bo še le videl, koliko nam katoliškim Slovencem še manjka, da bi sledili vsemu temu delu in ž njim sodelovali. So sicer

nekaterne naše katoliške jednote in nekatera kat. društva včlanjena v tej organizaciji in bi kot taka morala strogo slediti ukazom, navodilom in smernicam te naše skupne katoliške organizacije. Toda . . .? Sledimo njih delovanju, pisavi njih glasil, pa se bomo začudili!

IZ KATOLIŠKIH MISIJONOV

Kongregacija za propagando, to je razširjenje vere, je izdala za leto 1943 sledeče podatke o stanju katoliškega misijonstva po celem svetu.

Po teh podatkih je:

Katolikov med pogani	27,224,290
Katehumonov, ki se pripravljajo za krst	3,224,290
Misijonarjev duhovnikov, tujih domačinov	13,383
Redovnih bratov, tujih domačinov	9,237
Redovnih bratov, tujih domačinov	6,043
Sester tujk	2,829
Sester tujk	26,781
Sester tujk	27,197
Katehistov, ki poučujejo vero novospreobrnjenec	93,682
Pravih učiteljev	78,073
Misijonskih zdravnikov	457
Cerkva	10,153
Kapel	49,608
Duhovskih semenišč	131
Semeniščnikov	4,260
Višjih šol	635
z učenci	92,847
Srednjih šol	297
z učenci	13,423
Ljudskih šol	32,828
z učenci	2,027,744
Pomožnih šol	2,394
z učenci	239,567
Bolnišnic	915
postelj	46,912
Dispensarij	2,906
Bolnikov	42,041,417
Sirotišnic	459
Siroti	18,136
Tiskarn	217
Naročnikov dnevnikov	686,251

Vse to vzdržujejo katoličani po nemisijonskih deželah. Za vzdrževanje vsega tega ogromnega dela, ki ni samo versko, temveč tudi socialno in kulturno, imamo tudi v Ameriki vsako leto misijonsko nedeljo, na katero dajemo po naših cerkvah svoje prispevke. Iz tega poročila vsakdo lahko vidi, kako veliko božje in človečansko delo podpiramo s svojimi prispevki za misijone.

Katoliški Indijanci

V naši državi USA je po indijanskih rezervacijah

Katoličanov	94,085
Kat. misijonskih središč	154
Cerkva	395
Kat. šol	64
učencev	6,640
Duhovnikov misijonarjev	206
redovnih bratov	76
Sester	545

Kat. delo med črnci v Ameriki

Nigrov je v USA	12,865,518
Protestantovske vere jih je	5,660,618
Katolikov je	313,259
Kat. cerkva za nigre	334
Duhovnikov med nigri	490
Sester	1,700
Katoliških šol	256
učencev	53,350
Semenišč in kolegijev za črnce	1
Srednjih šol	2
Višjih šol	50
Akademij in poklicnih šol	12

ZADNJE BESEDE NEKATERIH UMIRAJOČIH PREDSEDNIKOV

George Washington: "Prav je tako!"

John Quincy Adams: "To je moje zadnje na svetu. Zadovoljen sem!"

Thomas Jefferson: "Svojo dušo izročam Bogu, svojo hčer pa svoji domovini!"

Andrew Jackson: "Upam, da vas bom vse zopet videl v nebesih. Bodite dobri otroci vsi in si prizadevajte, da boste pripravljeni, ko pride sprememba!" (Svojim otrokom)

Wm. Henry Harrison: "Želim vam, da bi razumeli prava načela vladanja in jih tudi izvajali!"

Zachary Taylor: "Na tem sem, da umrem. Vsaki čas pričakujem klica. Prizadeval sem si, zvesto izvrševati vse svoje dolžnosti. Ničesar ne obžalujem, razen da moram zapustiti svoje prijatelje."

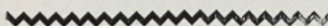
James Buchanan: "O vsemogočni Gospod, kakor Ti želiš."

James Garfield: "Zaupal sem v ljudstvo."

Grover Cleveland: "Zelo sem si prizadeval delati prav."

William McKinley: "To je božja pot tako. Njegova volja naj se zgodi, ne naša!"

Woodrow Wilson: "Zlomljen stroj sem. Vendar pripravljen sem!"

Govori o čednostih drugih tako, kakor bi bile tvoje, o njih grehih, kakor da boš ti za nje kaznovan.

•

Vselej, kadar žališ bližnjega, žališ najbolj samega sebe.

•

Obsojaj sebe tako, kakor bi obsojal druge, opravičuj druge, kakor bi opravičeval sebe.

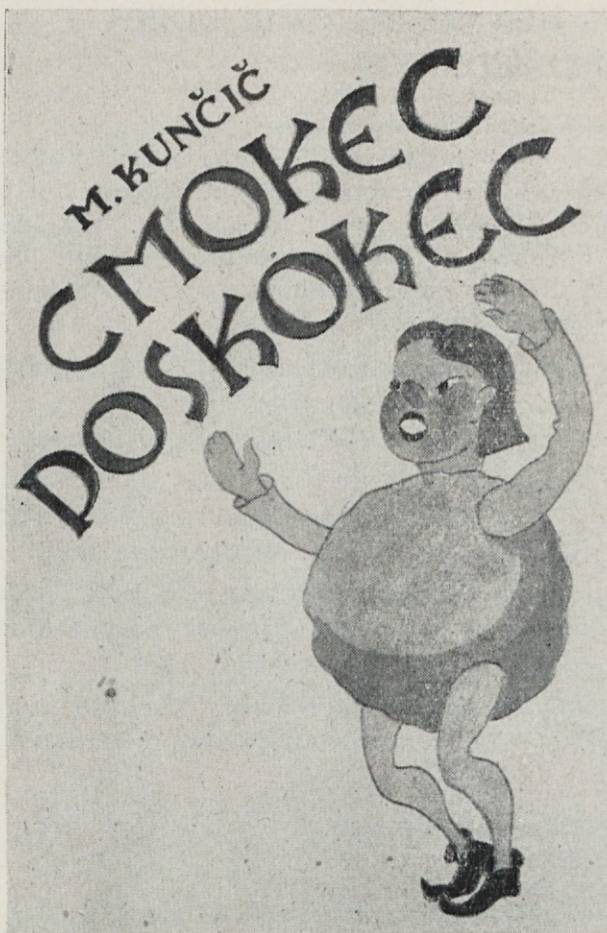
•

Dobro ime celega življenja zavisi pogosto samo od enega dne.

•

Na svetu je veliko moških, toda malo mož.

1.

V hišici za deveto goro, deveto vodo in deveto gmajnico sta živel babica in ded. Ded je dre-muckal ob peči: hrrr, hrrr, babica je predla ob kolovratu: drrr, drrr, stenska ura je štela čas: tik tak ... Tako so od zore do mraka marljivo delali vsi trije: ded, babica in ura.

Pa je dedu sedla na nos sitna muha. Zamahnil je z roko in go-drnjavsnil:

zila babica. "Otroke?"
"Cmooke, cmooke," ji je ded zatrobil na uho.

"Bom," je obljubila babica.

Zjutraj, ko je sonce še spalo za goro, je babica vstala in zam-esila testo. Poln lonček smetane in stepenih jajčk je zgnetla vanj. Iz testa je izoblikovala cmoke in jih dala kuhat. Voda je vrela, cmoki so prijetno dišali.

Ded se je prebudil in rekel:

"Da bi te vrag!"

Babica je bila naglušna in je pokimala:

"Da, da, kmalu bo mrak."

In je vstala in prižgala svetilko.

Ded se je nadremal, postalo mu je dolgčas. Nataknil si je naočnike, vzel s police pratio in začel brkljati po njej. Obraz mu je zasijal kot polna luna.

"Babica, jutri je moj god! Skuhaj mi cmoke," je svečano rekel. Cmoki so bili njegova najljubša jed.

"Kaaj?" se je zgro-

“Saprlot! Po cmokih diši.”

Kakor bi mignil, je bil na nogah. Nataknil si je copate, sedel za mizo, vzel vilice v roko in čakal.

Babica je cmoke odcedila in jih vsula v škrbasto skledo. Položila jih je na okno, da bi se malo ohladili. Bili so rumeni kot maslo in debeli kot pomaranče. Dedu se je kar srce smejalo. Posebno všeč mu je bil cmok, ki se je šopiril vrh kupa. Bil je leporejen kot minister.

“Tebe, debelušček, pohrustam najprej!” je veselo rekel in se obliznil okoli ust.

A kaj se je tedaj zgodilo?

Cmok je dedu pokazal figo in rekel:

“Ne boš me!”

Zmuznil se je iz sklede in se

zakotalil skozi okno. Obležal je v meki travi. Brž se je skobacal na noge in se potipal, če je še cel. Ko se je prepričal, da se še ves skup drži, je sklenil:

“Po svetu pojdem! Namenjen sem za nekaj višjega. Zbogom, hišica domača! Zbogom, babica in ded!”

Vrgel je z roko poljubček in odšel.

Ded je žalostno gledal za njim in mu mahal z rutico:

“Zbogom, zbogom!”

2.

Židane volje je cmokec Poskopec koracal po beli cesti. Vse je bilo čudovito lepo: sonce je sijalo, rožice so dišale v rosnih travah, škrjančki so peli in bili veseli...

Hodil je cmokec Poskopec in srečal tri može. Prvi je bil črn kot peklenšček, drugi bel kot smrt, tretji rdeč kot kuhan rak. Bili so popotni rokodelci: dimnikar, mlinar, mesar.

“Dobro jutro, možje,” jih je pozdravil cmokec Poskopec. “Kam pa, kam?”

“S trebuhom za kruhom,” so odgovorili možje. “Kam pa ti, cmok?”

“Jaz pa brez miru okrog divjam,” je pesniško povedal cmokec Poskopec in se ponosno izprsil. “Veste, nisem navaden

cmok. Kralj cmokov sem!”

“Pozdravljen, kralj cmokov!” so se rokodelci spoštljivo priklonili.

“Kje imaš pa prestol?” je vprašal dimnikar.

“In krono?” je vprašal mlinar.

“In žezlo?” je vprašal mesar.

“V skledi pri babici in dedu,” se je posmejal cmokec Posko-kec.

Rokodelci so potegnili vsak svoje vilice iz torbe in se zarežali:

“O kralj, dovolj je burk in šal! Lačni smo. Zdaj te pojemo.”

Cmokec Poskocec se je ustrašil, da se je prekucnil vznak. S povzdignjenimi rokami je prosil:

Nikarte, ljubi možje! Če ste

lačni, vam zapojem pesmico, tako milo in lepo, da boste koj siti.”

Navihano je pomežiknil in zapel:

“Hipla, hopla,
dobra je klobasa topla,
a še boljša je seveda
mastnih cmokov polna skleda.
Ded me hotel je pojesti,
jaz pa bop! po beli cesti.
Ded ujel me ni —
še manj me boste vi!
Namenjen sem za nekaj viiiš-
jega!”

In jo je ucvrl čez drn in strn, kakor bi ga veter nesel. Kmalu je izginil presenečenim možem izpred oči. Ostali so z dolgimi nosovi...

3.

Potoval je cmokec Poskokec po širnem svetu in srečal berača. Bil je ves v pisanih zaplatah. Imel je zeleno malho, višnjev nos, rdečo brado in dolge mustače.

“Dober dan, malhar,” ga je pozdravil cmokec Poskokec. “Kam bernjaš?”

“V Kurjo vas po par klobas,” se je zarežal berač. “Kam pa ti, potepuh?”

“Jaz se grem pa ženit,” se je pobahal c m o k e c Poskokec. “Kraljična Cmokolična je moja nevestica. Ali jo poznaš?”

“Poznam,” je pokimal berač in debelo požrl slino. “Pravkar sem jo pohrustal za malico. Zdaj pohrustam še tebe!”

Sklonil se je in ga zgrabil za vrat.

“Ojej,” je zajavkal cmokec Poskokec. “Počak no! Saj ne gori voda. Poslednje želje mi ne smeš odreči.”

“Naj bo,” je milostno privolil berač in ga postavil na tla. “Kaj si želiš?”

“Operni pevec sem,” se je zlagal cmokec Poskokec. “Še eno pesmico bi rad zapel, preden umrem.”

“Zapoj!” je rekel berač. “Petje rad poslušam. Sam sem bil zoperni pevec, ko sem bil mlad.”

Počičnil se je na obcestni ka-

men in srknil iz frakeljna, da bi bolj zbrano poslušal.

Cmokec Poskokec se je mogočno razkoračil sredi ceste in zapel:

“Hipla, hopla,
dobra je klobasa topla,
a še boljša je seveda
mastnih cmokov polna skleda.
Ded me hotel je pojesti,
jaz pa hop! po beli cesti.
Če ujel me dedek ni —
me še manj boš malhar ti!
Namenjen sem za nekaj viiiš-
jega!”

Tako je zapel prefriganec — hop! in ni ga bilo več.

Berač se je prijel za nos in razočarano vzdihnil:

“Nande, Nande, ti imaš pa res zmerom smolo!”

Potoval je cmokec Poskokec in srečal Ribničana. Imel je velikansko krošnjo na hrbtu in v njej suho robo: sita, rešeta, lese-ne krožnike, vilice in žlice.

“Dober dan, Ribničan Vrbān,” ga je pozdravil cmokec Poskokec. “Kam tako sam?”

“S krošnjo po polno mošnjo,” se je pošalil Ribničan Vrbān, po celem svetu znan. “Kam pa ti?”

“Jaz pa na vojsko,” je bleknil cmokec Poskokec in se moško zravnal. “Nisem navaden cmok, sem general!”

Ribničan Vrbān je strumno udaril s petami skupaj in salutiral:

“Pozdravljen, general! S kom se boš bojeval?”

“S cmoki uskoki iz Žabje vasi. Pouzmali so nam pol kile masti,” je povedal cmokec Poskokec.

“Kje imaš pa svoje vojščake?” je poizvedoval Ribničan.

“Za mano gredo. Kot listja in trave jih je,” se je širokoustil cmokec Poskokec.

“Imenitno!” se je zarežal Ribničan Vrbān. “Lačen sem, da bi sam sebe požrl. Bom pa rajši tebe in tvoje vojščake!”

“Generalā vendar ne boš prvega požrl,” je ugovarjal cmokec Poskokec. “To bi bilo neollikano. Veš kaj? Lezi vznak in

zazijaj. Moji vojščaki cmoki ti bodo korakali v usta lepo po vrsti, kakor so hiše v Trsti. To bo pojedina!”

“Velja!” je zamomljal Ribničan Vrbān in zadovoljno tlesnil z jezikom. “Nasvet je kar moder. Za plačilo požrem tebe nazadnje, general!”

Odložil je krošnjo, legel po dolgem na tla in odprl usta na stežaj.

“Majčkeno potrpi, koj bodo tu,” je brbljal cmokec Poskokec in komaj zadrževal smeh. “Da ti bo krajši čas, ti medtem zapojem kako okroglo.”

In je zapel:

“Hipla, hopla,
dobra je klobasa topla,
a še boljša je seveda

mastnih cmokov polna skleda.
Ded me hotel je pojesti,
jaz pa hop, po beli cesti.
Ded ujel me ni —

še manj me boš rešetar ti!
Namenjen sem za nekaj viiish-
jega!"

In se je pognal v beg, da se je
kar pokadilo.

Zvit je Ribničan Vrban, po
celem svetu znan — cmokec Po-
skokec ga je pa le ugnal v kozji
rog!

5.

Potoval je cmokec Poskokec
in srečal tri silne vojščake, tri
hrabre dečke: Zamorčka, Kitaj-
čka, Indijančka. Bili so oboro-
ženi do zob. Zamorček je imel
kodraste lase in grozotansko su-

lico, Kitajček dolgo kito in za-
krivljeno sabljo. Indijanček šop
peres v laseh, v rokah pa bojno
sekiro in lok.

"Dober dan, divjački," jih je
pozdravil cmokec Poskokec.
"Kam pa?"

"Belčke loviti!" so divjački
zagrmeli v zboru in krvoločno
zavihteli orožje.

"Belčke? Hvala Bogu, jaz
sem rumenček," se je oddahnil
cmokec Poskokec. "Belčki so
požeruhi. Kar po njih!"

"Kje pa so?" so se dečki bo-
jevito ozirali. "Tujci smo v tej
deželi. Kaži nam pot!"

Kaj je hotel cmokec Posko-
kec? Vdal se je v božjo voljo in
jim kazal pot.

Hodili so in hodili — belčkov
nikjer.

"Lačen sem," je vzdihnil Za-
morček.

"Jaz tudi," je vzdihnil Kitaj-
ček.

"In kako šele jaz!" je vzdih-
nil Indijanček.

"Vesta kaj?" Ubijmo medve-
da in specimo ga na ražnju!" je
svetoval Zamorček.

"Ubijmo ga!" je navdušeno
pritrtil Kitajček.

"Kje pa je?" je vprašal Indi-
janček.

"Tamle!" je viknil cmokec
Poskokec in pokazal z roko.

Hrabri vojščaki so pogledali
tja. Ljuba mamka, kako so se

jim hlačke stresle! Kako bi se jim ne. Iz hoste je res gledala kosmata pošast: boter jež . . .

“Bežimo!” je zavpil prvi junak. To je bil Zamorček.

“Tecimo!” je zacvilil drugi junak. To je bil Kitajček.

“Hitimo!” je zatulil tretji junak. To je bil Indijanček.

In so bežali, da jih je cmokec Poskokec komaj dohajal.

“Počakajte! Počakajte!” je kričal za njimi.

Divjački so bili prepričani, da jim je medved za petami in so še hitreje pobirali stopinje.

Tako so prisopihali do žuborečega potočka.

“Jaz ne morem več,” je zahrpel Zamorček in se vrgel v zeleni mah.

“Jaz tudi ne,” je hrkal Kitaj-

ček in se vrgel zraven njega.

“Jaz pa še manj,” je prhal Indijanček in se kar sesedel.

“Pohrustal nas bo!” je hlipal Zamorček in si z ročico zakrival oči. “Uboga moja mamica! Kako bo jokala.”

“In moja, moja,” se je kremžil Kitajček.

“In kako šele moja,” se je cmihal Indijanček.

Kar milo jih je bilo pogledati, tako so stokali in vzdihovali.

“Kdo vas bo pohrustal?” je povpraševal cmokec Poskokec, ko je pritekel za njimi.

“Me-medved!” so šklepetali z zobmi.

“Kakšen medved? Saj ga ni,” se je smejal cmokec Poskokec. “Jaz sem tekel za vami. To ste mi junaki!”

“Ti si tekel? Eja?” so ga debelo gledali.

Bilo jih je sram. Zadrega jim je rasla čez ušesa. Da bi jo prikrili, je Zamorček brž napeljal pogovor drugam.

“Vesta kaj? V potočku so ribe. Nalovimo si jih!”

“In specimo!” sta navdušeno pristavila Kitajček in Indijanček.

Kitajček je potegnil iz žepa trnek. Indijanček je nataknil nanj črvička. Zamorček je vrvičco s trnkom pritrdil na palico. Lov se je pričel.

Lovili so in lovili — trnek je bil zmerom prazen.

Cmokec je začel zdehati od dolgočasja.

“Saj vidite, da ne bo nič,” je zagodrnjal. “Ribice so prebrisanе. Ne dajo se ujeti. Odrinimo dalje!”

“Ne morem,” je zaječal Zamorček. “Preveč sem lačen.”

“Jaz tudi,” je zatarnal Kitajček.

“In kako šele jaz!” je zajavkal Indijanček.

Zamorček je malo pomislil, bistro pogledal in pokazal bele zobe.

“Vesta kaj? Pojemo cmokca Poskokca!”

Je pozabil, nehvaležnež grdi, kako zvesto jim je cmokec Poskokec kazal pot . . .

“Pa res!” sta navdušeno viknila Kitajček in Indijanček. “Pojmo ga!”

Zavihteli so vsak svoje orožje in začeli divje skakati okoli cmokca Poskokca. Vmes so tulili:

“Uaaa . . . uaaa . . .”

To je bil indijanski bojni ples.

Ubogi cmok! V kakšnih škripcih je bil. Tuhtal je, kako bi se izmazal. In jo je iztuhtal.

“Zapik!” je rekel. “Divjački, ne prenažite se! Kaj bi z enim samim cmokom trije takile jedci? Povabim vas na zvrhano skledo cmokov.”

Na zvrhano skledo? Jemna-sta! To bi bilo nekaj. Kar sline so se jim pocedile . . .

“Kje jih pa imaš?” so rinili vanj kot podrepne muhe.

“Doma pri babici in dedu. Kar za menoj!”

In so šli.

6.

Sonce se je nagibalo v zaton, ko so priromali do rojstne hišice cmokca Poskokca.

“Postavite me na okno,” jih je prosil. “Pogledati moram, če sta ded in babica doma.”

Postavili so ga na okno in cmokec Poskokec je pokukal v izbo.

Vse je bilo postarem. Ded je dremuckal ob peči: hrrr, hrrr, babica je predla ob kolovratu: drrr, drrr, stenska ura je štela čas: tik, tak.

In prav ta hip je spet sedla sitna muha dedu na nos. Zamahnil je z roko in godrnjavnil:

“Da bi te vrag!”

“Da, da, kmalu bo mrak,” je pokimala naglušna babica.

Cmokec Poskokec je bil ganjen do solz. Z razprostrtimi rokami jima je pohitel nasproti.

“Pozdravljena, b a b i c a in ded!”

Babica je bila zatopljena v prejo, ni ga ne videla ne slišala.

Ded pa si je pomel brljave oči in se začudil:

“Ali vidim prav? Ti si, debelušček?”

“Jaz,” je pokimal cmokec Poskokec. “Kakor izgubljeni sin se vračam. Naveličal sem se kolovratiti po svetu. Rad bi umrl doma. Dedek, pohrustaj me!”

“To pa, to, saprlot!” je zamomljal ded in mlasknil z jezikom.

Tedaj so se s truščem odprle duri. V izbo so prihrumeli divjački: Zamorček, Kitajček, Indijanček.

“Kje so cmoki? Sem z njimi! Obljuba dela dolg!” so vreščali in grozeče dvigali orožje.

Ded pa je bil svoje dni vojščak in se jih ni bal. Pograbil je burkle in jih nagnal:

“Vam bom že dal cmoke, šeme pustne! Ven!”

Dečki so tuleč zbežali.

“Pa sem se jih rešil, hvala Bogu!” si je cmokec Poskokec zadovoljno mel dlani.

Ded je stopil k babici in ji zatrobil na uho:

“Babica, prinesi mi krožnik.”

Babica je prinesla krožnik in cmok je kar sam skočil nanj. Ded se je lepo pokrižal in si nataknil naočnike, da bi bolje videl. Šele tedaj je opazil, kako spremenjen je ubogi cmok. Trebušček mu je splahnel, ves povaljan in prašen je bil od dolge poti . . .

“Pacek! Kje si se pa valjal?” je zarohnel nad njim in se namrdnil. “Fej te bodi! Babica, nesi ga pujskom! Jaz ga ne maram.”

Cmokec Poskokec se je zgrozil. Pujski naj bi požrli njega — kralja in generala cmokov? To bi bilo preveč sramotno.

Zbral je svoje zadnje sile — hop! in bil je na tleh. Malo se je potolkel, a nič ne de. Brž se je pobral in smuknil skozi priprte duri.

Bil je rešen.

7.

Ne daleč od hišice je stala stara tepka. Za njo se je skril cmokec Poskokec. Kot kupček ne-

sreče je čepel tam in premišljeval svojo usodo. Ko se je prepričal, da ga nihče ne zasleduje, je stopil izza debela in žalostno vzdihnil:

“Kam pa zdaj?”

Kamor koli — samo k pujskom ne!

Še enkrat se je ozrl proti domači hišici in pomahal z roko:

“Zbogom, domek rodni! Zbogom, škrbasta skleda, zibelka moja! Nikoli več se ne bomo videli.”

Srce se mu je paralo od tuge in solze so mu drle iz oči.

Mimo je prišla deklica. Imela je pšenične lase in kot lan modre oči. Sočutno ga je pogledala in vprašala:

“Zakaj pa jočeš, ubožček?”

“Kako bi ne jokal? Ded me je

hotel vreči pujskom,” ji je potožil cmokec Poskokec in zaupno sklenil ročice. “Pa bi rad umrl, kakor se spodobi kralju in generalu. Ljuba deklica, prosim, prosim, pohrustaj me ti!”

Deklica je videla, kako prашen in povaljan je. Smilil se ji je, a gnusil še bolj.

“Jaz te ne morem pojesti,” je rekla in v zadregi povsila oči. Bilo ji je nerodno, a morala je govoriti resnico. “Zbolela bi, mamica pa me oštela bi.”

“Saj nisem strupen,” je užaljeno zabrundal cmokec Poskokec.

“Strupen nisi, a moj želodček je hudo občutljiv, veš,” se je opravičevala. “Zdravnik mi je prepovedal jesti cmoke.”

“Potlej pa zbogom!” je rekel nesrečni cmok in hotel oditi.

Deklici je šinila v glavo srečna misel.

“Počakaj malo,” je rekla. “Veš kaj? Pojdi v Ljubljano. Tam živi mož, ki piše pravlјice. K njemu se zateci in mu vse povej. Reven je, a dobrega srca. On bo pomagal tebi, ti pa njemu.”

“Jaz njemu? Le kako?” je maloverno majal z glavo.

“Boš že videl. Kar pojdi!” ga je priganjala.

Prisrčno sta se poslovila in šla vsak svojo pot.

Spotoma je cmokec Poskokec vse dobro preudaril in zadovoljno v dlani udaril:

“Že vem, kako bom napravil!”

8.

Pravljicar Bukovnik je sedel v svoji samotni sobici in pisal. Petrolejka na mizi je motno brlela, grlica v kotu je otožno grulila.

Tok, tok, tok! je potrkalo na duri.

“Naprej!” je zaklical Bukovnik in okrenil glavo. Le kdo prihaja tako pozno?

Tok, tok, tok! je potrkalo močneje. A vstopil ni nihče.

Bukovnik je vstal, si popravil razmršene lase in odprl duri. V

izbo je pricapljal cmokec Poskokec.

“Dober večer!” je rekel in se predstavil: “Jaz sem cmokec Poskokec, izgnani kralj in upokojeni general.”

“Me veseli,” je rekel Bukovnik in mu segel v roko. “Izvoli sesti.”

Pozni gost se je počičnil na pručico, preletel z očmi dolgo vrsto knjig na polici in nadaljeval:

“Ti si pa pisatelj, kajne?”

“Mhm,” je pokimal Bukovnik in se nasmehnil. “Nekateri mi pravijo tudi peroprask in tintomaz.”

“Pravljice pišeš, kajne?”

“Mhm,” je spet pokimal pisatelj.

“Pa kaj dosti zasluži s tem?”

“Toliko, da živim,” je vzdihnil pisatelj in si sramežljivo pogladil mršavi trebušček.

Cmokec Poskokec se je svečano zravnal.

“Pravljicar Bukovnik, skleniva kupčijo!”

“Kupčijo? Kakšno kupčijo?” se je čudil pisatelj.

“Napiši še mojo zgodbo! Ta ti bo vrgla žvenka in cvenka!”

“Eja?” se je nasmehnil Bukovnik. “Ali je tako zanimiva?”

“Je, je. Otroci jo bodo kar požirali.”

“Ne vem, ne vem,” je podvomil pisatelj.

“Če ti rečem! Vzemi peresnik in piši,” je proseče sklenil ročici.

Kaj je hotel pravljicar Bukovnik? Vdal se je.

Petrolejka na mizi je pivkala, grlica v kotu je grulila, pero je praskalo po papirju, cmokec Poskokec je pripovedoval . . .

Tako je nastala ta zgodba.

Ko je pisatelj pristavil zadnjo piko, se je cmokec Poskokec blaženo nasmehnil in ves srečen dejal:

“Moj življenjepis je ohranjen

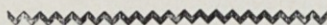
poznim rodovom, zdaj rad umrem. Izvoli me pojesti!”

In je skočil na krožnik kot piška na Rožnik in se napihnil, da bi bil videti debelejši. “Dober tek!” je še rekel — in ni ga bilo več. Izginil je v pisateljevem mršavem trebuščku . . .

Odebelil se ni z njim, ubogi Bukovnik, tisto res ne, a bogatejši je bil za nauk:

Boljši povaljan cmok, kot neslan krop!

In s tem se pravljica konča.

“Ako po tej vojni v miru svet ne bo spoznal, da smo vsi narodi na svetu bližnji sosedje, ki smo si dolžni drug drugemu pravice, ako ne bodo dali vsem narodom in vsem posameznikom pravice in svobode, ostal bo na svetu strup, ki bo stalno zastrupljal vse naše narodno in mednarodno življenje in ogrožal svetovni mir in pripravljaj samo pot novi, tretji, še najstrašnejši svetovni vojni.” (Roosevelt.)

“Sedanja in prva svetovna vojna je postavila krščanstvo, zlasti katoliško cerkev v zelo slabo luč! Vsa Evropa, obe Ameriki, velik del Azije, vse je krščansko, velik del katoliško, pa, kaj se godi na svetu.” tako govore mnogi danes. Kdor to pravi, mora reči tudi, da je vesoljni potop postavil v zelo slabo luč Noetovo baroko!” (Chesterton.)

RAZUME POTREBE VELIKEGA ČASA. Poznam moža, ki ni bogat, navadni delavec je s številno družino. Pa sem ga oni dan obiskal. Pokazal mi je kupec raznih katoliških časopisov, magazinov, brošur in knjig. “Kaj pa bosta s tem?” ga vprašam. “Zbiram med prijatelji stare številke listov in drugega katoliškega be-

rila. Nas je več prijateljev skupaj. Kamorkoli gremo v kako javno pisarno, ali na busih, ali karah ali po železnici, povsodi “pozabimo” nekaj te literature. Vsak tudi damo vsaki mesec kolikor zmoremo, da katoliške liste tudi naročamo. Komu pride vse to “pozabljeno” katoliško berilo v roke, ne vemo. Tudi ne vemo, koliko dobrega s tem storimo. Vendar, prepričani smo, da moramo biti danes vsi katoliki sejavci dobrega semena kjerkoli moremo, kakor in kolikor moremo. Sam Kristus nas zagotavlja, da ga bo saj nekaj gotovo padlo na rodovitna tla in obrodilo stoterni sad. Pa tudi sami smo to že opazili. Tako sem bil te dni pri zdravniku, pa sem “pozabil” nekaj tega čtiva. Ostal sem v pisarni nekaj časa. Prišel je k zdravniku človek, ki sem ga poznal kot velikega nasprotnika katoličanov. Vzel je moje “pozabljeno” berilo in ga vsega pregledal. Ko je odhajal, sem videl, je nekaj tega berila tudi s seboj vzel. Da, “sejajmo!”

Ko bi bilo več takihle sejavcev božjega semena med nami. Morda bi bilo marsikaj drugače, kakor je.

“Kdor podira vero v srcih ljudi, podira v njih temelje človeške družbe,” pravi grški modrijan Plato.

PROTIKATOLIŠKA GIBANJA V AMERIKI

SOVRAŠTVO do katoliške cerkve so prvi priseljenci v Ameriko prinesli že seboj iz Anglije in nekaterih severnih držav Evrope. Tukaj je to versko sovraštvo postalo še politično. Anglija, katere kolonije so to bile, se je čutila z naraščajočim vplivom katoliške Španije in Francoske ogrožena v svojih političnih ciljih in je ščuvala priseljence proti katoličanom. Tako je bilo prvih sto let tu v Ameriki med priseljenci neprestan boj proti katoliški cerkvi. Po raznih krajih so se začela taka gibanja in katoličani so veliko pretrpeli.

Ko so bile ustanovljene Združene države ameriške, je sicer nova ustava države, ki še danes velja, jamčila vsem veroizpovedim popolno svobodo in enakopravnost tudi v javnem političnem življenju. Vendar je pa vzelo dolgo stoletje, da so si katoličani priborili saj deloma svojo svobodo, enakopravnosti pa v resnici še danes ni med nami. Tako je še danes izključeno, da bi kak veren katoličan mogel postati predsednik Združenih držav. Ustava in postave jim to jamčijo in dajejo. Vendar pa katoliški cerkvi druge verske sekte tega ne priznavajo in ne dovolijo. Vsi se še dobro spominjamo volitve All Smitha pred nekaj leti. Raznim luteranom se vsikdar pridružijo še razne neverske organizacije in tako je njih nastop vsikdar uspešen.

Od časa do časa so se tudi zadnje stoletje pojavljale organizacije nekatoličanov, ki so javno nastopile v odkritem in divjem boju proti katoličanom.

1. Tako na primer je nastopila l. 1850 organizacija pod imenom "American Native Party", "Stranka tu rojenih Američanov", katero poznamo kot "**Know nothing**" — "**Zveza nevednežev**". Ustanovil jo je v New Yorku neki Charles B. Allen najprej kot tajno patriotsko organizacijo z imenom "Red ameriške zastave". Imeli so veliko denarja na razpolago in jo razširili hitro po vsi Ameriki, tako da je kmalu nastopila tudi kot politična stranka l. 1956. s svojim kandidatom Freemontom. Toda proti nji je nastopil kot protikandidat predsednik Buchanan in premagal svojega nasprotnika z veliko večino. S to premago je kakor stranka tako organizacija propadla. Verski boji so za pravega Američana nekaj odurnega in jih ne vidijo radi. Dajo se sicer saj deloma premotiti, toda le prekmalu spoznajo, zakaj agitatorjem gre in jim obrnejo hrbet. Tako se je zgodilo tudi v tem slučaju.

Katoličani so teh malo let veliko hudega prestali, bili preganjani in zapostavljani, pretrpeli so veliko krivic, bili so sramoteni. Hudo je bilo. Toda ves ta boj je pokazal to, kar je še vsak boj do sedaj do-

kazal, da vsak boj katoliško cerkev samo okrepi in pomnoži njen vpliv. Njene vrste sčisti; kar je slabega odpade, zato pa postanejo dobri toliko boljši, toliko bolj odločni in toliko boljši verniki.

2. Za tem gibanjem je leta 1887 nastalo drugo tako gibanje, ki je bilo še hujše in še bolj divje. Poznamo ga kot **A. P. A.**, to je "American Protective Association", "Ameriška obrambena zveza". Kakor preje vselej, je bilo to gibanje naperjeno proti vedno bolj naraščajočemu katoliškemu vplivu v gospodarskem in socialnem javnem življenju države USA. Tudi ta organizacija se je zelo hitro razširila po Ameriki in zopet nastopila tudi kot stranka. Zopet so katoličani zelo veliko pretrpeli preganjanja, zaničevanja, zapostavljenja in tudi gmotne škode. Toda zopet se je zgodilo isto kot 1857. leta. Bil je izvoljen predsednik McKinley in stranka, organizacija in gibanje je kmalu zaspalo. Katoliška cerkev je pa zopet doživela isto, sčistila se je, pokrepila in šla zmagovita iz boja s še večjim vplivom, kakor ga je imela preje.

3. Po zadnji svetovni vojni so uprizorili zopet novo tako gonjo znani **Ku Klux Klani**. Bili so ustanovljeni v mestu Atlanta, Georgia z namenom, da organizirajo divji, besen in krut boj proti Židom, Nigrom, zlasti in pred vsem pa proti katoličanom. Znano je gotovo še pisanje lista "Menace", ki je kar bruhal sovraštva do katoliške cerkve. Zopet so tudi Klani skušali kakor hitro mogoče doseči vpliv v državni politiki in spraviti na pred-

sedniško mesto kandidata iz svojih vrst. Poskušali so v demokratski stranki, kjer so z nominacijo Al Smitha, katoličana, doživeli enak poraz, kakor preje vse slične organizacije, njih prednice. Po tem porazu so hitro nazadovali in organizacija je bila razpuščena s sramoto njenih začetnikov. Katoliška cerkev je zopet zmagala in si priborila še večji vpliv, priznanje in spoštovanje vseh pametnih in poštenih državljanov, katerih je pa kar še večina.

4. Gotovo je, da se bo po tej drugi svetovni vojni prav kmalu začelo novo tako gibanje, da se bodo zopet dobili zaslepljeni, ozkosrčni možje, ki bodo iznova poskusili doseči, česar se do sedaj še nikomur ni posrečilo, da potisnejo katoliško cerkev in katoličane v kot in na tla. To gibanje se je že začelo. Začeli so ga takozvani "Jehovah's Witnesses", "Priče Johove" (božje), ki že širijo svojo organizacijo po Ameriki in se družijo z raznimi drugimi luteranskimi organizacijami in sektami za skupni nastop proti katoličanom. Sedanji boj bo toliko hujši, ker se jim bodo, v kolikor se jim že niso, pridružili tudi ameriški komunisti. Dasi komunisti sovražijo vsako vero, pred vsem krščansko, vendar jim bo pa ta boj dobrodošel, ker bodo dobili v teh organizacijah, dasi zvečine protikomunističnih, svoje mogočne zaveznike in pomagače. Vedo, da bodo z vničenjem katoliškega vpliva lahko brez težave potem vničili tudi luteranskega in vsakega drugega krščanstva, kakor tudi vsake ve-

re. Tudi Židje se bodo dali zavesti v ta boj.

Ta novi boj se bo vršil popolnoma po načrtih nazizma, kakor tudi komunizma. Tako bo postal ta boj svetovni boj, katerega glavni cilj bo vničenje Vatikana. Središče tega boja bo Moskva, ki ga bo vodila in zanj tudi potrošila velike svote.

Jasno je, da bo s tem gibanjem zopet katoliška cerkev, da bodo katoličani veliko trpeli in imeli zelo hude čase. Če bo obveljal komunističen vpliv popolnoma, bo tudi kri tekla. Vendar katoličani lahko zopet z mirnim očesom gledajo na te priprave na boj proti sebi brez strahu. Če bo treba zopet trpeti, pa bomo. Toda kakor do sedaj v vseh dvatisoč letih, tako se bo zgodilo tudi sedaj. Po nekoliko malo letih bodo vse te sile doživele nov poraz, morda še največji poraz v zgodovini takih protikatoliških gibanj, katoličani pa največjo zmago.

Posebno za luterane in deloma tudi za Žide bo to pomenilo velik njih poraz. Kako strašno so se zmotili, da so se zvezali s komunisti, bodo takrat zelo grenko spoznali. Luteranizem bo popolnoma oslabil. Katolicizem bo pa s svojim mučeništvom zatriumfiral.

Jasno je, da se tudi komunizem kot besno proti vsaki veri sovražen nauk ne bo mogel dolgo vzdržati. Vsak nauk, pa naj ima še močnejše začetnike, naj ima še več denarja na razpolago za svojo zmago, če sloni na nasilju, na krutosti, na krivicah, na teptanju osnovnih človeških pravic bratstva, svobode in enakosti, je ne mogoče, da bi se vzdržal. Vzdržati se more samo z

neprestanim klanjem, z neprestanimi krivicami in zaslužnjenjem vseh, ki ne mislijo z njim. To se pa da samo nekoliko časa. Saj se še mogočni poganski rimski poganzem vkljub svoji mogočnosti, vkljub svojim mogočnim cesarjem preganjalcem, ni mogel. Kristjani se proti njemu niti borili niso drugače, kakor s širjenjem resnice in vere, nikdar pa ne z orožjem, z upori, z revolucijami, pa je vendar krščanstvo slednjič tako zmago-slavno izšlo iz katakomb in zavladalo po celem tedaj znanem svetu.

Prav isto se bo, se mora zgoditi tudi v naši dobi s komunizmom, če prav se to morda ne bo zgodilo še danes in jutri. Zgodilo se bo pa pojutrašnjem. Zgodilo se bo pa gotovo.

*

Nastane pa vprašanje: zakaj pa Bog dopusti vse to?

Odgovor na to je lahak!

Pred vsem je to velikrat napovedal sam začetnik krščanstva, Bog sam. Pogosto je govoril o preganjanjih njegovih vernikov svojim učencem in ljudstvu. "Glejte!" jim je dejal, "naprej sem vam to povedal!" Toda "blagor preganjanim radi pravice, ker njih je nebeško kraljestvo!"

Poleg tega smo pa tudi mi kristjani in katoličani samo grešni ljudje. Grehi in napake se tako rade vgnezdijo kakor po naših posameznih srcih, tako tudi v javnem verskem in cerkvenem življenju. Tu je pa potreben vihar, da sčisti srca in javno življenje. Odpri Lampetove "Zgodbe sv. pisma" I. zvezek stran 897. Tam je knjiga preroka

Ecehijela. Čitaj jo, pa boš našel jasen odgovor! Po tem preroku Bog našteva Izraelcem v babilonski sužnosti, po strašni nesreči, ki je zadela narod in njih deželo, njih grehe, ki so vzrok tega. Po vsaki hudobiji pa dostavlja Bog, da se jim to zgodilo samo radi tega, da "bodo izvedli, da sem jaz Gospod!"

Pa še to le: Pri vsakem takem protikatoliškem gibanju nasprotniki veliko pišejo o katoliški cerkvi, seveda po slabem. Katoličani se branijo in pojasnujejo svetu pravo resnico in bistvo krščanstva. Tako se vzbuja vedno večje zanimanje za cerkev v svetovni javnosti. Mučeništvo katoličanov vzbuja

sočutje in občudovanje vseh pametnih in jih pridobiva. Pri vernikih samih pa tak vihar, kar je gnji-lega, odnese, kar je grešnega kaznuje, kar je pa dobrega pa kakor železo v ognju pojekleni.

Zato bi pa vsi ti sovražniki katoličanstva in krščanstva morali vedeti to, kar je že Gamalijel ob Kristusovi sodbi povedal židovskemu zboru: "Če je to delo ljudi, pustite jih, razpadlo bo samo! Če je to delo božje, se borite proti Bogu!" Da je krščanstvo, da je katoliška cerkev delo božje, je jasno dokazalo svetu teh dva tisoč let njenega obstoja.

Če Bog je tvoj prijatelj,
ničesar se ne boj!
Ket oče, brat in varuh
On vedno bo s teboj.

●

To sonca lastnost je:
zvečer da zaide,
da zjutraj nam zopet
iznova vzide.
Človeka lastnost je:
da mora umreti
in s svojim vstajenjem
za večno živeti.

●

Če cerkve vse nam podero,
še cerkev v srcih trdno stala bo.

●

Kaj do zdaj sovragi mnogi besni
proti cerkvi so dosegli?
To: da cerkev je ostala močna, slavna,
— a sami v sramotne grobe so plegli.
Bodo komunisti danes v tem uspeli?
Bah! Spoznali bodo, da so ponoreli.

●

Z moderno se kulturo svojo
svet toliko je bahal
in proti vsaki veri s koli

toliko je besno in ošabno mahal.
Pa kaj kultura ta je svetu dala?
Da v krvi, solzah, v strašni bedi
se vtopil je domala.
Je pač resnično, da brez Boga
na svetu sama bo nadloga.

●

Človeško je greh delati.
Satansko je v grehu ostati.
Krščansko je greh sovražiti.
Božje je greh odpustiti.

●

FRANCOSKI SENATOR REMAUD
pride v gostilno, da bi tam prenočil. Predno gre spat, da gostilničarju 200 frankov spraviti. "Nevarno je imeti denar v tuji gostilni pri sebi, ko človek spi," mu pravi. "Tako naredim potrdilo sprejema," pravi gostilničar. "Ni treba! Saj je Bog videl in vi se mi zdite pošten človek!", odgovori senator. "Kaj, senator francoske republike, pa še veruje v to neumno bedarijo o Bogu?" pravi začuden gostilničar, brezverec. "Kaj vi ne verujete v Boga?" "Bežite, bežite! To je neumnost! Jaz sem brezverec!" "O, potem pa prosim takoj potrdilo sprejema!"

ŠKOF DR. GREGORIJ ROŽMAN

ŠTRAŠNO je gorje, ki je padlo na slovenski narod v naši dobi. Po pravici pravijo vsi, da je to mučeniška doba našega naroda, kakoršne do sedaj v vsej svoji zgodovini še ni imel.

To trpljenje se je začelo že pred to drugo svetovno vojno, za časa petletne diktature v Jugoslaviji. Potem je prišla strašna okupacija Nemcev in Italijanov. Sedaj po vojni pa še najstrašnejši komunistični teror. Vsa slovenska zemlja je napojena s krvjo narodovih najboljših sinov in hčera.

Med mučenci, ki do sedaj sicer še niso prelili svoje krvi z nasilno smrtjo, ki pa so že prestali neizmerno težkega trpljenja, je brez dvoma v prvi vrsti ljubljanski škof Dr. Gregorij Rožman.

Že ko ga je Previdnost božja poklicala za duhovnega očeta in voditelja Slovencev, med naslednike apostolov, škofo, je on vse to svoje trpljenje, ki ga čaka, videl naprej v svojem velikem prerorskem duhu. Dasi so bili drugače časi še mirni in nihče niti malo ni mogel slutiti, kako strašni časi prihajajo, je škof Dr. Rožman to jasno videl in čutil v svoji duši. Zato si je izbral za geslo svojega škofovanja besede: "Križa teža in plačilo." Napisal si ga je v svoj škofovski grb. Takoj ob prvih začetkih svoje službe je pogosto namigaval, da ve, kaj ga čaka. Pogosto je v svojih pogovorih namiga-

val, da sluti najhujše, celo nasilno smrt. Nihče tega takrat ni razumel in se je mnogim zdelo, da vidi svojo in narodovo bodočnost prečrno. Danes pa vsi vemo, da so bile njegove grb in njegove besede prerorske, in se mu vse čudi.

In res, njegovo trpljenje se je začelo že takoj prva leta, ko je nastopil svojo službo. Bil je posvečen za škofa sicer kot pomožni škof-naslednjik, koadjutor, škofa Dr. Jegliča. Toda samo po nekoliko letih je škof Jeglič opešal, šel v pokoj, vodstvo škofije pa izročil mlajšim močem škofa Rr. Rožmana. To je pa bilo v času divje jugoslovanske diktature, ko so v državi prišli do vlade nasprotniki katoliške cerkve, zlasti v Sloveniji. Razpuščali in prepovedovali so vsa katoliška društva, pečatili katoliške narodne domove po deželi, preganjali zavedne katoliške ljudi in duhovnike, jih zapirali in izpostavljali mnogemu trpljenju.

Toraj takoj ob nastopu za škofa Rožmana "Teža križa!"

Ko se je za prvo novo leto njegovega škofovanja zbrala okrog njega ljubljanska duhovščina, da mu vošči srečno novo leto, je iznova porabil to priliko, da je v prerorskem duhu napovedal duhovščini samo težke in hude čase. Tudi duhovščina je mislila, da vidi prečrno. Vendar je vse to čutil v svoji veliki duši in že trpel.

Ker so že tedaj komunisti nasto-

pali, sicer skrito, vendar že predrzno, mešali pojme zlasti med vernimi katoliškimi Slovenci, je imel škof Rožman zelo težke čase in silno veliko neprijetnosti in nasprotovanja.

Potem je prišla okupacije Nemčije in Italije. Novo trpljenje in nove težke preizkušnje za škofa Rožmana. Italijani so se mu sicer hlinili, hlinili se narodu, da bi ga uspavali in toliko lažje vničili. Toda škof Rožman je takoj videl njih namene. Vendar, kaj je hotel? Rešiti v narodu, koliko more, prihraniti mu čim največ trpljenja, pospešiti njegovo rešitev. Vendar pa

so že tedaj Nemci v okolici Ljubljane govorili proti njemu in mu žugali, da se bodo zmaščevali nad njim, ako ga dobe v roke.

Zopet nova "Teža križa!"

Potem so zasedli celo Slovenijo Nemci. Zopet nove težave, nove preizkušnje zlasti za škofa. Niso Nemci sicer izvršili svojega žuganja, vendar pa so mu s preganjanjem slovenskega naroda, prizadejali velike in globoke rane v njegovo narod ljubeče srce.

Zopet nova "Teža križa".

In sedaj po vojni je prišlo pa še najhujše. Moral je bežati v tujino, da si je rešil življenje. Ni tega sam

ŠKOF
DR. GREGORIJ
ROŽMAN
V
BEGUNSTVU

hotel. Bil je odločen, da ostane na svojem mestu in počaka svoje sovražnike, pripravljen na vse, tudi na nasilno smrt. Toda katoliški lajki in duhovščina so začeli nanj pritiskati, da mora bežati in se rešiti, predragoceno jim je bilo njegovo življenje za narod, kakor da bi naj se dal pobiti.

“Vojni zločinec!” so ga obsodili partizani in poskušali vse, da ga dobe v roke in ubijejo. Kako huda bolečina je morala zajeti njegovo plemenito dušo pri tem strašnem, pa tako krivične očitku! On, ki ga je bila sama dobrot in ljubezen, ki bi bil dal srce iz prs za svoje vernike, za svoj narod, če bi bilo treba, on, pa vojni zločinec!

“Narodni izdajalec!” so mu kričali po svojem časopisju. Zopet nova in še hujša bolečina. Toliko krivica! On, ki je kot slovenski narodnjak moral po prvi svetovni vojni zbežati iz svoje ljube Koroške, da si reši življenje, ko je Koroška padla pod Avstrijo, pod germanizem, ki je toliko prestal kot tak od svoje mladosti radi svoje ljubezni do naroda, radi svojega dela za njegovo rešitev, za ohranjenje lepe Koroške slovenskemu narodu, on pa sedaj javno obtožen za “izdajalca svojega naroda”, in sicer od tistih, ki so kot internacionalci sovražili svoj lastni narod!

Nova “Teža križa!”

In tako sedaj v pregnanstvu v Celovcu trpi in trpi in trpi.

*

Gonja proti njemu je bila zanesena tudi med nas ameriške Slovence. Vse očitke proti njemu, vse obdolžitve so z veliko zlobo prista-

ši partizanov zanesli med nas in tu delali proti njemu, ga sramotili in narod ščuvali proti njemu.

Bili so nekateri katoliški verniki, ki so mislili, da ga je treba braniti, braniti njegovo čast, dokazovati njegovo nedolžnost in veliko krivico, katera se mu z njimi dela. Toda drugi so pa mislili pravilno, da tega za ameriške Slovence ni treba. Saj ga ni ameriškega Slovenca, ki bi tem očitkom verjel. Niti njegovi nasprotniki ne verjamejo v svojem srcu, če tudi drugače govore in pišejo. Preveč pozna ameriška Slovenija škofa Rožmana, njegovo plemenitost, njegovo dobrosrčnost, pa tudi njegovo veliko narodno zavest in ljubezen do naroda. Saj je bil tukaj v Ameriki in je obiskal vse večje slovenske naselbine. Govoril je ljudstvu in z ljudstvom in ljudstvo z njim. Vsi so pa takoj začutili blagodejno toplino njegove prisrčnosti, toplino njegove velike duše in veličino njegovega duha in bili ponosni nanj. Zato pa vedo, kako neizmer-na je krivica, ki se mu godi.

Ameriški Slovenci, povejte sami, si morete misliti, da bi bil tako velik mož, tako velik škof, tako velik narodnjak, tako plemenit v svojem značaju zmožen biti “vojni zločinec”, to je storiti komu kaj žalega, tudi najmanjšega? Ali si nasprotno ne MORATE misliti, da je vse, kar in kakor je delal vsa leta svojega škofovanja, tudi v sedANJI vojni, delal vse samo, da bi narod reševal, narodu pomagal, mu lajšal in manjšal trpljenje, mu vlival v trpinčeno dušo moči, zaupanja, junaštva, mu vlival v ranje-

na srca hladilnega balzama očetovske tolažbe? Videli ste ga, slišali ste ga, poznate ga. Si more kdo misliti, da bi bil ta veliki Slovenec, ta narodni koroški mučenec, izgnanec, naenkrat "izdajalec" svojega naroda? Da, samo najhujša zloba mu more kaj takega očistiti in samo najnezavednejši Slovenec more kaj takega verjeti ali morda celo trditi.

Ne, škof Rožman ne potrebuje zagovornikov in braniteljev, premogočno brani sam sebe s svojim življenjem in delovanjem, s svojim značajem in s svojo veliko slovensko dušo.

*

Ameriški Slovenci, saj katoliški njih del, gotovo bridko občutijo trpljenje škofa Rožmana, soču-

stuje z njim, jih boli, da mora tako plemeniti narodni mož toliko trpeti, pa ga zato toliko bolj ljubi, čislajo in spoštujejo.

Da, molimo veliko zanj, da bi ga Bog podpiral, čuval in branil in tudi ohranil slovenskemu narodu doma še mnoga leta. Molimo, da bi se ljubi Bog čim preje usmilil slovenskega naroda in ga rešil tudi še tega trpljenja, mu vrnil pravo in popolno svobodo, bratstvo in enakost, da se bodo nesrečni trpinici begunci mogli s svojim škofom vrniti domov in bi narodu zasijalo zopet zlato sonce lepih dni, da bodo pod njegovim vodstvom začeli krepko delo na zaceljenju hudih in smrtno nevarnih ran, katere so mu zadali strašni sedanji časi.

P. K. Zakrajšek

GREMO V KOROTAN – NA BOŽJO POT

škof Dr. Gregorij Rožman

NA sotočju Drave in Meže stoji okroglo 160 m nad dolinama obeh rek cerkev Sv. Križa in se ob koroško-štajerski meji razgleduje v obe deželi. Letos bo šele sto let, od kar so začeli zidati cerker, a v tem enem stoletju je videla več romarjev ko kakšna starejša božja pot. Prihajali so Slovenci iz Koroške in Štajerske, pa tudi Nemsi iz Labotske doline in iz Srednjega Štajerja — vse brez razlike vleče k sebi Križani, ki je dejal: "In

jaz bom, ko bom povzdignjen z zemlje, vse pritegnil k sebi" (Jan. 12, 32). Vsak petek, zlasti še v postnem času, so lezli po strmem bregu od Meže, iz Črnič in od dravograjskega kolodvora tihi romarji, vse zatopljeni, s svojimi križi, težavami in skrbmi, da jih polože k nogam križanega Boga, ki tako dobro razume človeške tugobe in zna kot nikdo drug tolažiti in lajšati pretežka bremena.

Božja pot pa je mnogo starejša

kot cerkev. Še zdaj stoji poleg cerkve skromna lesena kapelica, ki je prvotna božja pot Marije, Matere dobrega sveta. Ko je leta 1851 škof Anton Martin Slomšek novo cerkev posvetil, so prenesli sliko Matere dobrega sveta na veliki oltar k vznožju križa; tako sta združeni obe božji poti, starejša Marijina in mlajša Križanega. Na Marijine praznike, zlasti na Mali šmaren in na ime Marijino se zgriinjajo procesije romarjev z vseh strani, da hrib oživi kot človeško mravljišče. Prihajajo, da bi jim dobra Mati izposlovala pri Križanem odpuščanje in usmiljenje. Ko stopijo romarji, z božjo besedo očiščeni in z angeljskim kruhom okrepčani, iz cerkve in so jim duše prerrojene v milosti, jim zaplava hvaležen pogled s hriba v doline Drave, Meže in Mislinje, na koroško in štajersko obmejno hribovje, po lepi zemlji, ki jo je njihovim rodovom dal vsemogočni Stvarnik.

Še en lep spomin hrani ta obmejna božja pot. Zaradi prve svetovne vojne je za dve leti 1919 - 1921 sem pribežala višarska Marija, kateri je vojna vihra vničila dom, ki si ga je izbrala ob koroško-italijanski meji. V stranskem oltarju je bil častitljivi višarski kip izpostavljen na skromnem začasnem prestolu in je privabljal k sebi velike množice slovenskih vernikov, dokler se ni mogel vrniti v svoj kraj.

Ob Dravi se po njenem desnem bregu napotimo navzgor proti srcu Korotana in mimogrede pozdravimo iz Žvabeka Kraljico nebeško, "Marijo na svetem mstu," ki z

višine dobrih 250 m nad vasjo čuva vso bližnjo in daljno okolico — saj ni v njej nobenega domačina, ki bi ne vedel za "sveto mesto", kjer Kraljica in Mati čaka in materinsko skrbno sprejema njihove tožbe in prošnje.

Med nadaljno potjo skozi Podjuno nas s 607 m visokega hriba onstran Drave pozdravlja presveta Devica Marija na Lisni gori, od koder pregleda vso podjunsko ravan južno od Drave in vso grebinsko in velikovško polje severno od reke tja gor do zadnjih človeških bivališč na položni rebri Svinške planine.

Z južne strani pa pozdravlja sv. Ema s sv. Rozalijo. Na ostankih starorimskega mesta, Juena imenovanega, kjer so živeli že kristjani — izkopavanja blizu sedanje cerkve so odkrila dvojno krščansko baziliko s krstilnico (baptisterijem) — stoji sv. Emi, koroški svetnici, posvečena cerkev iz leta 1567. Očividno pozneje je bila zgrajena stranska kapelica z oltarjem sv. Rozalije, ki se tu posebno časti, da je sv. Ema stopila čisto v ozadje. Proti severu pada hrib v navpično odsekani skali strmo v dolino. V tej skali je votlina, podobna visokemu svetišču gotske katedrale, kateremu ladje še niso prizidali. Pod to naravno kupolo leži v leseni kapelici leseni kip svete device Rozalije (god. 4. septembra), ki je v velikih časteh. Na Rozalijino nedeljo pridejo romarji iz vse Podjune, se priporoče prošnji sv. Rozalije, se napijejo hladnega studenca, ki izvira v votlini, in neužijejo, če je vreme ugod-

nuo, čarobnega razgleda v ves vshodni del koroške. Zadnje čase pa, ko se poživilja češčenje domače svetnice, tudi sv. Eme ne pozabijo.

Po podjurski ravnini pridemo v Dobrlavas, tu sedemo na vlak ozkotirne železnice, ki nas v pičli uri prijelje v Železno Kaplo, da obiščemo Marijo v Trnju. Na prostoru, obraslem s trnjem, ob robu trga se je po starem izročilu prikazovala bela Gospa in na tem kraju so sezidali Materi božji cerkev, ki je dobila po trnju ime. Stara je ta božja pot. Leta 1386 je gotsko cerkev posvetil oglejski patriarh sam. Zaupanje v pomoč in priprošnjo Marijino se je še posebno močno širilo in število romarjev narastlo, ko so Turki dvakrat — leta 1473 in 1483 — brez uspeha napadli Železno Kaplo. Pri drugem napadu, ko so prišli s severne — koroške — strani, sploh niso niti do trga pridrli. Obakrat so se ljudje zatekli pod varstvo Device Marije v Trnju in ne zaman. Ob času jožefinskih prepovedi romanj in božjih potov so ljudje v dve leti trajajočem odporu branili pred oblastniki božjopotno cerkev, zlasti še v dragocena svilnata oblačila odeti milostni kip. Deželna oblast v Celovcu je ponovno zahtevala od tedanjega župnika Valentina Prunerja, da mora obleko s kipa odstraniti, in ker ni uspela, je poslala posebnega komisarja z vojaki, da bi izvršil ukaz. A prihitelo je iz vseh dolin in grap toliko ljudi, moških in žensk, ki so cerkev obstopili ter jo dan in noč čuvali, da je moral komisar po treh dneh oditi, ne da bi izvršil višji na-

log. Misliti si moremo, kako so bili globokoverni ljudje Mariji hvaležni, da je zabranila oskrnitev priljubljene božje poti in ostala med njimi kot pribežališče in pomočnica. Ostala je do danes in tudi danes verno zaupanje v njo ne bo zaman.

Od starodavne Marije v Trnju se napotimo v najstarejšo koroško Marijino svetišče, h Gospej Sveti. Med potom kakih 12 km pred Celovcem ob državni cesti, ki drži iz Velikovca, zagledamo v prijetnem gozdiču čisto na samem mogočno cerkev brez stolpa: Marijo v Dolini. Ko stopimo bliže, šele vidimo na ostankih ruševin, da se je stolp in z njim polovica cerkvene ladja porušil. Leta 1849 se je raznesel glas, da so pastirji na tem mestu tri dni zaporedoma videli belo oblečeno gospo na štoru posekanega drevesa. Ljudje so od blizu in daleč pričeli hoditi v ta kraj častiti preblaženo Devico Marijo in so za uslišane prošnje hvaležno dajali darove, ki se jih je nabralo toliko, da so začeli zidati mogočno cerkev. Posvečena je bila leta 1863 Marijinemu obiskovanju, pet let nato se je zavoljo slabega temelja podrl zvonik in s svojim padcem porušil pol cerkve. Cerkev je ostala sicer okrnjena, a ljudstvo še vedno rado roma v prijazno Dolino, zlasti poleti, na Marijine praznike.

Če gremo po stari romarski šegi peš h Gospej Sveti, ne bomo hodili po trdi glavni cesti, ampak kmalu za Dolino prekoračili Krko in čez Trdnjo in Blažjo Vas zavili proti severozahodu in po ozki dolini med

Gospodsvetsko goro in Zekaserjevim vrhom prišli v starodavno in častitljivo Gospo Sveto. Od daleč zagledamo oba cerkvena stolpa, ki kakor častna stražnika ponosno stojita ob tronu svete Gospe.

Pred tisoč pet sto leti že je bila zgrajena prva cerkev, ki jo je posvetil škof blaženi Modest. Njegovo truplo počiva v cerkvi. Sedanja veličastna cerkev je iz 15. stoletja v lepem gotskem slogu in je bila pred nedavnim umetniško prenovljena v notranjščini, da je v resnici dostojna prestolna dvorana Kraljice nebes in zemlje. Na pozlačenem tronu sedi v glavnem oltarju z Detetom Jezusom v naročju, glavo nagiba nekoliko na desno, obraz ji je izredno ljubezniv in mil, da pogled vanjo romarja do solz gane in mu vzbudi v srcu neomahljivo zaupanje, saj je Marija najljubeznivejša Kraljica, bolj materinska kot kraljevska. Lepi kip je zelo star in že zaradi tega častitljiv. Legenda ve povedati, da je prišel še pred letom tisoč na čudežen način v ta kraj. Če je v tej legendi kaj resničnega zgodovinskega ozadja — kar je verjetno — potem pač smemo trditi, da Gospa Sveta ni samo najstarejši božjepotni kraj, ampak je tudi milostni Marijin kip eden najstarejših med nami. Skozi tisoč pet sto let so naši predniki molili na tem svetem kraju Boga, se priporočali varstvu Matere Marije, sprejemali zakramente in poslušali božjo besedo in skoraj bo devet sto let, od kar so Marijo častili pred sedanjim ljubeznivim kipom. Ali je kje na naši zemlji Marijina podo-

ba, ki bi bila v tako dolgi dobi gledala pred seboj več pobožnih in hvaležnih romarjev kot Gospa Sveta? Koliko rodov naših prednikov je nosilo svoje težave semkaj k najboljši Materi, da jih jim olajša! V vseh stiskah so se zatekali h Gospe Sveti, v navalih Ogrov in ob nepadih Turkov in v raznih drugih nevarnostih v teku tisočletne zgodovine.

V mislih na to dolgo zgodovino poklekne tudi danes romar vdano pred Sveto Gospod in ji priporoči sebe in ves svoj rod z željo, da bi božja pot, ki je zadnja desetletja pojemala, zopet postala versko žarišče v miru živečega ljudstva.

Hiteti moramo, če hočemo v kratkem obiskati še druge mlajše božjepotne cerkve. Kar z železnico se prepeljimo v Celovec, glavno mesto Koroške. Nobeden naših domačih ljudi, ki romajo skozi Celovec, ne pozabi obiskati glavne farne cerkve svetega Egidija in kratko pomoliti pred pretresljivo podobo s trnjem kronane glave Jezusove, ki se časti v glavnem oltarju.

Slika pretresljivo stvarno in resnično predstavlja glavo trpečega Zveličarja, Iz močnega trnja spletena krona grozeče obdaja glavo. Obraz, desna rama, s katere je zdrsnil plašč modre barve, in prsi so polne krvavečih ran, kar koža je odtrgana, po obličju polze krvave kapljice izpod trnove kro- ne, ustnice so prebodene z dolgim, trdim trnom, oči zalite s solzami, gledajo žalostno in predirno, kakor da sprašujejo: Zakaj me s svojimi grehi toliko mučite?

Pobožnost "božje glave" je Korošcem zelo priljubljena. Saj ni župnijske cerkve, ki bi ne imela kopije te podobe za slovesno dvetdnevnic v postu, ki se konča v ponedeljek po tihi nedelji, ko so v škofiji obhaja praznik trnove korne Zveličarjeve. Tudi v ljubljanski škofiji po Gorenjskem se nahajajo kopije celovške slike božje glave.

Po dveh urah hoje iz Celovca na jug stojimo na robu ob Dravi, ki globoko in strmo pada k reki, na Žihpoljah ob romarski cerkvi Marije vnebovzete. Šest sto let so oskrbovali cerkev na tem kraju cistercijski menihi iz bližnjega Vetrinja. Za časa cesarja Jožefa je postala samostojna župnija s svetnimi duhovniki. Cerkev je bila večkrat podaljšana in povečana, kakor so zahtevale vedno številnejše množice romarjev. Iz Žihpolj je prelep razgled na Rož, po katerem se vije srebrni pas Drave in ga na jugu obroblja strmi zid Karavank. V večernem soncu se v daljavi svetlika Marijina cerkev v Podgorju, ki jo hočemo mimogrede še obiskati na svoji poti. Tudi cerkev v Podgorju je pripadala redovnikom, in sicer benediktincem v Osojah, ki so imeli podružnični samostan v bližnjem št. Jakobu. V isti dobi kot Žihpolje je postala samostojna župnija. Prvotna božja pot je bila kakih 300 m više na strmem pobočju severnega odrastka Golice. Pot tja gor je strma, kamnita in utrudljiva, slabotni in bolehní niso mogli do Marijne milostne podobe. Zaradi tega so prenesli božjo pot v podnožje

strmega hriba, v Podgorje. Ta ukrep spravljajo v zvezo s sveto Emo. Ko je pobožna grofinja Ema v Krki — tako pripoveduje legenda — čutila, da je postala mati, je polna hvaležnosti, preoblečena v preprosto ženo, peš odšla na božjo pot k Materi Mariji v Podgorje. Silno utrujena je prišla do "kapelične gore" in ni imela več moči, da bi prilezla po strmini do kapelice. Prosila je Marijo, naj ji oprostí in naj blagoslovi in sprejme sad njenega telesa, ki ga ji že sedaj daruje in izroča v njeno varstvo. Ob tej molitvi zaspi. Ko se spočita zbudi, zagleda kapelico v dolini ne daleč od sebe. Usul se je močan zemeljski plaz, ki je z reko skalovja in kamenja preplavil podnožje gore, kar se še danes pozna. Na tem plazu se je pripeljala božjepotna kapelica nepoškodovana v dolino, kjer so pozneje pozidali večjo cerkev, ki je v starih listinah omenjena leta 1542. Sedanja gotska cerkev s tremi ladjami pa je bila zgrajena proti koncu 17. stoletja. Na kapelični gori pa so postavili novo kapelico kot spomin na prvotno božjo pot.

Iz Podgorja se obrnemo na zahod, višarski Kraljici naproti. Pot nas pelje mimo št. Jakoba, kjer je živela Miklova Zala. Župnijska cerkev še stoji na strmém stožcu kakor tedaj, ko so jo oblegali divji Turki, od katerih ni več sledu razen v povestih, rod Serajnikov pa še živi tod. Kmalu se zasvetlika pred nami srebrnomodro oko Baškega jezera, ob kateren je nekdanji šentjakobski župnik Trajber

zložil besedilo in napev nesmrtno "Gor čiez izaro . . ." Ali nam ni, ko da nam v lahнем šumenju jezerske vode, ki v hitrih valčkih buta ob nizki vreg, brni melodija te pesmi? Potnik, očaran od naravne lepote tega kraja, nevede kdaj povzame mladico in jo počasnih korakov spoje do konca.

Preden zavijemo v dolino Zilice, ki nas pripelje v jugozahodni smeri v Trbiž, stopimo nekaj korakov južno od ceste k Mariji pri sedmih studencih v šentjakovski fari. Stara gostska cerkev — žal z novjšimi neokusnimi oltarji — stoji ob vznožju Karavank v isti črti s Kranjsko goro. Ime je dobila od vrelca, ki tik cerkve izvira izpod nevelike, prosto ležeče skale. Skala leži bržkone ravno na studencu, izvirajoča voda pa si je poiskala izhodov tako, da vro na sedmih krajih potočki izpod nje — naraven simbol sedmerih zakramentov, ki tečejo izpod skale, na katero je postavil Kristus svojo cerkev.

Svete Višarje so izmed vseh koroških božjih poti najbolj znane. Leže na meji dežele; sem so prihajali romarji iz vseh sosednih krajev: Nemci in Italijani, največ pa Slovencev iz vseh pokrajin, kjer žive. Gotovo ni bilo na Koroškem našega človeka, ki bi ne imel od mladih nog želje romati na Svete Višarje.

Na 1800 m visoki planini si je leta 1360 Mati božja izbrala kraj, kjer hoče sprejemati prošnje svojih častilcev. Pastirji so nekega dne v istem letu našli svoje ovce na kolenih pred brinovim grmom. Ko

presenečeni razgrnejo grm, najdejo v njem majhen kip Matere božje z Detetom. Odnegli so ga v dolino v Žabnico ondodnemu duhovniku. Kip pa je tam zginil in našli so ga zopet na planini. Ko se je to trikrat ponovilo, so spoznali, da hoče naša ljuba Gospa ostati na planini. Postavili so tam cerkev in obdali kipec s srebrno obleko. Že nad šest sto let romajo romarji v poletnih mesecih od vnebohoda do roženvenske nedelje na visoko planino. Iz Žabnic je na Višarje tri ure naporenega hoda. Precej je truda, posebno še v neugodnem vremenu. A romarji sprejemajo ta trud radi za pokoro v trdnem zaupanju, da bo dobra Mati Marija prav zaradi te pokore bolj naklonjena njihovim prošnjam in bo rajši sprejela njih ponižno češčenje. Tihota na planini in veličastni pogledi na strme skalnate gore, ki obkrožajo dolino Zajezerom, povzdiguje človeku duha k Bogu in pospešuje pobožnost. Telo in duša se vračata prenovljena z Višarij. Čeprav ostane še kak dan spomin v bolečih kolenih, je vendar vsak vesel in hvaležen, ki je mogel opraviti to božjo pot, vse življenje mu spomin nanjo več ne zamre.

Višarska božja pot je v šestih stoletjih marsikaj doživela. Mrzli brezsrčni birokratični veter pod cesarjem Jožefom tudi tej, visoko v gore odmaknjeni romarski cerkvi ni prizanesel. Odnesti so morali milostni kip, v cerkvi so porušili oltarje, še tlak so razkopali, da je ostalo golo zidovje. Žabničani in Trbižani so ponovno prosili,

da se božja pot dovoli, a bilo je vse zastonj, dokler ni nastopil naslednik Jožefa II., Leopold II., ki je prošnji ugodil. Z nepopisnim veseljem so spremljali Marijin kip na planino v popravljeno cerkev.

V prejšnji svetovni vojski je 16. septembra 1913 cerkev z vsemi bližnjimi poslopji, zadeta od italijanskih granat, zgorela. Popolnoma vse je bilo uničeno, še zvonovi, vsem nekdanjim romarjem nepozabni po svojem lepem ubranem zvonjenju, so se raztopili. Marijina podoba pa je kot begunka brez strehe morala zaradi vojne nevarnosti zapustiti Žabnice, še v Beljaku se ni počutila prav varno, da so jo spravili v frančiškanski samostan v Maribor. Od tam pa je prišla 17. septembra 1919 v prvo koroško božjepotno cerkev ob štajerski meji, k Svetenu Križu, od koder se je leta 1921 vrnila v Žab-

nice. Ko je bila cerkev na Višarjah lepo obnovljena in ko jo je slikar Tone Kralj okrasil s prelepimi slikami, so Marijin kip na kresni večer 1923 slovesno zopet postavili v novi oltar na Višarjah.

Tako si ob tem zgodovinskem spominu podajata roki Mati dobrega sveta na vshodu in višarska Kraljica na zahodu Koroške. Marija razprostira svoj materinski plašč od enega kraja do drugega čez Korotan in varuje svoje vdano ljudstvo, ki je v njenih svetiščih že toliko stoletij časti. Iz svojega visokega prestola na Višarjah, ki je trenutno zopet zapuščen, naj nam kmalu pošlje pomoč in blagoslov mogočna Kraljica, ki jo v teh časih še s posebno močnim zaupanjem kličemo **Kraljico miru**.

(Koledar Družbe sv. Mohorja
za l. 1945)

FRANCOSKI PISATELJ LUIRO, pripoveduje, da je imel prijatelja, bogatega mladega človeka, ki je vse svoje premoženje zapravil z razuzdanim življenjem. Prišel je v veliko pomanjkanje in vrhu tega še težko zbolel. Ta nesreča ga pa ni pripeljala k spoznanju, da si je vsega tega sam kriv, temveč je preklinjal zlasti Boga, češ, zakaj mu je poslal to nesrečo. Ko nekoč v postelji zopet robanti in preklinja Boga ves obupan, stopi predenj njegov bolniški postrežnik. "Gospod, vaš dober prijatelj je prišel, da se poslovijo od vas?" "Moj prijatelj?" vpraša obupanec. "Saj ga nimam več!" "Gospod, imate ga, pa še zelo dobrega," mu odgovori postrežnik. "Dobro, naj vstopi!" pravi bolnik. Strežnik potegne izpod suknje velik križ. "Gospod, to je danes vaš edini zvesti prijatelj, katerega imate. Da noče vaše nesreče, je pokazal s tem, da je za vas umrl.

In tega vi tako preklinjate. Prišel se je od vas posloviti, da vas popolnoma zapusti in prepusti obupu!"

●
"Jutri bomo sejali pšenico. Ti, Franki, boš tudi bolj zgodaj ustal in boš naklall nekoliko drv mami za kuhinjo!" pravi farmar, brezverec.

"Očka, jutri je nedelja, ko nam božja zapoved prepoveduje delo?" ugovarja sin. "V šoli smo se tako učili!"

"Ej, sinko, zapovedi božje so neumnost, samo za otroke!" ugovarja oče.

"Očka, takoj za to tretjo zapovedjo je četrta: "Spoštuj očeta in mater," ali je ta tudi neumnost samo za otroke?"

Oče je molčal. Drugi dan niso sejali pšenice, temveč šli vsi k maši.

BEGUNEC

BEGUNEC! Koliko strašno bolečino pomenja ta beseda! Strašnejšo kot smrt. Kameni bi zajokali! Zveri bi zadrhtelo srce! — Njih bratje? Sestre pa . . . ? “Izdajalci, prav vam je!” — Je to mogoče? Pa kako izdajstvo so zagrešili? Samo košček svojega bednega življenja so si skušali rešiti. Kar trije so ga klali: Nemec, Italijan in pa internacionalno prodani brat.

Nasledni članek je pisal P. Bazilij ko je obiskal Slovence v taborišču v Peggezu. Nasledne pesmice so vzete iz mimiografiranega lista teh nesrečnih siromakov — naših bratov in sestra, naše krvi, “Mi in svet”. Iz njih odseva plemeniti duh — teh “izdajalcev”. Prečitaj jih in potem — sodi in obsodi, če moreš!

OBISK V PEGGEZU

Ko sem se vračal iz Italije v Tirole, da upostavim zvezo med Rimom in našim p. provincialom, še nisem vedel, da so slovenske begunce iz Vetrinja pri Celovcu, prvem zasilnem taborišču, preselili v št. Vid ob Glini, Judenburg, Spittal in Lienz. Kako sem bil vesel, ko sem v Anrasu, begunski rezidenci našega nadpastirja prevz. škofa dr. Gregorija Rožmana, zvedel za lienško taborišče.

Dasi truden od dolge poti preko planin sem tekkel v Lienz, da objamem svoje rojake, od katerih sem se ločil v Vetrinju v najbolj žalostnih urah begunstva. Takrat smo se morali razbežati na vse strani vsi, ki smo kot borci za pravico branili z orožjem vero očetov in slovenske domove in nas žalostna jaltška pogodba še ni vrnila v krvave roke slovenskih komunistov — v smrt. Jaz sem bežal v Italijo s temno bojaznijo v srcu, kaj bo z našimi civilnimi begunci. V Brixnu (Bressanone) sem zvedel, da so ostali in ko so mi zdaj povedali, da je slovensko taborišče tudi v Lienzu, sem od veselja zares pozabil na vse. Po več mesecih s bom zopet prvič združil s svojimi . . .

Slovenskim “izdajalcem”!

Rim. Na veliki petek 1946

“Zverem! Zverem vse “izdajalce”!

Kdor carja kot boga nam ne časti,

bogove naše kdor taji

v zobeh zverij pogine naj!”

Tako paganski Rim nekdam

je divje vpil

in klal, pobijal in moril

je lastne brate svoje . . .

In tekla, tekla bratovska je kri

v potokih sveta mučeniška kri

več kot stoletja tri . . .

Paganski Rim se je naslajal

na mukah bratov in sestra,

v amfiteatru si napajal

je z njih krvjo srca,

s krvjo mučencev — “izdajalcev”.

●

Pa danes?

Kje Neroni ste vsi?

Kje narod kruti si?

Nič več vas ni!

A “izdajalci” ti?

Dva tisočletja že milijoni

poljubljajo
s častjo
zemljo
s krvjo
njih mučeniško napojeno,
s krvjo teh "izdajalcev" posve-
čeno.
Nad njih grobove svet spomin-
ke stavlja
hvaležen njih ime proslavlja:
ZA CELI SVET JE SEME
BILA,
SVOBODO NOVO JE RODI-
LA.

•
"Pobijte "izdajalce" te!
Rudeče carje naše ne časte!
"Ideje" naše nam taje!
Koljite jih! Morite jih!
Vsak tak pogine naj!"

Tako doma sedaj
kriče, besne,
eni prodani,
drugi zapeljani.

Inteče teče bratska kri
v potokih sveta mučeniška
kri,
"da b' gnala mlinke kamne
tri"
po rodni naši sveti zemlji.
Slovenska zemlja kri to pije,
v obupu strašnem vpije!
Slovenske vse gore
v grozoti, čuj, kriče,
ko gledajo to kri in te solze,
ko brat do brata zgubil je
srce,
postal mu zver je kruta.

Pa, oh, zakaj, zakaj
tisoče bratov naj
kri svojo bode dalo?
Za narod? — Ne!
Za internacijalo!

•
In drugih tisoč, tisoč bratov
po zemljah jim sovražnih se po-
tika
za skorjo kruha stika,
kot berači
po hišah tujih jo prosjači . . .
Bi kamenu se revež smilil,
mu bedo prav gotovo bi omilil,

Pridružil sem se dijakom, da končam
gimnazijo: postal sem član taborišča.
Vzljubil sem ga kot svoj drugi rojstni kraj,
dasi je želja po domovini z dneva v dan
večja. A dokler sije nad našo slovensko
zemljico krvava peterokraka zvezda, dok-
ler slovenski narod ječi pod boljševiškim
bičem, dokler se odpirajo po naših gozdo-
vih neblagoslovljeni množični grobovi naj-
boljših, je domovina za nas daleč. Trdno
upanje nam pomaga nositi težo begunstva.

NA ZEMLJI NAŠIH DEDOV. Le pojdi-
te s prstom na zmljevid! Tam v Tirolah,
med gorskimi velikani, ki nas tako spomi-
njajo na naše gorenjske snežnike, leži le-
toviško mestece Lienz. Tu so prebivali na-
ši predniki, tu je zbiral slovenski knez Va-
luk hrabre borce ter branil svoj rod pred
nasilnimi Bavarci, Longobarde pa je pre-
gnal v Italijo. Še lahko vidimo razpada-
joče zidovje rimskega mesta Agunta, ki so
ga razrušili Slovenci.

Skoraj iz vseh imenov gora in krajev,
pa pojdi po dolini reke Drave (še danes
ima ime Pustertal od slov. pusta dolina) do
Toblaškega polja, ali pa po dolini reke Za-
le (Iseltal), razbereš brez vsake težave slo-
vske korene. Na vseh vaških pokopališčih
najdeš na spomenikih pristna slovenska
imena. Saj se ti skoraj zdi, da si doma.
Tudi tipi ljudi so tako slovanski, da si mar-
sikdaj naravnost presenečen.

Kdo bi si mislil, da bo na kraju, kjer je
nekoč rod živel, zmagoval in končno podle-
gel germanski premoči, zraslo pravcato slo-
vensko mesto — begunsko taborišče Peg-
gez.

Peggez imenujejo domačini Polje ob
Dravi, kjer so Nemci postavili taborišče za
svojo vojsko in ruske emigrante. Naši be-
gunski narodoslovci (tudi dr. Ložar, pro-
fesor ljubljanske universe) so mjenja, da
je beseda Peggez prišla od slovenske "bi-
gec", kar pomeni: bičje. Saj je kraj ob

vodi in je bil včasih brez dvoma močvirnat in porasel z vodnimi rastlinami.

Taborišče Peggez stoji torej kakih dvajset minut od Lienza, med Dravo, in železniško progo Lienz-Spittal.

NAS HOČETE OBISKATI? Zdaj pa se vsedite, dragi rojaki, v aeroplan in si predstavljajte, da se peljete preko luže v Evropo. Ne morete se spustiti v ljubljeno domovino, ker bi Vas ljubosumen in lažidemokratičen režim takoj obsodil špijonaže. Zato pa naj Vaše letalo zaplove nad Tirole in se spusti v lienški kotlini — pred peggeškim begunskim taboriščem. Tam Vas pozdravim in sprejemem v imenu rojakov jaz — tako si predstavljajte — da Vas povedem med Slovence in Vam razkažem našo begunsko prestolico.

O, kaj vse bi Vam rad povedal, zlasti tistim izmed Vas, ki Vas je morda premotila krinka komunizma in dvomite o naši pravici in iskrenosti. Povejte mi Vašo rojstno vas, da Vas najprej povedem med Vaše najožje rojake. Besede iz ust znancev, morda celo sorodnikov, Vam bodo odprle oči. Saj boste zvedeli, da so v rojstni vasi padli pod zločinsko roko najboljši, katoliški in narodnozavedni ljudje; da je komisar v vaši človek, ki je že leta in leta veljal za delomržneža in zajedalca, ki hoče živeti od žuljev drugih in je morda že mesece ali pa celo leta presedel po ječah. Ko boste morda zvedeli, da so partizani požgali Vašo krstno cerkvico, ali pa celo streho rojstne hiše, boste le sprevideli svojo zmoto.

Ne čudim se, da nasedate komunistični propagandi v daljni Ameriki, saj še Slovenec doma ni hotel verjeti, ko je že pri sosedu gorelo. Da, da: Slovenci smo trde grče! Dokler jo sami ne dobimo po glavi, neradi verjamemo.

Celo nekateri begunski kmetje, ki so dobro vedeli, zakaj so bežali. — Kaj hočete! Pomlad in zemlja jih vabita. — hočejo do-

Velikonočna procesija po taborišču v Servigliano. 1946

ko srce kakor človek bi imel.
A bratom — se ne smili!

●
O, "izdajalci",
mučenci in begunci!
Junaško kri le svojo lijte!
solze begunske srčne lijte!
Vse to za narod je samo!
Stoletja narod vam hvaležen bo!
Iz vaših solz, krvi
bodočnost nova narodu zori,
to seme njega nove bo moči!
Kjer kri vas "izdajalcev"
se danes je prelila
tam sveta zemlja bo!
Stoletja jo s častjo
slovenski rod poljubljal bo!
Tam spomenike bo postavljaj
ime tam vaše bo proslavljaj!
Studenci bodo tam in narod
tam bo pil
in se krepil
in šel v bodočnost svojo novo.

●
Ob grobih pa morilcev vaših kaj
gotovo, prav gotovo bo nekdej?
**STOLETJA NAROD MOLIL
BO TREPEČ:**
"BOG, IZDAJALCEV TA-
KIH NIKDAR, NIKDAR
VEČ!"

Žalostinke

France Balantič

Kje je tisti čas,
ko sem bil pramenolas poet,
ko sem nosil v rožnih ustih cvet
in ko je kot cekin zvene l moj
glas?

Vse prešerne dni
sem preperel na pašnikih lju-
bezni
metal kamne v igri neoprezni
v vsak tolmun sem sanjavih oči.

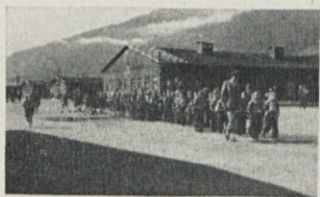
V pernicač oblakov
ležal tih sem, ljubil me je dež,
sen je bil svilen kot mlada rž
in lahek kot cule siromakov.
Bil doma, doma sem,
gruda težka kakor zlata ruda,
hlebec, dar očetovega truda —
oh, želje, ki vsako noč jih pa-
sem.

Kje je tisti čas!
Zdaj obup mi kruh življenja re-
že,
kri tujina v svoje čaše streže,
kmalu, kmalu bom kot prazen
klas.

In bom onemel!
Ko me v drči dni, ki še osta-
nejo,
hlodi mrzlih trupelj zmanejo,
kdo iveri bo sežgal v pepel?

Saj ne bo sestrice,
da bi v ruti nesla jih na Žale,
ne bo materinih ustnic, da spo-
znale
bi kot sol domače mi solnice.

In ne bo očeta,
ne bo mene, da bi sad rodil:
Joj, moj Bog, da sem tako gre-
šil,
da je v meni smrt rodu spočeta!

Prvoobhajanci in zdaj
kapela v taborišču.

mov in sebe prepričujejo, da bo vse dobro
in prav. Nočejo verjeti, da so pisma, ki
prihajajo iz domovine, pisana na ukaz na-
ših preganjalcev, pa čeprav je pisava ma-
terina. Le z menoj! Lahko Vam poka-
žem kmeta, ki je po vrnitvi domov že zopet
pribežal. Na svojem gruntu je bil suženj,
zaznamovan. Upravitelj njegove kmetije
— znan delomržnež — mu je rezal njegov
lasten kruh, ki ga je bilo manj kot v tabo-
rišču. Ženo so mu ustrelili, otroke pa so
mu dali v državne zavode, "da se ne po-
kvarijo kakor se je oče."

Ste že vsi izstopili iz letala? Bog Vas ži-
vi! Zdaj pa le z menoj!

V PEGGEŠKEM "VELEMESTU". Po be-
li cesti stopamo proti glavnemu vhodu v
taborišče. Mimo nas zdrvi velik avtomobi-
l z napisom: UNRRA. Šofer nam pomaha
izza volana in nam zakriči pozdrav v ma-
terinem jeziku. Slovenec je. Taboriščno
vodstvo je zaposlilo vse begunce-šoferje, da
so zopet v svojem poklicu. Tako laže pre-
našajo čas begunstva.

Vedno bliže smo taborišču. Dolge, tem-
norjave barake . . . Iz nekaterih dimnikov
se dvigajo stebri dima; drugi pa so že od-
služili, saj je zima, v glavnem pri kraju.
Pomladno sonce nas blagoslavlja s svojimi
zlatimi žarki.

Še nekaj korakov in stojimo pred glav-
nim vhodom. Nad njim je "vojni slavalok"
z napisom: D. P. Centre Lienz-UNRRA.
Pod tem napisom hitimo mimo policaja, ki
nam moško salutira. (O, v taborišču imamo
tudi "može postave", ki skrbе za promet,
red in snago. Tako so tudi slovenski poli-
cisti in orožniki prišli na svoj račun.)

Tako! In že smo v mestu, med dolgimi
barakami, kjer živi okrog 2300 Slovencev
in nekaj sto Jugoslovancev hrvaške, srbske
in ruske narodnosti. Kar naenkrat nas za-
jame naravnost prijeten vrvež malomest-

nega življenja. Saj se ti skoraj zdi, da si v Kamniku ali Novem mestu.

Ura je, recimo, približno poldan, ko je na naši "Aleksandrovi cesti" (tako smo krstili glavno ulico) najhujši živžav. Ljudje hite iz taboriščnih pisarn in skladišč, prodajalci taboriščnih časopisov so se pravkar usuli iz barake št. 19, kjer imamo tiskarno. Tudi dopoldanskega šolskega pouka je konec. Mladina od prvega razreda osnovne šole pa do osme gimnazije in najvišjih razredov kmetijske in gospodinske šole zapušča "hram učenosti", sedemnajsto barako. Dijaštvo nas veselo obkroža. "Hej gostje iz Amerike!" Niso še pozabili paketov, ki so prišli tako prav.

Pred štirinajsto barako, ki je nekako središče taborišča, je največji vrvež. Saj je štirinajstna baraka naša župnijska cerkviča, kamor begunski Slovenec kaj rad zahaja. Drugi del barake pa je slovenska kuhinja. Glej! Pravkar delijo opoldansko menažo. Ob oknih stoje dolge vrste. Kmečke mamice, pa tudi ljubljanske gospe, otroci in dekleta, možje vsake starosti . . . Čakajo na kosilo z raznovrstnimi taboriščnimi posodami. Slovenec je iznajdljiv v vsakem primeru. Angleži se ne morejo načuditi, kako zna izrabiti vsak košček stare konzervne škatle.

Tam vidiš znanega ljubljanskega advokata. Počasi se pomika v vrsti proti oknu in se razgovarja z delavcem. Skupna usoda nas je popolnoma združila in povezala med sabo, kar bo za poznejše življenje v domovini brez dvoma rodilo svoje uspehe.

Čakalci se smejejo plakatu med oknom, ki vabi na dijaško predstavo Molierove komedije "ščapinove zvijače" s smešno karikaturo in izbranimi besedami. O, dijak! Vedo, kaj je propaganda!

Na telovadišču nasproti štirinajste barake pa so malčki otroškega vrteca pravkar končali svoj zadnji ringaraja. Z glasnim

Težak je križ

Glej, brat, mimo gre
Jezus tvoj Gospod,
trka na srce,
s sabo kliče te

na življenje pot.
Ne odgovoriš?
Brat, zakaj molčiš?
Česa se bojiš?

Da, težak je križ.

Utrinek

Spodaj je drevo
mrtvo in golo;
zadnji list z njega
zdaj leti na tla,
vrača se v zemljo.

Pa se mi zdi,
da mi govori:
"Kmalu za menoj
— morda še nocoj —
šel boš tudi ti!"

Življenje boj

Okoli mene strašni boj divja
in jaz sem v tem vrtincu majhen, sam;
me bo odnesla s sabo sila ta?

Divjaj, življenje, jaz se ne podam,
ne klone mi pred tabo moč duha,
za temelj samega Boga imam.

Dva grobova, kričita . . .

France Balantič

Sedanja socialna revolucija pri Slovencih je ugrabila naših ljudi več kakor vsa prejšnja svetovna vojna. Padajo naši najboljši, cvet naroda, skriti talenti, ki bi jih šele čas dvignil in jim razmahnil krila. Mislim tu na mlade pisatelje, ki so komaj zapustili šolske klopi, prišli za

orožje kot borci križa, ali pa padli kot nedolžne žrtve revolucije . . .

O nekaterih izmed njih moramo pribiti, da so bili že zgrajeni umetniki ter vekovita škoda za slovensko pesništvo, da so padli pod bratomornim smrtnim sunkom. To velja gotovo za FRANCETA BALANTIČA, katerega je odkrila šele smrt in ga je, od kar počiva v grobu, za takega priznala že vsa slovenska javnost . . . Njegovo ime je zapisano z zlatimi črkami v slovensk slovstveno zgodovino kot ime največjega pesniškega talenta medvojnega časa.

FRANCE BALANTIČ! Ko smo lani zaključevali Slov. komediar še nismo dobro vedeli, kakšen pesnik je zgorel v Krajevski hiši v Grahovem 24. nov. 1943, kjer je mlad slavist France Balantič iz Kamnika, še ne dvaindvajsetleten fant, branil komunistom vhod v Cerkniško dolino skupno s svojim prijateljem, poveljnikom Francetom Kremžarjem. Pretresla nas je njegova junaška smrt; toda v pravi veličini nam je pokazala pesnika šele njegova zapuščina, ki je med tem izšla v celoti v zbirki: "V ognju groze plapolam". Njegova junaška smrt je tradicična za slovensko slovstvo, kajti Balantič je bil pesnik, kot so redki med Slovenci, in ko bi se v celoti razvil, bi nam zrastel v sam vrh! O njem ne moremo govoriti o dijaških poskusih, čeprav je šele leto prej zapustil gimnazijske klopi, on se je rodil kot genij in ugasnil v ognju, v groze plamenih kot ptič feniks, da se rodi znova za večno. Umrli je vojak-junak.

V njegov spomin so glasbeniki komponirali njegove speve in njegov prijatelj Jože Osana mu je za obletnico njegove smrti posvetil posebno "Črno mašo". Tako je Balantič v tem le-

"Zbogom" se poslavljajo od svoje učiteljice in s kanglicami kakava v rokah hite na svoje domove.

Ob cesti sedi med svojo kramo snažilec čevljev in se nam smehljaje klanja. Kako ponosen bi bil, ko bi eden izmed ameriških gostov položil svojo nogo na njegov zabojček s kremo in krtačimi. Praktični možiček si v begunstvu služi denarce z istim poklicem kakor v domovini, kjer so ga obsodili za "vojnega zločinca". Morda zato, ker se je včasih ustavil pred njegovim "cestnim lokalom" tudi kak italijanski ali nemški oficir s prašnimi škornji.

Tako hodimo med barakami, katerih zadnja ima številko 34, in si ogledujemo taborišče. Ljudje nas začudeno gledajo skozi okna barak, za nami se ozirajo starčki, ki sede pred vhodi in se grejejo na toplem soncu. Kakor doma . . . Vendar se jim na obrazih pozna domotožje.

Taborišče se konča ob Dravi, kjer pelje mostič v Tristach. (Ljubka tirolska vasica. Ime iz slov. "trstje".) Lansko jesen ga je narastla voda odnesla, pa so taboriščni tesarji kmalu napravili novega. Ob mostu zavijemo na desno ob Dravi, gremo do ruskega pokopališča (mi pokopavamo na ličnem farnem pokopališču) in nato ob veliki lagerski njivi kvadratni obliki proti zadnjemu delu štirinajste barake, kjer je telovadnica in družabna soba. Tu je zbirališče športnikov, ljubiteljev šaha in namiznega tenisa.

Kako Vam kaj ugaja naše taboriščno mesto, dragi gostje? Moral bi Vas peljati še za prve taboriščne barake, da bi si ogledali našo "Židovsko ulico", ki je zares podobna ljubljanski Židovski ulici. Dve dolgi, ozki baraki, kot nekakte drvarnice, vmes pa pot. Na desno in levo pa ti razbija od jutra do večera. Smo med delavnicami, kjer pridni slovenski mizarji, kleparji, mehanikarji in kovači nadaljujejo s svojo obrtjo.

Koliko je dela! — Žal si zaradi pomanjkanja časa ne moremo ogledati naših roko-delcev.

Kakor je špitalsko taborišče znano po Ribničanih, ki nadaljujejo s svojo "suho robo" tudi v begunstvu, tako pa je naše peggeško taborišče kulturno središče slovnskih begunskih taborišč. Zares se je povzpelo visoko. S svojo gimnazijo in drugimi šolami, tiskarno, raznimi gledališkimi, telovadnimi in pevskimi nastopi je postalo znano širom tujine. Skoraj ni dneva, da bi nas ne obiskal kak visok angleški častnik ali uradnik UNRRA-e, da si v spremstvu našega superintendanta g. primarija dr. Valentina Meršola ogleda begunsko mesto.

Tudi mi smo si ga v grobih potezih ogledali. Zdaj pa z menoj!

Najprej Vas popeljem **v našo cerkvico**. Dolgo smo imeli postavljen oltar na prostem, kjer se v slabem vremenu služba božja niti ni mogla vršiti. Ko smo prišli,

tu 1945 postal pesniški simbol mladine, ki umira v boju proti komunizmu, pa ustvarja kulturne vrednote najvišje cene. Zdaj je pokopan njegov pepel na grahovskem pokopališču med grahovskimi žrtvami, njegova pesem pa živi med nami kot živi njegovih prednikov Ketteja, Murna in Kosovela, treh njegovih vrstnikov v pesništvu in v mladostni smrti. V spomin ponatiskujemo njegovo "Žalostinko", njegovo tragično preroško sluteno smrt, ob kateri ni bilo nikogar domačih, da bi "iveri pobral v pepel" in jih "v ruti ponesel na kamniške Žale". Kako grozno izpolnjeno videnje edinega sina v delavski družini!

Tako so peli naši pesniki. Naše, že kar ponarodele koračnice so tudi lepe in se od komunističnih mnogo razlikujejo. Med tem, ko so "tovariši" komunizma peli pesem svojega pesnika Bora:

V samotni cerkvici je škof Rožman posvetil novomašnika — Kozina Vladimir, nečak dr. Trdana.

"Razpnite čez ves svet ve-
šala!

Naš bog so: rop, požig, umor!
Divjajte!

Kri je zakričala!

Glavo je dvignil v nas upor...
V temelje, oboke, bombe,
ekrazit!

Hura! Rudeči pionirji!

Skozi slavoloke

novi svet zgradite! . . ."

so naši vojaki peli domoljubne,
ki so nam vlivale moči za bor-
bo in vedno znova navduševale
za svete ideale:

Fr. Bazilij.

Oče, mati . . .

Oče, mati, bratje in sestre,
koče, mesta, trate in steze,
holmi, skale večnega snega,
to je moja domovina.

Zdrava bodi moja domovina...!

Prva pesem mladih sončnih dni,
varovačka fantove moči,
kres, ki sega meni do neba,
to je moja domovina.

Zdrava bodi moja domovina . . .

Zemlja rodna moja je tako,
da, če treba, bil se bom za njo,
zadnja kapla mojega srca,
to je moja domovina.

Zdrava bodi moja domovina . . .

Hura! Za dom!

Hura! Za dom v boj! — —

Mi smo slovenske zemlje čuvar-
ji,

geslo je naše: Dom, narod, Bog!
Naj razbesne se strašni viharji,
z nami je narod, z nami je Bog.

Mi domobranci, mi se borimo,
narod slovenski sovrag nam
tepta,

vsi za orožje krepko zgrabimo!
"V boj na sovraga!" povelje
velja.

smo bili namreč v manjšini. Taborišče je bilo rusko in tako prenatrpano, da je bila tudi sedanja kapela bivališče. Prav zaradi našega kulturnega dela so morali Rusi Peggez zapustiti in oditi v lager nekam na Zg. štajersko. Takrat je tudi oltar dobil streho.

Kapela! Neko prijetno toploto čutimo, ko se bližamo oltarju, ki je zares begunski: preprost, a čeden. Napravljen je iz stare omare, konzervne škatlje služijo za vaze. Vendar bel prt in pomladanske rože zakrijejo vso revščino. Dva lestenčka visita na vsaki strani — domače delo iz pločevine konzervnih škatel — in nam z rdečima lučkama pričata, da tudi v našem preprostem tabernaklju prebiva On, ki mu v domovini rušijo domove in pobijajo služabnike,

Med oltarjem pa kraljuje slika brezjan-ske Marije Pomagaj, ki jo je slikal že v begunstvu naš slikar Jerina. Pod sliko je napis: Marija Pomočnica, beguncev Tolaž-nica!

Koliko solza je že steklo pred to podobo, koliko molitev se je že po Marijinih rokah dvignilo pred božje obličje. Marija Pomagaj se milostno smehlja in tolaži, vliva upanje in celi rane.

Kapela ima tudi stranski oltar s sliko Marije z Jezuškom: delo šestošolke. Daj je v kapeli altarček sv. Antona Padovanskega, postajni križci in preprosti spovednici.

Človeku se zdi, da je v misijonski kape-lici. A če prideš k nam k sv. maši, boš videl, da je naša kapelica bolj podobna mestni cerkvi; saj je nabito polna, ne samo ob nedeljah, ampak tudi ob delavnikih. Sestre dominikanke v Lienzu, ki pečejo za taborišče hostije, sprva niso mogle verjeti, da jih vsak dan toliko razdele.

Novih maš je bilo v Vetrinju, Celovcu in italijanskih taboriščih že precej še predno smo prišli v Peggez. Vendar so za božič (1945) tudi pred peggeško kapelo stali

mlaji. K oltarju je pristopil in zapel prvo glorio frančiškanski novomašnik p. Rudolf Pivko, doma iz Borovcev pri Ptuj. Študije je končal v franč. bogoslovju v Schwazu pri Innsbrucku, posvetil pa ga je v Celovcu naš g. škof dr. Gregorij Rožman. Že pet let ni videl domačih, saj je bila vmes nesrečna meja. Zdaj, ko meje ni več, je moral pa iz drage domovine. Težko je pristopiti k oltarju brez materinga in očetovega blagoslova, a ko zadoni ob slovesnem vходу slovenska "Novomašnik bod" pozdravljen . . .", človek kar pozabi, da je v tujini.

Nasproti vhoda v kapelo pa stoji — zvonik. Ste se kaj začudili? Da, da, zvonik! Ali ne vidite tista dva v tla zabita trama? To je naš zvonik. Štiri neenako dolge tračnice so obešene na prečnem drogu in nam nadomeščajo milodoneče slovenske zvonove, ki so se v revoluciji zrušili z marsikaterega zvonika med ocrnele razvaline. — Na naše zvonove se tako lepo pritrkava, da je veselje. Ob nedeljah in praznikih doni po vsej dolini kakor po kaki slovenski fari. "V Peggezu zvoní . . ." pravijo pobožni Tirolci in snemajo klobuke, tako so že znani naši zvonovi.

Ako pogledate, prosim, še tja preko igrišča! Ona nedograjna baraka v obliki križa bo naša nova cerkvice. Upamo, da bodo kmalu končana zadnja dela in bomo prenesli tja faro središče.

Naša šola. Zdaj, ko smo si ogledali kapelo, mi sledite v sedemnajsto barako — našo šolo. Prav nič se ne loči od drugih barak, ko pa stopimo na njen hodnik, smo naenkrat v pravcatem živžavu. Je namreč ravno pavza med šolskima urama.

Pa stopimo najprej v prvo sobo, kjer nas sprejmejo s prisrčno pesmico "o ljubem senčku" naši malčki. Otroški vrtci! Vsi begunčki od tretjega do šestega leta so v njem. Imajo ljubko sobo, katere stene je

Ajdimo v boj, za vero nam svetoto,
pesem slovenska naj se glasi!
Združeni v borbi, borimo se
vneto!

Narod slovenski živi naj, živi!

Mi smo slovenske zemlje čuvarji,
geslo je naše: Dom, narod, Bog!
Naj razbesne se strašni viharji,
z nami je narod, z nami je Bog!

Lojze Grozde

O pokojnem Lojzetu Grozdetu, osmošolcu, izredno nadarjenem fantu, ki je živel naravnost svetniško, umrl pa mučeniško v najvišjem smislu, so pisali že mnogi tovariši in duhovni voditelji, ki so ga poznali do dna. Izšel je tudi opis o njegovem življenju in duhovnem razvoju, pa tudi o njegovi smrti, ki je bila grozotna, pa jo je veliki zatajevalec junaško prestal. S knjigama "Misalom" in "Hojo za Kristusom" v rokah je nastopil v Mirni na Dolenjskem na starega leta dan 1943 svojo mučeniško pot, ko je mislil, da gre na božične počitnice k svojcem v Tržišče pri Mognonogu, kjer je bil doma. Toda med potjo so ga vjeli komunisti. Ko so našli pri njem mašno knjigo "Misal" in "Hojo za Kristusom", jim je bilo dovolj: "Izdajalec!" Odpekljali so ga v dvorano in ga tam javno muili. Živemu so rezali kžo, ga oslepili in ga končno odvedli v gozd in tam še strašnejše mučili. Tam so ga našli ljudje po več tednih vsega razmesarjenega, golega in nepokopanega. Katoliška akcija, pri kateri je voditeljsko sodeloval, Marijina kongregacija in vsi njegovi vzgojitelji se ga spominjajo z največjimi pohvalami ter ga stavljajo za vzornika mladini, kako treba čisto živeti in junaško umreti za Boga in za narod.

Grozde je pisal pesmi, v katerih je jasno izražal gesla svojega idealističnega, borbeno katoliškega nazora, to je, katoličan mora biti navdušen za svojo vero in po nji uravnati vse svoje življenje, za svojo vero pa se tudi boriti in za njo delati. Njegovi pesniški začetki so tako zelo podobni pesniškim stvarom največjega katoliškega filozofa Aleša Ušeničnika, ki se mi zdi, če je mogoče prerokovati, bi bil šel tudi Grozde njegovo pot. Njegova pesem je dvigajoča, prilikujoča naravo v smislu simbolov z duhovnim življenjem. V tem je zelo podoben slovenski duhovniški poeziji od Gregorčiča preko Medveda in Sardenka. Nekaj pesmi naj ga označuje kot pesnika vzorov: Bog, domovina, za katero je dal mučniško svoje življenje. Izpolnila se mu je s smrtjo njegova "Želja" tako, da je glas o njegovi mučniški smrti preletel vso domovino in jo pretresel, kakor je pel:

"Rad bi imel kakor orel peruti,
da domovino bi vso preletel..."

Preletel jo je kot vzor mladenič,
ki si je želel samo še to, kar
je tudi dosegel:

"K božjemu Soncu bi švignil v
višave,
k Njemu, ki Kralj je neba in
sveta!
Pesem mogočno zapel bi Mu v
slavo
in pri Njem našel bi pokoj srca . . ."

"Izdajalska" mlada mati piše . . .

Iz begunske kampe v Italiji.

Velikanoč 1946

"... in tretji dan je od mrtvih
vstal . . ."

krog in krog poslikal naš begunski slikar Jerina z živimi prizori iz "Šneguljčice" in "Rdeče kapice". O, kako včasih odmeva iz sobe otroškega vrtca! Celo koncert v taboriščni dvorani so že priredili naši malčki.

Nato obiščemo osnovno šolo. Vse v najlepšem redu kot v rednih razmerah v domovini. Le da je tu vzgoja vse bolj katoliška v pravem smislu besede.

Gojencev kmetijske šole pa ni doma. Odšli so na praktičen pouk na taboriščne njive. Gospodinjska šola pa ima pouk dopoldne. Zato Vas popeljem kar v ginazijske prostore kjer vas dijaštvo že pričakuje s svojim g. ravnateljem Bajukom, ki Vas, drage rojake, toplo pozdravi. Z njim nato obiskujemo razrede. Od prve do osme, povsod nasmejana mladina, dasi je že toliko pretrpela v življenju. Povsod je mnogo dobre volje in veselja do dela. Kar pa je tudi mnogo: edinost mišljenja. Kako pa smo se morali včasih v domovini boriti celo za molitev pred poukom.

V razredu smo klasiki, realci in učiteljišniki, ker ni prostora, da bi nas mogli razdeliti. Imamo pa zato nekatere ure vsak zase, da pride tako vsak na svoj račun.

Učni načrt je popoln. Kljub taboriščnim razmeram in begunstvu, medtem ko delajo v domovini razni, promenadni tipi po 2 ali 3 gimnaziji v nekaj tednih, smem trditi — saj sem sam osmošolec in čutim na lastni koži — da se nobena naša predvojna gimnazija ne da primerjati s peggeško. Disciplina in predpisana snov, kljub temu, da ni ne učnih knjig, ne ponazoril, včasih še svinčnikov in zvezkov ne, in da marsikdaj študiraš — lačen. Tudi na to se ne ozirajo, da je podlaga v študiju kaj slaba, saj smo imeli v Ljubljani v vojni komaj vsak drugi dan pouk, pa še to zaradi alarmov kaj redko. Iz te peščice dijaštva, ki je ostala slovenskemu narodu, hočejo skovati

jeklo, ki bo prekaljeno in pripravljeno za delo po vrnitvi v domovino.

Nič čudnega da Angleži z velikim občudovanjem in zanimanjem opazujejo slov. šolsko-kulturno delo in so gimnaziji zelo naklonjeni. Čudijo se, kaj vse zmorejo Slovenci celo v begunskih razmerah. Kar ne morejo verjeti, da se še lansko jesen slovenski dijaki žrtvovali in šli v smrtni nevarnosti celo preko meje v domovino, da so vsaj za profesorje prinesli potrebnih slov. učnih knjig.

Profesorski zbor je tudi še kar precej velik. Celotno nekaj univ. profesorjev imamo. Razen dveh Hrvatov so vsi Slovenci. Eden teh dveh je frančiškanski p. Oton Knezevič, ravnatelj franč. gimnazije v širokem Bregu v Hercegovini, ki je od 28 so-bratov ostal s tremi edini pri življenju. Vse ostale so partizani žive pometali v plamene gorečega samostana. Mnogo nam ve povedati sivolasi starček!

Peggeška gimnazija je vpeljala poleg ostalih še nov predmet, ki ga v domovini nismo imeli, namreč: narodopisje. G. dr. Ložar nam predava o naših narodnih običajih, nošah, hišah itd. Tudi v begunstvu hočemo na vsak način ohraniti vse posebnosti našega, na narodnem blagu bogatega naroda.

Dijaško življenje gre v begunstvu svojo pot kakor je šlo v domovini. Še bolj je razgibano. Saj si lahko mislite: 220 življenj ki so na las ušli smrti in se danes vesele zlate prostosti, ki je nimajo naši sovrstniki v domovini. Veselje nam greni spomin na drage, ki so padli ali pa bili mučeni in pobiti po nasilni vrnitvi. Zato pa se od časa do časa zberemo k maši zadušnici za sodijake, ki so že dotrpeli. — Tudi s starejšimi prijatelji, zlasti z lanskimi maturanti, ki študirajo v Grazu, smo v tesni zvezi.

Dijaki imamo celo svoj list, mesečnik "Cvetje v tujini". Urejuje ga moja malen-

in po vseh cerkvah okoli Triglava so se veselo, mehkobno, veličastno razmajali velikonočni zvonovi v lepo pomladno jutro.

Danes nam pojejo "Vstajenje" tuji zvonovi. Njihova pesem se nam zdi otožna, brez prave veličine in mehkobe. Slovesno so peli zvonovi ljubljanskih cerkva. Njihovi ubrani glasovi so se zlivali preko vseh mestnih okrožij, od ponosne stolnice tja doli do mestnih obronkov, kjer je mogočno prepeval basist sv. Petra (veliki zvon) ter soprani in tenorji malih predmestnih cerkva in kapel. Njihova bronasta pesem se je odbijala od sivih grajskih sten in valovala čez Bežigrad in Šiško tja gor čez žitna polja do Stožic in Dravelj, kjer jo je sprejel tercet bronastih pevcev sv. Frančiška, čudodelnega sv. Roka in starodavnih Kosez, na jugu pa so jim nič manj zanosno odgovarjali sv. Jakob, sv. Florijan in tiha nunska cerkev in sv. Janez v Trnovem, od koder se je slovesna pesem Vstajenja v mogočnih valovih zagajala daleč čez barjansko ravan. In kaj je sedaj pod našim Triglavom . . . ? Še vedno pojo zvonovi alelujo? Toda . . . In mi čakamo v tujini, hrepenimo in pojemo: "Kristus naš je vstal od smrti, vstali bomo tudi mi!"

Velikanoč je praznik zmage Odrašenikov nad grehom in smrtjo, je praznik zmage luči nad temo, dobrega nad zlim. Ni nam še prinesla letošnja pomlad veselega izpolnila naših želj, ni nam še vrnila domovine. Ne gre tu toliko za posameznike; tem je Kristus pokazal pot trpljenja, če mu hočejo slediti. "Vzemite svoj križ na se in našli boste mir svojim dušam!" nas uči Kristus. Gre za narode, ki pod nečloveškim pritiskom zlih sil ne morejo vršiti svojega naravnega poslanstva.

Gre za ves svet. Vse drvi v popolno razdejanje in uničenje.

Naj križ bo znamenje trpljenja, bandera plapoloča — pa vstajenja!

Ne najdem pravih besedi resnične, srčne zahvale za podporo, ki so jo dali v Ameriki Vaši znanci in prijatelji. Preveliko je presenečenje, prevelika je dobrota, ki so nam jo beguncem naklonili. Za se rečem: nimam besed, le srce govori o hvaležnosti, le tiha kipeča molitev gre k Mariji Pomagaj za blagoslov dobrih duš, ki so jo dale.

Nikoli nisem bila v skrbeh za zemsko ohranitev. Toda od kar sem zopet mati, je skrb kljubujoča in ne da počitka. Kako ne bi, saj bi tako rada prve otrokove urice olajšala in ozaljšala, saj ko se odgrne zastor prihodnosti, je vse polno razočaranj,

saj cvetje na poti
le trnje zakriva . . .

Kako lahka je postala odpoved, to so mi postale žrtvice, ki me moralno in duhovno dvigajo. Toda kaj pa kot mati? Nisem imela nobenega sredstva, da bi si prve ure spočetja, ki so bile polne slabosti in telesne šibkosti, kupila vsaj košček kruha, saj jabolko. Sedaj je boljše. Nisem več lačna, hvala Bogu. Toda mali pod srcem ne dobiva onih sokov, ki so mu tudi neobhodno potrebni. Toda kljub žrtvam, kljub odpovedi, skrbi in žalosti sem srečna. Kako pač ne? Saj mi je Bog dal z besedo "hočem" milost rojstva, rojstva človeka, ki je višek ljubezni in zvestobe med možem in ženo, saj malo podobnosti obeh.

Upam, da bo Bog vzel moje žrtve v blagoslov malemu. Saj komur Bog naloži križ trplje-

kost, če vas zanima. Izhaja razmnožem na dvajsetih straneh. Poleg tega ima dijaštvo lasten pevski zbor, igralski krožek "Mladinski oder"; skoraj vse dijaštvo je močno povezano v Marijini kongregaciji, s posebnim zanimanjem pa se pogloblja tudi v študij misijonskih vprašanj v posebnih misijonskih krožkih, ki delujejo pod imenom Misijonka dijaška zveza (MDZ). Zdravje nam ohranjajo razne športne sekcije pod vodstvom "starega telovadnega mačka" g. Kermavnerja; včasih pa pride med nas tudi Varšek iz špitalskega taborišča. Močan je steg škavtov, ki ga je v našem taborišču ustanovil g. podpolkovnik Beaton kot **Prvi slovanski steg**.

Vam šolski prostori ugajajo? Le oglejte si razred za razredom, da boste doma svojim malčkom pripovedovali o slovenski šoli v Peggezu!

Zvečer so vsi razredi zasedeni. Tu je bralni večer, kjer se taboriščniki naslanjajo ob sočnem jeziku Jalenovega "Ovčarja Marka". Tam je polznanstveno predavanje, tam tečaj angleščine, francoščine, nemščine . . .

V sedemnajsti baraki si moramo ogledati še šolsko polikliniko, kjer išče šolska mladina pomoči, kadar "omaga" pod težo učenja. Vse je lepo in čedno, dasi v lesenih barakah. Tudi knjižnica v prvi sobi je vredna ogleda. S kakšno težavo smo zbrali vse mogoče slovenske leposlovne in šolske knjige. Nekatero so posamezniki prinesli s seboj, druge pa smo izprosili in kupili po Koroški . . .

Ko Vas popeljem še v osemnajsto barako in Vam pokažem prostore glasbene šole, našega konservatorija, imate razredov dovolj. Popeljem Vas še . . . v **konvikt**, ki ga je ustanovilo gimnazijsko vodstvo in spada k gimnaziji. Namenjen je dijakom in dijakinjam, ki nimajo v begunstvu staršev, ali pa so v drugem taborišču. Konvikt

za dijake je v 22. baraki, za dijakinje pa v 27. Naš prefekt je p. Fortunat, frančiškan. Kot ena družina smo. Tudi kuhamo še skupaj, kadar seveda kaj izprosimo pri tirolskih kmetih.

Ogledati si moramo preproste spalnice in učilnice. Le pogledjte nasmejane obraze! Kako se Vam zahvaljujejo za pakete, ki so jih dobili za božič! Pa kako radi bi Vam povedali, da je svinčnikov že zdavnaj konec in tudi — fig. Ni dvakrat rečeno, da so poslali "patrolo" k Vašemu letalu, če ste morda daj pripeljali s seboj. Saj Amerika ima vsega dovolj . . .

Marsikak večer se zberemo v konviktu k predavanju ali recitacijskemu večeru, da se tako vedno bolj zblížujemo in vežemo v celoto ene družinice, z isto preteklostjo in istim trpljenjem begunstva.

Tudi dekleta se imajo lepo. Bolj si znajo urediti bivališče. Fantje pa smo zato bolj agilni. Vsak ima svoj posel. Tudi "Cvete

nja, pravijo, da ga ljubi. Da, dobrotniki, tako zelo sem vesela Vaše podpore, saj bom malemu nudila ž njo najnujnejše ob rojstvu. Še tri mesece in mali bo zagledal luč sveta, pa tudi trpljenje in odpoved bosta že svojo roko stegovala nad novorojenčkovo zibko. Hvala dobrotnikom tisočkrat! Ali bi mogla in smela prositi kake pleničke za malega?

Sedaj smo dobili že poročilo iz Ljubljane o ljubem očetu. Po dobri duši smo po dolgih mesecih pričakovanja in že skoraj bi rekla vdanosti v najhujše, v njegovo nasilno smrt, dobili obvestilo, da dela v kočevskih gozdovih. Ubogi očka! Bog ve, kako prenaša to težko pezo življenja, ločitve in skrbi za družino in telesno skrušenost in tako težko delo? Le z molitvijo mu moramo pomagati. Saj Marija nikogar ne zapusti, ki pribeži pod njeno varstvo.

Daleč proč od domovine je novomašnik Kozina Vladimir nastopil pot k prvi daritvi. Spomnil se je umorjenih domačih in gorko zaplakal.

Moja prva mala hčerka je ostala doma. Dobila sem poročila, da se lepo razvija. Že hodi, kliče mamico in ateka, ki jih ni . . . Poglejte kako neizrekljivo čudežna so božja pota. Sedaj že dalj časa nisem dobila nobene vesti. Moj Bog, kako to boli materno srce! Kakor sončni žarek v temo so mi vesti iz domovine. Vse postaja počasi med nami in domovino tema, skozi katero ne vidimo in ne čujemo besede, samo čakanje in upanje ter trdna volja v boljšo bodočnost nas dvigata nad vsem tem trpljenjem, ki od časa do časa prehaja v — brezčutje. Dviga nas samo vera in trdna odločnost slovenskega značaja.

Vsem blagim dobrotnikom
"Bežigradske zbirke" tisočkrat
Bog plačaj in iskrene pozdrave
Nežika N.

Marija potuje

Fr. Bazilij

Marija, Mati vseh ljudi,
hiti iz kraja v kraj, hiti,
otroke obiskuje . . .

Umolknil je besneč vihar,
potihnil so strojnic žalni spevi,
prenehal je topov krohot.
Ugasnil je plamenov žar
na bojnem polju . . .

Z daljave čuje se topot
vojaških konj, ki prek dobrav
s topovi težkimi drve.

Po strelskih jarkih ranjeni leže..
Med razvalinami trdnjav,
ogrodij zvutih, zrušenih zidov,
odmeva smrtna groze stok.
Obtožba strašna dviga se v nebo,
krvi potoki s svežih ran teko.

Marija čuje plač otrok . . .
Kot bela sestra, s križem na ro-
kavu,

v tujini" in vsa dela z njim z zvezi, so delo konvikta.

Zdaj pa še v tiskarno! G. dr. Blatnik, sa-
lezijanec, ravnatelj tiskarne, nas v svoji
pisarni (baraka 19.) ljubeznivo sprejme,
nato pa nas popelje v sosedno sobo, ki je
uprava in tiskarna obenem. Valjarja ciklo-
stila se enakomerno vrtita na električni po-
gon, izpod njiju pa lete novotiskani listi.
Vsak izmed Vas, cenjeni gostje, dobi ene-
ga ter radovedno čita mokre črke: NOVI-
CE, ter uvodni članek: Ameriški rojaki v
naši sredi.

"Novice" so naš taboriščni dnevnik. Po-
leg njega izhajajo v Peggezu se "Domači
glasovi", navadno trikrat na teden. Teden-
sko pa izhajajo "Cerkvena oznanila" na-
še taboriščne župnije.

O, pa to še ni vse! Le pogledjte pisano
zbirko tiska! Mesečnik "Slovenska bese-
da", (ki nam nadomešča "Domoljub"),
"Bogoljub v begunstvu", "Šola in dom"
(glasilo Slomškove zveze učiteljev), "Cve-
tje v tujini", o katerem sem Vam že pripo-
vedal; Dalje glasilo gojencev kmetijske
šole. "Lepša bodočnost" in "Begunska mla-
dina" — naš mladinski list.

Poleg teh naših časopisov in revij je na-
tisnila naša tiskarna že več pesniških zbirk.
Le pogledjte lepo ilustrirani sonetni venec
"Marija z nami je odšla na tuje" in zbirko
begunskih "Deževni dnevi"! Tudi Prešer-
nove sonete smo dobili v ponatisu in Meško-
vo vedno lepo mladinsko povest "Romanje
na goro". Poleg tega si morete ogledati be-
gunski molitvenik s križevim potom naše-
ga prevzv. g. škofa Rožmana.

Zares lepa tiskarska zbirka. Angleški
gostje, ki prihajajo z dneva v dan med nas,
si jo vselej z zanimanjem ogledujejo in se
čudijo, kaj zmorejo Slovenci celo v tabo-
riščnih razmerah. Tudi Vi ste preseneče-
ni, kajne? Dovolite, da Vam poklonim na

obisk po en izvod pesniške zbirke, da jih boste pokazali rojakom v ameriški domovini!

Zares Peggez daleč prednjači med begunskimi taborišči, kar se poleg tiskarskega dela kaže zlasti v **oderskih prireditvah**. Že v tiskarni si morete ogledati lepo število zanimivih in pestrih sporedov, tiskanih za naše taboriščne prireditve. Koliko naslovov! Skozi vso zimo so se vrstile predstave: igre, akademije in koncerti naših slov. pesmi, ki so nam v tujini v veselje in spomine na ljubljeno domovino.

Povabim Vas, dragi gostje, v 25 barako, naše gledališče. Dvorano morate vzljubiti na prvi pogled. Z zanimanjem ogledujete oljnate slike na steni, ki predstavljajo prizore iz slov. kmečkega življenja: "kmečko ohcet", "semenj" . . . Vse slike so delo akad. slikarja Jerine.

Na Vaše presenečenje Vas na odru pričakuje naš pevski zbor in Vam zapoje nekaj narodnih, da se Vam orose oči. O, rojaki, kaj vse čutimo begunci ob narodni pesmi! In vendar! Ko bi še nje ne imeli, kako težje bi prenašali begunstvo.

Mogočno doni "Oj Triglav moj dom" in ona naša ki jo Angleži vedno tako radi poslušajo: "Hej Slovenci . . ." — — —

Tudi igralci Vas iznenadijo in Vam igrarajo najlepši prizor iz slov. drame "Podrti križ".

Med pavzo pa Vam pripovedujem o begunski razstavi, ki jo je priredila vojaška vlada v Celovcu meseca decembra.

Begunska razstava. Je bila zares nekaj tako lepega da so vsi časopisi pisali o njej kot o devetem čudu sveta. Saj se stricem še sanjalo ni, kaj vse delajo ljudje za plotom taborišč. Najbolje, da Vam prečitam

s solzami čustvovanja v očeh, hiit po bojnem polju in daruje obrazom trpkim zadnji, blažen smeh.

Izginil v zračne je daljave ropot jeklenih pitčev . . . Za njim pa dviga se v višave siv dim in prah:

Razrita zemlja, strašne razvaline . . .

Vasi ni več, cvetoča mesta izginila so z zemlje površine. Zaman ugibaš, kje nekoč življenja je vodila cesta —

Glej, med preplašene ljudi tolažbo je prinesla Žena. Besede tople materi: "Ne jokaj se, tvoj sin živi!" In že hiti v pomoč drugam . . .

Tu dviga s pota težki tram in tam vsa zaskrbljena Neznanka ranjencem pomaga: izmiva rane, moči vroča čela...

Tam reši dete z ruševin. Telesce drobno se v rokah ji zvija . . .

"Preveč, preveč je bolečin!" zajoče se Trkinpa blaga. hiti naprej — Marija . . .

In pride pride prek slovenskih mej ter tožno se razjoče . . .

Povsod le rop, požig, umor, krivice strašne in vnebovpijoče, Vasi so neme priče — pogorišča. —

Povsod so množična grobišča. Nedolžna kri po maščevanju klie v nebo mogočno . . .

Cervice po hribčkih, kjer dedje Mater božjo so častili, le počrneli so zidovi. Molče turobno žalostni zvonovi, namesto njih pa strojnice pojo..

Hiti Marija preko kraških jam, nad Jelendolom tožno zaihti,

s solzami žrtve vse blagoslovi...
In pride do kočevskega morišča.

Ko Mati vidi mnogico pred jamo,

vso raztepeno in krvavo,
ovije s črno ruto svojo glavo...
Hiti do rabljev, prosi jih, roti
in na kolena pade, roki sklepa:
A rablji žejni bratske so krvi.

Med kriki groze strojnice pojo
mrtvaško pesem žrtvam v slovo.
In Mati božja tožna gre naprej...

Pomeša med brezdomce se Marija.

Uboga vsa, v raztrgani obleki
in z ruto staro, s culo v rokah,
si v boren plet rame povija.

Beži s trpini iz vasi...
Za njo plameni ližejo slemena,
krohot strašan ji na uho doni.
Pomaga materi nositi dete;
poljublja ga, na prsi ga pritiska

— ne zmore, trudna, težkega bremena.

Kot je nekoč bežala s Sinom
— iz domovine,
poganja v noč se z njim
— in omaguje...

Ječe kolesa kot od bolečine;
Trpinko božji pa je vedno huje;
na vozu sključeno sedi in joče.

Procesija beguncev gre v tujino,
v tujino mrzlo —
z zemljice cvetoče...

Marija z njo gre v daljne kraje,
s trpini pride v taborišče:
Dobil je gube njen obraz.

Kot starka hodi med begunci,
od revnih zna najrevnejše iskati.

Tolaži matere, solze otira,
a sama dolgo v noč ihti
— za druge.

Stoji pri materi, ki bo rodila,
pomaga tej plenici prati
in tja hiti, da dete bolno

odlomke iz članka, ki ga je ob tej priliki objavila "Koroška kronika", ki jo izdaja P. W. B.

"Britanska oblast za Koroško in Štajersko je pozvala vsa D. P. taborišča k sodelovanju pri razstavi umetnoobrotnih in umetniških izdelkov. V pozivu je bilo rečeno, naj se izdelovalci poslužujejo gradiva in tvarine, ki jim je na razpolago.

V taboriščih so se pozivu odzvali s tem, da so se takoj lotili dela in to na podlagi sistematičnega načrta, ki je bil predložen vsem slovenskim skupinam v vseh tabori-

Novomašnik Kozina Vladimir

ščih. Po tem načrtu naj bi prišlo do izraza naše svetovno znano obrtno delo, naša domača ljudska obrt, naša umetna obrt, pa tudi delo šolske mladine. Ta načrt je prišel nabolj do izraza v prispevkih Lienske (peggeške) skupine, ki razstavlja:

Izdelke otroškega vrtca, osnovne šole, višje ljudske šole, nižje gimnazije, gospodinjске šole in kmetijsko nadaljevalnega tečaja, nadalje obrtne izdelke posameznih

taboriščnikov, umetnoobrtne in umetniške izdelke individualnega izvora ter proizvo-
de taboriščnega tiska. Za lienskim tabo-
riščem se je načrtom najbolj približalo Kel-
lebersko, slede pa špital, Judenburg ter
Wolfsberg.

Težko je podati vrstah pregled gradiva,
ki je bil poslan na razstavo. Ako prične-
mo šolsko razstavo, tedaj je omeniti nadar-
jene izdelke mladine otroškega vrtca, os-
novne in višje ljudke šole iz Peggeza s pod-
ročja rokotvornega pouka. Med drugim
je Peggez razstavil interjer šolske sobe,
kuhinjo, ter zanimiv model stavb na koleh.
Nižja gimnazija je zastopana z risbami di-
jakov, izmed katerih se nekatere odlikuje-
jo po stvarni, vestni in nadarjeni izvedbi.
Gospodinjska šola je prispevala največ
predmetov oblačilne stroke. Iz starega
blaga in starih kosov perila, kot so rjuhe,
prevleke za blazine, prti in podobno, so
bili napravljene številne garniture otroške-
ga in ženskega perila. Sodelovale so pri
tem tudi večje roke šivilj. Poseben odde-
lek tvori galanterija domačega izdelka, kot
so: albumi, pupe, srčki in drugi spominski
predmeti (mnogi napravljene iz starih kon-
zervnih škatelj).

Tudi umetniško delovanje se med Slo-
venci dobro razvija. Od preprostih izdel-
kov ljudske umetnosti, kakor so leseni kru-
cifiksi ali pa preprosto izdelane jaslice iz
lesa, nas vodi pogled preko bolj ali manj
posrečenih in nadarjenih poizkusov v risbi
in sliki, izvirajočih od raznih avtorjev, do
mojstrskih akvarelov Friderika Jerine, ka-
teremu raste v Cirilu Vidru talentiran kole-
ga-akvarelist.

Zanimivo je tudi tiskovno delo taborišč,
katerega središči sta Lienz-Peggez in Kel-
lerberg" . . .

Tako! Ogledali ste si v grobih obrisih na-

bo s solzami blagoslovila.
Otrokom pravljice šepeče,
da jim vsaj košček tihe sreče
zabriše žalostne spomine —

Marija z lončkom v roki čaka
hrane,
gre v gozd po drva
in krompir po hišah z begunci
prosi . . .

O, kako ga nosi
na sključenih ramenih v tabo-
rišče.

Izprale solze njene so oči:
Ne more več . . .

— — — — —
In oslepela Žena
pod kiž se onemogla zgrudi
in Sinu, ki na njen visi,
šepeče svojo zgodbo.

Iz Kristusovih grudi
pa teče kri . . .

Pohod Junakov

Oblaki se črni po nebu pode,
po prašni pa cesti kolone hite...
Korak jim je truden, a radost-
nih lic
poslušajo d e č k i poveljnikov
klic.

Orožja le čuti je včasih žven-
ket,
tam doli za njimi pa konjski
peket.

Edina sta trušča, ki motita noč,
ko silna pomika armade se moč.

Za njimi je Soča, za njimi Tol-
min,
za njimi so polja, vsa polna še
min,
razrušene hiše in jok je vdov,
za njimi gomile najboljših si-
nov.

Vojnikom zdaj novim hite na
pomoč,
da združeni z njimi razbijejo
moč
po domu besnečih rdečih armad,
ki vodijo plačanci tujih jih vlad.

Iz "Mi in Svet", lista
begunstva.

Prisega "izdajalskih" beguncev

Prisegamo, da bomo složni
kot ena volja, čvrst obroč,
dokler sovrag brezbožni
ne bo ob svojo moč!

Prisegamo, da bomo jeklo
pravice v borbi proti zlu,
da bomo kakor steklo
kristalno v srca dnu!

Prisegamo, da kot granitni
stebri resnice bomo vsi,
braniki da kamnitni
svobode bomo mi!

Prisegamo, da kot iz brona
ljubezni bomo bratovsek
dokler iz zmage zvona
nam pesmi zadome!

Prisegamo ob grobu žrtev,
da bomo složni vekomaj!

Prisegamo! In mrtev
izdajnik bode naj!

Iz "Mi in Svet" mimografi-
ranega lista begunstva.

še taboriške mestece in njegovo delo. Pol ure je še do odhoda aeroplana. Kam? Domenite se in se porazgubite po barakah. Vsak poišče ožje rojake iz starega kraja, da se malo podrobneje pomeni o razmerah v rojstni vasi. Čez pol ure pa se že zbirate ob jeklenem ptiču pred taboriščem, kjer je že vse polno begunske mladeži. O, kako bi šli radi z Vami! Med veselimi vzkliki si podajamo roke; sporočam Vam pozdrave za vse ameriške rojake, zlasti za moje redovne sobrate na ameriških Brezjah, potem pa za zabrni motor.

Še poslednji pogledi skozi okna in že ste nad našim begunski mestom. Še enkrat obkroži letalo nad našimi strehami, potem pa se dvigne preko tirolskih gora . . .

Jaz pa sem vesel, da sem Vam mogel pri tem obisku zakriti bedo in trpljenje Peggeza . . .

Fra. Bazilij

KOMUNIZEM DELA ZDRAŽBO po cellem svetu, kolje milijone, celo lastne brate po narodu in jeziku, troši milijone in milijone, vse samo z enim glavnim namenom: uničiti vsako vero, pred vsem krščansko, in doseči države brez vsake vere, proti vsaki veri. To, da trdi, da dela za koristi delavstva, je samo krinka, da skriva svoje prave namene.

Bo li vspel?

Nikdar! Ne mogoče!

Saj ta poskus ni nič novega na svetu. To se je poskušalo nešteto krat po raznih delih sveta, na najrazličnejše načine, med vsemi narodi, pa se nikjer ni obneslo. Povsodi je doživelo popoln poraz. Naravno! Vera je kraljestvo src in duš. Teh pa ne dosežejo ne puške, ne kanoni, ne meči, tudi ne mogočni bombniki ali podmornice ne, da celo atomska bomba jih ne doseže. To sta žalostno skusila Hitler in Mussolini na sebi. Prav to bodo skusili vsi drugi, ki se za to trudijo danes. Koncem konca morajo vsi zaklicati z umirajočim cesarjem odpadnikom Julijanom: "Zmagal si,

Galilejec!"

Zanimiv je v zgodovini USA tak poskus iz leta 1824.

Bogat Anglež Oren je ustanovil v teritoriju sedanje Indiane naselbino nad 900 priseljencev in sicer na podlagi popolnega brezverstva, na podlagi "popolne demokracije in svobode", kakor je dejal, na podlagi popolnega bratstva, enakosti in svobode, po načelih, katere je razglasila francoska revolucija. Toda "država" je vzdržala samo dobre dve leti. 18. junija 1827 se je razbila. Popolna "svoboda" popolna "enakost", popolno "bratstvo" je onemogočalo vsako skupno življenje. Prepiri in poboji med naseljenci so bili na dnevnem redu. Razočarani so se slednjič razbežali na vse strani, kamor je kdo mogel.

Prav to bo doživel tudi komunizem. Država brez vere, je nemogoča. Da, vsako človeka vredno življenje je nemogoče brez vere. Zgodovinska skušnja tolikih tisočletij človeškega rodu ni izučila ljudi. Nov poskus, pa tudi nov poraz.

KO JE NAJVEČJA SILA, - POMOČ BOŽJA JE NAJBOLJ MILA

Iz mojih spominov

1.

SAJ nam tega ni bilo treba. Dva dni bi bili počakali, pa bi se bili lahko domov peljali z "osebnim" čolnom Pikovičevega očeta iz Podpeči, — vsako sredo in vsako soboto je prihajal z njim v Ljubljano ob dveh tedenjskih tržnih dnevih, in vozil ljudi v mesto in iz mesta, ki so imeli opravek v mestu ali nosili svoje pridelke na prodaj v Ljubljano. Pa saj veste, otroci so otroci. Pameti jim manjka, pa nepočakani so. Vlaki se namreč takrat v Preserju še niso ustavljali.

Težke umazane megle januarja so ležale nad Ljubljano, kakor skotraj celo zimo leto za letom takrat, ko barje še ni bilo z regulacijo Ljubljance tako osušeno, kakor je danes. Kar dušilo je. Sonca Ljubljana ni videla, ne vem, koliko časa že. Sneg je pokrival strehe mestnih hiš in celo deželo. Po novem letu je zapadel precej visoko. Ni bilo sicer mrzlo, vendar vlažni zimski mraz je šel do kosti. Pota in ceste so bile, kakor bi bile pokrite z rujavim močnikom. Pa po mestu je že še bilo. Ob hišah so hodniki, katere morajo po mestnih predpisih hišni posestniki čistiti snega. Toda zunaj mesta, po Tržaški cesti preko Viča in Brezovice proti Preserju je bilo pa kar obupno. Plundra je bila taka, da smo jo ko-

maj gazili. Pa vendar se mi perserski dijaki, šest nas je bilo po številu, zanjo nismo dosti zmenili, saj prve ure našega pota ne. Bili smo to Marnova dva Rudel in Polde, Lagov Jože, Betov Janez, Jarcovo Jože in jaz. In kako bi se naj zmenili za plundro po cesti, po kateri smo jo tisto popoldne mahali proti domu vsak s svojim "punklom" v roki. Da, pravim, kako, ko smo bili pa vsi tako veseli in razigrane volje. Komaj štirinajst dni je, od kar smo prišli nazaj v Ljubljano iz celotedenskih božičnih počitnic po novem letu, ko gremo zopet nazaj na počitnice in to kar za najmanj tri tedne, kakor so nam v šoli povedali. Po Ljubljani se je pojavila nalezljiva bolezen "influenca" in zelo divjala po mestu. To je bil njen prvi pojav v milejši obliki, kajti 1919 se je pojavila drugič po celem svetu in pomorila visoke milijone. Pa so zaprli šole, nas pa poslali sicer na prisilne, vendar zelo dobrodošle zimske počitnice, ko je vendar toliko zabave za mladino v snegu in na ledu. To so nam povedali zjutraj v šoli, popoldne smo jo pa kar peš mahnili domov, če tudi je bilo nespametno, pa tudi nevarno. Taka pot je kakor nalašč za hud prehlad. Pa kaj otrok misli na vse to? Prav nič nas ni motila plundra na cesti. Kaj če smo imeli čevlje kmalu vse premočene, pa tudi polne vode, katero smo zajemali več-

krat, če smo stopili neprevidno v kako večjo lužo na cesti v snegu. Mislili smo samo na počitnice in čutili samo počitnice, zbijali med potjo razne šale, se smejali, od časa do časa tudi zapeli, da je bila hoja lažja.

Po dolgih treh urah smo bili v Notranjih Goricah. Očak Krim se je že zagrinjal v svoje večerne puste mrzle megle za svoj nočni počitek. Gotovo se je dolgočasil v tako žalostnem in pustem dnevu. Večerni mrak je tudi že legal na zemljo. Do Podpeči je samo še pol ure. Kmalu bomo doma. In smo šli naprej. Pa vendar tri ure iz Ljubljane do Goric niso bile tako dolge in težke, kakor te pol ure. Ravne poti kar ni hotelo biti konca in ni hotelo. Bili smo že skrajno utrujeni. Tiho smo omahovaje korakali drug poleg drugega. Šaljivost nas je minila, tudi vsako razpoloženje za razgovor je šlo, da bi bili še zapeli, pa niti misliti ni bilo več. Željno smo pogledovali proti Podpeči, ki je vedno bolj izginjala izpred oči v večernem mraku, kedaj bomo tam. Vendar kakor vsake druge stvari na svetu, tako je bilo tudi te dolge in težke poti slednjič vendar konec. Ravno se je šentarnarjev oče obesil na večerni zvon pri Sv. Ani nad Podpečjo in zvonil večerni "Ave" in vabil vse okoličane k večernemu pozdravu nebeške Kraljice, ko smo prišli do Betove hiše, ki je stala tik pred mostom čez Ljubljano v Podpeči, kjer je bil Betov Janez, naš tovariš na potu, doma.

"Srečen Janez, da si že doma!" smo ga zavidali, ko jo je zavil pro-

ti hiši. Do Preserja imamo pa mi še dobro pol ure in po strmih, neprijetnih klancih. Betova mati, gostilničarka, je stala ravno pred hišo, ko pridemo tja. Zasmilili smo se ji, saj je bila usmiljena žena z dobrim srcem za vsakega trpečega.

"Pojdite v hišo, da se malo odpočijete in pogrejete, pa malo kave vam bom dala!" nas je povabila v hišo. Kdo je bil takega povabila bolj vesel kot mi.

Pot čez Podpeč po klancih proti Preserju je bila še daljša, bolje, še težja, kakor ona iz Goric do Podpeči. Ta je strma, ona ravna. Le počasi in s težavo smo se pomikali naprej. Začutili smo, kako neumnost smo naredili, da nismo počakali srede in prišli domov v Pinkovičevim čolnom po Ljubljani. Pa je bilo prepozno. Pa še strah nas je bilo. Bila je popolna tema. V otroški domišljiji smo se spomnili najrazličnejših pripovedk, kako po teh klancih straši. Zlasti smo se bali Drašlerjeve doline! Tam se pokazuje večkrat velik divji vol, ki bruha ogenj iz gobca. Gorje mu, kogar najde na cesti! Ne pusti živga. Baje ga je že mnogi videl, pa komaj mu ušel. Pa tudi medvedi se v tem času radi zgube iz krimskih gozdov v te klanca. Da bi sebi dajali poguma, še bolj pa, da bi odganjali strahove in medvede smo celo pot prekričali in peli in vriskali, dasi nam v resnici ni bilo do tega, in bi raje molčali, preveč smo bili utrujeni.

No, slednjič je bilo pa tudi tega koščeka naše poti konec. Ravno ko smo prišli na Gornji Ložnik nad

Preserjem se je oglasil preserski veliki zvon in zvonil "k sv. Florijanu", da bi nas varoval "časnega in večnega ognja".

V vasi smo se razšli vsak na svoj dom, veseli da smo slednjič vendar prestali tako težko in dolgo pot in da smo zopet doma.

2.

"Dober večer, mati!" ves vesel in srečen pozdravim mater, ko stopim v vežo domače hiše in jo zagledam pred pečjo v kuhinji. Kuhala je večerjo. Plamen iz peči jo je rdeče ožarjal. Bil sem otroško prepričan, da se bo zveselila mojega prihoda in mojih počitnic, tako kakor sem se jih sam. Nič ne odgovori. Zdrzne se in me se prestraši, ko me zagleda pred seboj. Pogleda me tako žalostno, da me je kar zazebló. Pozabil sem na vse veselje svojega prihoda in svojih počitnic. Tudi jaz se zdrznem. Kaj naj to pomeni? Nisem je razumel.

"Dober večer!" ponovim in ji ponudim roko v pozdrav, ko stopim tik k njej.

Samo počasi in hladno mi da roko, pa jo takoj odmakne. Zopet nič ne reče. To me še bolj prestraši. Nekoliko časa me gleda prestrašeno, kakor bi nekaj zelo resnega in žalostnega premišljevala.

"Kako pa da si prišel? In v takem vremenu?" me slednjič zaskrbljeno vpraša.

"Aha," mi je šinila misel v glavo. "Najbrže misli, da sem ušel iz Ljubljane, česar se je bala od jeseni, ko me je kot osemletnega dečka pustila samega v Ljubljani v šolah."

Da bi jo čim preje potolažil, ji hitro povem o vzroku, da sem prišel domov sedaj sredi šolskega leta. Zdelo se mi je, da sem jo saj nekoliko potolažil. Nekoliko manj žalostno me gleda.

"Kar hitro pojdi v "hišo", pa preobuj se in na peč pojdi! Gotovo imaš v čevljih vse mokro." Pogleda me pod noge. "Seveda! Ves si premočen in premrazen. Skuhala ti bom bezgovega in lipovega čaja, da se pregreješ. Kmalu bo večerja." Obrnila se je proč od mene in nadaljevala s svojo kuho večerje. Zdelo se mi je, da si je v tem s predpasnikom obrisala solze.

"Zakaj je tako žalostna?" si mislim, ko se obrnem, da bi šel v "hišo". Tako žalostne še nisem videl? Ali ni bila tudi objokana? Da, solze je imela v očeh. Kaj se je zgodilo doma?" Postal sem nekoliko, predno sem odprl vrata v "hišo". Pa tako tiho je v hiši? Saj nismo bili otroci nikdar tako tiho, cela kopica nas je bilo že takrat, zlasti ne, ko smo večerje čakali. Nekaj me pretreslo. Slutnja. Le počasi in s strahom sem odprl vrata in vstopil v "hišo". Slaba petrolejka je medlo razsvetljevala prostor. Oči mi padejo takoj na postelj v kotu. Oče tam leži. Slišim ga tudi pritajeno stokati.

"Oče bolan!" se zavem težke resnice. Pojasnjeno imam materino toliko žalost in objokane oči. Hudo mora biti, da je mati tako globoko žalostna, da oče stoka. Starejši bratje in sestre sede na klopi pri peči, mlajši so na peči, vsi tihi in žalostni.

Pri vsem tem me je nekaj zagra-

bilo v vratu, da mi ni šel glas iz grla. Nisem mogel izgovoriti pozdrava.

Oče na postelji preneha s stokanjem in dvigne glavo z blazine, da pogleda, kdo je prišel. Smrtno bled in boleče izmučen mu je obraz, do bro sem to videl v medli svetlobi petrolejke. Ko me zagleda, še bolj prebledi. Takoj položi glavo nazaj na blazino, pa jo zopet takoj dvigne, kakor da bi sam sebi ne verjel, da sem jaz doma.

“Dober večer!” slednjič izsilim iz grla.

Nihče mi ne odgovori, samo oče upre svoje boleče oči vame in me začudeno gleda. “Kakor mati v kuhinji, tako gotovo tudi on najbrže misli, da sem ušel iz Ljubljane,” si mislim. “Tudi on se me je zato prestrašil!”

“Kaj pa vam je oče?” pravim in stopim tik k njegovi postelji skoraj jokaje. Ponudim mu roko v pozdrav. Hitro jo prime in jo drži v roki. Očetova ljubezen! Mrzlično vroča je roka, to sem čutil in strese se. Skozi boleče in razboljene poteze obraza se mi tužno nasmehlja za trenutek, pa bolečine bolezni iztisnejo iz obraza takoj ta smehljaj in glava mu še bolj izmučena pade na blazino. Solze so me zalile.

“Kako pa, da si prišel?” me tudi on slednjič vpraša prestrašeno.

Hitro mu v kratkih besedah povem, kaj in kako je šlo, da je nevarna nalezljiva bolezen v Ljubljani, da so šole zaprli za tri tedne, pa da mi je gospodinja rekla, naj grem domov.

Vidno je bil pomirjen.

“Kaj pa je vam, oče?” ponovim svoje vprašanje.

“Otrok moj, strašno trpim. Hudo je! Velika bula se mi je naredila pod pazduho. Oh, kako boli!” zajoka skoraj, da me pretreslo do kosti. Tudi jaz zajokam.

“Se še nisi preobul?” vpraša mati, ki je v tem vstopila. “Vse čevlje ima premočene,” pravi očetu. “Prehladil se bo! Taka pot! Kar hitro se daj!” mi ukaže in mi pomaga, da sem se preobul in šel na peč, kjer mi zavije premrzle noge v tople cunje. Prinesla mi je tudi čaja, da sem ga izpil.

Tiho smo povečerjali — koruzni močnik z mlekom —, odmolili rožni venec in se razšli spat.

Dolgo tisto noč, dasi tako utrujen, nisem zaspal. Očetova bolezen me je žgala v dušo kakor ogenj. “Zakaj nisem ostal v Ljubljani in preje pismeno vprašal starše, če naj pridem domov?” me je mučilo. “Samo za breme bom sedaj doma!” Vendar sedaj sem doma, ne da se več spremeniti. Seveda vesele počitnic je šlo. Slednjič sem le zaspal.

3.

Žalostni so bili tisti prvi dnevi mojih počitnic doma, zelo žalostni. Mati je bila vedno vsa potrta in žalostna. Velikrat je bila tudi objokana. Sicer ni jokala pred nami otroki, gotovo je pa jokala, ko je bila sama ali v kuhinji ali kje drugje na samem. Kot sence smo se potikali otroci okrog hiše. Sicer bi bili radi veliko zunaj, da bi v “hiši” ne delali trušča, ki je tako težko del bolnemu očetu, pa je bilo

premraz. Očetu smo stregli vsi, kolikor smo mu mogli.

Pa ni bila očetova bolezen edino hudo, ki je tiste dni tlačila našo družino. Seveda otroci za to drugo hudo niti vedeli nismo. Čutila sta je pa zato toliko bolj oče in mati, zlasti mati. Vendar smo slednjič pa tudi za to hudo izvedeli.

Neko dopoldne drugi teden, ko sem prišel, je bilo očetu posebno hudo. Strašno ga je bolelo. Sicer mu je mati devala na boleče mesto različna domača zdravila, kar je kdo nasvetoval, vse je poskusila. Vendar se je bolezen iz dneva v dan hujšala, da se je mati začela bati že za njegovo življenje in je poklicala župnika, da ga je prišel previdet.

“Nalupila boš krompirja za obed” ukaže mati najstarejši sestri, “in ga pristavi v peč k ognju. Ti,” pravi meni, “boš šel pa v trgovino in prinesel moke. Kruha že več dni nimamo. Pa reci trgovki, da bomo že plačali, ko oče ozdravi!” Počasi je govorila te besede in solze so se ji vlile iz oči. Nisem jih razumel. Odšel sem.

V trgovini je bilo več drugih kupcev, ki so prišli po razne stvari.

“Kaj bi pa ti rad?” se slednjič trgovka ustavi pri meni. “Kako pa, da si prišel domov sedaj?” dostavi vprašanje, predno ji morem povedati, po kaj sem prišel. “Gotovo radi očetove bolezni, kajne? Slišim, da je slab,” si odgovori sama na svoje drugo vprašanje. Povem ji vzrok.

“Saj res! Vsi preserki dijaki so doma. Imaš prav! A, to je vzrok?

No kaj bi pa rad?” ponovi svoje vprašanje.

“Kruha nimamo, pa so mati dejali, če bi dali moke, da ga bodo spekli. Rekli so, da bodo že plačali, ko oče ozdravi!” pravim.

Trgovka malo postoji.

“Dragec, ne morem. Preveč ste že dolžni!” mi slednjič pravi.

Kakor bi me bil kdo s kolom po glavi udaril, tako so padle te trgovkine besede na mojo dušo. Dasi otrok, mi je bilo pri tem odgovoru trgovke takoj jasno, zakaj je mati tako strašno žalostna in potrta. Ne samo očetova bolezen je, ki jo teži. Pomanjkanje je v hiši! “Preveč ste dolžni!” Kakor šivanke začutim na sebi poglede vseh, ki so bili v trgovini in slišali besede trgovke. Obstal sem. Streslo me je. Žalostno povestim oči, katere so mi solze zalile. Nisem mogel ven. Pa jih zopet dvignem takoj in pogledam trgovko, ki je molče stala pred menoj. Tudi ona je imela oči uprte vame. Hotel bi oditi, ko bi mogel. Pa se nisem mogel premakniti, preveč me je zadelo. Moje oči se vjamejo z njenimi. Nekaj časa me gleda molče.

“No, pa naj bo še za danes. Gotovo ste lačni. Seveda oče bolan,” pravi slednjič sočutno. Najbrže sem se ji zasmilil. Odtehta mi moko in mi jo da.

Sicer sem bil vesel, da sem dobil moko, ker sem vedel, kako bo mati vesela. Vendar njene besede “Preveč ste dolžni,” so me žgale. Kakor bi bil nesel težko skalo, ne nekaj kil moke, se mi zdi, ko počasi primem za zavitek in počasi odidem.

Pred trgovino se ustavim. Nisem mogel naprej. "Kaj sedaj? Naj materi doma povem, kaj je rekla trgovka? Naj ji povečam njeno bolečino?" to vprašanje me muči.

"Ne! Ne bom ji povedal!" sklenem slednjič in grem počasi proti domu.

"No? Si jo dobil?" me nagovori mati, ko stopim v kuhinjo in vidi zavitek v mojih rokah. Vidno je bila razveseljena. Nasmehnila se mi je.

"Kaj pa je rekla trgovka?" me vpraša in me pogleda naravnost v oči tako odločno, da sem pozabil, kaj sem sklenil pred trgovino. Njeno odločno vprašanje, še bolj pa njen pogled me je razorožil.

"Najprej je rekla, da mi ne more dati, češ, da smo že preveč dolžni. Potem se je premislila in jo dala," ji povem odkrito.

Težko mi je bilo v duši, zelo težko, ker sem vedel, kako zelo jo bodo te besede zbolele.

Hitro se obrne proč in zaihti. Ni mogla premagati svoje srčne bolečine. Toda takoj se premaga.

"Že dobro!" mi pravi, "kar v hišo pojdi!" Hotela je biti sama. Gotovo je celo dopoldne pred pečjo prejekala.

V "hiši" grem tiho na peč in čitam knjigo, ki sem jo prinesel s seboj iz Ljubljane.

Kolikrat v poznejšem življenju sem mislil na ta dogodek, pa mi je bilo vsikdar hudo. Kolikor sem bil starejši, toliko bolj sem pa razumel, koliko je gotovo tiste dni mo-

rala mati pretrpeti duševnih bolečin. Bolezen v hiši, pa še pomanjkanje in to pri toliki družini!

5.

Tisto nedeljo popoldne po tem matere dolgo ni bilo iz cerkve domov od krščanskega nauka. Očetu je bilo posebno hudo.

"Kje je pa mati danes tako dolgo?" mi pravi, ko mu prinesem kozarec vode, katero je prosil. "Strašno me boli. Prevezati bo treba. Pojdi!" mi ukaže, "in pokliči jo. Morda se je ustavila pri stari materi. Če je pa tam ni, je pa še v cerkvi."

Takoj sem odšel.

Najdem jo v cerkvi. Pred Marijinim oltarjem je klečala zatopljena v gorečo molitev.

Kolikrat v poznejšem življenju sem se spomnil tistega popoldneva v cerkvi, mater zatopljeno v gorečo molitev, vso v solzah. Še le pozneje sem jo razumel. V tolikih stiskah je pač iskala pri Mariji pomoči in tolažbe.

"Očetu je hudo. Prevezati jim treba. Pravijo, da pojdite domov!" ji pošepečem. Prestrašila se me je. Tako je bila v svojo molitev zatopljena, da me ni slišala priti v cerkev. Tiho prikima, vstane in odideva iz cerkve.

Oče je med tem zaspal, kar že skoraj štirinajst dni ni.

"Zaspali so!" pravi tiho starejša sestra, ko stopiva v "hišo".

Mati se prestraši.

"Zaspal je?" pravi in stopi tiho k postelji. Kakor nam je pozneje pravila, je bila prepričana, da umira.

Nekaj časa ga tiho opazuje.

“Da, da, zaspal je!” pravi slednjič potolažena. “Pojdimo ven, da ga ne prebudimo!”

Vsi odidemo v drugo sobo.

Pred večerjo ga mati prebudi. Potolažen nasmehljaj mu zaigra na obrazu.

“Zaspal sem! Nič več me ne boli!” pravi.

“O, potem se je pa predrlo! Rešen si!” pravi veselo. “Naj pogledam!”

Da, vse obveze so bile krvave in napojene s sokrvice.

“Hvala Bogu, otroci, oče je rešen!” pravi mati, ko ga prevezuje.

Kakor bi v temnem in tužnem zimskem meglenem dnevu naenkrat posijalo sonce po dolгих dnevih, tako je bilo tiste dni v naši družini.

“Poglejte, kaj sem našla!” prihiti drugo jutro mlajša sestra v “hišo”.

“Bankovec za deset kron!” pravi mati in ga vzame v roke in pokaže očetu na postelji. “Kje si ga pa našla?”

“Prav tu pred hišo,” pravi sestra. “Šla sem k vodnjaku po vode, pa sem ga zagledala na snegu pred kovačijo.”

“Kdo bi ga izgubil?” vprašuje mati. “Saj ni bilo danes zjutraj nikogar pred kovačijo. Saj ne, da bi jaz vedela!”

“Nekdo je že moral biti,” pravi oče. “Se bo že oglasil.”

“Čudno to,” misli mati. Nikdar ne morem pozabiti materinega vselega obraza, ko je držala bankovec v roki. Nasmehnila se je, pa to ni bil nasmeh, bolj jok.

“Sama sem bila prav kar tam, pa ga nisem videla,” pravi.

“Otroci, kjer je največja sila, je božja pomoč najbolj mila!” pravi oče.

Kolikrat v njegovem življenju sem potem slišal te besede iz njegovih ust! Kolikrat sem na nje mislil!

“Saj ni naš!” ugovarja mati.

“Kdo pa pravi da je?” pravi oče. “Oglasil se bo, kdor ga je izgubil.”

“V župnišče ga ponesem,” pravi mati po daljšem razgovoru. “Oznanili bodo v cerkvi, pa se bo oglasil, kdor ga je izgubil!”

Mati odide pa se kmalu vrne vidno razveseljena in potolažena.

“Takole sva z župnikom naredila! Povedala sem gospodu vse, kako nam je, pa mi je dal drugi bankovec, da nam pomaga v stiski. Če se kdo oglasi, ga mu bo dal, njemu bomo pa tega vrnili, ko boš zopet zaslužil!” pripoveduje očetu. “Če bi se pa nihče ne oglasil, je pa itak naš.”

In tako je ostalo. Drugi teden se res oglasi sosed Tegelj. V župnišču mu je župnik povedal, kako sta z materjo naredila.

“France!” pravi očetu. “Jaz sem bil tisto jutro v kovačiji. Ker te nisem hotel v bolezni motiti, sem šel v kovačijo po svojo lopato. Potegnil sem robec iz žepa, pa mi je bankovec padel iz njega. Kar imej ga, ker si v stiski. Saj boš kmalu zdrav, imam več dela, ga boš pa zaslužil!”

6.

Oče je hitro okreval in po dobrem tednu že vstal in tudi po ma-

lem začel delati v kovačiji, pa tudi zaslužiti. Najhujše je bilo prestano. In veselejši dnevi so se začeli v naši hiši.

V tem so pa minili trije tedni mojih počitnic, ki pa niso bile počitnice, temveč težko trpljenje. Kako sem bil pa vesel, ko pride Marnov Rudel k meni tisti dan, preje, ko bi moral oditi nazaj v Ljubljano in pove, da časopisje poroča, da so počitnice podaljšane za novih štirinajst dni. Tako sem prišel tudi jaz do svojih veselih počitnic, katere smo potem preživeli skupaj preserki dijaki v zabavah v snegu in na ledu.

*

Davno, davno je že tega. Vendar so mi do danes živo ostale v spominu te moje počitnice s svoji-

mi tužnimi in žalostnimi dnevi očetove bolezni in pomanjkanja. Kolikrat v poznejšem življenju sem mislil na nje! V marsikateri težavi življenja, ko so se zbrali nad mojo glavo težki dnevi, ko se mi je zdelo, da je že vse izgubljeno, sem se spomnil na nje, se spomnil očetovih priljubljenih besed: "Kadar je največja sila, — je božja pomoč najbolj mila!" Pa sem zupal, šel junaško skozi težave in vse prestal. Vsikdar se je do sedaj še vse slednjič na dobro obrnilo.

Da, res je: Kjer je največja sila, — je božja pomoč najbolj mila!"

Čitatelj, ali nisi tudi ti to večkrat skusil v svojem življenju?

K. Z.

ČUDNA SO POTA BOŽJIH POKLICOV. — Duhovnik pripoveduje: Te dni sem dobil pismo. Piše mi moj bivši ministrant. "Gotovo se boste začudili mojemu pismu," piše. Gotovo se še spominjate svojega strežnika Zvoneta. Danes sem srečen bogoslovec frančiškanskega reda, frater Daniel. Kako je prišlo do tega? To je, čemur se boste začudili. Bila je nova maša v naši cerkvi. Po novi maši ste me v zakristiji vprašali v šali: "Zvone, kedaj boš pa ti imel novo mašo?" Tisti trenutek se je vzbudil v meni poklic. Sklenil sem v srcu: "Da, hočem jo imeti! In sicer v redu, v katerem ste Vi." Ali ni čudno? Nikdar Vam ne bom pozabil, da ste mi Vi dali poklic." "Da," dostavlja duhovnik, "začudil sem se. Precej mojih bivših strežnikov je danes duhovnikov, pa noben poklic še ne na tak način! O vseh tedanjih strežnikov bi preje mislil kot o živahnem Zvonetu. In vendar se je zgodilo. Samo vprašanje, pa še to v šali! In vendar? Da, čudna so pota božjih poklicov!"

Ponudila sem se Jezusu za igračo. Pročila sem ga, naj me ne smatra za dragoceno, ki jo smejo otroci le od daleč gledati in se je ne smejo dotakniti. Hotela sem biti Jezusova majhna, čisto navadna žoga, ki jo lahko meče po tleh, suje z nogami, prebada, jo pusti v temnem kotu, ali jo pa pritisne na svoje srce!" (Mala sv. Terezija.)

●

"Kako lahko bomo prenesli vse težave, pretrpeli vse bolečine, če se zavedamo, da smo v božjih rokah." (Mala sv. Terezija.)

●

"Samopozaba je skrivnost moči in junaštva. Najkrajša pot k ljubezni do trpljenja, k tistemu junaštvu, ki se za vse križe zahvaljuje, ki zna tiho, neopaženo trpeti, je pot samopozabe, vstrajna vaja, da stopimo iz sebe in mislimo in delamo samo za Boga in bližnjega." (Mala sv. Terezija.)

KRUH SV. ANTONA

ČNA izmed najlepših in po vsem svetu najbolj razširjenih pobožnih ustanov je "Kruh svetega Antona". To je pobožna ustanova za nabiranje milodarov v prid siromakov. Ko je še živel in potem po smrti se je posebno izkazal kot velik prijatelj siromakov. Skušnja mnogih let je pokazala, da sveti Anton najrajši usliši molitve tistih, ki hočejo pomagati siromakom in ubogim. Sveti Anton tudi želi, da se daje miloščina kot kruh svetega Antona.

Častilci svetega Antona hočete najbrž vedeti, kako je ta pobožna ustanova nastala.

Ustanova "Kruh svetega Antona" je zelo stara. Nastala je pred sedemsto leti. O priliki šestdesetletnice smrti svetega Antona so v njegovo čast sezidali veličastno baziliko. Takrat se je pa tudi zgodil veliki čudež na njegovo prošnjo. Majhen deček po imenu Tomaž, katerega starši so živeli blizu te veličastne bazilike, se je ponesrečil, padel je v vodnjak in utonil. Ko so mrtvega dečka potegnili iz vodnjaka, je njegova mati skoraj od žalosti znorela. V svoji žalosti se ta mati spomni na svetega Antona, ki je že večkrat pokazal svojo čudežno moč, in ga je zdaj začela pristrčno prositi, naj ji sina oživi. Obljubila je, da če mu da on nazaj življenje, bo darovala ubogim toliko žita, kakor tehta njen sin. Ponoči pa na veliko veselje sin res oživi in je ravno tako zdrav kakor prej. Vest o tem izvanrednem čudežu se je razširila

po Italiji in po vsem svetu. Zato so pa verniki začeli z večjim zaupanjem zatekati se k svetemu Antonu, čudodelniku, v svojih duševnih in telesnih potrebah z oblubo, da bodo ubogim dajali miloščino. Tako se je hitro razširila pobožna ustanova "Kruh svetega Antona". Tako so verniki pomagali siromakom in ubogim. Sveti Anton je pa rad usliševal svoje častilce.

Imamo še drug vzrok, zakaj in kako se je razširjala ta pobožna ustanova "Kruh svetega Antona". Razširjal se je radi malega čudeža, o katerem bomo govorili, ali pa radi velike hvaležnosti pobožnega dekleta, kateri je Sveti Anton pomagal. Bilo je na Francoskem v mestu Toulonu, kjer je živelo pobožno dekle, Alojzija Bouffier. Mnogo je delala za katoliško stvar, da bi razširjala božje kraljestvo. Alojzija je imela trgovino, podpirala svoje starše, pomagala ubogim ljudem in misijonom. Dne 12. marca, l. 1890. je hitela, da bi svojo trgovino odprla; a vrat ni mogla odkleniti. Poklicala je ključavničarja, da bi ji pomagal vrata odpreti. Ključavničar ji je povedal, da bo moral vrata s silo odpreti. Ko je odšel po orodje, se je dekle priporočila svetemu Antonu, čudodelniku, in obljubila cel hleb kruha za uboge, če ne bi bilo treba razbiti vrat. Ključavničar se je vrnil. Prosila ga je, da bi zopet poskusil s ključem vrata odpreti. Rabil je prvi ključ in vrata so se odprla. Od zdaj za naprej je imela Alojzija še večje zaupanje v svete-

ga Antona in njegovo prošnjo pri Bogu. Toda ker je bila pa zelo delavna oseba, se ni zadovoljila samo s svojo lastno zahvalo, temveč je storila vse, da je širila zaupanje vanj tudi med drugimi zlasti, ker ga je združevala s karitativnim delom za uboge. Svetniki v nebesih ne potrebujejo naše časti za svojo blaženost, temveč jih je Bog povzdignil za svetnike za to, da po njih nagiba človeška srca za dobra dela usmiljenja in ljubezni. To je ta Alojzija Bouffier dobro razumela in zato začela agitacijo

za delo usmiljenje v čast sv. Antona pod imenom "Kruhi sv. Antona", namreč: daj kruha lačnim v imenu in v čast sv. Antona. S tem ga boš najlepše častil.

Ta način češčenja sv. Antona, namreč "Kruhi sv. Antona", se je razširil že zgodaj tudi med Slovenci. Naš list "Ave Maria" ga razširja že dolga leta in priporoča za namen teh kruhov podpiranje revnih dijakov, ki se uče za poklic duhovnika v redu sv. Frančiška med Slovenci v Ameriki.

P. Marcel, O.F.M.

ZGODOVINA ŠMARNIC!

NO BEN način Marijinega češčenja se med verniki po celem svetu, zlasti pa med Slovenci, ni toliko priljubil, kakor šmarniška pobožnost celi mesec maj. Kaj? Celi mesec? Saj nam je včasih že navadna kratka pobožnost neprijetna in preveč. Pa celi mesec? Da, celi mesec! Vsaki dan ali doma kakor pobožnost Mariji v čast, ali pa skupna v cerkvi. Lepo jo opiše pisatelj France Rihar v svoji lepi knjigi "Marija v zarji slave": "V tisoč in tisoč krščanskih cerkvah, v mestih in na deželi se vrše skupne šmarnice. Zvečer, ko mine trpljenje dneva, povabi zvon vernike v cerkev pred okrašeni oltar naše ljube Gospe. Sredi svetlih lučic in duhtečega cvetja žari mila podoba majniške Kraljice. Vesele Marijine pesmi se glase, iskrene molitve dehte kvišku — k nebeški Materi. Jokajoči otroci Eve potožujejo Mariji svoje težave. Duhovnik stopi na leco in proslavlja Kraljico

nebes. Naposled blagoslovi Jezus iz monštrance svoje ljubljene ovčice. Potolaženi in razveseljeni hite verniki na svoj dom. Pa ne le v cerkvah, skoraj v vsaki krščanski hiši imajo ozaljšan šmarniški oltarček, pred katerim družine opravljajo svoje skupne šmarniške pobožnosti."

*

Od kod ime "šmarnice"?

To ni slovenska beseda, temveč je laškega izvora, kakor so vse druge besede, imena krajev in cerkva, pesmi in pobožnosti. "Santa Maria", ali kakor to izgovarjajo Italijani v severni Italiji "Šanta Matia", okrajšano "Šmarija". Dolgo dobo v srednjem veku smo bili Slovenci pod oblastjo Akvilejskih patrijarhov, ki so pošiljali med naš narod tudi svojih misijonarjev, ali saj tam vzgojenih slovenskih mladih duhovnikov. Ti so prinesli med narod tudi poitalijančene besede za slov. kraje. Tako na pr.

“Šent Vid”, Šent Jernej”, “Škocijan”. In tako tudi “Šmartje”, “Šmarna gora”, to je “Šanta Marija — Šmarije”, “Šanta Maria gora — Šmartna gora”. Tako je dobila svoje ime tudi naša najljubkejša pobožnost majnikova — šmarnica, kar dokazuje, kako zgodaj se je ta pobožnost razširila po Sloveniji.

Ker se pa v mesecu maju najpreje razvije po naših poljanah najljubkejša rožica, milo duhteča, bela, z malimi cvetki kakor zvončki, dali so tudi tej rožici ime majniške pobožnosti — šmarnica. Toda kdo misli danes, od kod to ime? Postalo je danes tako slovensko, da na to nihče niti ne misli. Šmarnica — najlepša slovenska beseda za katoliško slovensko srce!

Da! Sveta Marija! Šmarnica, naj nosi najlepša rožica v maju, po njej pa tudi mesec, po njej pa tudi najlepša Marijina pobožnost — šmarnice!

*

Kedaj so se pa šmarnice začele?

Niso se začele kar takoj, kakor jih obhajamo danes. Razvile so se počasi tekom stoletij krščanske dobe, kakor se je razvijala tudi ljubezen do Marije iz stoletja v stoletje. Šmarnice so danes neka-ko višek Marijinega češčenja. Celi mesec, vsak dan, po vseh cerkvah, pa tudi po vseh krščanskih hišah — šmarnice. Miliarde rožic, milijarde lučk in svečk v najrazličnejših oblikah okrog milione Marijinih slik in kipov z rdečo lučko pred Marijo, milijone najlepših pesmic, cele skladovnice Marijinih knjig, “Šmarnic”, cela vrsta naj-

lepših in najpristrčnejših molitev, to so danes šmarnice.

*

Prve sledove šmarnic najdemo v zgodovini že v trinajstem stoletju. Ohranjene imamo “Šmarnice”, knjigo o Mariji za 31 dni meseca maja, katere je spisal kralj Alfonz Modri, kastilski kralj († 1284). Toraj so jih morali obhajati že tedaj saj v Kastiliji na španskem.

V življenjepisu dominikanca Henrik Suzona († 1365) čitamo, da je širil med vernike navado celo pomlad posvetiti Mariji z vsakdanjimi pobožnostmi k Mariji “božji najlepši rožici človeškega rodu”, kot Kraljici pomladi.

Prav iz tega stoletja imamo ohranjeno poročilo, da je delavska unija, ceha, pozlatarjev v Parizu, vsako leto za maj postavila na trgu pred stolnico “Notre Dame” velik šotor, tam postavila sredi Marijino podobo, jo okrasila s cvetjicami in se tam večer za večerom shajala k pobožnostim k Mariji, Kraljici pomladi.

Sv. Karol Boromej, čitamo, je kot milanski nadškof nastopil v odločen boj proti širjenju poganškega mišljenja in življenja v tedanji svet. Na zborovanju l. 1529. svojih duhovnikov se je z njimi posvetoval, kako bi to dosegel? Sklenili so vsako pomlad en mesec porabiti za češčenje Marijo in po Mariji voditi zablodene duše nazaj k Jezusu.

Iz leta 1692 imamo ohranjene lepe “Šmarnice”, katere je spisal kapucin P. Lovrenc Schnuffs. V tej knjigi pravi: “Marija je ljubka

pomlad za človeški rod. Prinesla nam je rodostno roso in gorak dež božjih milosti, po katerem so očaki tako dolgo in tako srčno koprneli in klicali: 'Ve, nebesa, nam rosite Pravičnega! Vi, oblaki ga nam dajte! Zemlja, odpri se in rodi nam Zveličarja!' Zakaj bi toraj pomlad ne bila vsa Marijina?"

Do osemnajstega stoletja so se pa šmarnice obhajale samo po malo krajih. Pa tudi tu ne redno vsako leto, pa tudi ne vedno meseca maja.

Veliki širitelj šmarnic meseca maja v današnji obliki je bil jezuit Alfonz Mazzarelli, ki je pisal pristržno knjigo "Šmarnice", ki se je hitro širila in prevajala na razne jezike. Z njo se je širila tudi šmarniška pobožnost in sicer maja meseca.

Glavni začetnik šmarnic je bil pa sv. Pij VII. Leta 1815. jih je priporočil celemu krščanskemu svetu in jih obdaril bogato z odpadki.

In to leto imajo tudi svoj začetek v Sloveniji.

Takrat so se začele tudi naše Brezje s svojo "Marijo Pomagaj".

Bili so to težki časi za slovenski narod. Napoleonove vojne so težko udarile tudi Slovenijo. Bila je v velikih težavah, duhovnih in gospodarskih. Širilo se je brezverstvo in širila z njim tudi podivjanost. Vsaka vojna ima te posledice. Ljudstvo je bilo tudi docela obubožano. Ves denar je propadel in ljudstvo je bilo na beraški paliči in strašno stradalo. Tedanji voditelji naroda so videli rešitev teh

težkih časov samo v Mariji in pri Mariji. Začeli so narod zbirati meseca maja leto za letom okrog Marije, po Mariji v "Šmarnicah" tolažili obupani narod, ga bodrili in navduševali, da je začel jokati svoj grenke solze pred Marijo in jo prositi pomoči v svojem trpljenju. Ljudstvo jih je razumelo, ubogalo in šmarnice so postale vsakoletna redna pobožnost med narodom, po cerkvah in domovih.

Začelo je nastopati med narodom vedno več in več ljubiteljev Marije, kakor med ljudstvom tako med duhovništvom, ki so širili šmarnice.

Sredi 19. stoletja so nastopili veliki ljubitelji Marije, kakor pisatelj Volčič, s svojimi prelepimi knjigami in spisi o Mariji. Nastopil je slavin skladatelj Marijinih pristrčnih pesmic, Gregorij Rihar. Vzel je melodije iz srca slovenske duše in slovenskega srca, zato so šle prav v slovensko dušo in slovensko srce. Cel narod jih je začel peti po cerkvah, po hišah, po poljih, po gozdovih, zlasti pa pri šmarnicah. In kakor ogenj je zagorela ljubezen do Marije po celi deželi. Po vaseh, zlasti oddaljenjših od farne crekve, so se začele zidati kapelice Marijine in ljudstvo, ki ni moglo v cerkev, se je večer za večerom zbiralo pred temi kapelicami in opravljalo svoje vaskne šmarnice z rožnim vencem, petimi litanijami in prepevanjem Riharjevih Marijinih pesmic.

In take smo našli šmarnice v naši otroški dobi, ko smo se sebe zavedli.

V Ameriki med ameriškimi Slovenci je prebudil Marijino češčenje list "Ave Maria". Slovensko Marijino ljubežen, ki smo jo prinesli s seboj v Ameriko, so namreč žalostne verske razmere prvih desetletij našega priseljevanja nekoliko pogasile. Pozabili smo za nekaj časa Marijo, tako tudi šmarnice.

Šmarnice je pa iznova zlasti prebudila vsakoletna šmarniška slavnostna izdaja lista "Ave Maria".

Leta 1918 je znani slovenski pisatelj rudar-delavec Andrej Tomec priobčil v "Ave Maria" dopis, v katerem je predlagal, da bi si ameriški Slovenci vsako leto postavili skupne slovenske šmarnice v listu "Ave Maria", ki je že po svojem imenu izrazit Marijin list. Urednik naj bi poskrbel, da se bo izdala za mesec maj vsako leto slavnostna, okrašena in povečana izdaja lista kot "šmarniška izdaja", ameriški katoliški Slovenci naj pa s svojimi darovi in prispevki vsako leto to omogočijo, kakor v denarju, tako s svojimi spisi in dopisi. Tudi naj razširijo to šmarniško slavnostno izdajo kolikor mogoče tudi med tiste svoje prijatelje, ki so v Marijini ljubezni omrznili, da jih bodo ž njo ogreli.

Tedanji urednik lista "Ave Maria" je takoj zagrabil za to misel in tako je že za leto 1918 izšla prva slavnostna šmarniška izdaja lista, ki je bila lepa, kolikor se je pač dalo pri tedanjih razmerah in pri tedanjih financah lista.

Ta vsakoletna šmarniška izdaja se je ohranila do leta 1926. Obno-

vila se je pa leta 1945, kar so vsi zvesti katoliški ameriški Slovenci z veseljem pozdravili.

Začetek šmarniške izdaje lista "Ave Maria" je pa dal pobudo po celi ameriški Sloveniji, da so se začele šmarnice vpeljavati tudi po slovenskih cerkvah in slovenskih hišah.

*

Tako, kakor v Sloveniji, se po Ameriki še danes šmarnice slovesno in prisrčno ne obhajajo. Toda očitno pa tudi tukaj narašča zanimanje za nje in je vedno več in več cerkva, ki jih obhajajo redno celi mesec vsaki večer in vedno bolj slovesno. V Sloveniji je Družba sv. Mohorja pred leti za vsako leto izdajala "Šmarnice", da so se čitale po cerkvah in domovih. Zadnja leta pred to vojno jih je vsako leto izšlo še po več. Posebno lepe je pisal Dr. Jože Jerše.

Tudi tu v Ameriki narašča šmarniška literatura iz leta v leto. Vsa znamenja kažejo, da se bodo šmarnice razvile tudi tukaj do višine, kakor v Sloveniji. Težki časi, v katerih smo, in še težji, v katere gremo, bodo to nujno s seboj prinesli. Ljudstvo bo pač našlo samo pri Mariji svojo tolažbo, svojo pomoč, pa tudi svoje junaštvo, da bo vse težave moglo prenesti udano in potrpežljivo. Kje pač naj najde otrokovo srce vsega tega v tako polni meri, kakor pri materi? Kje krščanski človek drugje kakor pri Mariji?

P. Kazimír

"EH! KAJ PAPEŽ!"

KADAR govori v družini oče, govori — ljubezen.

Samo ljubezen do otrok ga vodi in mu narekuje besede, katere govori. Zato nosi vsaka njegova beseda pečat ljubezni. Sveta je in mora biti sveta zato za vsakega otroka.

Kadar govori v družini oče, govori — skrb.

Očetu je pri srcu samo blagor, samo sreča otrok. Za nje ga skrbi, zato govori. Vsaka očetova beseda nosi na sebi pečat njegove očetovske skrbi za družino. Sveta je in mora biti sveta zato za vsakega otroka.

Kadar govori v družini oče, govori — resnost, važnost. Oče ve, kaj govori in ve, zakaj govori. Vidi nevarnost za družino, vidi zlo, nesrečo, ki se ji bliža, ali po lastni krivdi družine, ali po delu njenih sovražnikov. Pozna sovražnike, pozna nesrečo iz svoje skušnje boljše kot otroci. Pa govori, govori resno, svareče, važno. On misli, kar govori, on se ne hlini. Samo za srečo otrok mu gre. Sveta je in mora biti sveta zato za vsakega otroka.

In če v družini otroci ne poslušajo očetove besede, vedo dobro, bo posledica samo ena: "Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!"

Tako je v vsaki družini. In blagor družini, kjer je tako. Tam je red, tam je sreča, tam je mir, tam je napredek.

*

Mi katoličani tvorimo veliko

Kristusovo družino na zemlji, — sveto katoliško cerkev. Kristus je njen nevidni oče, ki ji je dal še vidnega očeta — svetega očeta, papeža.

Tudi ta oče, sveti oče, nam govori kot oče. Zato kadar nam govori, govori samo ljubezen, govori samo skrb za nas, govori resnost in važnost. Sveta je in sveta mora biti njegova beseda za vsakega njegovega otroka, vernega kristjana. Tudi za nje ima neposlušnost njegovih besedi samo eno posledico: "Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!"

*

Toda kadar govori sveti oče, ali ga posluša svet? Ga poslušajo vsaj njegovi še zvesti otroci?

"Eh! Kaj papež!" se nasmehne pri govoru svetega očeta brezbožen, neubogljiv, od družine odpadli otrok, ki je vladar, narodni voditelj, politik, diplomat, in očetovih besed ne posluša. Pa ta otrok drugače govoriti ne more. Ne prizna očeta, odpadel je.

"Eh! Kaj papež!" le prepogosto govore v Kristusovi družini tudi drugače še verni otroci, verniki sami. Če že ne govore tega z besedo, govore z dejanjem: za besede svetega očeta se ne zmenijo, kakor bi se morali.

Naš sveti oče je govoril po pisani besedi, enciklika ji pravimo, ali po govorjeni besedi ob raznih prilikah. Celo brezversko časopisje jo je prineslo. Pa s koliko naših prižnic jo bomo slišali naslednjo

nedeljo? (Glej "Catholic Digest" 1945, No. 11, stran 6.) Ji posveti katoliško časopisje tisto veliko važnost, katero ima, da seznani z njo svoje čitatelje? "Eh! Kaj papež!"

Naš sveti oče je govoril. Vse nam sovražne sile poslušnejo, ne, da bi jo poslušali, temveč ji nasprotovali, jo uničili, ji zavirali dostop v javnost, v srca otrok in neotrok, jo napačno tolmačili, potvorili, da bi ne dosegla uspeha. Pa prisluhnimo vrstam njegovih otrok, nas vernikov! Koliko otrok jo sprejme kot sveto besedo očetovo? da bi jo izvršilo, izvedlo v dejanje? Katoliški vladarji, katoliški voditelji narodov, katoliški politiki, katoliški diplomatje, katoliški svet, koliko jo posluša? "Eh! Kaj papež!"

Zato pa kaj?

Komunizem, — sedanji antikrist, — najzagrizenejši sovražnik nas Kristusove družine na svetu, je na pohodu, zmaguje. Zakaj? Vsa skrivnost njegovega uspeha je v besedah: "Sveta je beseda za celo družino beseda očetova. Izvesti se mora!" "Moskva je govorila. Tako in samo tako je prav. Izvedeno mora biti!" pravi vsa rdeča družina po celem svetu. In komunizem zmaguje. Kri, moritev, pobijanje, požiganje, vse, vse! Očetova beseda mora biti izvedena!

Mi pa, nad tristemilijonska Kristusova družina, smo tepeni, smo klani.

"Eh! Kaj papež!" ali ni morda velik vzrok vsega tega našega gorja ravno ta besedica?

Ali nas ne tepe samo: "Kdor ne uboga, ga tepe nadloga?"

*

Zadnjih sto let koliko ljubečih, zaskrbljenih, važnih besed so spregovorili svetu naši sveti očetje o socijalni reformi sveta in človeške družbe, kako jo preurediti o pravem času, da svet ne bo zašel v nesrečo! Pa kdo se je zmenil za nje? In danes?

Toliko ljubečih, zaskrbljenih, važnih besed so spregovorili naši sveti očetje o svetosti sv. zakona, o "divorce", razporoki in njenem zlu, o svetosti družinskega življenja po katoliških družinah, o vzgoji otrok, o skrbi za mladino, za fante in dekleta po društvih, kongregacijah, kako urediti vse naše življenje, da ne bodo naše družine zašle v nesrečo, da zato celi svet ne bo trpel!

Pa zakon, tudi med katoličani, kaj postaja iz dneva v dan? "Divorceanka", kaj je to? Nič hudega! Ločitve tudi katoliških zakonov, tudi med nami, — kaj je to? "Eh! Kaj papež!"

Veliki Leon XIII. je zaklical zapadnim evropskim narodom in državam: "Nikari krivic Slovanom! Otroci božji so, kakor ste vi! Dajte jim pravico!"

"Eh! Kaj papež!" so se ti narodi posmehnili in šli naprej svojo pot krivic, dokler ni prišel mož, Hitler, ki je zaklical odkrito: "Slovan ni človek! Mrčes je, ki ga treba pobiti!"

In danes?

"Veliki Leon XIII. in njegovi nasledniki, naši sveti očetje, so klicali svetu, vladarjem: "Nikari kri-

vic podložnim! Dajte jim svobodo! Proč z brezverskim liberalizmom, z naukom, da vladar, vlada sme vse, kar in kakor hoče!”

“Eh! Kaj papež!” so dejali in šli dalje. Obdali svoje trone s puškami in kanoni in milijoni policije. Pa danes?

Veliki Leon XIII. in za njim vsi sveti očetje do današnjga dne, so klicali svetu: “Nikari krivic delavstvu! Dajte mu pravice! Dajte mu dovolj kruha in streh zanj in za njegovo družino!”

“Eh! Kaj papež!” so se posmehnil bogatini in ošabno zarožljali s svojimi milijoni v žepu, ošabno pogledali na kadeče se dimnike svojih tovaren.

Pa danes?

In tako dalje in tako dalje.

*

Pa kdo je danes kriv vsega zla na svetu? Katoliška cerkev! Mi! Naš sveti oče papež! Saj tako kriči svet. In ali mu ne pritrjujejo tudi v vrstah njegovih vernih otrok? Ako jim ne pritrjujejo, kaj naredi, da bi ovrgli ta očitek? Ali ne pričajo ravno te skladovnice besed svetega očeta, pisanih in govorjenih zadnje stoletje, kako velika krivica, kako grda laž je tako očitane?

“Cerkev, vera, krščanstvo je odpovedalo! pravijo? Ne, ne! Ni cerkev, ni vera, ni krščanstvo odpovedalo. Cerkev, naš sveti oče je govoril in govoril, je učil in učil, je svaril in svaril. Ne, ni on odpovedal, odpovedali smo mi, njegovi otroci, mi verniki, odpovedal je svet, ki ga ni poslušal.

Sam sveti oče Pij XII. odgovarja na sveti včer 1941: “Ob razmišljanju sedanjih razvalin, pred katerimi stoji strmeče človeštvo, je neredko čuti trditev, da je odpovedalo krščanstvo. Ne, krščanstvo črpa svojo moč v Njem, ki je Pot, Resnica in Življenje. Z Njim stoji in bo stalo do konca sveta. Zato krščanstvo ni odpovedalo. Ljudje so se uprli pravemu krščanstvu, ki je ostalo zvesto Kristusu in njegovemu nauku. Prirojili so si krščanstvo po svojih željah. Velik del človeštva, — in ne bojimo se trditi, da tudi velik del tistih, ki se imenujejo kristjani, — je nekaako odgovoren za napačni razvoj, za škodo in nizko moralno stanje današnje družbe.”

Še bolj jasno se je izrazil njegov prednik. On piše: “Še bolj žalostno je, da jih je tudi med verniki, ... ki ne poslušajo glasu . . ki so okuženi z zmotnimi nauki ter žive, od strasti zapeljani, daleč od očetove hiše življenja . . .”

Pij XI. pravi: “Res je žalostno, da so bili in so še, ki se imenujejo katoličane in se komaj spominjajo tiste vzvišene zapovedi pravičnosti, ki ne velevala samo dajati vsakemu, kar je njegovega, temveč pomagati tudi potrebnim bratom . . .” In dalje: “Oni so krivi, da je kdo mogel, če tudi neopravičeno, o Cerkvi sumiti in ji očitati, češ, da se zavzema za bogatine...”

Težki očitki našega svetega očeta proti nam, njegovim otrokom. Nismo ga poslušali, njegovih besed ne jemali resno, jih ne skušali razumeti, še manj pa po njegovih besedah uravnali vse svoje zasebno

in javno življenje, naše delo po župnijah, po katoliških organizacijah, po naših družinah, po naših listih. Niso ga poslušali katoliški vladarji, vlade katoliških mož, katoliški narodni voditelji, pisatelji, profesorji, učitelji, vsi, ki imajo vpliv na javno mišljenje in življenje na svetu. In ker tega nismo storili, se nam pa godi, kar nam govori narodni pregovor: "Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!" Katoliška naša družina je sila na svetu. Ko bi jo mi njeni otroci znali in hoteli izrabiti s tem, da bi očetove besede poslušali in jih ponesli med svet, v vse javno, domače in zasebno življenje, tako kakor delajo danes komunisti, pa bi bili nepremagljiva moč. Vsega današnjega katoliškega trpljenja na svetu ali bi sploh ne bilo, ali pa saj ne v tako strašni meri.

*

"Eh! Kaj papež!" pravijo in pravimo.

ČLOVEŠKA LEPOTA. Španska kraljica Izabela je umrla v najlepših letih. Bila je krasotica, ki je radi svoje izredne ženske lepote slovela po celi Evropi. Pa je umrla. Dvornik vojvoda Frančišek Borgija je dobil nalogo, da je spremljal njeno mrtvo truplo v Granado, kjer naj bi bilo pokopano. V Granadi je moral dati pred pogrebom še enkrat odpreti njeno krsto, da so ugotovili, da v njej res leži njeno truplo. Toda dasi samo nekaj malo dni po smrti, je bilo njeno truplo od trohnebe še strašno uničeno. Neznosen duh je butnil iz krste, da so se vsi odmaknili. Sv. Frančšek je ostal. Pretreslo ga je. "Kaj? To je tista Izabela, ki je vse očarala s svojo lepoto? Vse se je drenjalo še pred nekoliko časa okrog nje, sedaj pa vse beži od nje? O, kako minljivo in go-

Res?

Sami na svoje oči vidimo to danes jasno. Milijoni bridko čutijo na sebi: ne, ni res! Papež je sveti oče človeškega rodu, zlasti nas katoličanov, je rešitev, sreča ne samo katoličanov, temveč sreča celega človeškega rodu, samo ko bi ga hoteli poslušati!

To je papež, naš sveti oče!

Zato pa za naprej vsi katoličani saj: kadar govori sveti oče, vedimo, govori ljubezen do nas! Kadar govori sveti oče, govori njegova skrb za nas! Kadar govori sveti oče, govori resno in važno za našo srečo.

Vsaka papeževa enciklika, vsak njegov nagovor, vsaka njegova beseda sveta je in sveta naj nam bo! Sveta zapoved, da jo izvršimo, če hočemo dobro sebi in svetu!

P. Kazimir

ljufivo je vse na svetu!" Tako ga je pretreslo, da se je odpovedal svoji službi, se pridružil novi družbi sv. Ignacija, jezuitov, in šel v Azijo v misijone, kjer je tudi umrl svetniške smrti.

●

"Bog nas tepe in preizkuša, da ne iščemo druge glave kot one našega Jezusa, ne drugih oči, kot njegovih, ne drugih ustnic, kot njegovih, ne druge rame, da se ob nji spočijemo, samo ob nji, ki je bila od bičev razorana, da ne želimo poljubiti drug rok in nog kot one, ki so bile iz ljubezni do nas pribite na križu. Jezus je mučenik, da bi ga ljubili in iskali vsi žalostni, trpeči, preganjani, nesrečni." (Lacordaire.)

PRVO IN ZADNJE SV. OBHAJILO

BELA nedelja.

V slovenski cerkvi v Lincolnville imajo prvo sv. obhajilo, kakor vsako leto na ta dan.

Cerkev je okrašena, kolikor so največ zmogle sestre, ki so oskrbovale oltarje. Veliki oltar je bil kakor en sam prekrasen šopek belih pomladanskih cvetlic. Nad vhodom pred veliki oltar ob obhajilni mizi stoji okusno okrašen slavolok z napisom, ki je bil že sam najlepša pridiga za srečne prvoobhajance in njihove starše, kakor za celo župnijo: "Pustite male k Meni!" Gospodove besede staršem in vzgojiteljem.

V slavnostnem sprevedu prikorakajo srečni otroci prvoobhajanci v cerkev. Dobro naučeni gredo vsak na svoje odločeno mesto v klopeh. Kar se dvigne v prvi klopi eden izmed dečkov, Miklavčičev Franki, stopi k sestri, ki jih je vodila, in ji nekaj pošepeče. Sestra se nekoliko začudi in malo pomisli. Slednjič mu prikima. Ves vesel odhiti Franki mimo velikega oltarja naravnost v zakristijo.

Župnik in oba kapelana so bili že oblečeni za slovesno sv. mašo in čakajo, da jim da sestra v cerkvi znamenje, da je vse v redu, da lahko pristopijo.

"Kaj pa je, Franki?" ga vpraša župnik in stopi k njemu, začuden, ko ga zagleda.

Franki postoji pri vratih, oče-

vidno v veliki zadregi. Ne ve, kaj naj reče?

"Prosim, Father!" pravi slednjič.

"Kaj bi rad?"

Deček je v novi zadregi.

Skušeni duhovnik takoj razume cel položaj. Skloni se k njemu.

"Bi šel rad še enkrat k spovedi?" ga šepetaje vpraša.

"Prosim, Father!" pravi deček vidno razveseljen, da je župnik razumel, po kaj je prišel in mu tako olajšal njegovo prošnjo.

"Morda pa ni nič takega? Morda bi mi pa kar tu povedal, kaj te teži!"

Deček zaupno pošepeta na uho duhovniku nekaj.

Duhovnik se ljubeznivo nasmehlja.

"O, Franki, če je samo to, ni treba spovedi. Bodi miren! To bi bila k večjemu malenkostna človeška slabost."

"Hvala lepa, Father," pravi deček ves vesel in pomirjen in odhiti nazaj v klop na svoje mesto.

"O, srečen deček s tako tanko vestjo!" pravi župnik ves vesel kaplanoma. "Dal ljubi Bog, da bi tak vedno ostal v življenju!"

Med prvoobhajanci tisti dan, vsi so to opazili, ni noben prejel sv. obhajila s toliko pobožnostjo, kakor Franki. Tudi župnik in šolska sestra sta to opazila in si drugi dan naredila v pogovoru med seboj to opazko.

“Otroci! Naj vam spomin na prelepi današnji dan vašega prvega sv. obhajila ostane vedno neizbrisno v vaši duši. Pogosto mislite nanj! Zlasti se ga spominjajte s tem, da boste hodili radi in pogosto sem k mizi Gospodovi. V hvaležen spomin na današnji dan, pa bodite darežljivi do ubogih in trpečih. Z ljubeznijo do revežev in z usmiljenjem do trpečih, delamo največje veselje božjemu Zveličarju, ki je samo iz ljubezni in iz usmiljenja do nas tukaj v presv. Rešnjem telesu!” Tako govori župnik otrokom predno jih obhaja. Franki je kar požiral te besede.

Franki je bil deček, živahen in poln otroških muh, kot nepokvarjen, dobro vzgojen otrok v njegovih nežnih letih. Dobra njegova mati je pač bdela nad njim s svojim skrbnim materinskim očesom kot nad punčico svojega očesa. Skušala je vse storiti, kar ji njena materinska dolžnost nalaga kot katoliški materi.

Ljubljenček je bil tudi sester učiteljic, ki so imele z njim sicer mnoge težave, vendar nikdar takih, kakoršnih bi ne bile vajene v svoji učiteljski službi. Tudi one so storile vse, da bi podprle materinsko dobro vzgojo doma.

Pa tudi župne duhovščine ljubljenc je bil. In kako bi ne bil? Bil je do njih odkrit kot čisto dno gorskega jezera v spomladnem jutru.

Slavnost prvega svetega obhajila v Lincolnville je minila. Verniki so se razšli. Prvoobhajancem je Društvo Krščanskih Mater priredilo skupni slavnostni zajutrek, po

katerem so se tudi srečni otroci prvoobhajanci razšli na svoje domove.

Zadnje obhajilo

Bela nedelja po osemnajstih letih.

V župnišču slovenske cerkve v Lincolnville je še prav isti župnik, kakor je bil pred osemnajstimi leti. Samo postaral se je in bolehen je. Revmatizem ga muči. Zelo težko hodi. Zvečine vršita vse delo v župniji zanj njegova kaplana. Pozno zvečer je že, ko konča svoje duhovske molitve in se začne pripravljati, da leže spat.

Zvonec pri vratih župnišča močno pozvoni.

“Kdo bi pa bil tako pozno?” si misli.

Kaplana sliši, kako hiti k vratom gledat, kdo da je.

“O, vi Mrs. Miklavčič? Kaj pa je?” vpraša žensko, ki je stala pred vrati.

Mesto odgovora, glasno zaihti. Župnik sliši njen jok.

“Bolnik!” pravi.

Kaplan pride nazaj po stopnjicah in potrka na župnikova vrata.

“Father!”

“Kaj pa je?”

“Mrs. Miklavčič je. Franki se je ponesrečil z avto. V bolnici sv. Antona umira. Toda izrecno prosi, da bi Vi sami prišli k njemu. Samo vas želi! Vendar saj ne morete! Bom kar jaz šel! Tako slabo vreme je!”

“Da, težko bo!”

“Ji bom rekel, da ne morete!”

“Ne, ne, Father!” pravi župnik. “Če želi mene, moram!”

“Saj ne morete hoditi?” ugo-

varja kaplan.

"Težko bo šlo. Vendar moram. Prosim pripravite avto in prosim, da me peljete v bolnico!"

"Dobro, Father! Bom!"

Kolikor more hitro se obleče in pride ob rami kaplana k vratom.

"Oh, Father!" zajoka vnovič Mrs. Miklavčič.

"Kaj pa je?" vpraša župnik.

"Saj veste, kakšen je postal Franki zadnje čase!" Zaihti nesrečna mati. "Tudi nocoj je vzel avto in odšel po svojih starih potih. Opil se je in zavozil z avto. Tovariš in dve dekleti v avto so mrtvi. Franki je smrtno ranjen. Prosim, hitimo, da ne umrje, preden se spravi z Bogom!"

"Da, hitimo! Ubogi Franki!" pravi župnik. Sedejo v avto in se odpeljejo.

"Ubogi Franki!" misli župnik. Živo mu stopi pred oči prvo sv. obhajilo prav na današnjo nedeljo pred osemnajstimi leti. Prav živo vidi pred seboj nedolžnega dečka, Frankija, kako pride v zakristijo pred sv. obhajilom! Ubogi Franki! Solza se mu utrne v velem starem očesu.

Na postelji leži Franki ves povit v obveze.

"Franki! Kaj pa se je zgodilo?" pravi duhovnik, ko stopi k postelji in prime bolnika za roke.

"Oh, Father!" zajoka bolnik in stisne kolikor pač more podano župnikovo roko. "Kako sem Vam hvaležen, da ste prišli! Vem, kako je bilo težko za Vas v vaši bolezni! Bog plačaj!"

"Sem rad prišel, Franki, da ti pomagam!" odgovori župnik.

"In ravno danes!" govori šepe-

taje bolnik. "Se spomnite prvega svetega obhajila pred osemnajstimi leti?"

"Da, Franki. Tudi jaz sem mislil na to!" pravi duhovnik. "Vendar ne govori veliko, slab si! Bova kar opravila sv. zakramente. Slab si!"

"Da, Father. Z menoj je pri koncu. Umrl bom! Bog me je kaznoval. Zašel sem! Slaba družba! Kako mi je hudo za mojo dobro mater! O, Bog!"

"Bog je dober in neskončno usmiljen. Samo da se nisi ubil takoj na mestu! Vidiš, da te Bog še ni zapustil!"

"In to je Vaša zasluga, Father!" govori s težavo bolnik. "Pred osemnajstimi leti ste nam pri prvem mojem sv. obhajilu govorili, da naj nikdar ne pozabimo na dan prvega sv. obhajila, da naj v spomin na ta dan radi delimo miloščino ubogim. To sem storil in vršil celi čas, kolikor sem mogel. Prepričan sem, da me je to rešilo!"

"Da, Franki, usmiljenje do ubogih in trpečih pokrije množino grehov, nam zatrjuje sam božji Učenik," pravi duhovnik. "Sicer pa ne govoriva. Mudi se! Kar opraviva!"

Malo je župnik obhajal na smrti postelji bolnikov, ki bi s toliko pobožnostjo sprejeli zadnje sv. obhajilo kot popotnico v večnost, kakor ga je Franki.

Vidno ginjen in s solznimi očmi odhaja župnik iz bolnikove sobe. Ni pa še bil iz bolnice, ko prihiti za njim bolniška postrežnica.

"Father, je že umrl!" pravi.

"Ubogi, vendar srečni Franki!" vzdihne duhovnik in si obriše solze.

K. Z.

TRETJI DRUŽABNIK

PAVEL in Lojze sta začela z malo tovarno, železno livarno, ki je pa iz leta v leto napredovala in se večala. Že parkrat sta morala dozidati k tovarni, da sta zmogla delo. Z začetkom vojne se jima je pa posrečilo, da sta dobila močne zveze z večjimi tovarnami, ki so jima odstopali večja naročila. Zopet sta morala tovarno povečati. Pavel je imel izvrsten trgovski talent, lepe trgovske zmožnosti, in je vodil pisarno. Lojze je vodil dela v tovarni. Lojze je skrbel, da sta si kakor z dobrim delom tako s točnostjo pridobila dobro ime med temi kompanijami.

Pa se je Pavel prehladil in nevarno zbolel. Neko popoldne je moral biti zunaj na mrazu, pa dežilo je. Premočil se je in zelo premrazil. Ker je bil tega že vajen, se za prehlad ni zmenil. Tudi se ni veliko zmenil, ko se drugo jutro ni nič kaj dobro počutil. Bolela ga je glava in mrazilo ga je.

“Pa bi danes doma ostal, Pavel?”, mu prigovarja žena, ko opazi, kako je bled. “Pojdi nazaj v posteljo! Skuhala ti bom lipovega čaja z medom, da se boš dobro pregrel. Popoldne boš morda že boljši, boš pa popoldne šel. Kar telefoniraj v tovarno, da te ne bo!”

“Da, nič dobro se ne počutim. Toda moram iti. Delo za Daily Co. mora biti danes izgotovljeno in odposlano. Sam moram nadzirati, da bo vse v redu,” pravi in odide.

Pa je naredil usodepolno napako. Na mrazu se je prehlad do po-

poldneva toliko razvil, da ni več vzdržal. Moral je domov. Zelo ga je mrazilo.

Prestrašena žena pokliče zdravnika.

“Pljučnica!” ugotovi zdravnik. “Nevarno je. Obe strani pljuč sta prizadeti.”

V dveh dneh je bil mrtev.

Težko je bilo za Lojza pri tolikem delu, ko mu je umrl tako zmožen in priden partner, ki je pravzaprav vodil vso tovarno in ji pridobil tako dobre ime. Moral je sedaj delati za dva.

Nekaj tednov je šla tovarna svojo staro pot. Toda začelo se je kazati, da Pavla manjka. Zlasti delo v pisarni, ki je najvažnejše, ni šlo v redu. Zlasti je imel Lojze težave pri ponudbah za razna naročila. Kar ni šlo, pa ni šlo. Dohodki so se začeli manjšati. Da bi več dobička naredil, je dajal slabši material, kar pa ni vzbujalo zaupanja, ki ga je tovarna do sedaj uživala. Pri več ponudbah se je tudi zmotil v cenah. Ko je bilo delo končano, je opazil, da ne samo ni naredil nikakega dobička, temveč celo izgubo.

Vse to ga je začelo razburjati in bil je vedno bolj zaskrbljen, kaj bo?

Žena pokojnega družabnika Pavla je ostala kot delničarka pri podjetju. Naravno, da se je za tovarno zanimala in sledila delu Lojza, kako vodi tovarno.

“Bojim se za bodočnost tovarne!” ji potoži, ko jo neko nedeljo obišče, da se z njo pogovori. “Ta mesec smo zopet nazadovali!”

Žena ga mirno poslušala.

“Pa veš, Lojze, zakaj?”

“Ne morem misliti? Preveč dela je za enega! To je vse!”

Žena upre vanj svoje oči in ga nekaj časa mirno gleda. Vse to je že sama opazila, opazila pa tudi Lojza, kako se vedno bolj razburja.

“Jaz pa vem zakaj?”

Lojze jo radovedno gleda. Morda mu ne zaupa?

“Zakaj?”

“Ti potrebuješ tretjega družabnika!”

“Da! Na to sem že sam mislil!” pravi Lojze vesel, da mu ne očita nezmožnosti. “Toda kje dobiti poštenega in zanesljivega človeka danes?”

“Jaz pa vem za enega, ki je najboljši. Pravzaprav sta tega tretjega partnerja že imeli celi čas do sedaj, pa ti zanj nisi vedel. Pavel ga je imel?”

Lojze vpre še bolj začudeno svoje oči vanjo.

“Tretjega družabnika da sva imela? Pa jaz zanj nisem vedel? Kdo pa je to?”

“Lojze, Bog!”

“Bog? Ne razumem te?”

“Da, Lojze! Tudi za te bo najboljši družabnik Bog, ki ga nujno potrebuješ, pa bo šlo! Pokojni Pavel ga je pridno rabil, pa je šlo dobro. Imaš dobre delavce, ki so ti zvesti in so marljivi delavci, pa tudi zmožni. To priča dosedanji uspeh in dobro ime tovarne. Vse je v redu. Ti si še mlad in zmožen, to sem videla. Nič preveč dela ni!”

“Toda, poslušaj me! Morda delam kake napake, da ne gre v re-

du? Vendar gotovo se trudim, kolikor se največ morem. Pozno v noč sem vsaki večer v pisarni, da rešujem pošto in urejam ponudbe. Več ne morem!”

“Lojze, vsa čast ti! Toda ne razumeš me. Veliko delaš in se trudiš. Vse bi šlo dobro in lepo naprej, kakor je šlo, ko je še pokojni živel. Samo malo napako si dobil. Ali te ni preveč prevzel strah, da ne bo šlo? Zaupanje sam vase si izgubil! Nespameten strah te je prevzel. Zakaj si se mu udal?”

Lojze jo začuden gleda.

“Da, ti potrebuješ nazaj tretjega družabnika, ki ga je Pavel tako pridno rabil. Ti potrebuješ samo duhovnega tovariša, ki ti bo vlil v srce novo zaupanje v samega sebe in v pomoč božjo. Pokojni Pavel je tako dobro uspeval samo s pomočjo tega družabnika. Pridno je delal in se trudil, pa še bolj pridno zaupal v Boga in vase in svoje zmožnosti, pa je šlo. To mi je večkrat priznal!”

“To da ti je Lojze priznal?”

“Da! Ti nisi vedel tega. Tudi jaz dolgo nisem. Večkrat sem se mu čudila, ko je bil pri tolikem delu in tolikih skrbih vedno tako vesel in miren. Nikdar ga ni nič razburilo. Pa mi je to povedal. Dejal mi je: “Vsako jutro, ko vstanem, prosim Boga, da naj mi pomaga pri delu kot moj tretji družabnik. Jaz potem storim vse, kar morem, drugo pa prepuščam Njemu!” Tako mi je povedal, pa sem se mu čudila in ga razumela.”

Lojze na to ni odgovoril.

Nekoliko sta pomolčala, potem pa govorila o drugih stvareh.

Zamišljen odhaja Lojze domov. Dolgo tisti večer ne more zaspati. Besede pokojnikove žene so mu padle globoko v dušo. Od te strani Pavla ni poznal. Saj še vedel ni, če sploh v cerkev hodi. Nikdar nista o veri govorila. Sedaj pa izve kaj takega! Tretji družabnik! Kako si ga naj pridobi? Kako naj razume, kar mu je povedala žena?

Drugo jutro vstane bolj zgodaj in odhiti v tovarno. Predno pride delavstvo, mora izdelati ponudbo za veliko naročilo Nelson Co. Važno je! Če bi dobili to naročilo, bo delo in zaslužek najmanj za eno leto. Sicer je to ponudbo že sinoči izdelal. Samo še enkrat treba pregledati vse postojanke, vse cene in material, da se zopet ne zmoti sebi v škodo, da pa bodo cene vendar najnižje, nižje kot drugih po-

nudnikov, da bo dobil delo. Zopet je odločil tudi slabši material. "Saj kompanija ne bo mogla opaziti tega," si misli.

"Tretji družabnik!" mu zazveni v duši. Živo se spomni, kar mu je povedala včeraj žena pokojnega Pavla o njem. Ustavi se s svojim delom. Kar ne more naprej.

"Da, tretji družabnik mi je potreben!" pravi slednjič polglasno sam sebi. "Kaj pravi ta družabnik k tej tvoji ponudbi?" mu roji po glavi.

"Ne, ne!" se slednič odloči odločno in pokliče tipkarico iz predsobe.

"Novo ponudbo bova izdelala!" ji pravi. "Spremenila bova material, ki mora biti najboljši. Pokojni Pavel je tako delal. Seveda bova cene temu morala primerno izvi-

DOMOVINI

O vdova tožna, zapuščena,
Ti, mati toliko sirot,
s krvjo, solzami napojena,
ki bol poznaš le, nič dobrot,
oj mati vdanega ti sina,
oj zlata mati — domovina!
Ti krasna si, krasnejše ni,
kar jih obsevava zarja dneva;
krepostna si, vsa vredna ti,
da krona venča te kraljeva.
A trnjev le tvoj venec je,
in rod tvoj rod mučencev je;
sovražni svet te le prezira,
prezira te in te zatira!
Kdaj to gorje pač mine ti?
Kdaj se oko ti vjasni kalno?
Kdaj slečeš to obleko žalno?

Kdaj sonce zlato sine ti?
O, da z močjo in srečo, slavo,
ne s krono trnjevo nebo
ovilo bi ti sveto glavo, —
kako bi jaz ti pel glasno!
A ker nikdo ne šteje te,
ker ves te svet tepta z nogami,
jaz ljubim tem srčneje te,
jaz ljubim tem zvesteje te,
a ljubim te — s solzami!
Oj mati moja domovina,
ljubezen moja ti edina,
ti moja skrb in bolečina,
Bog čuvaj dobrotljivi te,
Bog živi te, Bog živi te!

Simon Gregorčič

šati. Pa nič ne de! Če dobim delo, ali pa ne!"

Zvečer odpošlje ponudbo Nelson kompaniji. "Cene bodo previ-soke. Ne bo nič, vem naprej!" si misli, ko zaleplja pismo. "Druge kompanije bodo ceneje!" piše v pismu Nelson kompaniji s ponud-bo." Vendar naša ponudba računa z najboljšim materialom. Dobro ime naše tovarne zahteva to."

Dva dni je minilo. Nobenega odgovora na ponudbo.

"Ne bo nič! Dela smo izgubili!" si misli, ko odpira tretji dan došlo pošto, pa ne najde pisma od Nelson kompanije. "Morda sem pa le naredil napako, da sem ponudbo popravil? Saj bi ne vedeli, če je slabši material? Zakaj sem žen-sko poslušal? Tako veliko naro-čilo!"

"Eh! naj bo, kakor hoče! Kar je, to je!" mahne z roko in odide po tovarni.

"Mr. Dolinar!" zakliče tipkari-ca iz pisarne, ko je komaj prišel do prvega stroja.

"Kaj je?"

"Telefon!"

"Takoj."

"Tukaj Nelson Co.!" sliši na te-lefonu.

"Tu Dolinar!"

"Dobro jutro!" nadaljuje glas na telefonu. "Dobili smo vašo po-nudbo in jo proučili. Res je precej višja cena, kakor drugih ponudni-kov, vendar smo se odločili, da da-mo delo vam. Dobro ime pokojni-kovih del nam jamči prvovrstno delo. To pa ravno hočemo. Naro-čilo je vaše, kar začnite!"

Kar sapo mu je zaprlo. Komaj da je mogel odgovoriti.

"Tretji družabni že dela v to-varni!" telefonira Pavlovi ženi in ji pove vse.

"No, vidiš, saj sem ti pravila!"

P. Miršek

BOG ZA NAS SKRBI. — Otrok si ne dela skrbi za se, ker ve, da zanj skrbi oče. Tako moramo mi zaupati v Boga, našega najboljšega Očeta. Marsikatera stvar ne ugaja sicer našemu telesu, na primer bo-lezen, pa je dobra za našo dušo, ker nas odvrne od slabega in nas vodi k Bogu. Morda nam kaj ni prijetno v življenju, pa je dobro za našo večnost. Marsikaj bi bilo v korist posamezniku, pa mu Bog tega ne da, ker bi bilo v škodo skupnosti. Zato ne moremo misliti, da bi Bog prišel v zadre-go, ako ga dva prosita za popolnoma na-sprotni stvari, na primer, en farmar pro-si za dež, drugi za sonce. Bog postopa kot moder vladar, kateremu pošiljajo podlož-ni razne nasprotujoče si prošnje. Ne gle-da na posameznika, temveč na splošen blagor.

("Pamet in Vera")

Kralj Aleksander Veliki, macedonski kralj, si je vbil v glavo, da si bo podjarmil celi tedaj znani svet. Napadel je državo za državo, vse premagal in jih zaslužnil. Nekoč je obsodil vojaka, ker je bil obto-žen ropa. "Jaz sem ukradel samo majhno eč, pa me imenuješ tatu in me obsojaš v kazen za to. Ti pa ropas cele dežele in na-rode in te imenujejo zmagovitega kralja!"

"Če bi izpostavili svoj križ, ki ga nosi-mo, tujim očem, ali ga bo človeško so-čutje olajšalo? Ali bi to ne bilo, kakor bi slana požgala majniško cvetje, kakor bi padle saje tovarniških dimov na bele li-lijine gredice? Celo v očeh ljudi bi tako izgubilo naše trpljenje čisto svojo lepo-to." (Mala sv. Terezija.)

DVE POTI SKOZI ŽIVLJENJE

TAM v deveti deželi na Kitajskem je bil Mandarin, ki je bil zelo moder mož in zelo dober vladar svojih podložnih. Pred vsem mu je bila pri srcu vzgoja mladine, ker je vedel, da je mladina bodočnost naroda. Kakoršna mladina taka bodočnost.

Zamislil si je tudi izreden način, kako dati mlademu človeku, preden nastopi samostojno pot svoje življenja, navodilo, kakšno pot si naj izbere. Za glavnim mestom je dal urediti lep park, po katerem je vodila široka in lepa pot, ki se je pa na koncu parka razdelila v dve poti, na levo in desno.

Vhod na lepo pot je bil prekrasen. Mogočna vrata, kar najlepše okrašena, s prelepim zelenjem, so vodila na to pot. Za vrati je zasadil še lepši park, kakor pred vrati. Bil je prekrasen vrt samih najlepših cvetic in rož, ki so se smehljale naproti vsakemu, ki bi prišel k temu vhodu in ga zapeljivo vabile, da nastopi to pot. Tudi je bilo tam vse polno najžlahtnejšega, sladkega sadja, ki je enako vabilo.

Toda ta prelepi park z vrtom se je pa kmalu začel spreminjati v vedno bolj žalostno puščavo. Vedno bolj je bil kamenit in slab, vedno več trnja je rastlo na poti. Vodila je vedno bolj navzdol, dokler se ni končala s strašnim prepadom.

Druga pot na desno se je začela odurno in nevarljivo. Vhod je bil preprost in nevarljiv. Takoj za vhodom je bilo vse pusto in prazno, brez cvetic in drevja, brez sence. Pot je bila strma, kameni-

ta in posuta s trnjem. Toda vse to samo malo časa. Ta puščava je postaja vedno lepši vrt. Vedno več je bilo tam cvetja, zelenjave, vedno več najlepših cvetic in vedno več najlepšega in najslajšega sadja. Tudi je postajala vedno manj strma, vedno bolj položna, vedno bolj gladka, dokler se ni končala v prelepi palači, ki je bila sama na sebi lepota. Prijetna godba je odmevala iz palače.

Vsako leto je Mandarin zbral v glavnem mestu vso dorastlo mladino, ki je bila na tem, da nastopi samostojno svojo življensko pot. Peljal jih je vse v ta park pred oba vhoda na dve poti, na levo in desno.

Najprej jih je peljal na levo skozi veličasten vhod.

"Mladina!" jih je nagovoril. "To je življenska pot greha in zablod. Lep je vhod vanjo in zapeljiv. Vidite, kako je lepa in krasna. Toda samo v začetku, samo v mladih norih letih človeškega življenja. Toda pogledajte, kako se počasi spreminja v odurno puščavo in glejte njen konec! Prepad. Vsa lepota začetka te poti je sama prevara, ki skriva za seboj to puščavo in njen konec. Gorje tistemu, ki se da premamiti v mladih letih od navidezne lepote slabega življenja in nastopi to pot. Ako se o pravem času ne spametuje in ne vrne, je njegov pogin gotov!"

Na to jo pelje na desno.

"Vidite to je pot čednostnega in krepostnega življenja. Za mlado lahkomišljeno srce ni varljivo;

odurno, odbijajoče je. Zahteva premagovanj, boje in težave. Težka je. Toda samo v začetku. Poglejte, kako se ta odurna puščava počasi spreminja v vedno lepši vrt! Kako postaja vedno bolj lahka, položna, vedno bolj gladka! In konec? Poglejte to palačo! To pomenja vspeh življenja in večno plačilo pri Bogu!”

“Sedaj pa, mladina, katero pot si boste izbrali za svoje življenje?”

Samo ti dve poti sta. Druge poti skozi življenje ni. Prosti ste! Nihče vas ne more siliti, na katero pot naj krenete. Od vaše lastne volje je odvisno. Sami si morate izbirati! Če ste pametni, in če obe poti dobro pregledate in premislite, mislim, da vam izbira ne bo težka.”

Tako je govoril ta modri Mandarin.

(The Citizen of the World.)

NAJBOLJŠI NAČIN VLADANJA

V srednjem veku je živel v deveti deželi kralj, ki je bil zelo krut in krivičen. Ljudstvo se mu je zato neprestano vpiralo. Imel je same upore po državi. Komaj je s krutostjo potlačil upor v enem delu države, ko se je pojavila revolucija v drugem. Neprestano je moral pošiljati svojo vojsko, da je zadušila upore v krvi in preganjanju.

Slednjič mu je bilo tega že preveč. Pokliče svojega generala k sebi.

“Sit sem že teh vednih nemirov in uporov v državi. To moramo na kak način preprečiti enkrat za vselej. Svetujte mi, gospod general, kaj naj naredim, da to dosežem? Toliko krvi sem že prelil,” pravi generalu.

“Veličanstvo, ali smem govoriti odkrito, kakor mislim?”

“Da! Smeš!”

“Me ne boste zato kaznovali?”

“Ne! Dam ti častno kraljevsko besedo!”

“Dobro! Veličanstvo, kri rodi kri. Sila vzbuja protisilo. Krivica rodi upor. S krutostjo boste slednjič dosegli samo eno, da se bo cela država dvignila in vas ubila. Samo ljubezen rodi ljubezen. Pravica rodi mir!” pravi general.

Ni general še končal svoje besede, ki prihiti minister h kralju z novico: nov upor v državi.

“Že dobro, gospod minister, sedite!”

“Ponovite g. general, kar ste prav kar povedali.”

General ponovi mirno, kar je prav kar kralju povedal.

“Ste čuli, gospod minister? Vi mi svetujete vedno samo kri in kri. Poslušal sem do sedaj vas, pa nikamor ne pridemo. Sedaj bom poslušal mojega generala. Poskusili bomo z njegovim nasvetom. Takoj pojdita oba kot moja posebna od-

poslanca med upornike. Povejta jim: kralj je spoznal svojo zmoto. Nič več ne bo vladal s krvjo in krivico, pač pa samo z ljubeznijo in pravico. Vprašajta jih, zakaj so se uprli in kaj žele od svojega kralja. Vse jima dovolita. Dajta jim svobode in pravico!"

Minister in general sta odšla in se že v nekoliko dnevih vrnila.

"No, kaj in kako sta opravila?"

"Veličanstvo, vse v redu. Dobro!

Ko sva povedala ljudstvu, kar ste nama naročili, je navdušeno pozdravilo svobodo in pravico. Te dni pride k vam posebno odposlanstvo upornikov, da se z vami pogovori. Vsi navdušeni so za vas!"

Od tedaj kralj ni imel nikakih uporov in revolucij v državi. Zadovoljno je bilo ljudstvo in kralj.

ZA OČETA

Star mož pripoveduje:

Kot osemnajst letni fant sem neko poletje od jutranje zarje do teme težko delal na farmi. Imeli smo košnjo. Zvečer sem se o mraku vrnil domov smrtno utrujen. Na pragu hiše me sreča oče.

"Joe, bi šel hitro v mesto? Zmanjkalo nam je tega in tega. Jutri moramo imeti!"

Vse je zavrelo v meni. Celi dan delam kot živinče, sedaj naj pa grem še v pol ure oddaljeno mesto? To je vendar brezobzir-

no od očeta. Že sem imel pikro besedo na jeziku, da bi bil rekel: ne, ne morem! Sem preveč truden. Pa sem se domislil, da bo moral oče sam v mesto, če jaz ne grem. Potlačil sem svojo jezo in mirno odgovoril:

"Da, oče, če mora biti, grem!"

"Hvala lepa, sin. Hotel sem že iti sam, pa se ne počutim nocoj dobro. Ti si bil vedno dober do mene!"

In odšel sem. Težko sem šel.

Ko se čez dobro uro bližam domu, vidim na porchu vse hlapce, ki smo jih imeli. Vidno so bili razburjeni. Zdelo se mi je, da čujem jok matere iz hiše.

"Kaj se je zgodilo?" vprašam delavce.

"Tvoj oče je pravkar umrl!" mi pravi eden s solzami v očeh.

Zagomazelo je po meni. Spomnil sem se, kako sem čutil pred eno uro.

"Star sem že!" pravi. "Dolgo let je tega. Toda kakor danes vidim cel prizor tistega večera pred seboj in še vedno slišim v svoji duši besede svojega očeta, zadnje, katere sem slišal iz njegovih ust: "Ti si bil vedno dober do mene!" Po tolikih letih, pa še danes čutim v srcu zadovolje, da sem premagal svojo jezo in šel. Kako bi me celo življenje bolelo, če bi ne šel, pa bi bil šel oče sam in na poti umrl."

Da — vse za očeta!

"Morda je Bog dopustil, da smo zašli v nesrečo, da je vse okoli nas prazno, da nimamo srca, kjer bi se razjokali. Zahvalimo se mu za to! On hoče, da pridemo k

Njemu, da se zatečemo na Njegove srce, pa ne zato, da bi mu tožili, ampak da ga razveseljujemo s svojim potrpežljivim trpljenjem." (Mala sv. Terezija.)

KAKO JE KAMNIČAN SNOVAL KOMUNSKI RAJ V AMERIKI

Napisal Janez L. Zaplotnik

KDO je bil ta Kamničan? povprašujete. — Imenoval se je Andrej Bernard Smolnikar in bil doma iz mesta Kamnika na Gorenjskem. Izšolal se je v Ljubljani, kjer je tekmoval za prvenstvo v razredu z učenim Matijo Čopom. Kasneje je bil deset let profesor v Celovcu. Z branjem krivoverskih knjig se je pa tako pokvaril, da se je bal ječe ali še kaj hujšega v Avstriji. Zato jo je l. 1837 popihal v Ameriko.

Tukaj v deželi svobode se je prav kmalu prelevil v javnega krivoverca. Oklical se je za Kristusovega apostola in poslanca z nalogo osnovati tisočletno Kristusovo kraljestvo miru na zemlji ter vanje spraviti vse narode. Spremeniti je torej hotel ves svet v raj. Trdil je in dokazoval, da ga je sam Bog za to pooblastil. Jasno je tedaj, da mu nekaj pod kapo ni bilo v redu.

Da bi izpeljal svojo velikansko nalogo, je pridno pisal knjige in brošure, potoval po Ameriki, skliceval shode, govorančil na sejah in drugod, pisaril uradnikom in zasebnikom ter obiskoval razne vplivne osebe prav gor do predsednikov in kongresa Zedinjenih držav. Sam se hvali, da je skušal spreobrniti prebivalce Severne Amerike, zlasti državljane Združenih držav in tudi vsakega izmed njihovih predsednikov kakor tudi druge visoke uradnike.¹ Toda vsa prizadevanja so mu ostala brez uspeha, kar dokazuje, da so bili Američani pametnejši od njega.

Ko je hodil okrog po svetu, je posečal tudi razne socialske ustanove in komunske naselbine. Bilo je prav v četrtem desetletju preteklega stoletja, v katerem se je osnovalo menda več takšnih naselbin v Ameriki kakor pa kdaj prej ali poslej. Vsepovsod so rastle iz zemlje kakor gobe po dežju. Domala vsakih par mesecev je bilo slišati o novih ta-

¹. Grand Preparations str. 10.

Sredi ogromne propagande za svetovni komunizem smo, ki pravi da hoče svetovno "pravo demokracijo — ljudovlado", "svetovni mir na tej podlagi", "svetovno bratstvo vseh ljudi". Ta članek pove, da ni to nič novega na svetu. Poleg drugih mnogih sličnih poskusov, o katerih poroča zgodovina, smo tudi ameriški Slovenci imeli rojaka, ki je že pred sto leti sanjal te sanje in delal in žrtvoval za te ideje. Kakor pisatelj sam pove v spisu, je že v letniku 1927 Koledarja priobčil spis o Smolnikarju. V tem članku ta spis dopolni. Ko človek čita ta le spis, najde toliko sličnosti v propagandi današnjih dni za komunizem, izvzemši, da je Smolnikar zidal svojo stavbo "svetovnega kraljestva miru" na podlagi krščanstva, seveda luteranskega, komunizem pa na brezboštvo.

kih poskusih in časopisje je na dolgo in široko razpravljalo o njih.

Ni torej čudno, če je stvar zajela tudi Smolnikarja. Sam pravi, da mu je kmalu postalo jasno, da tudi on potrebuje osrednjega kraja, kjer bi mogel krepko delovati za uresničenje svojih načrtov.² Pove tudi, da bo Jeruzalem končno sedež njegovega tisočletnega kraljestva ali zemeljskega raja.³ Šel je tudi na delo in nekajkrat dejanski poskusil osnovati tako središče, kakor zvemo iz njegovih spisov. Lahko torej rečemo, da je bil on prvi naš človek, ki je skušal ustanoviti nekake "Rajske doline" v novem svetu.

Kar boste tedaj brali v sledečem sestavku o Smolnikarjevih naselbinah, ni le morda kak izmišljaj, ampak je popolnoma resna zgodovinska razprava. Snov zanjo je skoraj vsa dobesedno vzeta iz njegovih lastnih spisov. Med temi je omeniti posebno njegove knjige: **Secret Enemies** izdano l. 1859, **The Great Message** l. 1864, **The Great Encyclic Epistle** l. 1865 in **Grand Preparations** l. 1866.

1.

Prvega poskusa osnovati komunsko naselbino se je Smolnikar lotil l. 1843. Dobil je namreč v roke dve knjigi, ki jih je neki Adolf Etzler spisal. Prva je izšla l. 1833 in je imela naslov: "Raj dosegljiv vsem ljudem brez dela po naravni sili in strojih." Druga pa je zagledala beli dan l. 1841 in se imenovala: "Novi svet ali mehanični sestav, ki bo delal z mrtvimi silami namesto človeka in živali."

Ko je Smolnikar zadnjo prebral, so se mu njena načela zdela prava in je mislil, da bi se nekateri njeni nasveti dali izpeljati. Zato je pregovoril nekega "najboljšega" nemškega mehanika, da je Etzlerovo knjigo proučil, ogledal vse osnutke Etzlerovega stroja in si dal tudi vse dele od Etzlera samega razložiti. Kmalu se je ta mehanik tako navdušil za Etzlerov stroj, da je Smolnikarju ustno in pismeno zagotavljal in s svojim premoženjem jamčil, da mu bo sam tako izdelal ta stroj, da bo res deloval.⁴

Medtem je Smolnikar osnoval mirovno društvo in — kakor sam pravi — kupil deset tisoč oralov zemlje v občini Limestone v okrožju Warren v severni Pennsylvaniji za svojo naselbino. Zadnjo pošto je imela v Deerfieldu takoj onstran reke Allegheny. Zemlja je bila večidel porasla z gozdom, ki je še čakal sekire in pluga. Nato je tja poklical mehanika in Etzlera, da bi izdelala stroj, od katerega si je mnogo obetal. Mislil je, da se bo z njim zemlja veliko hitreje očistila drevja in razorala, kakor pa bi moglo mnogo stotin ljudi z živino to storiti.

Ko so delali stroj, je Smolnikar ne le pisaril, ampak tudi potoval

2. Prim. **Secret Enemies** str. 174.

3. Prim. njegovo knjigo **Eines ist Noth** str. 9 - 12.

4. **Secret Enemies** str. 174 - 175.

po Ameriki in iskal članov za svojo naselbino.⁵ Na vse pretege je hvalil ljudem svoj novi stroj, češ da se že gradi in bo kmalu spremenil gozd v najlepše vrte in polja. Agitiral ni popolnoma zastonj. O članih, katere je nabral, je rekel, da so bili bogatejši z duševnimi kakor pa s časnimi dobrinami. Potreboval je pa tudi denarja, da bi v novi naselbini postavil potrebna poslopja: stanovanja, šole in tovarne, ter je pričakoval, da bodo zdaj ljudje prišli in dali vse nepošteno blago za reševanje zatiranih in siromakov iz njih bede. Tako se mu je posrečilo privabiti nekaj revnih delavcev in rokodelcev v svojo naselbino.⁶

Pod Etzlerovim nadzorstvom se je stroj končno dovršil. Toda ko so ga hoteli preskusiti, se pa ni obnesel, ampak se je polomil, prav kakor je prerokovala tam včlanjena vedeževalka. To je bilo mehaniku in Etzleru dovolj. Urnih krač sta jo pobrala iz naselbine in se nista hotela vrniti, da bi poskus ponovila. Smolnikar je dolžil jezuite, da so podpihali mehanikovo ženo, ki je potem moža preslepila, da se je skujal.

Smolnikar sam je pa hotel, da se stroj zopet naredi, a brez Etzlerovih napak. Zato je pridobil svojega mladega učenca hromega čevljarja Jurija Karlea, da bi mu delo izvršil. A preden se je to zgodilo, je čevljar padel v bližnjo reko Allegheny in utonil. Smolnikar trdi, da je moža sunila v vodo krava, katero je bil obsedel uničujoči duh pred kratkim umrlega mormonskega preroka Jožefa Smitha. Pravi tudi, da je teden nato, 30. julija 1844, isti duh hotel ubiti tudi njega samega; toda Smolnikarjev varuh je duha zgrabil in treščil v neko gorljivo snov, katero je njegova (duhova) peklenska elektrika takoj užgala. Smithov duh je namreč izvohal, da Smolnikar pripravlja za tisk rokopis zoper mormonce, in se mu je hotel osvetiti.⁷

Ljudje so se togotili nad polomljenim strojem in norčevali s Smolnikarjem, češ da naj rajši rabi stroje, katere so že drugi preiskusili, in ga niso hoteli več poslušati in ne vztrajati pri delu Gospodovem. Tako se je Smolnikarjeva prva komunska naselbina razbila. Izprevidel je tudi sam, da še ni prišel čas, da bi se tu njegovo mirovno središče ustanovilo.⁸

Tako piše Smolnikar sam. Mi naj pa dodamo še nekaj besed, ki jih je tri leta potem neki katoliški časopis objavil o "siromašnih dušah, katere je Smolnikar zapeljal v severnem delu Pennsylvanije. Tisti," tako pravi, "ki so bili dovolj neumni, da so ga sledili, so skoraj za lakoto in revščino pomrli v puščinju ter bili prav veseli, ko so se zopet vrnili v svet."⁹

5. Eno tako pismo je naš "trinajsti apostol", kakor so ga Ljubljancani v šali imenovali, začel takole: "Predragi moj David Ries! Milost in mir našega Gospoda s teboj, s tvojo ženo, s tvojim sinom in z vsemi, katere naj to pismo pripravi, da bodo pridno sodelovali." *Der Wahrheitsfreund* 5. okt. 1843.

6. *Der Wahrheitsfreund* 5. okt. 1843.

7. *Secret Enemies* str. 176 - 177.

8. Prav tam str. 177.

9. *Der Wahrheitsfreund* 9. sept. 1847.

Dasi se je Smolnikarju prvi poskus ponesrečil, mu pa to ni vzelo poguma. Zapustil je severno Pennsylvanijo in po drugih državah pripravljaj ljudi za svoje poročilo. Opozarjal jih je tudi na potrebnost, da se kje začne središče njegovega delovanja, in ga vztrajno zopet večkrat skušal utemeljiti.¹⁰

2.

Drugi poskus, o katerem nam je Smolnikar sam sporočil, je uprizoril v državi Tennessee. Prišel je tja l. 1848 in z nekim starcem vzel v posest kos zemljišča v Kumberlandskem gorovju blizu virginijske meje. Pogodil se je, da ga bo plačal, ko ga obljudi z naseljenci. Začel je z dvorano za novo mirovno središče.

Takoj je tam sklical shod, katerega se je udeležilo mnogo lastnikov sužnjev od blizu in daleč. Smolnikar jim je v dolgem govoru razlagal posebno čarter svoje naselbine. (Charter je vladno pooblastilo, ki n. pr. dovoljuje ustanoviti društvo in določa njegove pravice.) Na dolgo in široko je zagotavljal poslušalcem, da ima čarter od Kristusa in njegovega zbora potrjen z velikimi znamenji in čudeži. Zatrjeval jim je, če se bo ta čarter spoštoval, da se bo mir s preobilnim nebeškim blagoslovom razlil s Kumberlandске gore v vse dele zemeljske krogle; v nasprotnem primeru pa da bodo vstajniške vojske uničevale človeško življenje in premoženje.¹¹

Kakor Smolnikar sam pravi, je tam izdajal redno tudi časopis ter z njim pripravljaj in učil narode, kar bi po njegovih mislih morali vedeti za slogo in mir na zemlji. Izpodbujaj je zraven drugih večkrat tudi predsdnika Polka, naj podpira njegovo podjetje v Kumberlandskih hribih, da se preprečijo vstaje in vojske ter se prične milenij ali tisočletno kraljestvo Kristusovo na zemlji.¹² Toda vladarji in njihovi posnemalci so njegove prošnje in opomine trdovratno zaničevali.¹³ Končno je mož izprevidel, da stvar v Kumberlandskem gorovju še ni dozorela za središče mirovne zveze.¹⁴ In ker niti njegovega božanskega čarterja niso hoteli spoštovati, je otresel tenesiški prah s svojih škornjev, zapustil kraj in odšel.¹⁵

3.

Krenil je proti severu iskat manj zelenih razmer. Ustavil se je v Illinois blizu Indianske meje ter v zadnjem delu leta 1849 in v začetku leta 1850 tam okrog v obeh državah pripravljaj ljudi za svoje poročilo

¹⁰. Prim. *Secret Enemies* str. 184.

¹¹. *The Great Message* str. 60 - 61.

¹². *The Great Encyclic Epistle* str. 20.

¹³. Prav tam na str. 21.

¹⁴. Prav tam na str. 27.

¹⁵. *The Great Message* str. 60.

in za sodelovanje. Pri tem je našel na Grand Prairie, kakor je mislil, najbolj pripraven kraj, da ustanovi začasno središče svoje mirovne zveze. Kmalu je našel tudi imovitega moža, ki je zemljišče plačal po njegovem načrtu.¹⁶

Nato je Smolnikar pisal v Pennsylvanijo svojemu vernemu učencu samotarju Janezu Zeigleru, ki je bil nekoč učitelj, naj mu pride pomagat, da razpošljeta ljudem vabila, naj pridejo v novo naselbino pionirovat. Janez se je res takoj odpeljal s parnikom proti Illinoisu, a ga je neki "farizejski papeževce" ponoči 10. apr. 1850 pahnili v reko Ohio, da je utonil.¹⁷

Njegova nepričakovana smrt je Smolnikarju dokazala, da niti Grand Prairie ni bil pravi kraj za njegovo mirovno središče. Pisal je torej možu, ki je bil zemljišče plačal, da ga lahko zase obdrži ali pa proda.¹⁸ Tako se je tudi ta poskus izjalovil.

Kako je bilo sledeča leta s Smolnikarjevimi naselbinami, ni znano. Sam pove le toliko, da je potem še v drugih državah govoril in dokazoval ljudem, kako potrebno je začeti združno središče.¹⁹ Na drugem mestu pa pravi, da se je povsod, kjerkoli je poskušal začeti tako središče po načrtu skupne delniške družbe, pojavilo toliko babilonskih duhov, da je bilo vse njegovo delo in trpljenje zaman.²⁰

4.

Zadnjega poskusa ustanoviti komunsko naselbino se je Smolnikar lotil l. 1859. O njem nam je zapustil največ podrobnosti, zato vemo tudi več o njem kakor o prejšnjih. Dasi se mu je tudi ta ponesrečil, je pa zanimivo, kar nam ima povedati.

V svečanu tega leta ga je pot pripeljala v Pennsylvanijo v Perry county. Na znožju Tuskarorske gore v Rakunovi dolini kakih šest milj južnozapadno od železniške postaj Millerstown je naletel na kmetijo, katera mu je bila zelo všeč. Ležala je v samotnem, a lepem kraju, deloma v ravnini, večidel pa v gorskem gozdu. Kar mu je posebno uga-jalo, je bila prisojna lega z izvrstnim zrakom in bistrimi studenci, ki so žuboreli s hriba. Ta pa ni bil strm, a je ščutil kraj proti mrzlim severnim in zapadnim vetrom ter bi se bil večinoma dal tudi očistiti za dobre vinograde in sadovnjake.²¹ Ni čudno, če je bila kmetija Smolnikarju pogodu. Lastoval jo je neki Abraham Long in jo je bil voljan prodati.

Konec zime l. 1859 je Smolnikar sklenil to posestvo pridobiti in na njem začeti središče svoje naselbine ali prave ljudovlade za upeljavo

16. *Secret Enemies* str. 178.

17. *Prim. Secret Enemies* str. 178; *The Great Encyclic Epistle* str. 27.

18. *Secret Enemies* str. 179.

19. *Secret Enemies* str. 179.

20. *Prav tam* str. 177; *prim. Grand Preparations* str. 11.

21. *Grand Preparations* str. 10 in 43.

Kristusovega mirovnega kraljestva. Da bi ta načrt izpeljal, je šel najprej v Washington k predsedniku Buchananu, potem k marylandskemu governorju Hicksu in k drugim velikašem v Washingtonu in Marylandu ter jih prosil za denar, da bi kupil kmetijo in ustanovil središče svoje mirovne zveze. Toda gospodje za to niso bili pripravljeni in so ostali gluhi.²²

Ker torej z velikaši ni bilo nič, je Smolnikar dobil neko "veliko znamenje", katero ga je naglo poslalo iz Baltimora v Ohio na Western Reserve. S seboj je vzel tudi "brata" Roberta D. Eldridgea, katerega je že izza l. 1854 v Baltimoru pripravljajl za svoje poslanstvo. Mož je bil premožen in obenem vnet za zboljšanje družabnih razmer. Z njim se je zgodilo mnogo "čudežev in znamenj", dokler ni bilo dano še tisto "veliko znamenje" v Baltimoru. Smolnikar je z Eldridgem preskušal duhove najprej v Western Reserve, potem pa še drugod.²³ Najbrž sta tam ogledovala vseučilišče in druge šole ki so že tedaj slovele po svojih učenosti.

Končno sta prišla k Abrahamu Longu. Tam je Smolnikar pokazal Eldridgeu razne skrivne in očitne zaklade, katere je nebeška modrost pripravila za središče njegove mirovne zveze.²⁴ Stala je tam že kmečka hiša s hlevom, sadovnjakom in drugimi napravami. Vsa kmetija je obsegala okoli 500 oralov dobre zemlje. Kakih sto jih je bilo že obdelanih, a bi se jih še mnogo več moglo očistiti in porabiti v različne namene. Največji del kmetije je bil v Tuskarorski gori, ki je prav priročno nudila obilo dobrega lesa in izbornega kamenja za zidavo poslopij. Pridelati bi se dalo vsakovrstnega sadja in zelenjave za vse potrebe. Opozoril je tovariša tudi na mnoga različna romantična mesta z veličastno okolico, zelo pripravna za poslopja in zavode vsake vrste, v katere bi se povsod lahko po ceveh napeljala mehka studenčnica. Ustanovilo bi se tu središče za znanstvene zavode z vseučiliščem, kjer bi se zbirali vsakršni najboljši učitelji mehaničnih ved in drugih umetnosti ter učili dijake vsakega dela. Na vrhu Tuskarorske gore pa bi se sezidala opazovalnica. Postavili bi tudi razne prodajalnice, delavnice in tovarne. Da bi bilo dovolj prehrane za vse, bi žito dobivali večidel iz drugih naselbin, katere bi še ustanovili, in ga z njimi zamenjavali za svoje izdelke.²⁵

"Bratu" Eldridgeu so ti načrti tako ugajali, da si jih je osvojil. Še isto pomlad je kmetijo prav poceni kupil, kakor Smolnikar pravi, ker so bili sami izboljški na njej toliko vredni, kolikor je plačal.²⁶ Vzela sta lastninsko listino (deed), katero jima je napisal odvetnik W. A. Sponsler v dvanajst milj oddaljenem New Bloomfieldu.²⁷ Kmetijo sta na-

22. *Secret Enemies* str. 197.

23. Prav tam str. 197 in 199.

24. Prav tam str. 198.

25. Prav tam str. 195 in 198.

26. Prav tam str. 195.

27. *The Great Message* str. 43.

zvala **Springhill** in jo po načrtu profesorja Smolnikarja vpisala za lastnino Središča mirovne zveze, sama sebe pa za oskrbnika (trustees) naselbine te zveze, ki sta jo tu sklenila osnovati. Smolnikar je to storil po svojem nebeškem poslanstvu, Eldridge pa po svojem zemeljskem poslanstvu, ker je prišel z denarjem in plačal kmetijo. Omenila sta pravice, katere sta v svojem načrtu dala tistim, ki v naselbino vložijo svoj denar, in pa dolžnost nadziranja za dober napredek. Poudarila sta tudi, da so ju v teh njunih dolžnostih zavezani podpirati vsi, ki se pridružijo mirovni zvezi.²⁸

Nato sta se lotila posla, da razglasita svoje mirovno središče. Smolnikar, ki je propagando vodil, je spisal 209 strani dolgo knjigo z naslovom: "Secret Enemies of True Republicanism", izdal pa jo je tovariš Robert D. Eldridge, Springhill, Peace Union Centre, Post Office Donally's Mill, Perry County, Pa. Knjiga je izšla sredi avgusta 1859 in ima pet razprav. Zadnja se imenuje: "Načrt, da se narodi rešijo samovladnih in drugih zatiralnih špekulacij in da se vpelje obljubljen nova doba soglasja, resnice in pravice na vsem svetu." Tu dobimo raztresenih tudi nekaj podrobnosti o tem središču in njegovi uredbi. Smolnikar na primer pravi:

"Združili smo se in tvorimo društvo, ki ga imenujemo mirovno zvezo, da s sodelovanjem ustanovimo mir na svetu. V ta namen potrebujemo središča, kraja, kjer osredotočimo sredstva, da svoj namen dosežemo. V smislu našega poslanstva torej vabimo vse, ki morejo, naj prispevajo svoj delež ali v denarju ali v premoženju ali v kakršnemkoli duševnem ali telesnem delu, da namen uresničimo, in naj z nami delujejo, da ustanovimo najprej to središče našega dela in nato še druga taka središča."²⁹

Predvsem se je treba pobrigati za poslopja in druge potrebne priprave. Ko se to naredi, pa povprašamo, ali naj se središče in druge naselbine naše mirovne zveze uredijo po navadni delniški družbi ali pa po pravi skupni posesti blaga."³⁰

Malo dalje pa pravi: "V naši naselbini, kjer se bo osnovala prava ljudovlada, se bo blago skupno lastovalo in bo veljal pravi zakon enega moža z eno ženo,"³¹ — Potem zvemo še več čudnih reči: "Imeli bomo dve hiši, eno za moške, drugo za ženske. Toda ne bodo se shajali razen v pravem času samo zato, da dobijo otroke."³² — Trdi tudi veselo in brez dokaza, da je od Boga pooblaščen razporečati člane svoje naselbine, katerih žena ali mož bi ne hotela priti na Springhill, in jih zopet poročati s svojimi naseljenci.³³

^{28.} **Secret Enemies** str. 198.

^{29.} Prav tam str. 172.

^{30.} Prav tam str. 173.

^{31.} Prav tam str. 179.

^{32.} Prav tam str. 182.

^{33.} Prav tam str. 196.

“Vsa hiša moških kakor tudi vsa hiša žensk bo podpirala vsako osebo, katera spada v hišo, kakor tudi vso naselbino.³⁴ Vsaka oseba, ki se odloči vstopiti v našo občino, prinese v njo vse svoje premoženje, potem ko je končala v svetu vse svoje opravke. Za to dobi potrdilo. Če bi se pa potem kdo hotel vrniti v svet, bi se mu vrnila vrednost njegovega premoženja, kadar bi bilo občini to lahko storiti, a brez obresti.”³⁵

Nato omenja nekaj pravil glede gospodarstva in uprave v mirovni zvezi. “Brž ko bodo razmere pripuščale, se bo tam ustanovila tiskarna in se bo izdal redno časopis, ki bo stal na načelu svobodnega pretresovanja. To pravilo obsega vse, kar pameten človek more zahtevati.³⁶ Člani mirovne zveze obljubijo, da jo bodo podpirali.³⁷ Glasovale bodo ženske in moški in si volili načelnike (foremen) ter jih odstavljali.³⁸

Najprej je treba središča. Potem se bodo ustanovili zavodi vseučilišča za novo dobo, prodajalnice in tovarne (shops).³⁹

Ne pojde pa brez žrtev, kajti jaz in ostali pionirji, ki pripravljamo za naselbino mirovne zveze, moramo tudi trpeti mnogo pomanjkanja.”⁴⁰

V isti razpravi Smolnikar večkrat omenja tudi novo leseno dvorano, katero so pravkar na Springhillu gradili. Pravi, da je bila “namenjena za naša zborovanja, na katerih se bo tolmačil naš sestav za ustanovitev svetovnega miru in se bo vzgojevali poslanci miru, da jih razpošljemo v vse kraje sveta.”⁴¹

Hkrati je tudi oznanil, da se bo prvo zborovanje v novi dvorani vršilo konec avgusta. Eldridge, ki je tudi dvorano plačal, je delal obširne stvarne priprave za zborovanje, medtem ko je Smolnikar posvečal svoj dragi čas duhovnim namenom sloge in miru.⁴² Pravi namreč, da je moral mnogo potovati in vabiti ljudi, da bi pomagali to središče nove dobe postaviti.⁴³ Vabila sta tudi narodno in državno vlado na zbor.⁴⁴ Ta je imel namen razložiti in objaviti Smolnikarjevo knjigo **Secret Enemies** ter raztolmačiti, da bo njegovo mirovno kraljestvo Kristusovo res prava ljudovlada in pristno skupno lastovanje premoženja s pravim zakonom. Toda njujorški časopisi so se z zborovanjem norčevali. Zato ni nanje prišel nihče razen radovednežev in špekulantov ter je dvorana ostala zapuščena.⁴⁵ In ker je vabilo svet tako trdovratno

34. Prav tam str. 183.

35. Prav tam str. 184.

36. Prav tam str. 185.

37. Prav tam str. 186.

38. Prav tam str. 189.

39. Prav tam str. 189 - 190.

40. Prav tam str. 185.

41. Prav tam str. 116.

42. Prav tam str. 199.

43. **Grand Preparations** str. 11.

44. **The Great Encyclic Epistle** str. 21.

45. **Grand Preparations** str. 10 - 11; **The Great Message** str. 26.

prezrl, je za kazen sledila najbolj uničujoča ameriška državljanska vojska.⁴⁶

Ko sta Springhill kupila, je bilo treba nekoga, ki bi pazil na posestvo. Eldridge tega ni mogel, ker so ga okolnosti ovirale, da mu ni bilo mogoče tam bivati. Smolnikar pa tudi ni utegnil, ker je imel drugod veliko opraviti, da bi privabil ljudi v novo naselbino.⁴⁷

Seznanil pa se je bil l. 1852 v Philadelphiji z nekim čevljarjem, Petrom Bunneyem po imenu, ki je nekoč na Angleškem pridigal mormonsko vero, a jo nato zapustil. Ker se je zelo zanimal za Smolnikarjevo poslanstvo, ga je zdaj ta poklical, naj pride upravljat posestvo mirovne zveze. Bil je ubog mož z ženo in hčerjo ter je vložil v novo naselbino, kar so s seboj prinesli, za kar je dobil izkaznico.⁴⁸

Kmalu potem je nastala državljanska vojska. Ker se je Smolnikar štel po poklicu za poslanca miru, je krepko skušal vojsko ustaviti. S tem poslom se je ukvarjal najprej v Združenih državah, kakor je bilo že obširno brati v Koledarju Ave. Maria za l. 1927. Ko pa tu ni mogel ničesar doseči, je šel v Kanado in vse poletje l. 1863 priganjal ondotne menonite, kvakerje in druge, ki so trdili, da so za mir, a tudi tam se je zastonj trudil.⁴⁹

Ko je v Kanadi preskušal duhove, je Peter Bunney v rožniku na naglem umrl. Po njegovi smrti se je osnovala zarota, da mirovno zvezo uniči. Med zarotniki so bili poleg drugih Bunneyeva žena in hči in neki Jakob H. Devor, ki je živel kaki dve milji od Springhilla na svoji veliki kmetiji ter veljal za nekakega izvedenca v pravnih zadevah, saj je bil prej menda odvetnik. Nanj se je Petrova hči pogosto sklicevala zoper Smolnikarja, češ da on razume pravo.⁵⁰

Zarotniki so najprej pripravili zvito vdovo, da je dala posestvo mirovne zveze oceniti, kakor da bi bilo Bunneyevo, ne pa zvezino. Dala se je tudi od sodišča postaviti za upraviteljico moževega premoženja. To je Smolnikar zvedel, ko se je v kimavcu istega leta vrnil iz Kanade, in tako spoznal, da se ženski nista spreobrnili k njegovim načelom.⁵¹ Poskušal se jih je mirno znebiti, a nista hoteli. Zato je stvar prišla pred sodnijo.⁵²

Toda ženski nista čakali sodnijske razsodbe, temveč sta vzeli za-devo kar v svoje roke. Prišli sta z vozovi in odpeljali zvezino lastnino, kakor da bi bila vdovina. Vzeli sta tudi dvanajst ovac, šest jagnjet, kravo in tele pod itsto pretvezo.⁵³ Smolnikar je gledal ropanje, a je bil brez moči, da bi ga bil ustavil. Imel je že več kot 68 let.

46. *The Great Encyclic Epistle* str. 15; *The Great Message* str. 26.

47. *Prim. Grand Preparations* str. 11.

48. Prav tam.

49. Prav tam str. 12.

50. Prav tam str 12 in 43.

51. *The Great Message* str. 40.

52. *Grand Preparations* str. 12 - 13.

53. Prav tam str. 13.

Medtem ko sta ženski nakladali kokoši, moški pa živino, žito in drugo imetje mirovne zveze, je pa Smolnikar pozabil na svoje nebeško poslanstvo miru in soglasja. Neprestano se je motal okrog nakladačev, krepko ugovarjal in jih pital z mastnimi priimki. Razgnal jim je tudi ovce po pašniku, a so jih zopet polovili, ko je šel drugam rentat. Obrnil se je seveda tudi k ženskama in jih svaril, naj se ne družita z roparji. Pri te besedah so se nekateri tako prestrašili, da so nehali delati. Ko je Bunneyevo dekle to videlo, je zaklicalo: "Mr. Devor pozna postave. Le nadaljujte in ne brigajte se za starega norca!"⁵⁴ To zmrjanje pa Smolnikarju ni bilo nič novega, saj so tudi mnogi drugi ljudje trdili, da v njegovi glavi nekaj ni v redu, kakor nam sam pove.⁵⁵

Kajpada je tudi ta rop, ki se je izvršil 5. maja 1864, dvignil novo tožbo. Da bi jo obrnil sebi v prid, je Smolnikar v juliju napisal "Extraordinary Case" in ga v Philadelphiji izdal. Naslovil je spis na sodnika v New Bloomfieldu, Perry county, Pa., kjer bi se bila zadeva morala obravnavati že v avgustu 1864, a se je šele v oktobru 1865.⁵⁶

To zavlačevanje pa Smolnikarja in Eldridgea očitno ni veliko oviralo. Spomladi l. 1865 sta oznanila novo zborovanje v dvorani v Springhillu. Povabila sta tiste, ki so bili prepričani, da njuno nebeško poslanstvo ni izmišljeno, ampak resnično, utemeljeno na dejstvih in tako zvezano z njunimi pripravami za upeljavo Kristusovega mirovnega kraljestva ali vesoljne ljudovlade resnice in pravice, da je jasno, da je njuno poslanstvo tesno združeno z nebeškimi silami (agents), ki ga po božji modrosti deloma vodijo, deloma pa kontrolirajo. Sklicala sta zborovanje, ker sta hotela dobiti ljudi, ki bi pomagali njunemu poslanstvu ali kot potujoči misijonarji ali pa kar iz svojih domov z delom in premoženjem. Napovedala sta zborovanje za dvanajst dni, od 1. do 1. kimavca 1865.⁵⁷

"Ne bo se pa zanje nič pripravljalo," je pisal Smolnikar v vabilu. "Kakor vojaki v vojski ne pričakujejo udobnosti, ampak so zadovoljni z ležiščem na podu, tako bo tudi pri nas. Lahko bo prinesli noter slame in sena, da se bo na njih spalo. Vsak pionir naj prinese koc ali kaj podobnega in brisačo, tudi cinasto skledico, žlico, nož in krožnik. Pionirji naj blagovolijo po zborovanju pustiti te stvari za dar naši mirovni zvezi, da jim jih ne bo treba nazaj domov nositi." Svetoval jim je tudi, naj jih ne pride zborovat več kot sto, ker manjka prostora.⁵⁸

Kako se je to zborovanje obneslo, ne vemo. Slutimo pa, da gneče ni bilo in da so se žlice in krožnike lahko hitro prešteli.

Končno je prišel oktober 1865, ko se je rop v springhillski naselbini začel pred sodiščem in poroto obravnavati. Zarotnike je zastopal isti

54. Prav tam str. 43; *The Great Message* str. 47.

55. *The Great Message* str. 41.

56. *Grand Preparations* str. 13 in 16.

57. *The Great Encyclic Epistle* str. 15 - 16.

58. Prav tam str. 16 - 17.

odvetnik W. A. Sponsler, ki je bil pred šestimi leti napisal lastninsko listino za springhillsko mirovno središče. V svojem govoru na porotnike je večkrat omenjal blazne možgane starega Smolnikarja in kar grmadil obrekovanja na njegovo glavo. Obilno je navajal njegove lastne spise zoper njega, kakor je bilo pričakovati.⁵⁹ Zagovarjal je svojo stranko tako dobro, da sta porota in sodnija odločili zoper Smolnikarja in Eldridgea. Njuna mirovna zveza je bila obsojena in morala plačati pravdne stroške.⁶⁰ Ta sodnijski odlok je bil izdan 31. oktobra 1865.⁶¹

Smolnikar je bil z njim seveda zelo nezadovoljen. Priznal je, da so z njim popolnoma zmagali njegovi sovražniki nad njegovo mirovno zvezo in zapečatili njeno uničenje.⁶² Jezil se je, da je ta odlok na široko odprl vrata malopridnežem, da bodo posnemali zgleda roparjev, in odvetnikom, da jim bodo pomagali pri zločinih.⁶³ Nič drugega kot razpad, je menil, čaka deželo, ki se je pogreznila v tako sramoto.⁶⁴

Pri obravnavi so bili porotniki na tem, da se umaknejo v svojo sobo in rabsodijo zadevo. Kar se dvigne Smolnikar, da bi govoril, ker mu prej ni bilo to dovoljeno. A sodnik Jakob H. Graham ga je naglo ustavil, češ da naj šerif pride in starca vrže v ječo, če ne bo tiho.⁶⁵

Ko sta Smolnikar in Eldridge prvo tožbo izgubila, so jima nekateri ljudje rekli, da bosta prišla ob vse, ker nimata čarterja ali pooblastila, s katerim bi jima bila vlada dovolila ustanoviti mirovno zvezo in določila pravice in dolžnosti. Smolnikarju pa se je tako govorjenje zdelo strašno neumno. A namesto da bi bil tem ljudem stvarno odgovoril, jih je na dolgo in široko zmerjal, češ da "naše poslanstvo razumejo toliko kakor osli".⁶⁶

Vendar pa pravdanja še ni bilo konec. Kmalu po zadnji obsodbi sta Smolnikar in Eldridge zopet dobila poziv, naj prideta v prosincu 1866 v New Bloomfield pred sodnijo. Tožil ju je Levi Carstetter, ki je s svojim sinom obdeloval polje springhillske naselbine in zato dobival delež pridelkov, kakor se je bil posodil. Ni pa bil zanesljiv človek, ker je delal popolnoma po svoje, kar je hotel, za svoj žep; očitno ni bilo nikogar, ki bi mu bil gledal na prste. Ko je opazil, da mirovna zveza razpada, je tudi sam hotel kaj upleniti. Tožil je torej Smolnikarja in Eldridgea za odškodnino, dasi bi se bilo moralo ravno narobe zgoditi, ker je zvezo občutno oškodoval, kakor je menil naš trinaesti apostol.⁶⁷

Eldridge je najel odvetnika, Smolnikar, ki je bil v Philadelphiji bolan menda za kolero ali kaj, je pa 4. prosinca 1866 napisal dolgo raz-

59. **Grand Preparations**, str. 21.

60. Prav tam str. 24.

61. Prav tam str. 31.

62. Prav tam str. 22 in 24.

63. Prav tam str. 19.

64. Prav tam str. 24.

65. Prav tam.

66. Prav tam str. 24 sl.

67. Prav tam str. 31.

pravo, naslovljeno na newbloomfieldsko sodnijo, in jo poslal Eldridgevemu odvetniku s prošnjo, naj jo prebere sodnji, ko bo obravnava. Toda sodnija je pravdo odložila do sledečega avgusta.⁶⁸

Spomladi l. 1866 je Smolnikar napisal in izdal 48 strani dolgo knjižico z naslovom: "Grand Preparations for the Promised Peaceable Reign of Christ," ki obsega tudi pravkar omenjeno razpravo, o kateri pravi, da je njegov testament ali zadnja volja.⁶⁹ Tu je opisal zgodovino vse pravde in povabil odvetnike, naj se pridružijo njegovi mirovni zvezi, da bodo izvili denar iz tistih, ki so jo odškodovali. Dodal je tudi, da bo odvetnik dobil polovico, če bo kak sovražnik obsojen; če bo pa izgubil tožbo, bo pa moral stroške sam plačati.⁷⁰

Tukaj pa moramo iznenada končati Smolnikarjevo pripovedovanje, ker nadaljnjih njegovih spisov ni najti, če jih je sploh še kaj več. Zato ne moremo povedati, kako se mu je pravda s Carstetterjem iztekla. Tudi ni znano, koliko članov je springhillska naselbina štela; najbrž jih ni bilo veliko, ker so morali polje dati nečlanu v najem. Niti ne vemo mnogo o nadaljnji zgodovini te naselbine. Le toliko je znano, da se je razsula v pravih in prepirih, kar se mirovni ustanovi slabo poda.

Smolnikarja je to gotovo hudo zadelo, ker je imel Springhill za najboljši kraj, ki mu ga je božja modrost sama izbrala za središče delovanja, da upelje Kristusovo kraljetvo miru.⁷¹ Želel je tam tudi sam živeti, kadar bi ne imel drugod opravkov ali bi ne mogel več delati.⁷² Toda želje se mu niso izpolnile.

* * *

S tem bi se ta spis lahko zaključil. A ker o Smolnikarju najbrž ne bom več pisal, naj tu dodam še nekaj pripomb v nekako splošno oceno njegovega dela in življenja.

Naš zgodovinar Josip Benkovič, ki je bil tudi Kamničan, je o njegovem koncu vedel tole povedati: "Pomilovanja vredni, jako nadarjeni in učeni Smolnikar je umrl o božiču l. 1869 nespokorjen, zapuščen od vseh, v neki bolnišnici v Philadelphiji, star 74 let."⁷³

Lahko bi bil še pristavil, da je mož umrl brez premoženja. Sam je pisal pet let pred smrtjo, da je v svoje poslanstvo izza l. 1838 vložil vse svoje imetje in zanje delal brez plače ali nagrade ter pertpel mnogo vsakršnega pomanjkanja.⁷⁴ Posvetnega dobička torej ni imel. Kako je bilo z večno plačo, to pa le Bog ve.

Dasi se je ukvarjal z nalogo združiti vse kristjane v eno cerkev, si ni pridobil ne katoličanov ne protestantov. Katoličani so ga šteli za odpadnika in prismuknjenca. Protestantje pa so ga večkrat nagnali z

⁶⁸. Prav tam.

⁶⁹. Prav tam str. 24.

⁷⁰. Prav tam str. 29 - 30.

⁷¹. Prav tam str. 43.

⁷². Prim. prav tam str. 11.

⁷³. *Dom in svet* 1897 str. 370.

⁷⁴. *The Great Encyclic Epistle* str. 14.

Judežem Iškarijotom, jezuitom, papeškim poslancem itd., kakor se sam bridko pritožuje.⁷⁵ Medtem ko je katoličane skoraj iz spočetka napadal, je sčasoma šibal tudi protestante, ker so se norčevali z njegovim nebeškim poslanstvom in ga niso hoteli slediti.

Dr. Jaklič se v Baragovem življenjepisu nedvomno moti, ko piše na strani 131, da je Smolnikar več tisoč protestantov pridobil za svoje zmote. Mož nikoli ni namerjal ustanoviti novo versko ločino. Tako je sporočil bostonskemu škofu že prvo zimo v Ameriki. Par let pozneje pa je zapisal, da naj bo prekleta tista verska stranka, ki bi se kdaj po njem imenovala.⁷⁶

Največ "sreče" je imel vsekako v Bostonu, kjer je res zapeljal kakih dvanajst nemških rokodelcev, večjega uspeha si niti sam ni lastil.⁷⁷ Pač pa je protestante utrjeval v njihovih zmotah in sovraštvu do katoliške cerkve. Saj sam ni bil nič drugega kot navaden protestant z vsakdanjimi protestantskimi zablodami, katerim je primešal precej svojega praznoverja.

Z objektivnega stališča lahko rečemo, da je bilo vse njegovo delo, ki ga je 32 let vršil križem Amerike, brez koristi in brez trajnega uspeha. A total failure! bi Američan rekel. To vključuje tudi njegove poskuse ustanoviti zemeljski raj.

⁷⁵. Prim. *Secret Enemies* str. 56 - 59.

⁷⁶. Glej njegove *Denkwuerdige Ereignisse*, III. knjiga str. 750.

⁷⁷. Prim. *The Great Encyclic Epistle* str. 6.

MARIJA S STARE GORE NA PRIMORSKEM

Marija na Stari gori
pestuje dete Jezusa,
Marija na Stari gori
srce slovensko pozna.

Ko sonce za gore tone
in njegov zadnji žar
obsveti bisere njene krone
in prestol, njen oltar.

Marija se k Jezusu skloni
in mu govori v večer:
"Častijo me, Sin moj, milijoni
a kakor Slovenci nikjer!

Trinajst sto let je minilo,
kar romajo k meni dan za dnem —
kaj dal jim boš v plačilo,
mojim slovenskim ljudem?"

Nasmehne se Jezus milo
v naročju Materinem:
"Kaj dal jim bom v plačilo,
tvojim slovenskim ljudem?"

Trinajst sto let te častijo,
o Mati, Slovenci tod,
to milost naj v svoji zemlji dobijo:
do konca dni ne premine njih rod!..."

Marija na Stari gori
pestuje Dete Jezusa —
Marija na Stari gori,
Gospa Slovencev, pozdravljena!

Jože Lovrenčič

IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKIH SLOVENCEV...

“VSAK KDOR JE ZAPUSTIL HIŠO ALI BRATE ALI SESTRE ALI OČETA ALI MATER ALI ŽENO ALI OTROKE ALI NJIVE ZARADI MOJEGA IMENA, BO PREJEL STOKRATNO IN DOBIL V DELEŽ VEČNO ŽIVLJENJE.” Matt. 19-29.

Zlati jubilej našega čebelarja — Danes smo se zbrali na zelo redko slovesnost. Danes obhaja **Father John Ferlin, O.F.M.** John Ferlin petdeset let svojega mašništva. Kako redek je duhovnik, ki mu je dano dočakati zlati jubilej. Petdeset let delovanja v vinogradu Gospodovem je dolga doba težkih odgovornosti in zato se ne čudimo, če omaguje marsikdo pod bremenom in ga vzdržuje edino le misel na zasluge gori v nebesih; zasluge, ki jih more pravično ceniti le Bog in naš angel varuh.

Sveti Peter je takoj, ko je bil poklican, popustil svoj čoln in mreže in tudi svojo ženo in poln navdušenja šel za Jezusom. Toda kmalu mu

Prizor iz zlate maše Fr. Johna.

je začela hoja za Kristusom delati tolike težave, da je nekega dne kar naravnost zahteval od Gospoda rekoč: “Glej, mi smo vse zapustili in

smo šli za teboj; kaj bo toraj naš delež?" Kaj nam boš pa dal, kar bi bilo vredno vseh teh žrtev in trudov? Pravijo, da se Jezus ni nikdar nasmeljal. Meni se pa zdi, da se je vsaj malo nasmehnil Petru, kajti Peter je bil ubog in ni imel družega kot star čoln in strgano mrežo, v katero je vjel kako ribo in se tako preživel. Vendar, to je bilo vse nje-

Rev. John Ferlin, zlatomašnik.

govo premoženje in to je zapustil, ko mu je velel Gospod, "Hodi za menoj."

Na Petrovo vprašanje je Gospod dal tisti odgovor, ki je prešinjal Apostole in jih navduševal, da se niso strašili žrtev, ki so jih morali doprinesti, če so hoteli vršiti dano nalogo in učiti vse narode. Prešinjal in navduševal pa je tudi naslednike apostolov, katoliške duhovnike,

redovnike in redovnice, skozi vsa stoletja do današnjega dne in jih bo do konca sveta. Katere so tiste besede? "Resnično povem Vam . . . vsak kdor zapusti hišo ali brate ali sestre ali očeta ali mater, ali ženo ali otroke ali njive radi mojega imena, bo prejel stokratno in dobil v delež večno življenje."

Vsi vemo, kaj pomeni večno življenje. To je tisto, o katerem pravi sv. Pavel, da "oko ni videlo, uho ni slišalo in človeško srce ni občutilo, kar je Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo." Koliko lepega tukaj na zemlji so že videli naše oči. Pogledjmo samo v naravo pomladi, ko se prebudi in zacvetejo gozdovi, polja in travniki. Koliko prijetnega smo že slišali. Kako nas prevzema ptičje žgoljenje v poletnem jutru in večeru. Kako nebeško krasno poje kos svoje večernice, ko se ziblje na najvišji veji drevesa. In vendar vse te krasote niso niti najmanjša senca bujnih nebeških krasot in občutkov, katere je vsemogočni Bog obljubljal njim, ki ga ljubijo, še posebno pa onim, ki so zapustili vse in so šli za Njim.

Tudi naš slavljenec je zapustil vse, ko ga je klical Gospod. Morda tudi on ni imel kaj več kot sv. Peter — toda zapustil je, kar je imel in šel za Jezusom.

Father John, ali bolje, "Činškov France", se je rodil leta 1870 v fari Zagradec na Dolenjskem. Tam v vasi Gabrovk je preživel svoja

Zlatomašnik med Rt. Rev. Fr. Omanom in hrvatskim p. L. Medicom.

Duhovščina pri zlati maši.

srečna otroška leta. Nisem popraševal v kakšnih okoliščinah so bili njegovi dobri starši. Skoraj gotovo mu premoženja niso mogli nuditi. Dali pa so mu nekaj družega, kar je brez pretiravanja več vredno, kot zlato celega sveta; dali so mu pravo krščansko izobrazbo, ki dela človeka plemenitega in dobrega člana človeške družbe in ga osreči za časno in večno življenje.

Kje, kdaj in kako je zaslišal mladi Činškov France glas kateri ga je vabil naj hodi za Gospodom, tega morda še sam ne ve. Vemo le to, da, ko mu je Gospod velel: "Ako hočeš biti popolen, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih. Potem pa pridi in hodi za menoj," si mladi dijak ni pomišljal in tudi ni, kakor svetopisemski mladenič, žalosten odšel. Ne, France je poslušal glas in se je podal v šole. Gimnazijo je dovršil deloma v Ljubljani, deloma pa v Novem mestu, da se je pripravil za bogoslovje, in druge višje študije. Stopil je v red sv. Frančiška, da se popolnoma posveti Bogu in zveličanju duš. Niti lastnega imena ni obdržal. Odločno je položil vse svoje moči in vse, kar je imel, Bogu na oltar, in je zaklical: "Gospod je del moje dediščine . . ."

Po dovršenih preiskušnjah v novicijatu pri Mariji na Trsatu, je nadaljeval študije v Gorici in Ljubljani. Kakor drugi sinovi preprostejšega slovenskega naroda, tudi on ni imel gladke poti skozi dolga leta šolanja. Prav lahko si mislimo, da so nepremišljeni ljudje tudi njemu

kazali na druga, stranska pota in govorili: "Čemu bi postajal duhovnik in celo redovnik, ko ti je tako gladka in široka pot odprta v svet, kjer te čaka sreča in gotovi uspeh?" O kratkovidni ljudje! O slepi ljudje! ki ne vidijo tega, kar je nemenljivo, tega kar obljublja Gospod onim, ki gredo za Njim.

Leta 1896 je naš slavljenec dodelal bogoslovne študije in se predstavil škofu Alojz Zornu za posvetitev v mašnika. In 25. marca istega leta pa se je povrnil v Zagradec, v svojo domačo cerkev, da daruje v navzočnosti svojih sorodnikov in znancev prvo sv. mašo, ne več kot Činškov France, marveč kot Pater Janez reda sv. Frančiška. Lahko si mislimo, kako veselo so zadoneli zagraški zvonovi v pozdrav svojemu sinu novomašniku. Zagradčani pa so s ponosom postavili mlaje ob cesti, obesili nanje vence in pribili pozdravne napise. Okinčali so hiše po vasi in cerkev in se oblekli v pražno, ne le Marijnemu prazniku na čast, marveč na čast novi maši, ki jo ima darovati sin domače fare, eden iz njih srede. Slovensko ljudstvo tiste dobe je bilo splošnem še nepokvarjeno. Čeravno so živeli skromno in so v potu svojega obraza jedli svoj kruh, vendar so bili srečni, kajti bili so zadovoljni in neomajani v svojem prepričanju, da je mašnik dar božji, da brez mašnika ne morejo imeti Jezusa v svoji sredi, in kjer ni Boga, tam je pekel, naj si bo to v Sloveniji ali drugje v Evropi ali v Ameriki ali kjerkoli. Neskvarjeno ljudstvo čuti, kako prazne bi bile njih cerkve mrtve in prazne tam, kjer

Duhovščina pri zlati maši

so duhovniki pregnani in ljudstvo ob praznem tabernaklju zdihuje tako kot Marija Magdalena na prvo velikonočno jutro, ob praznem Jezusovem grobu: "Vzeli so Gospoda in ne vem kam so ga položili." Kato-liški ljudje se zavedajo, kako redek je poklic v duhovski stan. Še red-kejši pa so tisti, ki ustrajajo skozi dolga leta šolanja, da pridejo končno do ordinacij. Prav so imeli Zagradčani in prav delajo še danes ljudje, kjer se veselijo nove maše in praznujejo ta dan, kot najpomembnejši dan celega leta. Ali si morete misliti ljudstvo brez mašnika? Nedelja, Gospodov dan je. Toda zvonovi se ne ganejo in molčijo. Cerkev je zaprta. Vse je tiho in mrtvo, kot grobi za cerkvijo. Oltar, tabernakelj, svetilka — vse je še tam. Toda tabernakelj je prazen, lučka pred ta-bernakeljem je mrtva, sveče na oltarju so brez luči, vse je mrtvo, mrzlo in temno a še bolj pa so mrzla in temna srca ljudi, ker ni nikogar, ki bi jih mogel oživeti in ogreti. Duhovnika ni, ki bi dal mrtvim dušam življenje nazaj. Duhovnika ni, ki bi položil sv. Hostijo nazaj v taber-nakelj. Duhovnika ni, da bi spremenil kruh v Jezusovo Telo in vino v Njegovo presveto kri in bi s tem nebeško hrano nasičal in osrečeval ubogo ljudstvo. O da, po vsem svetu je središče in srce veselega in srečnega življenja Najsvetejše v tabernakelju. Sv. Evharistija je vir življenja, res pravega srečnega življenja in svetosti. Jezus v sv. Evha-ristiji edini more človeka zadovoljiti in ga osrečiti. A brez duhovnika ni Evharistije.

V letih, ko je bil Father John novomašnik, je slovenska frančiškan-ska provincija segala še na Hrvatsko. Zato se ni prav nič čudil, da mu je bila prva naloga iti v dušnepastirstvo v faro "Klanc". Cerkev je bila posvečena Materi božji in, kot dober in vnet častivec Marijin se je Fr. John tega močno veselil. Z vnemo se je poprijel novega dela za rše-vanje duš pod Marijinim varstvom. Od tam je bil poslan na sv. Goro, kjer zopet kraljuje Marija in skrbno gleda na svoje ondotne otroke. Ko je prišla zopet druga prememba, katere so med redovniki bolj pogoste, kot med svetnimi duhovniki, se je naš slavljenec znajdil v Pazinu v Istriji, kjer je istotako cerkev posvečena Mariji. Zanimivo je to, da kjerkoli je bil Fr. John nastavljen v dušnem pastirstvu, ali kjerkoli se je nahajal v šoli, povsod je bila cerkev posvečena Materi božji; od za-graške cerkve, kjer je bil krščen, pa do lemontskih Brezij, kjer obhaja svoj zlati jubilej. Ali ga spremlja Marija na vseh njegovih potih, ali pa se on skriva pod njenim materinim plaščom, to pripustim njemu, da pove, če hoče razkriti to tajnost.

Po prvi svetovni vojni je bil Father John zopet poslan na sv. Goro, kjer je bila cerkev porušena in je bilo treba staviti novo. Vojna pa ne ruši le cerkve in ubija narode ter prestavlja meje. Nekdo je rekel, da je vojna pekel. Vojna dela pekel na zemlji in sam Bog ve za koliko duš tudi pekel v večnosti. Molimo toraj goreče in prosimo: "kuge, la-kote in vojske — reši nas O Gospod!" Sveta gora, kjer se je po prvi

strašni vojni znajdel naš slavljenec, je padla pod Italijo, kjer se še danes nahaja. Če je to pravično, o tem bo sodil nekoč Bog. Father John je toraj moral zapustiti sv. Goro in, ker se je prav tedaj mudil v Evropi Father Hugo Bren, tedanji komisar ameriških slovenskih frančiškanov, ga je potegnil za seboj in tako je prišel na ameriške Brezje. Tako se je zgodilo, da, kar so Slovenci v starem kraju izgubili, smo Slovenci v Ameriki pridobili in vem, da izražam mnenje vseh navzočih in nena-vzočih, če rečem, NI NAM ŽAL . . .

Zadnjih dvaindvajset let pa je Father John delal marljivo, ne samo v Gospodovem vinogradu, pač pa tudi po vrtovih in vinogradih lemont-skih. Ravnal se je vedno po krščanskem geslu: "Moli in delaj." Vse pa je delal, kot nam veli sv. Pavel, ki pravi, "Karkoli delate . . . vse de-lajte v imenu Gospodovem." "Omnia ad majorem Dei gloriam," je bilo bodrilno geslo, ki je navduševalo današnjega slavljenca skozi vse dni njegovega življenja. Večje slave pa ne daje Bogu nobeno drugo opravi-lo in nobena osebna žrtev, kot sv. maša. V petdesetih letih svojega mašništva je zlatomašnik daroval to najsvetejšo daritev več kot 18,000 krat. Kdo more prešteti in preceniti vse milosti, ki so rosile dan za dnem Jezusovem prihodom na oltar. Kdo drugi, kot le mašnik, se za-more poglobiti v morje srčno blaženih čutov, ki jih je vžival Zlatomašnik dan za dnem, ko se je sklanjal nad Gospodovem Telesom ležečim na snežnobelem prtu pred njim. Kakor svete maše, tako je tudi molil svoj brevir in vsako jutro zgodaj klical: "Gospod odpri moje ustnice, da bodo moja usta oznanovale tvojo slavo."

Tako je teklo življenje Father Johna. Molil je in delal. Zato se nam ni čuditi, če ga je Bog ohranil tako zdravega in čilega pa veselega, da iz dna svoje duše danes ponavlja za Marijo svojo ljubo materjo njeno prekrasno pesem: "Moja duša poveličuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu mojem Zveličarju . . . Zakaj velike reči mi je storil On, ki je mogočen, in sveto je Njegovo ime." Tudi mi se Ti pridružujemo danes in z Teboj vred kličemo: "Hvala večnemu Bogu. Vse stvari ga zdaj molite!" — Iz govora preč. k. Omana o priliki zlate maše.

●

Monsignore 12. septembra
John B. Pirnat 1945 je prazno-
 — **zlatomašnik** val v Anacondi,
 Mont. svojo zla-
 to mašo, petdesetletnico svojega
 mašništva, eden izmed najodlič-
 nejših slovenskih duhovnikov v
 Ameriki, Monsignore John B. Pir-
 nat, ondotni župnik, ob navzočno-
 sti svojega škofa iz Helene in ob

azistenci svojih treh bratov, Rev.
 Mihaela Pirnat, župnika v Meder-
 ville, Mont., Rev. John Pirnat, žup-
 nika iz Chisholma, Minn. in Rev.
 Alojzija Pirnat, župnika iz Eve-
 leht, Minn. Četrti brat, Rev. Anton
 Pirnat, župnik v Toledo, O., je
 pred nekaj leti umrl.

Msgr. Pirnat je bil rojen v Drav-
 ljah pri Ljubljani kot najstarejši

Rt. Rev. Msgr. John B. Pirnat

sin družine desetih otrok, sedem fantov in treh deklet, od kmečkih in premožnih staršev.

Zlatomašnik deluje v Anacondi že petdeset let in njegovo življenje je ozko povezano ne samo s cerkvenim življenjem mestne župnije

sv. Petra, temveč tudi z vsem gospodarskem in kulturnem razvoju mesta Anaconda.

Ob priliki zlate maše je pisal anacondski mestni list: "Delovanje Msgra. Pirnata presega daleč navadno delovanje župnika za svo-

jo župnijo. Njegovo delovanje se je raztezalo na ves razvoj in napredek mesta Anaconda. On je bil, ki je ustanovil župnijo sv. Petra v mestu, in bil je njen župnik prav od leta 1898 do danes. Sezidal je župno cerkev, župnišče in šolo s hišo za sestre učiteljice.”

L. 1899 ga je škof prestavil za dve leti v Livingston, toda že 1901 se je vrnil nazaj v Anaconda na veliko veselje kakor svojih faranov tako celega mesta.

Delo Msgra. Pirnata za napredek in razvoj svoje župnije pa ni bilo vedno lahko. Imel je veliko težav, katere je pa vse srečno premagal. Tako na pr. je sprevidel, da je postalo šolsko poslopje za naraščajoče število učencev veliko premajhno. Stopil je pred svoje farane s predlogom, da pozidajo novo šolsko poslopje. Toda farani so se bali novih finančnih bremen in se temu protivili. Vendar Msgr. Pirnat je znal težavo premagati. Kakor poroča omenjeni anacondski list, je povabil slovečega jezuitskega misijonarja v župnijo za celomesečni misijon. Misijonar je govoril vse nedelje celi mesec o potrebi katoliške vzgoje otrok, katero jim more pa dati samo katoliška farna šola. Uspeh je bil ta, da so farani spoznali, da ima Msgr. Pirnat prav in so pristali in pozidali novo lepo šolsko poslopje, dovolj veliko za število otrok.

Težave je imel tudi z župniščem. Veliko let se je zadovoljil za svoje župnišče z napol podrto hišo, ki nikakor ni odgovarjala svojemu namenu in ni bila primerna za župnijo. Vendar je tudi tu dosegel

svoj uspeh in 1905 najprej popravil cerkev, potem začel zidati šolsko poslopje.

“Goreči duhovnik si je tekom let pridobil spoštovanje in ljubezen ne samo svojih faranov, temveč tudi vseh meščanov brez razlike vere. Njegovo veliko delo je dvignilo župnijo sv. Petra v Anacondi na višino, da je danes najmočnejša trdnjava katolicizma v celi škofiji Helena,” zaključuje list svoje poročilo.

Tudi “Koledar Ave Maria” se pridružuje njegovim faranom in celemu mestu Anaconda in Msgru. Pirnatu k njegovemu zlatemu jubileju mašništva iskreno častita.

●
Rev. Matija Butala — srebrnomašnik 19. maja 1946 je slovenska župnija sv. Jožefa v Jolietu na zelo slovesen, samo Jolietu lastni način proslavila petindvajset - letnico mašništva svojega župnika Rev. Matije Mutala.

Rev. Butala je bil rojen v Jolietu 14. junija 1898. Hodil je v farno šolo sv. Jožefa in nato šel v semenišče St. Francis Wis., kjer je končal svoje bogoslovne študije in bil 21. junija 1921 posvečen v mašnika. Svojo novo mašo je daroval v svoji rojstni župniji.

Takoj nato je bil prideljen kot duhovni pomočnik župniku te cerkve, Rev. John Plevniku. Tukaj je ostal do 1929, ko so ga predstojniki poslali za župnika k cerkvi Matere božje v Waukegan, Ill., za Rev. Frančiškom Ažbetom, ki se je odpovedal župnikovanju.

Kot župnik v Waukeganu je Father Butala dal silno veliko izboljšati pri cerkvenih poslopijih, posebno pri cerkvi. Trudil se je tudi za razna športna in atletska udejstvovanja, dramatične klube in cerkvena društva.

V 1938 je bil postavljen za župnika na svoji rojstni fari, pri sv. Jožefu v Jolietu, ko je umrl župnik Rev. John Plevnik. V dobi osmih let je dal prenoviti več cerkvenih poslopij, posebno še staro

Rev. M. Butala

šolo, ki se je zdaj imenuje Ferdinand dvorana. Že takoj od začetka se je potegoval tudi za sedanji lepi farni park, je dal zgraditi gori vsa poslopja in posaditi drevesa za senco, ki sedaj tam rastejo.

Pod njegovim vodstvom so farani znižali cerkveni dolg od \$95,000 na \$6,000, kar bo pa še letos pla-

čano s pomočjo dohodkov na farnem pikniku.

Poleg svojega nenavadno veččega in uspešnega gospodarskega vodstva pa je bil Father Butala zelo vnet za cerkvene organizacije in mladinsko udejstvovanje. Iz vseh moči si je prizadeval, da je dal mladini svoje fare priliko za primerno razvedrilo.

Leta 1938 je bil izvoljen za duhovnega vodjo KSKJ, leta 1945 pa za prvega predsednika novo ustanovljene Lige katoliških slovenskih Amerikancev.

Pred cerkveno slavnostjo se je vršila slikovita parada vseh joliet-skih društev in mladine.

Rev. Butala je veliko delal za napredek joliet-ske slovenske župnije, zato mu je hvaležna priredila to slavlje, da mu pokaže svojo hvaležnost za vse, kar je storil za njo.

Srebrnomašniku tudi "Koledar Ave Maria" iskreno častita in prosi od Boga in Marije Pomagaj veliko božjega blagoslova pri njegovem delu in trdnega zdravja, da bi dočakal še svojo zlato sv. mašo.

•

50-letnica župnije v Bridgeville, Pa.

26. novembra 1944 je bivša slovenska župnija sv. Barbare v Bridgeville, Pa. proslavila svoj zlati jubilej obstanka na zelo slovesen način. Izdala je lepo spominsko knjigo, iz katere posnemamo sledeče podatke.

Slovenskim duhovnikom, ki so delovali na tej župniji dolgo vrsto let, in sicer v najtežjih letih pijo-

nirskega dela, zidanja in organiziranja, daje ta knjiga zelo lepo priznanje in pohvalo.

Marca 1894 je Mr. Šulte popisal vse katoliške družine v okolici. Ta popis je pokazal, da je katoliška župnija nujno potrebna. Prvi župnik je bil Irec, ki je pa tako sprevidel, da mora biti tu župnik, ki ga bo ljudstvo razumelo in ki bo razumel ljudstvo. Tako je prišel na novo župnijo Rev. Jože Zalo-

toliko izgotovil cerkev sv. Barbare, da je bila na praznik sv. Barbare prvič sv. maša, katere se je udeležilo veliko ljudstva. Naslednje leto 1895 28. novembra je bila cerkev dodelana in bila slovesno blagoslovljena.

Father Zalokar je umrl 8. jan. 1912.

Za njim je škofija zopet nastavila neslovenskega župnika, pa zopet ni šlo. Že marca meseca 1912

Cerkev sv. Barbare, Bridgeville, Pa.

kar, ki je s svojo izredno popularnostjo in velikim srcem za slovensko svoje ljudstvo zaslovel kmalu po celi pittsburški okolici. Tja so začeli zahajati v svojih raznih verskih in cerkvenih potrebah Slovenci od blizu in daleč. Razumel je slovensko ljudsko dušo in njej primerno usmeril svoje dušnopastirsko delovanje. Že isto leto 1894 je

je bil imenovan zopet slovenski duhovnik Rev. Mihael Tušek, ki pa je še isto leto odšel iz župnije.

Za njim je pa prišel iz Springfielda, Ill. Rev. Albin Moder in ostal na župniji do svoje smrti 31. maja 1937.

Na to so prišli na faro zopet neslovenski župniki, kar je še danes.

V tej "Spominski knjigi" vidi-

mo omenjenih več dobrih slovenskih mož in žena, ki so sodelovali z župniki za napredek župnije. Tako: John Dolenc, John Kržišnik, Frank Uršič, John Barbič, Valentin Medič, Mr. in Mrs. Usnik — Mrs. Mary Usnik je predsednica društva mater — Mary Rupnik, Mary Smoley, Marijan Demšar, K. Klemenčič, Wm. Dernovšek, J. Ferlič, S. Pogačnik, J. Nemec, John Tavčar, John Barbič, John Čadež, Jakob Tavčar, Frank Ferlan, Jakob Ferlič, Ana Krek, John Krek, Jakob Režek, Karl Martinčič, Ralph Krek, Jos. Miklavčič.

Prvi slovenski misijon je imel l. 1912 Rev. K. Zakrajšek, tako tudi drugega. Tretjega je imel Rev. Odilo Hajnšek, ki je ustanovil tudi Materinsko društvo.

Pod Fathrom Modrom je obsegala fara sv. Barbare sledeče manjše vasi: Presto, Burdine, Federal, Hickman, Beechmont, Sygan, Treveskyn, Beadling, Woodville and del mesta Bridgeport.

† **Mr. John Gornik** Kdo v Clevelandu, pa tudi po Ameriki iz raznih konvencij, ni znal Mr. John Gornika, preds. SDZ, ne da bi ga spoštoval, moža z vedno prijaznim in nasmehljivim obrazom in prijazno besedo za vsakega? Da, tak je bil pokojni Mr. Gornik, uspešni trgovec na St. Clairu, in dober in plemenit oče svoje družine. Veliko in rad je delal za napredek naselbine na vseh poljih, kjer je mislil, da more kaj pomagati, bodisi pri cerkvi, bodisi pri društvi, bodisi dobro-

delno ali narodno. Pri vseh delih je bil v prvih vrstah.

In tega dobrega Mr. Gornika ni več med nami. 14. maja 1946 je umrl zadet od srčne kapi takoj po zaključku popoldanske seje na konvenciji SDZ v Lorainu.

Mr. Gornik je bil ob smrti star 70 let. Doma je bil iz vasi Globo pri Sodražici. V Ameriki je bil 47 let. Trgovino je začel 1905.

Bil je odličen član dr. Sv. Vida, št 25. KSKJ in raznih drugih društev in jednot. V glavnem je bilo pa celo njegovo življenje posvečeno SDZ, katere ustanovitelj je bil in zadnjih 12 let glavni predsednik.

Zapušča žalujočo soprogo Ivan-ko, doma iz Podgore pri Prečini, in pet sinov in tri hčere.

Vrlemu rojaku pionirju bomo ohranili hvaležen spomin in se ga spominjali v svojih molitvah.

Naj mu sveti večna luč!

•

Ob 50 letnici slov. župnije v Pittsburghu Letošnje leto avgusta obhaja slovenska župnija Matere Božje v Pittsburghu svojo petdesetletnico obstanka in posvetitve prve cerkve. Gotovo se ho o tem slavnostnem dogodku pittsburške naselbine pisalo v slovenskem časopisju. Gotovo bo tudi župnija sama izdala svojo spominsko knjigo. Naš "Koledar Ave Maria", slovenski naselbini prav iz srca častita in priobčuje članek o tej slavnosti, ki ga je zanj spisal Pittsburški pionir in naš dolgoletni podpornik in

prijatelj Mr. John Veselič, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

*

Prvi Slovenci so začeli prihajati v Pittsburgh pred nekako šestdesetimi leti.

Takrat naši ljudje še niso prihajali v Ameriko z namenom, da bi za vedno ostali v Ameriki. Prihajali so sem samo z namenom, čim preje toliko zaslužiti, da bodo doma poplačali svoje dolgove in imeli nekoliko dolarjev za prvo potrebo doma, potem se pa čim preje vrniti nazaj domov. Zato so prihajali zvečine samo fantje in moške, ki so pustili doma svojo družino, ženo in otroke. Takrat je bil dnevni zaslužek po tovarnah od \$1.10 do \$1.30 za deseturno delo, kar je znašalo na mesec nekako \$30.00. Ker so bili varčni, jim je preostalo vsaka dva meseca do \$40.00. To so pošiljali domov družinam. Tako so pa poslali letno do 600 goldinarjev avstrijske valute, kar je bil pa doma že lep denar.

Te velike svote ameriških pošilk v domovino so pa izvajljale vedno več naših ljudi v Ameriko. Tako je hitro naraščala tudi naša slovenska naselbina v Pittsburghu. V desetih letih jih je bilo že toliko, da so začeli misliti na ustanovitev lastne slovenske župnije in zidavo slovenske cerkve, česar so se tudi lotili. V ta namen so obiskali in popisali vse slovenske družine in vprašali vsakega, koliko bo podpisal za novo cerkev. Uspeh je bil sicer zadovoljiv, toda dejstvo, da niso imeli namena za stalno ostati tukaj, je bilo krivo, da ni bilo pravega navdušenja. Tako so mnogi

podpisali, koliko bodo dali, pozneje so pa spoznali, da je lažje obljubiti kot dati. Vsi so skrbeli samo za dom. Poleg tega so pa takrat še tovarne prenehale z obratom. Denarja se je samo toliko nabralo, da se je kupilo zemljišče za cerkvene stavbe, in se je fundament cerkve tudi postavil. Za več je zmanjkalo denarja. V tej stiski se je zavzel za Slovence pogrebnik

Mr. George Weselich

Mr. Hanlau. Šel je k škofu, da ga seznani s Slovenci in njih verskimi razmerami, pa da mu dokaže potrebo, da se za nje ustanovi lastna župnija in postavi slovenska cerkev. Škof do tedaj Slovencev ni poznal. Kakor znano, so se Slovenci prva leta svojega naseljevanja v Ameriki izdajali ne za Slovence, temveč Avstrijce, Austrians. "Avstrijskih" cerkva je bilo pa takrat v mestu že več in so zadostovale za takratno število "avstrijskih" naseljencev. Mr. Hanlau je škofu

pojasnil, da so Slovenci res iz Avstrije, toda da je pa v Avstriji več narodnosti s svojim jezikom, ki nemščine ne razumejo. Pa tudi Mr. Hanlau še ni vedel za naše pravo ime, temveč samo "Kreiner", Kranjci. Ko je škof dobil to pojasnilo in zagotovilo, da jih je dovolj, da si bodo lastno župnijo tudi vzdržali, je takoj dovolil lastno župnijo, za zgradbo cerkve je pa dovolil potrebno posojilo. S tem posojilom se je s stavbo cerkve nadaljevalo in 15. avgusta 1897 je bila cerkev slovesno blagoslovljena. Tako letos praznuje svojo petdesetletnico.

Našo župnijo je oskrbovalo v teh letih več slovenskih duhovnikov, toda prava stalna župnika sta bila pa v vsem tem času samo dva, namreč pokojni Rev. John C. Mertel od leta 1903 do leta 1934 in od tedaj naš sedanji župnik Rev. Mathew Kobe. Vsi drugi duhovniki so bili samo začasni namestniki, ki so bili tu malo časa, pa zopet odšli. Father Mertel je bolehal celih 20 let in umrl aprila 1939. Sicer se je poslovil od župnije že februarja 1924. Vendar škof Boyle ni pustil, da bi se župniji odpovedal takrat, dasi je zapustil župnijo, prav do leta 1934. Kakor Father Mertel sam, tako je tudi škof upal, da se bo Father Mertel še pozdravil in se bo mogel vrniti v svojo župnijo, dasi je pa cerkveni odbor zaupno izvedel od zdravnikov, da je njegova bolezen neozdravljiva.

V letih, ko je odšel od nas Father Mertel, to je od 1924 do prihoda sedanjega našega župnika, to je 1934 je oskrbovalo našo žup-

nijo pet različnih duhovnikov namestnikov, kar pa gotovo ni moglo biti dobro za župnijo in njen napredek. Trpela je versko in finančno. Leta 1934 je pa Father Mertel popolnoma obnemogel. Jasno se je pokazalo, da ne bo več ozdravel, da bi se mogel vrniti še kedaj na svojo župnijo. Tako je škof imenoval sedanjega našega župnika Rev. M. Kebe za naslednika njegovega. Father Kebe je prevzel župnijo decembra 1934. Našel je župnijo v zelo težkih razmerah v vsakem oziru. Dolg fare je narastel na petdeset tisoč. Ker ni bilo pri fari pravega gospodarja, se je tudi cerkvena stavba zanemarila, da se je pokazal nujna potreba po novi cerkveni stavbi. Vendar se Father Kebe vseh težav ni ustrašil. Lotil se je svojega dela med nami z vso odločnostjo in močno voljo. V teh letih, od kar je med nami, je odplačal ves dolg na cerkvi, kar je gotovo velik uspeh. Poleg tega je pa do danes, ko to pišem (marca 1946) nabral v sklad za novo cerkev že \$35,000.00. Ali bi ne bilo lepo in častno za farane župnije Matere Božje v Pittsburghu, ko bi se potrudili, da bi nam na dan proslave naše petdesetletnice mogel naš župnik sporočiti veselo novico, da je sklad za novo cerkev dosegel sto tisoč?

George Weselich,
Cerkveni tajnik.

•

† **Rev. Peter F. Remškar** Med umrlimi slovenskimi duhovniki v Ameriki imamo to leto zaznamovati tudi Rev. Petra Remškarja. Bil je žup-

nik na nekdanj nemški župniji New Market ne daleč od Shakopee v nadškofiji St. Paul, Minn. To župnijo je pred desetletji spravil na noge in ji pozidal lepo cerkev na prijaznem gričku drug slovenski duhovnik, Rev. Math Stukel, ki je umrl kako leto dni pred Rev. Remškarjem.

Rev. Peter F. Remškar je bil rojen na Brezovici pri Ljubljani dne 28. junija 1885. študiral je v Ljubljani, leta 1904 je pa odšel v Ameriko na povabilo ameriškega župnika Rev. Solnca. Študije je nadaljeval v St. Paulu in bil posvečen v mašnika dne 12. junija 1908.

Kot duhovnik je služboval na raznih krajih obširne šentpavelske nadškofije, dokler ni prišel na svoje zadnje mesto — New Market. Po svojem značaju je bil izredno mirna duša, jako blag in goreč duhovnik. Zadnjih pet let je bolehal na slabokrvnosti in si je moral pomagati do moči z izrednimi zdravili. Svojo bolehnost je prenašal bogu vdano in s takim dušnim mirom, kakor vse druge nadloge življenja. V svoji sveti službi je vztrajal prav do zadnjega. Le če je videl, da sam nikakor ne zmore dela, si je oškrbel pomoč. Čutil je, da mu gredo dnevi h koncu, zato je bil vedno pripravljen na odhod.

Dne 23. avgusta letos, bil je petek, je še maševal ob navadni uri kakor vsaki dan. Kmalu popoldne se je počutil izredno slabega. Zaslutil je, da je morda blizu zadnja ura. Sam si je poklical duhovnika in si dal podeliti vse poslednje svete zakramente. Ko je prejemal sveto poslednje olje, je sam čvrsto

odgovarjal in izročal svojo dušo Bogu. Potem je dal še nekaj naročil svoji gospodinji, med drugim tudi to, da naj si vsak duhovnik, ki pride na pogreb, vzame za spomin kako knjigo iz njegove lepe knjižnice. Nato je obrnil vse svoje misli navzgor in še isti večer mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se je vršil dne 27. avgusta iz župnijske cerkve v New Marketu na pokopališče v Shakopee, zakaj njegova poslednja želja je bila, da bi počival tam skupaj s svojima slovenskima rojakama Msgr. Plutom in dekanom šavsom. Pogreb je vodil sam nadškof iz št. Pavla, pridigal je pa сосед rajnega, župnik Pepelka iz kraja New Prague, po rodu Čeh. Pogrebni obredov se je udeležilo veliko duhovnikov, med njimi kakih sedem slovenskih iz domače nadškofije in iz škofije St. Claud. Petje je vodil Slovenec, profesor Rev. Missia.

Rajni baje ni imel nobenega sorodnika v tej deželi, pač pa jih je nekaj med begunci v Avstriji, drugič so doma v Sloveniji.

Počivaj v Bogu, anima candida!

•

Dr. Jakob W. Mally "Žetev je velika, ali dela vce v je malo."

Veliko, zelo veliko je narodnega, socialnega in kulturnega dela v ameriški Sloveniji, recimo raje, v ameriškem slovenskem kotu, ki kar kriči po delavcih, da bi ga za ameriške Slovence in tako za Ameriko izvršili. To pa mislim v prvi vrsti iz vrst ameriške naše mladine. Marsikaj bi bilo tako po-

trebno, da bi se izvršilo, marsikako delo čaka pridnih rok, požrtvovalnega srca in inicijativnega duha tu rojene in vzgojene mladine. Slovenski priseljeni starši so gotovo izvršili v Ameriki lep kos tega dela, več kakor bi človek od njih pričakoval, ako se pomisli, kakšno vzgojo so dobili doma v svojih mladih letih, zlasti pa še, da so prišli sem v Ameriko kot tujci, ki niso poznali ne jezika, ne razmere dežele. Narod je pričakoval, da bo naša ameriška mladina krepko sledila svojim staršem, pionirjem, krepko nastopila njih pota in vse od njih začeto delo izpopolnjevala v ameriškem duhu in ga naprej vodila. Tako lahko vidimo med mnogimi drugimi ameriškimi priseljenimi narodnostmi.

Vendar kar priznajmo: žetev je res velika, veliko bi se lahko storilo, pa delavcev je malo. Morda smo temu krivi priseljeni Slovenci sami, ker si teh delavcev izmed svoje mladine nismo znali pridobiti, vzgojiti in jih navdušiti zanj.

Med temi maloštevilnimi mladimi slovenskimi Američani, ki so pa vendar razumeli svojo veliko dolžnost, da slede svojim staršem pionirjem in krepko posežejo v vse narodno, socialno in kulturno delo, je gotovo v prvih vrstah pokojni Dr. Jakob W. Mally, zobozdravnik in jugoslovanski konzul v Clevelandu. Najbrže se imamo zanj zahvaliti njegovi materi Heleni Mali, ki je bila od svojega prihoda v Ameriko ne samo dobra mati svoje družine, temveč tudi navdušena narodna delavka za napredek in razvoj ameriške Slovenije. Ni se

zaprla v svojo kuhinjo, ni skrbela samo za svojo družino, temveč se je zavedala, da je za vsako, tudi slovensko ameriško ženo, še druga kuhinja, katere tudi ne sme zane-mariti, kateri je dolžna dati ves čas, kolikor ga ji domača kuhinja dopušča, — namreč kuhinja naše-ga javnega življenja, naša slovenska ameriška skupnost, ki je slovenska družina v velikem. Zato ni čudno, če je znala dati te zavesti tudi Žimiju, svojemu sinu.

Kdor je poznal поблиžje pokojnega Dr. Mallya, ta ve, kako navdušen ameriški Slovenec je bil, kako globoko je čutil v svoji duši to, kar pesnik Gregorčič tako lepo izraža v besedah:

“Ne samo kar velevala mu stan,
kar more, to mož je storiti dol-
žan!”

Kako vsestransko narodno delaven je bil, dokazuje zlasti to, v kolikih društvih ni bil samo plačujoči, mrtev član, temveč marljivo aktiven delavec. Te organizacije so bile: SDZ, društvo sv. Vida KSKJ, Sl. Moška Zveza, Društvo “Slovenec”, Cath. Order of Foresters, Croatian Pioneers Lodge, Catholic Knights of Ohio, Serbian St. Sava Lodge, Jugoslav University Club z njegovo slovensko knjižnico i. dr.

Dasi zdravnik z veliko in številno prakso je našel časa, da je sodeloval pri dramatičnem klub KSKJ društva in nastopal tudi na odru v raznih igrah in predstavah. Tako je igral pri velikem Passion Play ulogo Pilata in pri drugih igrah vodilne vloge (“Črevljar”, “Domen”). Sodeloval je pri “little

Theatre Group" Math Grdine. Sodeloval je pri listu "Cleveland Journal", o katerem je gotovo velika škoda, je prenehal izhajati. Dopisoval je v razne clevelandske angleške dnevnike in jih zalagal s podatki o Slovencih in Sloveniji, kakor tudi o življenju in delovanju ameriških Slovencev. Spisal je tudi zgodovino slovenskega naroda v angleščini, katero je nameraval izdati, pa je prehitro umrl, ki je zelo dobro pisana. Bil je delaven član "St. Clair Merchant Improvement Ass'n." Tu je dosegel ustanovitev "The silver Fox Tribe". Bil je delaven pri Boy Scautih, kjer je bil predsednik. Pri "University Club" je organiziral "Scholarship Fund" v podporo slovenske ameriške učeče se mladine, in bil predsednik od 1933—1935. Bil je direktor "North American Bank", in nazadnje njen podpredsednik. Bil je direktor "Slov. Narodnega Doma". Pa tudi član Holy Name moškega društva sv. Vida je bil, pri katerem je organiziral in spisal "Minstrel Show". Pri "Kulturnem vrtu" je bil enako delaven. Spisal je "Toothograms" za Clev. Journal. "How much do we know about Slovenes" za Amer. Domo vino. "The letter of the Postage Stamp" za "Journal of the Philatelic Society". V svoji zapuščini ima njegova soproga velike zavitke izrezkov iz časopisja, samih njegovih člankov.

Vendar je pa svoje največje in glavno življensko delo začel šele, ko ga je jugoslovanska vlada odlikovala z imenovanjem svojega častnega konzula za državo Ohio

leta 1940. Tudi v Ljubljani in Beogradu namreč ni moglo ostati tako veliko delo prikrito, pa tudi ne njegove zmožnosti.

Takrat je namreč šlo, da se nastavi v Clevelandu, največji slovenski naselbini v Ameriki, nov konzul. Narodni zastopniki, pred vsem pa Rafaelova družba v Ljub-

Dr. Jakob Mally

ljani je dosegla, da se je vlada odločila, da za to mesto imenuje mesto dotedanjega konzula Srba, Slovenca, kar tako velika slovenska naselbina v polni meri zasluži.

Ko je šlo, koga naj vlada izmed ameriških clevelandskih Slovencev najprej odlikuje s to častjo, je padla pozornost najprej na Dr. Mallya, kot najbolj zmožnega, vrednega in tudi najbolj sposobnega moža za to mesto. Šlo je pa tudi

za to, da dobi moža, ki bo mogel to svojo častno službo vršiti na svoje lastne stroške, da bo toraj samo častni konzul, da bo ne samo sam vršil vse delo, temveč nosil tudi vse druge obilne stroške, ki so zvezani s to službo. In tako je bilo njegovo imenovanje za konzula objavljeno v Belgradu 1. decembra 1939 vkljub velikemu nasprotovanju od strani ameriških Srbov in deloma tudi Hrvatov. Nasprotovali so tudi jugoslovanski državni zastopniki tu v Ameriki. Cele štiri mesece je bilo treba, da se mu je slednjič izročilo imenovanje in je aprila meseca 1940 odprl v Slov. Narodnem Domu poleg svojega zdravniškega urada tudi svoj konzularni urad.

Po svoji živahni, delavni in impulzivni naravi Dr. Mally ni mogel drugače, kakor da je nastopil svojo častno službo z vsem navdušenjem mladega delavnega moža. Pisatelj teh vrstic ima pred seboj njegov napisan načrt dela kot konzul, pa tudi njegovo prvo letno poročilo svojega delovanja kot konzul. Lep je ta načrt, ki priča o velikem njegovem duhu, o njegovih lepih zmožnostih, pa tudi o njegovi močni volji, s katero hoče izvrševati svojo službo tako, da bo zlasti kot Slovenec čim največ storil in dosegel za ameriške Slovence v Ohio. In res je bil kmalu sredi intenzivnega dela. Kmalu se je seznanil z konzuli vseh drugih držav v Clevelandu in z diplomati sveta, ki so ga takoj sprejeli z veseljem v svojo družbo. Vsi so ga spoštovali in čislali in občudovali njegovo delavnost in požrtvovalnost.

Stopil je v zvezo z vsemi časni-

karskimi poročevalnimi uradi in vsemi časniki države Ohio, da ugladi pot v ameriško javnost kakor svoji državi, katero zastopa, tako svojemu narodu in svojemu delu.

Stopil je v zveze tudi z vsemi ameriškimi vodilnimi političnimi in državnimi možmi, ki so ga enako radi sprejeli in ga čislali.

Nastopil je takoj tudi vrsto svojih predavanj po univerzah, šolah, klubih, društvih vseh jezikov in narodnosti in govoril in govoril o Jugoslaviji in Slovencih, Hrvatih in Srbih, o njihovem značaju, o njihovem delu za Ameriko, pa tudi o njihovih težavah in njihovem trpljenju.

Dr. Mally je brez vsakega dvoma veliko dosegel s svojim delom. Še več bi bil pa dosegel, ko bi bil našel zlasti pri ostalih jugoslovanskih zastopnikih več podpore in zanimanja. Doživel je pa mesto tega marsikako zelo bridko razočaranje, nerazumevanje, da celo omalovaževanje svojega dela. Bili so mu nevoščljivi, ker tako požrtvovalnega in navdušenega iniciativnega dela niso bili vajeni. Pa. Dr. Mally je vse to prezrl in šel krepko naprej po svoji načrtani poti.

Dr. Mally je pa tudi veliko čital in študiral. V Mentorju si je k svoji hiši dozidal precejšno knjižnico, kjer je imel gotovo veliko nad deset tisoč knjig. Del te njegove velike knjižnice je njegova soproga Mrs. Mally po njegovi smrti poslala v našo samostansko knjižnico, zlasti slovenski, hrvatski in srbski del. Že iz teh knjig se razvidi, kako je imel Dr. Mally veliko in

močno voljo svojo službo res izvrševati kar najpopolneje. Dasi tu vzgojeni Slovenec, se je pa izpopolnjeval pred vsem v slovenščini, da jo je kar dobro pisal. Naučil se je pa tudi cirilice, da je lahko čital srbske knjige in se naučil hrvaščine. Najraje je čital zgodovino in politične knjige.

V slovenski naselbini v Clevelandu je užival dr. Mally veliko spoštovanje, zato pa tudi odkrito sodelovanje.

Toda komaj je dobro začel vse to svoje veliko delo kot jugoslovanski konzul, ko je izbruhnila svetovna vojna in je bila Jugoslavija razbita. Tako je pa seveda tudi njegova služba izgubila svoj pomen. Vendar pa je ostal konzul do svoje smrti in skušal vršiti novim razmeram primerno svojo službo.

In v tem ga je prihitela veliko prezgodnja smrt. V njegovih najlepših letih 46, pri najboljšem zdravju, — bil je močan in krepk, — je nenadoma zbolel in v nekoliko mesecih umrl lepe smrti vernega Slovenca. Njegov pogreb je pričal, kako vsesplošno je bil spoštovan in priljubljen ne samo v slovenski in jugoslovanski naselbini v Clevelandu in Ohio, temveč tudi v splošni ameriški javnosti in sicer daleč na okoli. Gotovo bo ostal v zgodovini clevelandskih Slovencev, pa tudi v zgodovini vseh ameriških Slovencev in Jugoslovancev, kakor tudi v zgodovini države Jugoslavije značilna in odlična osebnost.

O značaju in o prepričanju Dr. Mallya govore jasno knjige njegove znamenite knjižnice, kjer je

imel veliko knjig verske in nabožne vsebine, na katerih se pozna, da jih je imel velikrat v roki, zlasti knjige Dr. Ušeničnika. Jasno govore društva, pri katerih je bil včlanjen in se je udeleževal. Govori pa tudi krog prijateljev, s katerim se je obdal. Vse priča: bil je veren katoliški mož, zvest veri svojih staršev in svojega naroda.

Mrs. J. Mally in sin Zimi.

Ako bi se bil dal premotiti, kakor se jih da mnogo njegovih tovarišev, da bi zatajil to svoje prepričanje in šel na nasprotno stran, je gotovo jasno videl, da bi imel večje finančne uspehe, pa tudi večje uspehe zlasti v svoji konzularni službi. Gotovo je imel skušnjave za to, saj je videl, da bi bil s tem imel vse drugačno stališče kot konzul, zlasti bil kot tako gotovo našel večje in bolj prijateljsko sodelovanje od strani svojih nadrejenih jugoslovanskih zastopnikov v Washingtonu in v New Yorku, kakor tudi v splošni slovenski ameri-

ški javnosti. Vendar ni se dal pre-
motiti, ostal je mož, celi mož svo-
jega prepričanja in ostal zvest v
svojem prepričanju in raje trpel
radi tega. Revnejši med rojaki na
St. Clairu in Bog v nebesih pa tu-
di vedo, koliko karitativnega za-
stonjarskega dela se je izvršilo v
njegovi pisarni samo za "Bog pla-
čaj!" Vse to pa je tisto, kar ob
smrti največ šteje, kakor pri Bogu,
tako tudi pri ljudeh. Zato pa ni
čuda, da je tudi umrl kot tak ka-
toliški mož, previden in spravljen
s svojim Bogom, kar vse mu je se-
daj samo v čast.

*

Na dan njegove smrti je pisal
list "Cleveland Times":

"V Slovenijo v Jugoslaviji bi
moral iti, kdor bi hotel najti več
Slovencev, kakor jih je v Clevel-
landu. V tej važni skupini našega
mesta je bil pa najodličnejša oseb-
nost Dr. James W. Mally.

Njegovo delo in njegov vpliv
sta vtisnila neizbrisno znamenje v
zgodovino clevelandske jugoslo-
vanske skupnosti.

Jugoslavija je počastila Dr. Mal-
ly 1940 s tem, da ga je imenova-
la za svojega konzula za Ohio. De-
loma je to naredila, da mu je pri-
znala delež, ki ga je imel pri ju-
goslovanskem kulturnem in soci-
jalnem življenju v tej novi domo-
vini.

Njegova prezgodnja smrt v 46.
letu je tragično prezgodna!"

Te besede povedo o Dr. Mallyu
vse!

*

Dr. Jakob Mally je bil rojen v
Ljubljani 9. julija 1899. V Ame-

riko so ga starši prinesli, ko je bil
komaj eno leto star. Kolegij je
končal v St. Ignatius College pri
oo. Jezuitih. Odločil se je za zobo-
zdravništvo in izvršil zdravniške
nauke v Western Reserve Dental
School v Cincinnati, O., kjer je do-
segel čast doktorja.

Avgusta 1923 se je poročil z
Miss Ivanko Urankar, s katero je
imel sina Jakoba. Svojo zobo-
zdravniško prakso je začel 1921.
leta. 1940 si je kupil v Mentorju,
Ohio, v predmestju mesta Clevel-
landa, farmo, kjer si je uredil lep
in razkošen dom. Na farmi je zla-
sti gojil višnjeve jagode, "blue ber-
ries". Imel je za svojo farmo še
lepe načrte, katerih pa ni mogel
izpeljati. Umrl je 13. avgusta in
bil pokopan na Kalvarija pokopa-
lišču.

Ob njegovi smrti so imeli clevel-
landski dnevniki uvodne članke, v
katerih so proslavljali njegovo ve-
liko delo in njegov lepi značaj, zla-
sti njegove zasluge za slovenski
del ameriškega ljudstva.

Dragi prijatelj, Dr. J. W. Mally,
počivaj v miru! Tvoje delo in
Tvoj spomin pa bo ostal v zgodovi-
ni Amerike!

•

Novomašnik Čudno se mi zdi, da
Rev. Rudolf Vam ni nihče niče-
Pakiž sar sporočil iz Chis-
holma, Minn. o
slavnosti nove maše, katero je tam
obhajal ondodni rojak **Rev. Rudolf**
Pakiž. (Ne, nihče. — Poroč.) Bil
je posvečen v mašnika na binkoš-
no soboto dne 8. junija v stolnici
presv. Srca Jezusovega v Duluthu.

Novo mašo je pel v cerkvi sv. Jožefa v Chisholmu dne 166. junija. Sin je zvestih naročnikov lista "Ave Maria", Mr. Anton in Mrs. Ema Pakiž iz Chisholma. Jaz sem že več let v Butte, Mont., vendar se zanimam za naselbino Chisholm in poznam dobro družino Pakiž. Kakor razvidno iz poročila v "Chisholm Tribune-Herald" mu je govoril na novi maši Rev. John E. Schiffrer, ki je največ pripomogel, da je Rev. R. Pakiž dosegel čast

Kakor poroča "Chisholm Herald-Tribune", sta mu azistirala pri novi maši dva novomašnika, ki sta bila z njim skupaj posvečena, namreč Rev. Skumave in Rev. Crossman. Nove maše sta se udeležila tudi njegva dva brata, ki sta se vrnila iz vojske, Toni iz New Guinea, in Viktor iz Indije.

Novomašniku želimo obilo božjega blagoslova na težki poti duhovskega stanu, njegovim staršem,

Rev. Rudolf Pakiž

novomašnika. On ga je krstil, ga pripravil za spoved, sv. obhajilo in birmo in sedaj je dočakal, da mu je govoril kot duhovni oče na njegovi novi maši. Zelo sem želel biti navzoč pri tej slavnosti, pa mi ni bilo mogoče, ker je predaleč. **John J. Sterle**, Butte, Mont.

Rev. Ferdinand Demshar

našim zvestim naročnikom, pa iskrene častitke!

•

Rev. Ferdinand B. Demshar 26. maja 1946 — se je župnija sv. Barbare v Bridgeville, Pa. oblekla v slavnostno obleko, da je

proslavila svoj lepi dan, ko je njen sin, Rev. Ferdinand Demshar, prvič pristopal pred božji oltar, da zapoje svojo prvo, novomašniško glorio.

Rojen je bil v Presto, v župniji sv. Barbare 10. jan. 1914 kot šesti sin Mr. in Mrs. John Demshar. Vseh otrok je bilo osem. Ko je končal farno šolo sv. Barbare je stopil v High School v Bridgeville, na to pa na Duquesne univerzo. Svoje bogoslovne študije je izvršil v St. Vincent Seminary v Latrobe in v St. Francis Seminary v Loretto, Pa.

Predno je stopil v bogoslovje je bil glavni računovodja Crescent Sales Co. v Pittsburghu in blagajniški tajnik kompanije.

V mašnika je bil posvečen v stolnici presv. Zakramenta v Altoona, Pa.

Rev. Demshar je prvi tu rojeni sin slovenskih staršev, ki je postal svetni duhovnik v Pittsburški škofiji. Je pa tudi prvi duhovnik iz župnije sv. Barbare v Bridgeville, ki pred njim v vseh letih obstanka ni dala Bogu nobenega duhovnika in nobene redovnice.

“Koledar Ave Maria” novomašniku iskreno častita in mu želi veliko božjega blagoslova v njegovem težkem duhovskem stanu.

Rev. Mihael Skumavc — 9. junija 1946 je pel svojo novo mašo v cerkvi sv. Frančiška v Brainardu, Minn. Rev. Mihael Skumavc z vsemi cerkvenimi slovesnostmi, ki so v navadi pri naših novih mašah.

Njegovi starši so oče Slovenec in

mati Nemka in žive sedaj v Brainardu, Minn. Preje so prebivali na farmi v Krain, ki se sedaj imenuje St. Anthony, in je blizu St. Clouda, Minn. Rev. Skumavc je izvršil svoje bogoslovne študije v St. Paul, Minn.

Novomašniku in staršem naše častitke.

Mrs. in Mr. Jože Robert v srebru Težko in dostikrat zelo nehvaležno je delo za skupnost kakor po društvih,

tako še bolj po farah. Zato jih je primeroma tako malo, ki se hočejo žrtvovati za skupnost in se izpostavljati nehvaležnosti in zabavljanju. Vendar pa je gotovo, da se vsikdar preje ali sleje vsako javno delo za skupnost izplača. Najboljše plačnik je vest sama in zavest, da smo naredili dobro delo. Gotovo tako delo vselej plača Bog. Pogosto pa tudi skupnost sama, ko ob primernih prilikah pokaže svojim javnim delavcem, da ceni njih delo in jim je hvaležna.

Mr. Jože Robert in žena Katarina z družino.

To sta doživela v Euclidu, v Clevelandu pridna narodna in cerkvena delavka Mrs. Katarina Robert in njen soprog Mr. Jože Robert.

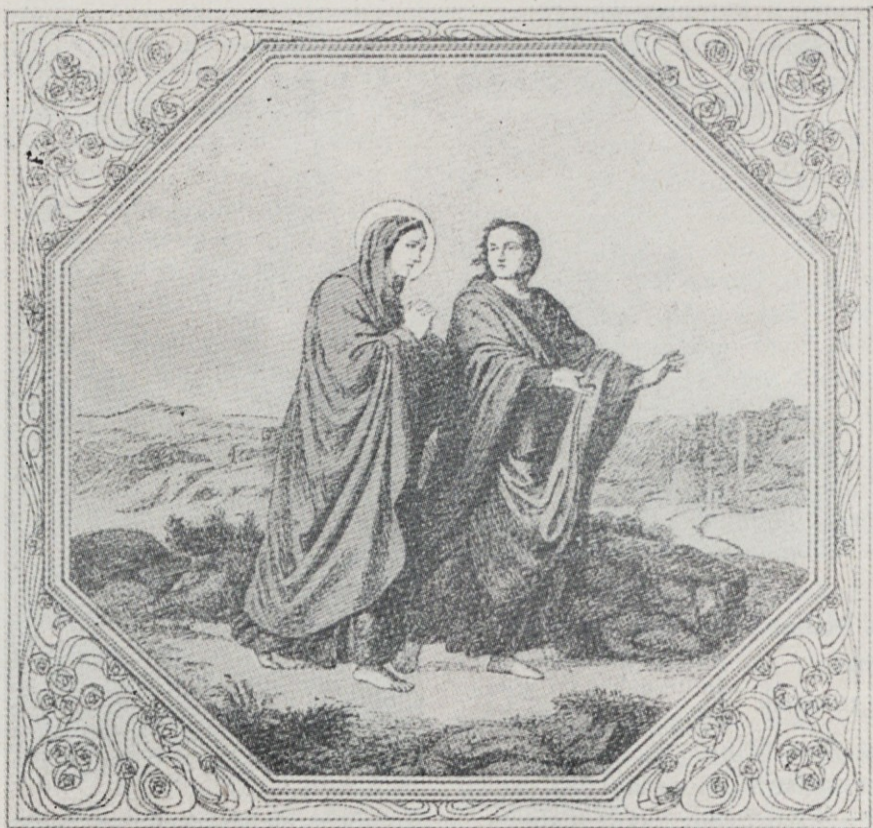
Mrs. Robert pozna ves Euclid, cela župnija sv. Kristine, saj je tam že prav od prvih začetkov nasebine, saj je ni ne cerkvene, ne katoliške društvene prireditve, nobenega zbiranja za kako narodno stvar, kjer bi ne bila ena izmed najbolj pridnih in agilnih delavk za uspeh.

Posebno veliko svojega dela je pa dala Mrs. Robert cerkvi in materinskemu Oltarnemu društvu kot

predsednica dolgih let, kjer je veliko delala, pa tudi veliko dosegla s pomočjo in sodelovanjem odbor- nic in članic za napredek in razvoj župnije, zlasti pa duhovnega življenja med materami fare.

Mr. Robert je bil delaven pri društvu mož "Holy Name" in drugih kat. društvih.

Kaj čuda po tem takem, da sta doživela 5. februarja 1946 veliko prijetno presenečenje, ko so jima kakor župnik Rev. A. Bombač, tako materinsko oltarno društvo, tako cela župnija in druga društva

Marija s sv. Janezom na poti s strašne Kalvarije.

pokazala na lep način svojo hvaležnost, spoštovanje in priznanje.

Ta dan sta prišla v cerkev sv. Kristine v prepričanju, da bosta pri sv. maši s svojo družinico neopazeno obhajala svojo srebrno obletnico poroke in se v tihi molitvi zahvalila Bogu in Mariji za vse sprejete dobre tekom 25 let svojega srečnega zakonskega življenja. Toda kako sta bila presenečena, ko sta našla cerkev polno prijateljev in znancev in je g. župnik Rev. Bombač vse poskrbel, da se je srebrna poroka izvršila z vsem sijajem cerkvene slovesnosti z veliko sv. mašo in drugimi obredi. Bila sta do solz ginjena in prav nič jima ni bilo žal nobenega koraka in nobene težave za svoje narodno in cerkveno delo v naselbini.

Mr. Jože Robert je doma iz Šenčurja pri Kraju, Mrs. Katarina Robert pa iz Nevelj pri Kamniku. Pred 25. leti sta bila poročena v Nothinghamu in živela potem celi čas v Euclidu, kjer sta si postavila udoben domek.

Srebrne poroke se je udeležilo tudi njunih pet sinov, dva, Jože in Tone, sta bila vojaka v zadnji vojni, Edward študira za duhovnika v kolegiju oo. presv. Zakramenta, dva sta pa še v šoli.

Mrs. Robert je bila tudi zvesta naročnica in dobrotnica 'Ave Maria' in Lemonta in je vsikdar pomagala s svojim zbiranjem za vse razne skupne slovenske narodne in cerkvene namene ameriških Slovencev.

Tudi "Koledar Ave Maria" se pridružuje njenim častilcem in ji-

ma hvaležno prosi od Marije Pomagaj obilo božjega blagoslova in zdravja, da bi s svojo dobro družino doživela še veliko lepih in srečnih dni saj od svoje zlate poroke.

•

Rev. Patrik Stimac — V Walkerville, Montana je obhajal svojo slovesno novo novomašnik mašo ondotni rojak Rev. Patrik Stimac 2. junija.

O tej novi maši nismo mogli dobiti več podatkov, kar naj nam novomašnik odpusti. Kakor vsem drugim novomašnikom, katere omenjamo v letošnjem Koledarju Ave Maria, tudi Rev. Patriku Stimacu iskreno častitamo in želimo obilo božjega blagoslova na pot življenja.

TOMAŽ MORE je bil kancler angleškega kralja Henrika VIII., ki je odpadel od kat. cerkve, ker mu papež ni mogel dovoliti ločitev od zakonite žene in se poročiti z drugo. Radi tega je začel preganjati katoličane v Angliji. Ker je njegov kancler ostal stanovitven svoji cerkvi, ga je dal obsoditi na smrt. Vse se je trudilo, da bi kanclerja odvrnilo od njegovega sklepa in ga pripravilo, da bi se uklonil kralju. Naposled pride k njemu tudi njegova žena z otroki. Živo mu opisuje bedo, v katero bo pahnil njo in otroke. Toda Tomaž se ne da pregovoriti. "Kaj misliš, ljuba žena," ji pravi, "koliko časa bi pa mogla midva še živeti?" "Najmanj še dvajset let po človeško soditi," mu odgovori. "In za dvajset let, ki še gotova niso, naj prodam večnost? Raje vse izgubim kot svoje zveličanje!" je dejal, ostal stanovitven in umrl kot mučenec za svojo cerkev.

•

Rousseau, francoski filozof, piše: "Jaz sem imel brezboštvo vedno za največjo zmoto človeka!"

ŠPELARJEV FRANCE

Spisal G. N.

BIL je pošten dolenjski fant, kakoršne je rodila stoletja naša vinorodna Dolenjska. Prav v ničemur se ni razločeval od svojih sovrstnikov in tovarišev, s katerimi je rasel in fantoval ter se razvijal v dobrovoljnega Dolenjca. In se tudi ni hotel razločevati. Hotel je biti, kakor so vsi drugi. Posebneža kdo ga pa mara? Posmehovali bi se mu. Vedno vesel, vedno dobrovoljen, vedno vedrega lica, vedno razpoložen za razne fantovske burke in šale, pri tem pa pošten kot zlato, kakoršna je bila vsa Špelarjeva družina, katere drugi sin je bil. Priden in delaven kot mravlja. Sicer je vedel, da grunt ne bo njegov. Nezapisan zakon slovenskih družin ga je odločil prvorojenemu starejšimu bratu družine. Vendar ga to ni motilo, da bi pridno ne pomagal in ne garal z družino, kolikor je pač mogel, da je bil grunt obdelan, živina oglašjtana, drva nasekana. Ne bo njegovo! Ima pa pravico do primerne dote, ko si bo z ženitvijo ustanavljal lastno družinjsko gnezdo. Bo moral pač izbirati med dekleti tako, da bo imela posestvo, kamor bi se priženil. Morda bo moral pa misliti, da se nauči kakega rokodeljstva, s katerim bo služil kruha sebi in družini. Če ne bo drugače, bo morda moral celo od doma v svet za delom, v kako tovarno, ali v rudnik. Nekaj se bo že našlo, naj bo že to ali ono. Svet ima za vse kruha. Saj je zdrav in

močan, glavo ima pa tudi na pravem koncu, delo ga veseli, podjetnosti, je čutil, da mu ne manjka. Zato se v svojih fantovskih letih ni veliko ubijal z glavo z vsem tem. Bo že kako! Kakor bo, pa bo! Tak je bil Špelarjev France. Kakor vsi drugi slovenski fantje. Čakal je samo na to, da odsluži svojo triletno vojaško službo. Da bo potrjen, kdo bi dvomil o tem? Zdrav je bil kot riba in trden kot drenov klin, vitek kot jelka, zastaven pa kot pravi junak.

Po dekletih, ki so cvetela okrog njega po vasi in občini, se ni dosti oziral. Hotel je v svobodi, nepovezan in nenavezan uživati svoja zlata leta fantovske dobe. Kaj bi se prehitro vezal? Saj je še čas! Opazil je sicer, da marsikaka vaška "cvetka" obrača svoje oči za njim. Ni se zmenil za te vabljuje poglede, četudi so se mu dobro zdeli. Dokazovali so mu, da je pač "fest" fant, in ko bo prišel čas za zbiranje, da ne bo ravno težko najti primerne družice, ki bo po njegovem okusu, primerna njemu, pa ki tudi ne bo prazna.

In tako je slednjič prinesel nekega dne berič kos belega papirja k Špelarjevim, ki je bilo cesarsko povabilo, da ga kličejo na nabor, da ga hoče med svoje vojake. Jasno, da je prišel od nabora domov z belim listkom za klobukom, in da je vriskal in kričal po vasi "tauglih", in da je tako moral v jeseni pustiti svoj dom za tri leta in na-

stopiti cesarsko službo. Kaj se hoče? Taka je bila državna postava, kdo se ji more upreti?

Vojaška služba je pa dala Francetu to, na kar je večkrat mislil, pa ni bilo prilike in ne časa, da bi bil izvedel, namreč, da se je naučil obrti. Že v prvih mesecih vojaškega "muštranja" se je spoprijateljil z regementskim čevljarjem, fantom iz Dolenjske, enakega značaja kot je bil sam.

"France kaj, ko bi se ti priglasil za mojega pomagača?" mu prigovarja.

"Kako? Znam vihteti koso, vile in grablje. Kmečki fant. Črevlje res nosim, kako se pa izdelujejo, za to se pa nikdar nisem zanimal," mu pravi France.

"Saj je bilo z menoj tudi tako. Pa mi je enako regementski čevljar ponudil, kakor sedaj jaz tebi. V nekoliko tednih sem se naučil. Saj je sama krparija. Vidiš, pa ti ne bo treba hoditi na vaje, ne na vežbe, pa še kak groš boš zaslužil. Fantje niso skopi, če jim postrežeš," mu je dejal. "France, kar odloči se! Ne bo ti žal!"

"Če si pa res tako dober, da boš z menoj potrpel in me učil, zakaj pa ne? Saj sem že sam na to mislil, pa ni bilo prilike. Velja!" pravi France veselo.

In tako se je France po treh letih vrnil domov ne samo kot do služen vojak, temveč tudi kot obrtnik, pa tudi z lepo svotico prihranjene napitnine, ki jo je dobival od tovarišev vojakov, zlasti pa od častnikov, katerim je kmalu znal mojstersko popravljati obuvala.

Imeli so ga tudi radi, zato so mu dajali še več.

Doma sta ga bila oče in mati vesela in bila ponosna nanj. Špelarca je rada sosedam pripovedovala in se pohvalila s svojim sinom, koliko denarja*je prinesel domov in kako mojstersko zna svojo obrt.

"Zdaj, France, je pa prišel čas, da začneš misliti na lasten dom," mu je dejal oče, ko sta skupaj seno grabila tisto poletje. "Starejši brat je sicer med tem odšel v Ameriko, da si nasluži nekoliko dolarjev, ko bo prevzel domačijo in da bo lažje izplačal dote vam ostalim. Vendar grunt je njegov."

"Saj je še čas!" zavrne France očeta.

"Kaj boš tisto? Čas je samo za to, da misliš na svojo prihodnost!" odgovori oče odločno. "Radi te imam doma in potreben si. Toda bomo že kako! Ti glej samo na se!"

"Bomo že še o tem govorili!" odgovori France kratko, dasi je sam videl, kako ima oče prav. Tudi sam je na to mislil. Glavna skrb je bila samo, kje poprašati za tovarišico življenja, s katero bo delil v zakonskem jarmu dobro in slabo življenja, da se ne bo zmotil. Pogosto je preštel vsa dekleta, ki bi prišla vpoštev, pa vselej mu je stopila najbolj pred oči Selakova Nežka iz sosedne vasi. Ko je bil nekoč kot vojak doma na kratkem dopustu, je šel v nedeljo popoldne v sosedno vas v gostilno, da se snide s svojimi fanti tovariši in znanci. Pa je na poti slučajno došel Nežko, ki je šla od nauka. Skupaj sta šla v vas. Kar dopadla se mu

je. Takrat niti od daleč ni mislil na kako ženitev. Vendar pa se je Nežke kar pogosto spomnil še pri vojakih. Ko je bil sedaj doma, pa je stal pred službo božjo med fanti pred cerkvijo, pa je Nežika prišla mimo, kar vjela je njegove oči, da so ji sledile, dokler ni izginila skozi cerkvena vrata v cerkev. Če je le mogel, se je sešel z njo. Tudi k Selakovim je večkrat šel na obisk. In tako sta se spoznala in tudi sporazumela.

“Oženil se bom!” pravi France neki večer, ko so špelarjevi odmolili rožni venec in sedli okrog peči. Bilo je v adventu. Sneg je zunaj naletaval in mrzlo je bilo.

Materi špelarci ni povedal nič novega. Njenemu skrbnemu očesu namreč ni ušlo, da France rad vidi Selakovo Nežko, katero je tudi sama spoštovala. Dobro se ji je zdelo, da je France njo izbral. “Ne bi si mogel izbrati boljše,” je dejala možu, ko sta bila zvečer sama.

“Tudi jaz tako mislim,” ji je pri-trdil špelar.

Ko je sedaj France napeljal govor na svojo ženitev, sta oba vedela, kaj bosta izvedela. Vendar mu nista hotela pokazati, da vesta.

“Tako? No, to bo pa prav!” pravi oče.

“Na kateri si pa izgubil svoje oči?” vpraša špelarca.

“Selakovo Nežko sem si izbral. Mislim, da sem dobor zadel,” pravi France nekoliko v zadregi.

“Katero hočeš! Ti boš živel z njo, ne midva,” pravi mati. “Premisli dobro in potem se odloči.”

“Sem se že! Tudi ona je zado-

voljna! Mislim, da bi šli v nedeljo popoldne kar “na ogledi”. ”

In tako so tudi naredili in stvar je bila zaključena. Predpustom bosta šla v župnišče in poroka bo. Selakovka je že opešala, mož ji je umrl že pred leti, fantov pri hiši ni bilo, Nežka je edina hči, grunt potrebuje mladih moških rok, kakor nalašč bo France za Selakovino. Grunt bo prepisala na Franceta in Nežko, sebi si bo pa izgovorila kot kot prevžitkarica.

Veseli dnevi so prišli k Selakovim s prihodom “ta mladega”, Franceta v hišo. Ker se je France lotil svoje obrti, si je dobil hlapca, da je opravljal dela na gruntu. Nežka in Selakovka sta mu pa pomagali. Kar dobro so se imeli. Kot izboren mojster črevljarski umetnosti je France kmalu zaslovel ne samo po občini, tudi iz sosednih fara so mu prinašali delo. Kmalu je imel toliko dela, da si je dobil pomagacha in vajenca. In tako so minevali meseci, leta v sreči in zadovoljnosti. Družina je sicer naraščala, pa kaj zato? Zaslužka je veliko, zato pa tudi kruha in vsega. Da, srečna so bila prva leta zakonskega življenja Franceta in Nežke, zelo srečna. Samo sonček je sijal.

Toda kje na svetu, v kateri družini pa je še vedno sejal samo sonček? V nobeni! Preje ali sleje se v vsaki pooblači, sonce se skrije, morda pridejo celo nevihte in hude ure. Da, kolikor lepše kje sije sonce sreče, toliko raje in hitreje se skazi. Tudi pri Selakovih ni moglo biti drugače in tudi ni bilo. Hude ure niso prišle nenadoma in ta-

koj. Počasi se je pooblačevalo in so se začeli zbirati težki, temni oblaki nad srečo družinskega življenja, predno so to opazili.

France je postal sloveč črevljar-ski mojster cele okolice daleč na okoli. Daleč na okoli ni bilo mojstra, ki bi znal tako mojstersko iz-

delovati obutal, kakor on. "Kakor bi črevelj vlil na noge!" so ga hvalili sosedge. France je imel dela toliko, da ga slednjič tudi z več pomočniki ni mogel izdelovati. Hodil je tudi od hiše do hiše, da je "obuval" družine. Pa saj veste kako je. Pijača mora tudi biti. Dolenjec pa

Prt Veronike s Kristusovo glavo.

pijača, saj gre to skoraj kar skupaj. Lepa Dolenjska s svojimi vinogradi kar sama k pijači vabi. Kdo bi se ji upiral? Tudi France se ji ni. Kako bi se ji? Povsodi so ga mu dali, kolikor ga je hotel, morda ponekod še preveč. Tako je pa v Francetu žeja kar sama naraščala iz meseca v mesec. To je bilo pa ravno tisto, ki je klicalo črne oblake nad Selakovino, prav črne, ki so pretili z veliko nevihto in hudimi urami, zelo hudimi. Morda bo še grmelo in strele bodo udarjale. Pa tudi so! Vedno večkrat je prihajal domov vinen, zlasti ob nedeljah. Pozneje se je nedelja raztegnila celo na ponedeljek, pozneje pa že kar na torek. Vedno več zaslužka je šlo birtom po občini, kar se je pa kmalu začelo čutiti doma. S tem je pa seveda zanemarjal svojo obrt. Dela ni izvrševal o pravem času, tudi prejšno mojstersko izdelane obutvi ni več dajal naročnikom. Kajpada so ga kmalu začeli opuščati. Veselil se je pa v sosedni vasi še tekmeč, mlad črevljar, ki je bil tudi mojster, zlasti pa je znal izdelovati obuvala po novih modah. Izučen je bil v Ljubljani.

In težke, zelo težke ure je imala mlada Selakovka. Vsa svarila, vse prošnje so bile zamanj. France je pil in pil in popival naprej. Žena je jokala, pa kaj se je France zmenil za njene solze, če je pa žeja tako velika nepremagljiva?

In tako je šlo že več let težkega in grenkega življenja za špolarjevo družino, zlasti za mlado špolarico. France je sam videl, da tako življenje ni pravo, da se ne bo do-

bro končalo, če ga ne bo o pravem času spremenil. Vest se mu je pogostoma oglaševala in ga svarila, zlasti po prespani pijanosti. Večkrat je tudi sklenil, da bo pustil pijačo in jo je za nekaj tednev, morda celo mesecev res pustil. Skrbelo je tudi njega, kaj bo z družino, kaj bo s posestvom? Dela je imel vedno manj. Odpustiti je moral vse pomočnike, drugega za drugim, slednjič tudi vajenca. Tudi dolg pri trgovcih naraščal. Težko mu je bilo in sram ga je bilo. Še nekaj časa, pa bo šel grunt. Kam bo šel z družino? Tudi ženi je pogosto obetal, da se bo poboljšal. Pa kako? Žeja! Premagala ga je od časa do časa in bil je stari pijanček. Žena in mati sta veliko pre jokali in premolili zanj. Pa bilo je vedno slabše.

Bilo je že pozno v jeseni. Proti decembru je šlo. France je zopet prepil celo nedeljo popoldne in večer v sosedni vasi v gostilni med svojimi vinskimi bratci. Pozno ponoči, že proti polnoči je bilo, ko je zapustil gostilno in se zibal proti domu. Malo je rosilo in mrzel veter je bril. Malo je tudi že naletavalo. Nad vasjo ga je premagalo. Vinski duhovi so preveč rogovilili po glavi. Sedel je na kantonski kamen in zaspal. Koliko časa je spal, ni vedel. Prebudil ga je mraz. Zeblo ga je. Tudi premočen je bil. S težavo vstane, da bi šel naprej. V tem opazi na njivi poleg pota čudno prikazen. Izredno velik človek je tam stal in mahal proti njemu.

“Oho! Kdo je pa to?” mrmra sam s seboj. Nekaj časa gleda po-

stavo, ki pa od časa do časa zamahne proti njemu, kakor bi hotela planiti nanj. "Naj bo, kar hoče in kdor hoče, videti moram!" pravi in gre proti postavi. Ko pride tik postave, veter močno potegne. V tem ga pa čudna prikazen udari po glavi, kakor z mokro cunjo. To je bilo pa tudi za Franceta preveč. Prestrašil se je in zbežal z njive, kakor hitro so ga noge nesle. Mraz in strah sta ga tudi streznila precej.

Ves prestrašen pride domov, se skrivaj splazi spat, pa ne more zaspati. Bilo ga je groza. Šele proti jutru zadremlje.

Drugo jutro je težko ustal. Vse ga je bolelo. Žena mu ne reče nič. Tiho mu da zajutrek in odide v kuhinjo vsa solzna. Po zajutreku sede na svoj črevljarški stol in se loti dela. Pa ni šlo. Tako čudno mu je bilo. Ne more več. Vstane in gre nazaj v posteljo. Kmalu ga začne mraz tresti, glava ga boli in slabo mu prihaja. Opoldne ga žena pokliče k obedu.

"Ne morem, sem bolan," pravi tiho.

"Seveda si! Kako bi bilo drugače? Doma bi bil!" odgovori žena in hoče oditi iz sobe.

"Nežika," ji pravi prijazno, kakor že dolgo ne.

"Kaj je?" ga vpraša.

"Bolan sem. Res, prav res, zelo sem bolan, to čutim!" govori kakor sam s seboj. In res je bil bolan. Že drugi dan se je razvila močna pljučnica, ki ga je privedla na rob groba. Samo njegova krepka narava jo je premagala slednjič po dveh tednih.

Ko je bil zelo slab in so ga prevideli za smrt, je ženi vse povedal, kaj je doživel na njivi nad vasjo tisto noč. Žena se mu je samo nasmehnila in ga tolažila, da je bil pijan, pa videl prikazen, katere ni bilo. Pozneje se je spomnila na strašilo, ki ga je postavila še poleti na koruzo. Vendar mu tega ni povedala.

France je srečno prebolel in slednjič ozdravel. Toda bolezen in strah sta ga streznila popolnoma. Opustil je vsako pijačo, začel zopet pridno delati. V dobrem letu je dobil nazaj precej odjemalcev, ki so mu nosili delo in novo življenje se je pri špolarjevih začelo.

"Ali se še spomniš, Nežika, kaj sem ti pravil o tistem strahu na njivi predno sem zbolel?" pravi nekoč France svoji ženi, ko sta sedela na vrtu v nedeljo popoldne.

Žena se mu samo nasmehne.

"Šele sedaj sem prišel na to, kaj je bilo. Včeraj sem šel mimo njive, ko je veter pihal, pa sem videl strašilo, kako je mahalo med koruzo," pravi France in se smeje.

"No, samo da te je spreobrnilo!" pravi žena.

ZDRAVA PAMET sama glasno in jasno govori vsakemu, kdor jo hoče slušati, da je Bog in da si brez Boga ne moremo razlagati sveta v njegovem bistvu, ne v njegovi krasoti, ne v njegovem lepem redu, v katerem se razvija. Brez Boga ne moremo razumeti človeka. Vse okoli nas nam govori: Bog je! "Kakor vem po sledovih v pesku, če je šel človek mimo," je rekel Arabec v puščavi, "tako vem po sledovih božjih del, da je in da mora biti Bog!"

DELO ZA ZEDINJENJE PRAVOSLAVNIH SLOVANOV

Za Koledar napisal Rev. Anton Mrkun

KONCEM aprila 1945 je umrl v Ljubljani v sluhu svetosti prelat **Janez Kalan**. Vse svoje duhovniško življenje je posvetil delu za zveličanje duš. "Moli in delaj" je bilo njegovo vodilo. Sam je zelo sveto živel. Veliko je molil, mnogo pridigal. Skoraj z vseh lec v ljubljanski škofiji se je kdaj pa kdaj oglasila njegova beseda. Pa tudi v druge slovenske škofije je zahajal.

Kot osrednji voditelj Marijinih družb se je močno trudil za razširjenje češčenja Matere božje. Kot ustanovitelj pokreta Kristusa Kralja je hotel ves svet pridobiti za Kristusa in za njegovo sveto Cerkev.

Vse, kar je kdaj zaslužil, je izdal za siromake in trpeče, sploh za potrebne. Živel in umrl je brez denarja in vsakega drugega premoženja. Ko je po župnijah pridigal, je navajal ljudi k dobrodelnosti, k zatajevanju in gorečnosti za čast božjo. Boril se je zlasti proti alkoholizmu, razuzdanosti in nenravnosti.

Hodil je med slovenske izseljenke v Srbijo, Nemčijo, Francijo, Belgijo, Holandijo. Vse je hotel obdržati na dobrem potu lepega krščanskega življenja. Veliko je videl, veliko izkusil. Njegova gorečnost ga je gnala vedno k novim

zamislim, da bi se kaj napravilo za večjo čast božjo.

Tako se mu je rodila misel na ustanovitev Pokreta Kristusa Kralja. (Okrajšano: PKK.) Janez Kalan je hotel, da se povsod hvalil Bog. Zato je začel to gibanje. Vse, kar je delal, je pa delal v soglasju in dovoljenjem cerkvenih oblasti. Nobene reči se ni lotil brez odobrenja svojih višjih. Po njegovi iniciativi in pod njegovim vodstvom so se začeli **mednarodni kongresi Kristusa Kralja**. Zadnji tak kongres se je vršil zelo slovesno v Ljubljani leta 1939. Udeležili so se ga zastopniki zelo različnih narodov. Domačinov, Slovencev, je prišlo do 100.000. Sv. Oče je poslal svojega delegata v osebi poljskega kardinala Avgusta Hlonda iz Poznania. Ob sklepu kongresa je bil sprejet sklep, da se naslednji tak mednarodni kongres vrši v Španiji. Radi nastale vojne se pa ni mogel vršiti in so ga odložili na pokojni čas. Stalni odbor za prirejanje teh kongresov pa še obstoji in se od časa do časa sestane k seji.

Taka seja se je vršila tudi v pričetku leta 1945. Na tej seji je odbor sklenil posebno delo za to, da se **pravoslavni slovanski narodi čimprej pridobe za združitev s katoliško cerkvijo**. Upanje namreč je, da pride prej ali slej, morda pa prej kot si mislimo, **resnična**

verska svoboda tudi v Rusiji ali SSSR in pri drugih slovanskih narodih.

Pokojni prelat Janez Kalan je v ta namen zamislil **svetovno tiskovno propagando**, kateri naj bi se posvetili goreči katoličani in katoličanke, posebno pa še nekaka nova kongregacija duhovnikov in bratov. Če bi se taka nova kongregacija ne mogla ustanoviti, pa vsaj nekaka prosta družba gorečih duhovnikov in laikov. Začel je že zbirati okoli sebe nekatere duhovnike, toda radi boleznin in smrti, deloma pa seveda tudi radi vojne, svojih načrtov ni mogel izvesti.

Vse to gibanje za zedinjenje slovanskih narodov v pravi Kristusovi Cerkvi naj bi se vršilo pod okriljem Pokreta Kristusa Kralja. Zato je odbor PKK že oskrbel prevod silno zanimive in poučne knjige iz italijanščine, ki ima naslov: **NAŠI LOČENI BRATE IN MI**. Radi vojne in zasedbe Slovenije po komunistih knjiga ni mogla iziti v tisku. Sploh moramo priznati, da je vse delo za združitev v Evropi začasno onemogočeno. Toda verjamemo, da pride tudi v Evropi do resnične demokracije, morda kmalu, ko bo zasijalo zlato sonce svobode. Že sedaj vsi narodi sveta hrepene po politični neodvisnosti in so si ustanovili mednarodno zvezo UNO (ali samo UN). Prav tako že delj časa skoraj vse krščanske cerkvene ločine hrepene po medsebojnem zbližanju in ujedinjenju. Najbolj pa hrepene katoliška cerkev, da bi bili vsi kristjani **eno**.

Toda apostolsko delo za versko edinost je zelo obširno in potrebu-

je poleg molitve tudi globokega proučevanja. Zato hočem v naslednjih vrsticah nekoliko pokazati, kako si zamišljamo to delo na podlagi starejših in tudi novejših poskusov.

P o u k .

Vprašanje zedinjenja vseh krščanskih cerkva je silno važno. Jezus je izrekel pri zadnji večerji veliko željo, **da bi bili vsi eno**. Mati božja v Fatimi je izjavila, da se bo veliki ruski narod enkrat po tej vojni spreobrn timer. Iz vseh razlogov in še drugih **čutimo katoličani sveto dolžnost**, da se zanimamo za vprašanja cerkva in se o tem vprašanju tudi poučimo.

Ko pride resnična demokracija, je verjetno, da bodo razne protestantovske sekte napele vse sile za pridobitev pravoslavn timer kristjanov zase. Tu gre za kakih 165 milijonov pravoslavn timer kristjanov, ki so večinoma Slovani. Vsi ti so ločeni od prave Kristusove Cerkve in so razcepljeni tudi med seboj v razne narodne cerkve brez osrednjega vodstva in avtoritete.

Mnogo se je delalo pred zadnjo vojno za katoliške misijone med pogani po vsem svetu. Mnogo se dela sedaj in še več se bo. Društvo za razširjenje svete vere je bilo razširjeno po vsem svetu. Nebroj misijonskih duhovnikov, bratov in sester je širilo misijonsko misel. Delali so za to, da bi pridobili pogane za sveto vero. Praznovali so se razni misijonski prazniki, ustanavljala so se misijonska društva, prirejale razstave, tečaji, predava-

nja, pobožnosti itd. Katoličani so bogato podpirali misijonarje v tujih poganskih deželah. Torej je bila misijonska misel zelo razgibana in je seveda še.

Še večjega razmaha bo potrebovala misijonska misel sedaj po vojni. K temu se mora pridružiti še **apostolsko delo za zedinjenje krščanskih cerkva**. In sicer najprej za zedinjenje **pravoslavnih Slovanov** s katoliško cerkvijo. Ako se to doseže, se bo katoliška cerkev pomnožila za 160 milijonov kristjanov. Odprlo bi se ogromno polje za dušno pastirstvo, pa tudi nove možnosti za širjenje katoliške vere med pogani. Odprle bi se nepregledne sibirskie planjave za misijonska pota na Kitajsko in Japonsko. Moč in ugled in blagodejno delovanje katoliške cerkve — vse to bi se silno dvignilo. Preko brezmejnih ruskih planjav bo hitelo na stotine in stotine misijonarjev oznanjat pravo vero poganom na daljnem Vzhodu.

Da dosežemo to novo pomlad katoliške cerkve, se moramo začeti na to delo takoj sedaj pripravljati. Zato je potrebno, da katoliški listi in druge katoliške publikacije pogosto pišejo o tem vprašanju in vernike o njem poučujejo. Pri pouku krščanskega nauka v katoliških šolah je treba o tem govoriti. Istotako spada pouk o tem na vsako prižnico naših cerkva. Ljudstvo naj bi dobilo pouk o tem vsaj v glavnih potezih, poleg tega naj bi pa veliko molilo in žrtvovalo za dosego velikih ciljev cerkvenega zedinjenja.

Naj tu prav na kratko razložimo ta nauk o cerkvenem edinstvu.

Kakšne izraze bomo pri tem uporabljali?

1. **Apostolsko delo za cerkveno edinost;**
2. **Cirilmetodijska ideja;**
3. **Vzhodno vprašanje;**
4. **Unionizem;**
6. **Sveto delo za cerkveno unijo.**

Zdaj nekoliko o vsaki posebej bornjih točk.

1. **Apostolsko delo** pomeni toliko kot misijonsko delo. Prva beseda je grška (apostolein) in pomeni "poslati". Druga beseda je latinska (mittere) in pomeni isto kot ona grška: poslati. Vendar je delo za zedinjenje precej drugačno kot delo za spreobračanje poganov. Pri misijonstvu med pogani gre za ljudi, ki pravega Boga sploh še ne poznajo. Pri delu za zedinjenje pa gre za kristjane, ki verujejo v istega Boga kakor mi, pa tudi v večino od njega razodetih resnic. Ne poznajo pa prave Cerkve, kakor jo je hotel imeti Kristus.

2. **Cirilmetodijska ideja** je drugo ime, ki se večkrat daje temu delu za zedinjenje. Sveta brata Ciril in Metod sta apostola cerkvene edinosti, ne samo apostola Slovanov. Živela sta v časih, ko se je razkol med vzhodno in zapadno Cerkvijo začel. Čeprav sta bila doma na vzhodu in je bil sv. Cirilu učitelj znani začetnik razkola, Grk Fotij, sta vendar ohranila neomahljivo zvestobo do svete Stoliče v Rimu. Njuna ideja je bila ide-

ja vesoljnega cerkvenega edinstva.

3. **Vzhodno vprašanje** imenujejo mnogi vso to zadevo. Zakaj tako na kratko? Ločeni bratje, pravoslavni kristjani, večinoma žive po deželah na Vzhodu. Od tod tudi ta izraz za vse delo v prid zedinjenju s katoliško cerkvijo.

4. **Unionizem** je še krajši izraz za isto stvar. To je latinska beseda, ki pomeni toliko kot: delo za ujedinenje. Ta izraz (unionizem) uporabljajo zlasti naši severni bratje Čehi.

5. **Vzhodni misijoni** je zopet drug izraz za isto reč. Udomačil se je ta izraz zlasti med Nemci in Francozi. Francozi so imeli v Turčiji in drugod na Vzhodu mnogo misijonskih postojank, sirotišnic, bolnišnic, šol in tako dalje. Zato so vse to svoje delo začeli na kratko nazivati: vzhodni misijoni. V resnici je bilo v njihovih načrtih oboje: pridobivati pravoslavne kristjane za zedinjenje z rimsko Stolico, pa tudi spreobračati nekristjane, zlasti mohamedance, h krščanski veri.

6. **Sveto delo za cerkveno unijo** je zadnji izraz za naše vprašanje. Tudi ta izraz se namreč najde v knjigah, zato ga nam je treba omeniti. Ne pove pa nič novega. Unija, to je zopet latinska beseda in pomeni toliko kot: edinstvo ali ujedinenje. Da je to delo res sveto, po želji Srca Jezusovega, pa ni treba šele posebej poudarjati.

Vrhu tega je treba omeniti, da se nam ne zdi prav, če pravoslavne kristjane imenujemo — razkolnike! Po večini zdaj niso sami kri-

vi, če je zavoljo njih celota krščanstva "razklana". Prvi, ki so odpadli, oziroma vsaj tisti, ki so pred stoletji ločitev zakrivali, so zaslužili to ime. Ne moremo pa tega očitati vsem današnjim milijonom pravoslavnih kristjanov. Zato je bolj primerno in človekoljubno, če jim namesto "razkolniki" rečemo **naši ločeni bratje**.

Dalje je treba vedeti, da tudi med "vzhodnimi kristjani" niso sami pravoslavni. Od pravoslavnih se je v teku stoletij že nekaj milijonov združilo s katoliško Cerkvijo. Z drugo besedo: vrnili so se v naročje svoje zapuščene matere. Tem pravimo ali **vzhodni katoličani** ali **unijati** ali pa tudi **zedinjeni vzhodni katoličani**. Dajemo jim ta posebna imena zato, ker imajo po večini svoj poseben obred pri bogoslužnih opravilih, ki se loči od rimsko katoliškega obreda, oziroma od "zapadnega" obreda. So pa seveda tudi po vsem Vzhodu razkropljeni katoličani, ki se drže rimskega obreda in se v ničemer ne ločijo od nas in drugih katoličanov po zapadu (vse do obeh Amerik.)

Končno še to: Tisti delavci, ki se trudijo z vprašanjem, kako zediniti vzhodno cerkev z zapadno, se imenujejo **apostolski delavci za cerkveno edinstvo**, ali pa tudi **unionistični delavci** — **unionistični misijonarji**.

Utemeljitev unionizma.

Kristus je molil pri zadnji večerji: **Oče, da bi bili vsi eno!** To je bila torej prisrčna Jezusova želja.

Ni čudno. Saj je Kristus ustanovil le **eno Cerkev**, ne pa več cerkva. Le ena Cerkev je torej prava Kristusova Cerkev. Mi vemo, da je to **katoliška cerkev**. Vodi jo Petrov naslednik, rimski papež. Petru je dal ključne nebeškega kraljestva, za Petrom jih je podedoval vsakokratni rimski papež. Katoličani tudi dobro vemo, kaj pomenijo Kristusove besede Petru: **Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce. Ravno tako dobro vemo, zakaj je ravno rimski škof pod imenom papež naslednik Petrov in vidni namestnik Kristusov na zemlji, predstavlja joč tisto ENO CERKEV, ki jo je Kristus hotel. O tem na tem mestu ni treba še bolj na široko razlagati.**

Opomniti je pa treba na to, da so tudi vsi **vzhodni kristjani dolgo priznavali rimskega papeža za vrhovnega poglavarja Kristusove Cerkve. Dolgo so brez ugovora priznavali papeževo najvišjo duhovniško, učeniško in sodno oblast. Šele po kakih 1000 letih obstoja Kristusove Cerkve so mu začeli nekateri odrekati to oblast. Končna ločitev se je pa izvršila šele leta 1054. To je bilo takrat, ko je bil v Carigradu za patriarha znani Mihael Cerularij.**

Tako se je torej Kristusova Cerkev "razklala". Nastal je — razkol. Jasno je, da se je to zgodilo PROTI volji božji. Kako bodo vsi kristjani ENO, ako niso podložni eni skupni glavi — papežu? Zaradi tega je morala rimska Cerkev obsoditi vse tiste, ki so zanašali vanjo razdore in povzročali ločitve. Ko je pa že prišlo do žalostne ločitve, je naša sveta dolžnost, de-

lati na to, da prej ali slej zopet postanemo vsi kristjani ENO!

Prostrano polje dela.

Prostrano in obširno je polje, ki ga je treba obdelovati, preden pride do zopetne edinosti z vzhodnimi kristjani. Najprej je pa treba vedeti tole:

Ločitev vzhodne cerkve od rimske se ni izvršila zavoljo needinosti **v veri in njenih naukov**. Nastala je iz **političnih** in podobnih razlogov. Tudi ni noben cerkveni zbor tam kje na vzhodu sklenil ločitve, ampak so jo izvedli nekateri bolj ali manj na diktatorski način. Kljub temu je ločitev resnična in traja že dolga stoletja.

Za nas Slovence je pa važno da se zavemo prav živo tegale dejstva: Večina ločenih vzhodnih kristjanov tvorijo — SLOVANI! Naštejemo to število vsaj približno, dasi kaj bolj točnega ne more nihče navajati. Slovani, ki so bili že večkrat v tesnih stikih z rimsko katoliško Cerkvijo in deloma že tudi z njo združeni, so:

Velikorusi; teh je kakih 90 milijonov duš;

Malorusi ali Ukrajinci: 45 milijonov duš;

Belorusi: 10 milijonov;

Srbi — 7 milijonov;

Bolgari — 6 milijonov.

Skupaj jih je torej po tem številu 158 milijonov. Od teh je danes združenih s katoliško cerkvijo le okoli 4 milijone in sicer deloma med Ukrajinci in Belorusi. (Opomba uredništva: Ko je nastajal ta spis, g. Mrkunu očitno še ni bilo

znano, kako so letos na te "unijate" pritisnili sovjeti z zahtevo, da zopet prekinejo svoje stike z rimsko cerkvijo in se podrede pravoslavnemu moskovskemu patriarhu . . . Ameriško katoliško časopisje prav te dni mnogo poroča o silnih težavah, ki jih imajo ti slovanski **vzhodni katoličani** . . . Potrebni so zelo naših molitev.)

Seveda so poleg Slovanov še drugi vzhodni kristjani raznih narodnosti ločeni od rimsko katoliške cerkve. Sem spadajo na primer Grki, Armenci, Sirci, Romuni, deloma Arabci itd. Vseh vzhodnih (ločenih) kristjanov je okoli 170 milijonov. Veliko večino pa tvorijo Slovani, kar je iz navedenih številk dosti jasno.

V novejših časih je zlasti papež Pij XI. ob raznih prilikah opozarjal katoličane vsega sveta, naj delajo za cerkveno edinost. Zlasti je polagal na srce katoličanov slovanskih narodnosti, naj se resno lotijo tega dela. Kakor znano, so katoliški Slovani naslednji: Slovenci — okoli dva milijona duš; Hrvati — 5 milijonov; Slovaki — blizu 4 milijone; Čehi — 9 milijonov; Poljaki — 25 milijonov; unijati med Ukrajinci — 4 milijoni. Končno je še kakih 100,000 lužičkih Srbov, dočim so drugi danes protestantje.

Torej je nasproti 150 milijonom pravoslavnih Slovanov še vedno kakih 50 milijonov katoličanov! Čeprav samo četrтина od vseh Slovanov, vendar se glavar katoliške Cerkve z zaupanjem obrača nanje, da bodo započeli kar najresnejše delo za zedinjenje, kakor hitro bo-

do podpisane mirovne pogodbe po zadnji vojni. Saj gre Slovanom za to, da pridobe za pravo vero svoje — rodne brate!

Da! **Katoliški Slovani naj postanejo most, po katerem naj pridejo pravoslavni do zaželjene cerkvene edinosti.** In tu naj ne bomo Slovenci na zadnjem mestu! In zakaj tudi? Saj doslej smemo reči o samih sebi, da smo razmeroma med vsemi drugimi Slovani pokazali še največ smisla za to bogoljubno delo.

Ko pride resnična demokracija in ž njo prava svoboda tudi v verskih zadevah, hoče odbor Pokreta Kristusa Kralja ustreči želji svete Stolice. Hoče se lotiti dela za zedinjenje z vso vnemo in ljubeznijo. V ta namen se bo posluževal seveda v prvi vrsti žive in tiskane besede.

Cirilmetodijski delavci.

Prvi in največji pospeševatelj cirilmetodijske ideje je že po svojem **rimski papež**.

Kako so bili rimski papeži vedno naklonjeni Slovanom od časov svetih bratov Cirila in metoda pa vse do naših časov, se razvidi zlasti iz zgodovinske knjige, ki je izšla v hrvatskem jeziku: Marković: **SLAVENI I PAPE**. (Slovani in papeži.)

Zelo važen doprinos k temu vprašanju bi bil poseben študij papeških okrožnic, odlokov in pisem o unionističnem vprašanju. Mnogo teh so razni papeži naslovili na razne slovanske vladarje in narode od devetega stoletja dalje. Zla-

sti so pa važne okrožnice, govori in nagovori ter pisma o zedinjenju papežev: Leona XIII., (ki so ga imenovali kar "vzhodnega papeža") Benedikta XV. in Pija XI.

Papeži imajo skrbeti, da se vse to delo vrši po vsej Cerkvi, a vsak škof je pozvan, da to delo pospešuje v svoji škofiji. Vsak škof je odgovoren za to, da se v njegovi škofiji vpeljejo unionistična društva, da se vrše molitve v ta namen, da se ustanavljajo krožki za poseben študij o vzhodnem vprašanju itd.

Škofije so pa razdeljene v **župnije**. Kar je naloga škofov v škofijah, to pade v župnijah na župnike in kaplane. Poleg farne duhovščine pridejo ravno tako v poštev razni redovi in kongregacije, da razširjajo to vzvišeno idejo. Končno so pa pozvani na sodelovanje tudi vsi verniki brez izjeme, da dopolnijo vrste delavcev za dosego tega lepega cilja.

Namen dela za ujedinjenje.

Namen vsega tega gibanja za zedinjenje cerkva je seveda ta, da se vsi kristjani združijo v ENI Cerkvi Kristusovi. Tu pa ne gre samo in edino za pridobitev **vzhodnih kristjanov**.

Znano je, da so se posamezne skupine kristjanov v teku stoletij večkrat odtrgali od celote. Največji "razkol" je bil res tisti, ki so ga povzročili nevredni voditelji vzhodnih kristjanov tekom devetega stoletja v Carigradu, do konca pa uveljavili v enajstem. Bolgari, Rusi, Srbi in Grki so bili sprejeli

krščansko vero od misijonarjev iz Carigrada, vsaj večinoma. Zato jih je pozneje tudi isti Carigrad odtrgal od katoliške cerkve.

V teku stoletij so se naredili že mnogi poskusi za zopetno zedinjenje. Prišlo je že nekajkrat do sporazuma, a razne spletke velikašev so pravo zedinjenje preprečile. Zlasti ruska cerkev je bila dekla vlade in se ni mogla samostojno odločevati. Ruski cezaropapizem, kar znači, da je bil car vrhovni poglavar ruske pravoslavne cerkve, je bil vedno največja ovira za razvoj krščanstva na Ruskem. Za to so se razvile v pravoslavju samem še nadaljnje sekte ali verske ločine.

Mnogokrat so cele množice pravoslavcev prestopile nazaj v katoliško cerkev. To velja zlasti o Ukrajincih ali Malorusih. Toda nastopilo je preganjanje od strani ruskih pravoslavskih vlad. S silo in raznimi zvijačami so spravili mnoge tisoče zopet nazaj v pravoslavje. (Opomba uredništva: To se v naših dneh, žal, zopet godi . . .)

Toda dandanes carjev v Rusiji ni več. O boljševizmu je upanje, da se bo unesel, prej ali slej pride tudi na Ruskem do **verske svobode**. Tako smemo upati, da bo na Ruskem prišlo zopet do polnega razcvita krščanske misli in takrat bo lepa prilika za zopetno zedinjenje. To pa samo pod pogojem, da bodo katoličani na zapadu o pravem času spoznali znamenja časa in bodo storili svojo dolžnost. Ta njihova dolžnost obstoji v obilni molitvi, v gmotni podpori in v vzgoji unionističnih misijonarjev.

Ko se bo pokatoličani Rusija, pride na vrsto Bolgarija, za njo Srbija, Grčija in polagoma vsi drugi pravoslavni narodi na vzhodu.

Na te reči moramo računati za bodočnost. Kako blizu so tisti veseli časi, to je v rokah božjih, ki se pa v takih rečeh poslužujejo tudi človeškega sodelovanja.

Sredstva.

a) Nadnaravna sredstva.

Katoličanom je v prvi vrsti priporočati, naj bi se posluževali v ta namen nadnaravnih sredstev. Ta so: udeležba pri sveti maši v ta namen ob delavnikih in malih praznikih, ko k temu ne kliče stroga verska dolžnost. Dalje iskreno češčenje sv. Rešnjega Telesa in božjega Srca Jezusovega v zvezi s pogostnim prejemanjem sv. obhajila. Potem češčenje Sv. Duha in Matere božje, ki je Mati cerkvenega edinstva. Za tem pride posebno češčenje slovanskih svetnikov, zlasti onih, ki so se udejstvovali pri delu za cerkveno edinost. Nas katoliških Slovanov ni treba še posebej opozarjati na zasluge svetih bratov Cirila in Metoda pri tej zadevi. Pri tem ne smemo pozabiti, da ta dva svetnika častijo z nami vred tudi naši ločeni brate, pravoslavni Slovani. Takoj poleg teh dveh naj omenim tudi nekatere druge, na primer sv. Jozafata Kunceviča, sv. Vladimirja, sv. Olgo itd. Sploh naj bi se na katoliški in pravoslavni strani kar največ molilo za cerkveno zedinjenje.

Staroslovenska sveta maša.

(“Glagolsko” bogoslužje.)

Sveta brata Ciril in Metod sta uvedla med starimi Slovenci bogoslužje po rimskem obredu, toda v **slovanskem** jeziku. Iznášla sta posebne črke za slovenski književni jezik, ki se imenuje **glagolica**. Zato se katoliško bogoslužje, ki se opravlja v tem jeziku, imenuje tudi **glagolsko bogoslužje**. V prejšnjih časih se je opravljal glagolsko bogoslužje tudi po **mnogih župnijah na Slovenskem**.

Sveta Stolica je glagolsko ali staroslovensko bogoslužje večkrat odobrila. Ljudstvo ga je smatralo za dragoceno svetinjo. Po prvi svetovni vojni je sveta Stolica izdala nov staroslovenski misal (mašno knjigo za duhovnike). Po večini je tiskan z latinskimi črkami, le kanon je v obeh — latinici in glagolici. Jezik je seveda v celem misalu staroslovenski. Ko je šlo v prejšnji Jugoslaviji za to, da se sklene med državo in sveto Stolico takozvani konkordat ali medsebojna pogodba, je bilo (v dodatku) predvideno tudi to, da se za katoličane v Jugoslaviji **uvede služba božja v staroslovenskem jeziku** (ne v latinskem).

Zelo prav bi bilo, če bi sv. Stolica dovolila Slovanom vsega sveta, da rabijo ta staroslovenski misal namestu latinskega. Želeti bi bilo, da bi se najprej dalo slovan-skim duhovnikom po vsem svetu na razpolago, če hočejo maševati po tem misalu ali ne. Polagoma bi se privadili duhovniki in verniki

slovenske svete maše in bi se sprememba ne zdela več tako čudna.

Naše mnenje namreč je, da bi sv. maša med katoliškimi Slovani, ki bi se služila v staroslovanskem jeziku namestu v latinskem, bila velikega pomena za **cirilmetodij-sko idejo**. Tudi današnji slovanski katoličani bi smatrali sveto mašo v staroslovenskem jeziku za dragoceno svetinjo, ko bi se jim stvar dobro razložila.

Pri tem moramo vedeti tole: **V stari slovenščini opravljajo svoja bogoslužna opravila pravoslavni Slovani**, naši ločeni bratje. Pa ne samo pravoslavni, tudi **uniati**, torej tisti, ki so se vrnili nazaj v naročje katoliške cerkve, še naprej **mašujejo in dele svete zakramente v staroslovenskem jeziku**. Staroslovanski misal bi nas katoliške Slovane in naše ločene brate **zelo zbližal**. Naši ločeni bratje bi videli na lastne oči, da rimska Cerkev spoštuje naše slovanske narodne svetinje. Vzhodni narodi veliko dajo na to, da se njihov obred in obredni jezik spoštujeta. Latinščine pač niso vajeni in se jim radi tega zdi ne samo tuja, ampak jih tudi odbija.

Zato bi tudi rimsko-katoliški slovanski misijonarji, ki bi šli kdaj v Rusijo, sprejeli vzhodni obred in maševali v jeziku starih Slovanov, naših davnih dedov. Njim bi stara slovenščina ne delala težav in bi se je hitro naučili. Saj je stara slovenščina, jezik svetih bratov Cirila in Metoda, podlaga vseh današnjih slovanskih jezikov. Ta okolnost bi torej prišla silno prav vsem unionističnim delavcem za zedinjenje, ki

bi kdaj šli v Rusijo delovat. Ker bi staro slovenščino že poprej znali, bi se potem igranje naučili tudi današnjega ruskega jezika.

b) Naravna sredstva.

Karitativna pomoč.

Druga svetovna vojna je napravila ogromne škode v duhovnem pogledu, pa nič manj v materialnem. Treba je pomagati nesrečnim: sirotam, vdovam, ubožcem, invalidom, bolehnim ljudem, bolnikom. Treba bo skrbeti za zapuščeno, zanemarjeno, versko nepoučeno mladino, za slepce, gluhe in tako dalje.

Res je, za vse te in take se morajo zavzeti in skrbeti zanje države, toda države navadno le deloma pomagajo. Veliko dela ostane kljub vsem naporom držav privatni dobrodelnosti.

Pouk o vzhodnem vprašanju.

Ta pouk je zelo potrebna reč. Ljudje morajo vedeti, za kaj gre in za koga gre. Le tako bodo voljni priskočiti na pomoč. Toda o tem smo že nekaj omenili, kako naj bi se pouk o teh rečeh širil med ljudstvo, in ne mislimo na tem mestu ponavljati.

Vsaj mimogrede pa treba omeniti, kaj vse bodo morali znati in vedeti tisti unionistični delavci, ki se bodo kdaj v resnici odpravili v Rusijo. Poznati bodo morali zelo dobro nauk svete Cerkve, seveda najprej katoliške, potem pa tudi pravoslavne. Zlasti jim bo potrebno temeljite poznanje nauka obeh

cerkva o prvenstvu rimskega papeža. Prav tako bodo morali imeti v malem prstu vse razlike med zapadno in vzhodno cerkvijo. Te razlike so deloma v veri sami, deloma v zunanjih uredbah. Razlike med obema Cerkvama se najdejo v liturgiki, pesništvu, glasbi itd.

Velike razlike so pa tudi v svetni izobrazbi. Unisonistični delavci, ki pojdejo v Rusijo in bodo delovali med rusko inteligenco, bodo morali poznati **rusko literaturo** in sicer predboljševiško (Puškin, Lermontov, Tolstoj, Dostojevski itd.), kakor tudi boljševiško (na pr. Lenina, Bukharina itd.).

In še na novo znanost moramo opozoriti namreč na **etnologijo**. To se bi reklo po domače: kdor hoče iti v Rusijo in tam delovati, mora poznati rusko dušo, šege, navade in sploh mišljenje ruskega naroda.

Organizacija

Vprašanje nastane, če je za te velike cilje že kaj pripravljenega med zapadnimi katoličani. Z drugo besedo: Ali je kje že kaj organiziranega, zakaj brez **organizacije** ni upanja na uspeh. Tudi o tem nekaj besed.

Vrhovno nadzorstvo nad vsem tem ima papeška **VZHODNA KONGREGACIJA V RIMU**, ki ji predseduje eden kardinalov rimske Cerkve.

V Rimu deluje tudi takozvani **VZHODNI INSTITUT**, to je neka visoka šola za tiste, ki študirajo vzhodno vprašanje. Na tej šoli dobi človek šele nekaj pravega poj-

ma, za kako velike reči gre pri vsem tem delu.

Poleg te visoke šole, ki je odprta katoliškim dijakom vseh narodov, so v Rimu še razni **vzhodni kolegiji**. To so šole nekoliko nižje vrste, ustanovljene z izrecnim namenom, da vanje prihajajo dijaki iz raznih **vzhodnih narodov**. Takih kolegijev je bilo v prejšnjih časih več tudi na vzhodu samem, tudi v Rusiji. Ravnotako jih ni manjkalo po raznih zahodnih deželah. Žal, za časa svetovne vojne so večinoma prenehali z delovanjem.

Poleg vseh teh in takih ustanov so bila med raznimi zapadnimi narodi ustanovljena razna društva, ki so se bavili s poukom o teh rečeh in zbiralali tudi denarna sredstva. Kakor že omenjeno, so zlasti katoliški Francozi mnogo storili na tem polju. Niso pa bila vsa ta društva še povezana v kako svojo centralo ali federacijo.

Kar se tiče nas Slovencev, smo imeli že davno svoje tozadevno organizacijo pod imenom: **APOSTOLSTVO SVETEGA CIRILA IN METODA**. O tem pa posebej nekaj besed.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

Lavatinski (mariborski) škof **ANTON MARTIN SLOLMŠEK**, ki je umrl v sluhu svetosti leta 1862, je ustanovil **bratovščino sv. Cirila in Metoda** in ji dal nalogo, da se je molilo za zedinjenje ločenih bratov, zlasti pravoslavnih Slovanov, s katoliško cerkvijo. V novjšem času se je — po naporih prof. dr. Franca Grivca — ta Slomško-

va bratovščina preosnovala v APOSTOLSTVO sv. CIRILA IN METODA, ki je pred zadnjo vojno v ljubljanski škofiji zelo blagodejno delovalo. Skoraj po vseh župnijah je bilo že uvedeno. Izdajalo je tudi svoje lastno glasilo: KRALJE-STVO BOŽJE (mesečnik). To apostolstvo je tudi že začelo prirejati takozvane "vzhodne dneve", na katerih se je širil pouk in zanimanje za to veliko vzhodno vprašanje.

Apostolstvo je prevzelo tudi skrb za katoličane med pravoslavni (v diaspori) v **Srbiji**, kjer so zelo razteseni in zato potrebni posebnega dušnopastirskega skrbstva. Seveda je v najnovejšem času komunistična revolucija v Sloveniji ustavila tudi delovanje Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Pač pa bi bilo želeli, da bi **slovenske župnije v Ameriki sedaj upeljale Apostolstvo sv. Cirila in Metoda**. Na ta način bi Slovenci v Ameriki vsaj nekoliko sodelovali pri verskem delu za zedinjenje cerkva. Dolžnosti so te: Vsak dan zmoliti po en očenaš in zdravomarijo v čast sv. Cirilu in Metodu za cerkveno zedinjenje in pa vsako leto kak prispevek v denarju v ta namen.

Še nekatera druga sredstva.

Pri vsem tem ne pozabimo na velik pomen **osebnih stikov** med katoličani in pravoslavni. Zlasti če so taki stiki že kar v prijateljskem tonu, to dostikrat pomeni veliko več kot samo suhoparno raz-

pravljanje o tem, kdo ima prav in kdo mora odnehati.

Prav radi gojitve osebnih prijateljskih stikov med člani obojne Cerkve so se pred vojno vršili na **Velehradu na Moravskem unionistični kongresi**, ki so bili mednarodni in so nanje prihajali tudi pravoslavni. Ob takih prilikah se mnogokrat napravijo prijateljski stiki med udeleženci, ki ostanejo trajni in imajo velik pomen pri delu za zedinjenje. Bog daj, da bi se po tej vojni taki kongresi vršili tudi po drugih deželah!

Pred več leti se je v Ljubljani vršil poseben **tečaj za spoznavanje vzhodnega bogoslovja**. Nanj so prišli tudi pravoslavni. Iz Rima je prihitel škof Herbigny, Francoz, tedanji voditelj rimskega "vzhodnega inštituta". Taki tečaji so seveda velikega pomena. Pripomorejo do medsebojnega spoznavanja in celo spoštovanja.

"Kako prav je, da nas Bog ne vpraša, kaj in kako bi radi. Pozna našo kratkovidnost in ve, kako hitro se zadovoljimo s srečo enodnevnico. Dalje, v večnost, pa ne sega naš pogled. Zato sam izbira, sam določa, sam teše naše križe, in sicer vedno z ozirom na našo dušo, na večnost." (M. Elizabeta.)

●

Poganski pisatelj Cicero, še pred Kristusom, je zapisal besede: "Da je Bog, je in mora biti vsakemu človeku tako jasno, da dvomim, če je zdrave pameti, kdor ga taji!"

●

Diderot, francoski učenjak, pravi: "Ljudje, ki pri pogledu na stvarstvo nečejo priznati Boga, so enako bedaki, kakor tisti, ki bi trdili, da človek ne misli."

MOJA ŽIVLJENSKA POT

Kazimir Zakrajšek

"Glej, tvoja Mati!"
z oltarja si mi govorila
ti, Mati žalostna
v morju trpljenja vsa,
ko duša v radosti se je topila
ob gloriiji novomašniški
na Gori žalostni.

...."Kaj? — Mati moja žalostna?"
Te duša vsa prestrašena
tedaj je vpraševala.
In Ti si mi dejala:

"Da, da, o sinko moj!
Tak pot življenja bode tvoj,
kot moj!
Junaško za meno!"

In danes?
Moj "Ite missa est" je tu! . . .
Odpira se mi kraj miru,
odpira se gomila . . .

Poglej nazaj!

O, Mati, prav si govorila
mi tedaj
na Gori žalostni
ob gloriiji novomašniški:

"Jaz, Mati bolečin,
zato pa ti — trpljenja sin!"

"Srečo imaš. Povsodi dosegaš uspehe.
Vsi te ljubijo in se vesele tvoje sreče. Bog
to ve in se veseli tvoje sreče. Toda on tu-
di ve, da je pot sreče polzka, da tako ne
moreš doseči večnega cilja. Boji se za
tvojo dušo, zato ti pošlje križ, velik križ."
(M. Elizabeta.)

●
Najdažji zaklad v božjih očeh
je trnje, ki skrito ranja srce.
Največja slava na zemeljskih tleh
so križi, ki nihče zanje ne ve.

(M. Elizabeta.)

KRALJICI MAJNIKA

S cvetjem vrtec se odeva,
gozd odganja in brsti,
slavček pesemce prepeva
in škrjanček žvrgoli.

Mar v deželo kralj prihaja,
da vse praznično dehti?
Ali pa Kraljica maja
svoj veseli god slavi?

Zopet mesec maj prihaja,
s cvetjem krasnim ves odet.
Ptički pa Kraljici maja
pesmi žvrgolijo spet.

Kaj pa čakaš, srce moje?
Daj, prinesi brž svoj dar!
Materi Kraljici svoji
ga položi na oltar!

Ni zlata in dragih kamnov,
da bi jih prinesla v dar,
samo svoje srce revno
ti poklonim na oltar.

Saj je vedno tvoje bilo,
tvoje je in tvoje bo,
naj bi vedno te ljubilo
in služilo ti zvesto.

Ko pa čas ločitve pride,
Mati, mi na strani stoj,
da srce se s tabo snide,
kjer je dom kraljevi tvoj.

—Mary Stušek, Wickliffe, Ohio

POSVETITEV

Misli moje, bodite molitev!
Srce moje, bodi čist oltar,
ki na njem se sveta le daritev
Bogu svetemu daruje v dar.

ZVEZA SKUPNIH SLOVENSKIH OLTARNIH DRUŠTEV V CLEVELANDU, OHIO

DOLGO časa se je gojila tiha želja v mnogih srcih naših dobrih žena, da bi se tudi žene matere, članice cerkvenih Oltarnih društev združile v eno celoto. Končno vendar se je naša želja uresničila. Kakor so za vsako dobro stvar pri fari sv. Lovrenca prvi, so bile pa tudi v tej zadevi neuburške žene najbolj pogumne in so razposlale povabila naj se jim še druga slovenska Oltarna društva pridružijo. Dne 2. maja 1943, smo se skupaj zbrale v dvorani sv. Lovrenca. Poleg domačih žena, so bile tudi zastopnice od fare sv. Vida — Cleveland, od fare Marije Vnebovzete, — Cleveland, od fare s. Kristine, Euclid, O. in pa od fare sv. Cirila in Metoda, Lorain, O. Navzoči so bili tudi častiti Father Slapšak. Predsednica društva Sv. Rešnjega Telesa fare sv. Lovrenca, prosi častitega Father Slapšaka naj nam razložijo pomen in namen te skupne Zveze Oltarnih društev. Častiti Father Slapšak so v duhovitih in iskrenih besedah naglašali da glavni namen tega združenja naj bi bil, voditi naše verne katoliške žene in matere po Mariji k Jezusu, kar naj bi v podrobnosti pomenilo — razširjevati pobožnost na čast naši nebeški Materi Mariji, ter tako globiti če-

Ga. Katherine Roberts

ščenje njenega Sina v Najsvetejšem Zakramentu. V tej zvezi naj bi se tudi gojilo zanimanje za katoliško akcijo, kakor na primer za Baragovo beatifikacijo in sploh nagibalo k nabožnemu življenju žene in matere, katerih vplih je v splošnem življenju neprecenljiv. Skupne ure molitve pred Najsvetejšem in druge pobožnosti bi brezdvomno doseglo naš cilj. Father Slapšak so še posebno poudarjali, da je potrebno skupnosti v sedanjih časih, posebno pa v skupnih molitvah. Da skupno prosimo Presveto Srce Jezusovo v Sv. Rešnjem Telesu, milosti in

usmiljenja in za odpuščanje za grozote katere se godijo po svetu. S tem namenom je bila toraj ustanovljena Zveza žena Sv. Rešnjega Telesa, ki skupno šteje nad 1400 članic in to iz petih župnij — in sicer od Sv. Vida — Sv. Lovrenca — Marije Vnebovzete — Sv. Kristine — in Sv. Cirila in Metoda.

Naj omenim da naša Zveza v resnici lepo napreduje. Imamo vsako leto štiri velike pobožnosti. Prva naša pobožnost se je vršila pri Groti Lurške Matere Božje v Providence Heights, Euclid, Ohio dne 22. avg. 1943. Druge pobožnosti se vršijo pa v cerkvi Sv. Pavla na 40. cesti in Euclid Ave., ker tam je glavni stan češčenja sv. Rešnjega Telesa, kjer je Sv. Rešnje Telo izpostavljeno noč in dan. Naše glavno romanje vsako leto, na prvo nedeljo po VELIKEM ŠMARNU je pa na naših AMERIŠKIH BREZJAH, pri MARIJI POMAGAJ na prijaznem gričku v Lemontu. Oh, kako smo vesele, ko pride čas romanja, da v skupni molitvi in prepevanju prelepih Marijinih pesmi — pohitimo k naši MATERI MARIJI POMAGAJ, da ji tam potožimo svoje križe in težave in prosimo še nadaljnih milosti za svoje družine ter za vse, kar smo dolžne moliti. Naša Zveza ima tudi upeljan živi "ROŽNI VENEC" — tako da članice vsake župnije molijo po eno skrivnost "rožnih venec". Prvo skrivnost, molijo pri Sv. Vidu — drugo skrivnost, pri Mariji Vnebovzete — tretjo skrivnost, pri sv. Lovrencu — četrto skrivnost pri sv. Kristini — in peta skrivnost pri Sv. Cirilu in Metodu. Zveza ima skupno sv. Obhajilo enkrat na leto, na praznik Sv. Rošnjega Telesa. Imamo na vsake 3 mesece skupno sejo in to vsakokrat v drugi župniji. Takrat pridemo skupaj in se prav po sestersko pogovorimo, kaj bomo še kaj dobrega naredile. Z velikim veseljem in z lahkim, veselim srcem delujemo z roko v roki za ČAST in SLAVO BOŽJO in našim dušam v zveličanje. Naloga naša je lepa — lahko rečem, ANGELJSKA. Častiti našega Boga Jezusa Kristusa v Sv. Rešnjem Telesu, skritega v tabernaklju, bivajočega v naših cerkvah.

Želimo da bi se tudi po drugih naselbinah organizirale, če je mogoče, ker v skupnosti se res lahko veliko dobrega naredi. Zatoraj žene in matere, katere se štejemo, da smo KATOLIŠKE, ne dajmo se ustrašiti vsake malenkosti od nekaterih brezvestnežev, ki nam hočjo izruvat iz naših src sv. vero v Boga. ON je VSEGAMOGOČEN in nam da vse, kar imamo. Vsi smo odvisni od

NJEGA — samo moliti **moramo** veliko, da ne omagamo v takih zmešanih časih, v kakršnih se nahajamo.

Naša Zveza je tudi v gmotnem oziru veliko dobrega storila. Dala je \$200 za okno v Lemontski kapelici — dalje je prispevala za v isti kapelici \$500 za Obhajilno mizo — pri kateri se bo delilo Telo Jezusovo v Sv. Obhajilu. Samo v letu 1945, je Zveza darovala za razne dobre namene nad \$1300.00.

Zveza je tudi poslala svojo zastopnico na katoliški shod dne 24. junija 1945, vršech se v Joilet, Ill. v osebi Katherine Roberts, ki je bila tudi izvoljena v urad KATOLIŠKE LIGE.

Prve uradnice Zveze skupnih Slovenskih Oltarnih Društev so bile izvoljene od vsake fare ena, tako da je povsod zanimanje.

Duhovni vodja, Rev. Julius Slapšak.

Častna predsednica, Anna Gliha — od Sv. Lovrenca.

Predsednica, Katherine Robert — od Sv. Kristine.

Podpredsednica, Mary Marinko.

Tajnica, Mary Otoničar — od Sv. Vida.

Blagajnica, Mary Coprich — od Marije Vnebovzete.

Zapisnikarica, Apolonia Kic — od Sv. Lovrenca.

Predsednica nadz. odbora, Josephine Pogacar — od Sv. Cirila in Metoda.

Ta odbor še sedaj deluje in vodi Zvezne posle — vse razen tajnice, kateri posel pa vodi sedaj sestra Frances Baraga — od Sv. Vida.

Vse uradnice delujejo brezplačno, ker se zavedajo da njihovo delo in žrtve niso zastonj. Bog je pravičen plačnik za vse dobro.

Zveza skupnih Slovenskih Oltarnih društev v Clevelandu, O. se iskreno zahvaljuje častitemu duhovnemu vodju, Rev. Slapšaku za ves njihov trud in požrtvovalnost, s katerim delujejo in pripomorejo, da naša Zveza tako lepo napreduje. Ravnotako se zahvalimo vsem častim duhovnikom po župnijah, ki so nam vedno na razpologo.

V imenu Zveze, iskreno pozdravljam vse članice in častilke Sv. Rešnjega Telesa po širni Ameriki — z veliko željo, da bi bile VSE enkrat ZDRUŽENE. "PO MARIJI K JEZUSU!"

BOG VAS ŽIVI SESTRE!

Katherine Roberts, predsednica.

ZMAGOVITI POHOD SLOVENSKE PESMI V RIMU

Rim, dne 27. marca 1946

PRETEKLI teden je slovenska pesem, z njo pa tudi slovenska misel tukaj v Rimu vpričo številnega mednarodnega občinstva doživela najlepše slavlje. Pevski zbor "Slovenija" iz begunskega taborišča v Serviglianu je 18. t. m. s svojimi 60 pevci prišel v Rim, kjer je bil napovedan njegov koncert. Pevski zbor, ki ga vodi pevovodja g. Andrej Pogačar, je tako šolan in ima tako izbran pevski material, da bi ga nekda v domovini utegnil prekositi edino le Akademski pevski zbor. Rimska slovenska kolonija, ki je imela nalogo organizirati ta koncert, je bila vpričo soglasne hvale od vseh strani vendarle maloverna in je večina resno dvomila v uspeh. Zdaj pa, ko je koncertni teden končan, je soglasna misel vseh, da je ta zbor storil čudovite stvari v čast in slavo slovenskega imena, kar je vpričo razmer, ki v njih na vseh koncih in krajih Slovenci morajo živeti, silnega pomena za nas vse.

Na praznik Sv. Jožefa je slovenski novomašnik mariborske škofije g. Belej pri sv. Petru na glavnem oltarju (katedrali) bral svojo novo mašo. Zbrala se je k tej slovesnosti vsa slovenska rimska kolonija, z njo pa serviglianski pevski zbor, ki je visoko povzdignil to slavlje s svojo dovršeno pesmijo. Kakor še nikoli doslej, je slovenska mašna in Marijina pesem iz ust mešanega zbora donela iz presbiterija po širni Petrovi baziliki. Novomašniku je asistiral slovanski asistent D. J., pater Prešeren, ki je tudi bil novomašni pridigar. Novomašni svatje pa so bili vsi v Rimu prebivajoči Slovenci na čelu z ministrom dr. Krekom.

Drugi dan ob pol petih popoldne je bil napovedan pevski koncert v dvorani sv. Belarmina na Ogrskem trgu. Vsa pričakovanja optimistov so bila prekošana in pesimisti silno prijetno presenečeni. Dvorana je bila nabito polna mednarodnega občinstva, ki je od točke do točke vedno bolj strme občudovalo lepoto slovenske pesmi in čudovito ubranost zbora. Prva točka je bila Gallusova "Tako umira pravičnik" v latinskem jeziku. Sledile so razne umetne in narodne, zaključili pa sta koncert veličastna "V Gorenjsko oziram se skalnato stran" ter udarna "Hej, tretji maj!", ki je himna in pel pred tako izrazito mednarodnim občinstvom, saj so bili zastopani vsi narodi vseh 5 delov sveta, ki so tukaj od najlepše strani mogli občudovati našo pesem ter razumevati slovensko narodno dušo, njegovo kulturo in narodno teženje slovenskega naroda.

V četrtek, dne 21. t. m. opolne so pevci bili sprejeti od sv. Očeta v posebni avdijenci, kar je pomenilo spet novo največje priznanje trpečemu slovenskemu narodu, ki so ga tukaj zastopali serviglianski slovanski begunci s svojimi pevci. Najbolj značilno je, da je ta skupina

slovenskih katoliških beguncev bila deležna nenavadne odlike, da je pred papežem smela v pozdrav in slovo zapeti slovenske pesmi. Ta nastop je na sv. Očeta napravil mogočen vtis ter je papež ob Marijini pesmi kakor v molitev zatopljen sklenil roki in poslušal. Sv. Oče je namreč sam glasbeno visoko naobražen. O tej avdijenci je vatikansko glasilo "Osservatore Romano" v petek dne 22. t. m. v svojem uradnem delu poročalo v kratkih vrsticah o avdijencah kardinalov in drugih, na koncu pa je prineslo to le obširno poročilo:

"Njegova Svetost je nato sprejel v posebni avdijenci skupino 60 Slovencev iz begunskega taborišča v Serviglianu (Ascoli), ki so prišli v Rim zahvalit se papežu za vso Njegovo velikodušno pomoč v korist beguncem. Skupino, ki jo je predstavil prečastiti pater Anton Prešeren, slovanski asisten DJ, sestavlja pevski zbor, ki je dal tudi vokalni koncert v župnijski dvorani Sv. Roberta Balarmina pod vodstvom preč. gosp. Andreja Pogačerja.

Svetega Očeta so sprejeli z živim navdušenjem in s pesmijo "Ti si Peter skala!", ki so jo peli v slovenskem jeziku. Nato pa je pevski zbor podal še nežno občuteno hvalnico Najsvetejši Devici. Ko so na koncu sprejeli apostolski blagoslov, so vsi obnovili Njegovi Svetosti izraze svojega najglobljega priznanja, zahvale in najbolj žive vere."

Pevski koncert že sam na sebi, še bolj pa sprejem pri Sv. Očetu ter poročilo Vatikanskega glasila je za ta pevski zbor zainteresiral vse glasbene kroge v Rimu. Najprej je Vatikanski radio naprosil pevce, naj bi zapeli nekaj pesmi zanj. To se je zgodilo v petek popoldne. Istočasno so glasbeni krogi prosili, naj bi zbor dal še en koncert, in sicer v nedeljo popoldne v isti dvorani. Župnik župnije sv. Belarmina, ki je pevskemu zboru docela brezplačno dal na razpolago prelepo dvorano, je naprosil pevce, da bi peli v nedeljo opoldne pri maši slovensko mašo. Velika cerkev, ki je le malo manjša, kakor cerkev sv. Jožefa v Ljubljani, je bila nabito polna ljudstva, ki je presenečeno poslušalo s kora za oltarjem tako lepo petje. Omeniti je namreč treba, da zbornega petja v Rimu malo slišiš.

Ni čuda, da je koncert v nedeljo popoldne vkljub neugodni uri spet napolnil veliko dvorano. Tokrat je pevski program bil v prvem delu sestavljen iz cerkvenih pesmi, drugi del pa so v glavnem bile narodne pesmi. Kako je ta koncert uspel, najbolje dokazuje poročilo vatiškega radia, ki je v nedeljo zvečer podal tudi tole poročilo o koncertu:

"Nocoj smo se udeležili v župni dvorani sv. Roberta Belarmina koncerta. Prepeval je zbor slovenskih beguncev, ki sta ga mogli poslušati v naši včerajšnji oddaji. Kar neverjetno je kako morejo nekatere same na sebi tako enostavne stvari v človeku vzbuditi najgloblje občutke. Ob tem zbou, ki je v glavnem sestavljen iz same mladine, smo se morali trajno poglobljati v razmišljanje; najsi so peli slovenske pesmi, ali pa so dali duška šegavosti svoje prijetne narodne glasbe, ki je vedno pla-

vala nad glavami in dušami vseh navzočih, polna otožnosti. Hudo mora biti prepevati pesmi o domovini, žalostne pesmi, vesele pesmi, zlasti, če jih prepeva zbor, ki je sestavljen iz samih beguncev . . .

Prvi del je obsegal verske pesmi, blagozvočne in polne, polne zlasti pobožnega čustva, ki ga vsako slovensko srce goji do Nebeške kraljice in Božje Matere. Toda nato je močno ugajal drugi del petja, poln in značilen, kjer je med drugim mlad duhovnik vodil težko žalostno pesem v šegavo in hudomušno. Zbor je brez dvoma veličasten, discipliniran, vpet in povezan, zlasti v ženskih glasovih ter ima prav posebno lastnost, da zna biti dober tolmač čustev, kar je značilna lastnost slovenskih zborov. Poslušalci so do zadnjega napolnili dvorano ter so zahtevali, da so pevci morali svoje pesmi ponavljati. Med poslušalci smo opazili tudi škofa Mons. Angela M. Ocampo iz Kolumbije.”

To je kritika glasbenega kritika vatikanske oddajne postaje o koncertu slovenskih pevcev v Rimu.

Vatikanski radio je v soboto ob pol desetih zvečer oddajal slovensko petje tega zbora ter je hkrati tega dne podal tudi članek o Slovencih. Tudi v ponedeljek je vatikanski radio oddajal slovenske pesmi, v torek pa je članek o Slovencih s slovenskim petjem oddajala poljska oddaja tega radia. Oddajali bodo še v nekaterih drugih jezikih. — Omeniti moramo še, da so v petek naši pevci peli tudi Poljakom, ki so jih bili za ta koncert posebej prosili in povabili.

Vatikanski radio o Slovencih.

Članek, ki ga je ob pevskih nastopih slovenskih pevcev v Rimu oddajal vatikanski radio, se glasi:

“Na meji zahodnega evropskega sveta, na ozemlju, kjer se prelivajo zahodni in vzhodni vplivi in se stikajo tri glavne evropske narodnostne družine, kljub vsemu zunanjemu ograjanju in notranjim krizam že tisoč devetsto let svojo neomajno zvestobo Petrovemu sedežu izpričuje mali Slovenski narod.

Leta 745. po Kr. se je s krstom slovenskih kneževičev Gorazda in Hotimirja uradno začelo pokristjanjevanje Slovencev, ki so prvi izmed Slovanov sprejeli luč Kristusovega evangelija. Kot skoraj vsem mladim srednjeveškim narodom, so tudi Slovencem irski potujoči misijonarji (peregrinantes pro Domino) posredovali vrednote krščanske vere. Irec, sv. Modest je postal prvi škof slovenskega ozemlja. Najlepši razcvet kulturnega in verskega življenja v stari slovenski zgodovini pomenijo tista leta, ko sta sv. Ciril in Metod našla najrodovitnejše polje svojemu apostolatu v Panonski Sloveniji kneza Koclja, ki je izmed vseh vladarjev svoje dobe najbolj razumeval katoliški univerzalizem Ciril-Metodovega misijonskega delovanja.

V usodni povezanosti z evropsko zahodno družbo so si Slovenci kmalu osvojili vse vrednote srednjeveške krščanske kulture. Nemški kronist Helmond jim je že v 11. stoletju mogel dati tole sijajno spriče-

valo: "Ni na svetu naroda, ki bi bil bolj vnet za božje češčenje in ki bi bolj spoštoval duhovnike, kot so Slovenci." V krščanski veri so srednjeveški Slovenci našli moči, da so vztrajali pred vsemi nevarnostmi, ki so jih njim in vsej svropski skupnosti prinašali Obri, Madžari in Turki. V 300 letnih bojih s turško ekspanzivnostjo so Slovenci bili del predzidja krščanstva, za katerim so drugi evropski narodi mogli nemoteno razvijati svoje kulturno življenje. V 16. stoletju se je ogrožanju po islamu pridružila še nevarnost protestantske verske revolucije, ki jo je slovenski narod zlasti pod vodstvom ljubljanskega škofa Hrena, zmagoslavno premagal. Tako je mogel versko enoten v dobi baroka doseči prvi višek svojega kulturnega dela, ki ga v vsem obsegu navdihuje duh tridentske verske obnove. Kakor protestantizem, tako tudi jožefinizem ni mogel udušiti pravega katoliškega duha in zvestobo slovenskega ljudstva Sv. Sedežu. Ko se je konec 18. stoletja slovenski narod začel zavedati svoje narodne individualnosti, so na čelu tega prizadevanja stali katoliški duhovniki. Temu dejstvu je treba pripisati, da se slovensko narodno prizadevanje nikdar ni izmaličilo v kak poganski ekstremni nacionalizem. To je predvsem zasluga božjega služabnika Antona Martina Slomška, mariborskega škofa (1846—1862), ki je na najbolj čudovit način znal združevati ljubezen do Boga, do Cerkve in do svojega milega naroda.

V 19. stoletju so katoliški Slovenci z vso vnemo in uspešnostjo uresničevali navodila zadnjih velikih papežev. Katoliško gibanje je pod vodstvom škofov Mahnič, kardinala Missia, Jegliča v popolnem zajelo ves slovenski narod s svojimi verskimi, kulturnimi in socijalnimi organizacijami. Za versko in nravno oblikovanje so zlasti skrbele Marijine družbe. Moderen socijalni program je slovenskim katoličanom načrtoval pred vsem dr. Jan. Ev. Krek, čigar socialne ideje je med mladino najbolj uspešno zanašala Orlovska mladinska organizacija.

Kot zaveden katoliški narod so Slovenci leta 1918. stopili v svobodno narodno državo Jugoslavijo. Takoj so spoznali, da je njihova posebna naloga v organizmu Katoliške Cerkve zbliževati ločene vzhodne Slované z Rimsko apostolsko Cerkvijo. Temu cilju so po navodilih Sv. Sedeža posvetili velik del svojih sil.

Vsa ta prizadevanja je kruto prekinila 2. svetovna vojna, ki je prav katoliške Slovence zadela kakor malokateri evropski narod. Okupacija nazi-fašističnih sil je v pretežnem slovenskem ozemlju zatrla ne le vsako sled narodnega, ampak tudi organiziranega verskega življenja. Trpljenju, ki ga je prinesla sovražna okupacija, so se pridružile še neštevilne žrtve komunistov.

Zato s toliko večjim prepričanjem vztraja v veri v duhovne vrednote, ki edine morejo zagotoviti in zavarovati dostojanstvo posameznemu človeku in narodni skupnosti v tiste duhovne vrednote, ki je njihov največji glasnik Svet Oče Pij XII."

Da je vatikanski radio ob slovenski pesmi oddajal ta članek o Slovencih ter ga oddaja še v drugih jezikih, to je za vse Slovence doma in v begunstvu in izgnanstvu največjega pomena. Povod za ta veliki dogodek pa je neposredno dala zmagovita slovenska pesem, ki jo je svet pretekli teden iz Rima prepeval serviglianski slovenski begunski pevski zbor "Slovenija".

Takega nastopa, sprejema pri Sv. Očetu in takega uspeha doslej ni bil deležen še noben begunski narod v tujem svetu. Bogu hvala!

Fr. Žar.

PA SE MALO ZASMEJAJMO!

Katoliški voditelj je bil zelo majhne postave. Za časa Bismarcka v kulturnem boju je neustrašeno nastopal za pravice katoličanov proti luteranom in brezvercem. Nekoč je imel sijajen govor v parlamentu. Za njim je nastopil velik Bismarkovec in mu odgovarjal. Med drugim ga je hotel osmešiti tudi radi njegove majhne postave in zaklical: "Kaj boste vi, pritlikavec! Saj vas lahko v svoj žep denem!" Prosim naredite to!" mu voditelj odgovori hitro, "boste vsaj v žepu imeli pamet, ko je v glavi nimate!" — Seveda se je ves parlament zakrohotal.

— Ti hodiš z Malči?

— Da.

— Se bosta poročila?

— Skoraj sva se.

— Pa zakaj se nista?

— Samo radi ene besedice, katero je izgovorila?

— O, to si bil pa prenatančen. Katera besedica je to bila?

— Rekla je samo: ne!

"Ženske ne znajo držati nobene skrivnosti, ker ne znajo molčati," pravi star samec stari samki v razgovoru. — "Saj ni res! Znajo jih, znajo!" odgovori samica. "Glejte na primer mene! Že od svojega 25. leta nisem nikomur povedala, koliko sem stara." — "Vendar boste enkrat pa le povedali,". "Nikdar! Če sem znala 50 let molčati, bom pa še naprej lahko."

Starejša ženska je dobila ponudbo za ženitev. Vsa srečna je bila. Toda ravno takrat je morala dati zadnje zobe iz ust. Svojo srečo je zaupala tudi dentistu. "Samo to ne vem," mu je dejala, "ali mu naj to povem že sedaj pred poroko, ali šele po poroki?" — "Svetoval bi vam," pravi dentist, "da sedaj previdno molčite. Po poroki držite pa usta zaprta!"

"O Georgeu Washingtonu, ko je bil izvoljen v zbornico Virginije, piše njegov prijatelj svojemu tovarišu: "Odkrit je kot steklo, vi-

sok je 6 čevljev in 2 inči, tehta 175 funtov. Glavo ima lepo izoblikovano. Ima velik, raven nos, modrosive oči, precej narazen, z velikimi obrvmi. Na obrazu ima plemenite poteze, vendar zapovedujoče. Ima velika usta, katera ima pa vedno zaprta." (Molčec je.)

•

V šoli. Hči bogatega meščana je bila v šoli v vseh predmetih dobra, samo zemljepisje ji ni šlo v glavo. Učiteljica je imela velike težave ž njo. Učiteljica ji da nekoč pismo za mater, v katerem jo prosi, naj skrbi, da bo hči tudi v tem predmetu napredovala. Drugi dan jo zopet vpraša zemljepisja, pa ga zopet ni znala prav nič. "Ali si dala materi moje pismo včeraj?" "Da, sem!" "Pa kaj je rekla?" "Rekla je, da se ona nikdar ni učila zemljepisja, pa se je vendar dobro poročila, da ga je njena sestra znala še manj, pa je tudi omožena. Vi da ga pa tako dobro znate, pa ste še neporočeni."

•

Kmet gre po mestnih ulicah. Pri vratih neke hiše vidi nad gumbom za hišni zvonec napis: "Prosim, pozvonite!" Dobra duša, kakoršna je bil, se ustavi in čita. Nato gre k vratom in pritisne na gumb. Služkinja pride odpirat. "Kaj bi pa radi?" ga vpraša. "Kaj bi jaz rad?" odgovori očka. "Jaz prav za prav nič. Samo to bi rad vedel, zakaj si sami ne morete pozvoniti?"

•

Predsednik Lincoln se ni nikogar bal razen svoje žene. V tem oziru je bil velik slabič. Že v prav

mladih letih se je zagledal v neko Miss Todd in se z njo zaročil. Toda po nekoliko mesečih občevanja ž njo, je opazil njeno veliko odločnost in nadvladeželjnost. Ker je čutil svojo slabost, se je bal se ž njo poročiti. Na dan, ko bi imela biti poroka, je zbežal od doma. Pa se je vse tako zavrtilo, da se je slednjič le odločil in se ž njo poročil. Ko je šel praznično oblečen od doma v nevestino hišo, da bi šla k poroki, ga pred hišo sreča znanka. "Abraham, kam pa tako slavnostno oblečen?" "V pekel!" odgovori mirno in odhiti. In res je imel veliko "pekla" v svojem zakonu. Tako je bil pogosto zmerjan, ker je prihajal zvečer pozno domov radi veliko dela v pisarni. Slednjič mu žena določi 9. uro, ko mora priti vsaki večer najkasneje domov. Toda slučajno se je drugi večer potem zgodilo, da ni mogel, nujno delo ga je zadržalo do desetih. Bile so volitve novega predsednika in on je bil kandidat. Žena mu je zaprla vrata. Na daljše trkanje se slednjič oglasi skozi okno. "Ljuba žena, odpri mi!" "Pojdi kamor hočeš, nocoj ti ne odprem! Kaj sem ti sinoči povedala?" Lincoln nekoliko pomisli. "Pa vendar mi odpri! Imam ti veliko novico povedati!" "Kakšno? Kar povej mi jo zunaj!" "Izvoljen sem za predsednika Združenih držav!" "Vedela sem, da nisi dosti prida. Vendar doslej saj pil nisi. Sedaj pa vidim, da si se nocoj še napil, da govoriš take neumnosti. Sedaj ti pa prav gotovo ne odprem!" mu odgovori žena in zapre okno.

•

Učenjak Izak Newton je bil si-

cer zelo učen človek, vendar zelo raztresen in nepraktičen človek. Neki večer pride domov ves premrazen in ukaže služabniku zakuriti kamin v sobi. Da bi se ogrel, je sedel prav tik ognja, kjer je gorrel kup polen. Začelo ga je seveda peči. Ves nejevoljen pozvoni za služabnika. "Kaj pa misliš?" zakriči nad njim," da si tako zakuril? Zgorel bom. Peče me. Odmakni ogenj!" Služabnik, ki ga je poznal, se mu nasmehne. "Gospod Newton, takole bova naredila. Sedli boste nekoliko proč od ognja." Dvigne ga in prestavi stol proč od ognja. "Vidite, sedaj vas pa ne bo več peklo!" "Kako ste pametni!" ga pohvali Newton. "Jaz pa tega nisem vedel."

Francoski učenjak Viktor Hugo je bil zelo praznoveren. Posebno se je bal številke 13. Pariški župan je priredil slavnostno večerjo, na katero je povabil tudi V. Hugona. Gostje so se zbrali o pravem času. Ura je prišla za večerjo, toda dolgo jih župan ne povabi k mizi. Vsem je bilo nekoliko nerodno. Slednjič se ožji njegov osebni prijatelj ojunači in ga vpraša: "Gospod župan, ali sem prišel prezgodaj?" "Oprostite!" mu pošepče na uho županova žena. "Zgodila se je nesreča. Povabili smo 14 gostov, pa je štirinajsti tik pred večerjo sporočil, da ne more priti. Imamo pa gosta, ki bi takoj odšel, ko bi opazil, da nas je trinajst." — Par minut pozneje se ta prijatelj županov razgovarja z V. Hugonom. Tudi Hugo mu naredi opazko, zakaj čakajo? Prijatelj

mu zaupa in pove, kaj mu je županja povedala. "Imamo tu med seboj norca, ki veruje v nesrečno številko 13. Pa moramo radi njega čakati." "Gospod, oprostite! Jaz sem ta norec!" odgovori Hugo.

Premagali so ga. Kralj Henrik II. je bil ošaben in nadut vladar. Nikdar mu ni bilo dosti časti. Mestni očetje mesta Orleansa so imeli starodavno pravico, da so smeli, ko so bili pri kralju, sedeti, ko so vsi drugi morali vedno le stati. Henrik je dal naredbo, da morajo tudi mestni očetje Orleansa stati pred njim. Nekoč so morali predenj v zadevi mesta. Henrik je pa izvedel, da so sklenili, da se ne bodo udali tej naredbi, temveč se bodo sami usedli, če bi jim tudi on sedežev ne ponudil. Henrik je dal za njih sprejem zato odstraniti iz sprejemne dvorani vse stole in tako sprejel mestne očete. Toda, ko po prvem pozdravu niso videli stolov v dvorani, so se vsi vsedli kar na tla in tako s Henrikom govorili.

Velikemu učenjaku Kantu je nekoč na rokavu šiv popustil, da se je videla bela srajca. Znanec ga sreča in to opazi. Smehljaje mu pravi: "Tu ven pa učenost gleda!" "Neumnost pa notri!" mu odgovori učenjak in gre dalje.

Predolg govor. Govornik na shodu je govoril zelo dolgo ves navdušen. Po govoru vpraša navzoče, če so ga razumeli.

"Mi je prav žal, da vam moram povedati resnico, da ga nismo.

Konca vašega govora nismo razumeli, to pa zato, ker je bil preda-leč od začetka, ki smo ga pa že pozabili," mu pojasni predsednik shoda.

•

Kitajski cesar ni maral zdravnikov. Da bi jim to pokazal, je izdal naredbo, da mora vsak zdravnik imeti zvečer pred svojo hišo toliko luči prižganih, kolikor mu je tisto leto pacientov umrlo. Ne-koč zvečer pa sam zboli. Hitro pošlje služabnika po mestu, da naj gre pred hiše vseh zdravnikov, pred katero bo gorelo najmanj luči, naj ga pokliče, da pride na dvor. Služabnik najde zdravnika, kjer so gorele samo tri luči. Gre k nje-mu in ga pozove k cesarju. "Vi, gos-pod zdravnik, morate biti pa do-ber zdravnik. Samo trije pacienti so vam letos umrli," ga cesar po-hvali. "Zato sem ravno vas pokli-cal k sebi, da me ozdravite!" "Hvala za pohvalo!" odgovori zdravnik, ki je vedel, kako cesar sovraži zdravnike, in mu je bilo težko, da bi ga moral ravno on zdraviti. Mislil je zato že sam, ka-ko bi se ga odkrižal. "Koliko časa ste pa že zdravnik?" ga vprašuje cesar dalje. "Veličanstvo, šele od danes zjutraj!" mu hitro odgovo-ri. "Odidite!" mu ukaže cesar pre-strašen. "Služabnik, pokličite mi drugega!" Vesel odide zdravnik iz dvora.

•

Majhna razlika. Pri slavnostnem obedu v Ljubljani so namišljenega in prevzetnega bogatega meščana posadili pri mizi nasproti prepro-stemu "nižjemu" človeku, ki je bil

slučajno mesarjev sin. Med obe-dom se hoče meščan pošaliti s pre-prostim meščanom in mu pravi: "Slišal sem, da je bil vaš oče na-vadni mesar."

"Da, gospod, bil je. Najbrže ste me hoteli opozoriti na razliko med vašim očetom in mojim. Dobro jo čutim. Moj oče je teleta pobijal, vaš jih je vzgajal."

•

Zmota ni greh. Ženska, ki si je domišljala, kako je lepa, vpraša nekoč župnika: "Father, ogledo-vala sem se v ogledalu, kako sem lepa. Ali mislite, da je bil to greh?"

"Ne, nikakor! Zmota ni greh!"

•

Muhe. Nadvojvoda Karol pride na Gorenjskem v kmečko gostilno in si naroči obed. Seveda je bilo v sobi tudi veliko muh, ki bi bile ra-de prisedle k nadvojvodi in posta-le deležne njegovega okusnega obeda. Branil se jih je, koliko je mogel.

"Mati!", pravi gostilničarki, ko prinese novo jed, "pogrnite vendar za muhe drugo mizo, da bodo me-ne pustile pri miru! To je strašno, toliko muh v jedilnici!"

"Dobro, gospod, kakor ukaže-te!" odgovori gostilničarka in gre in pogrne sosedno mizo, na katero položi štiri krožnike.

"Prosim, gospod, storjeno je, ka-kor ste ukazali! Sedaj pa prosim, ukažite muham naj prisedejo!"

•

Vse je dandanes ponarejeno. Pokojni znani narodni slovenski poslanec kanonik Kljun je imel po-litični govor o gospodarstvu v Av-

striji. Povedal je v kako slabem stanju so državne blagajne, da je vse gospodarstvo umetno ponarejeno. Povedal je tudi to le šalo: V neki hiši so imeli veliko pojedino. Prijeten vonj jedil je privabil v sobo tudi tri muhe. Prva je sedla hitro na sladko pecivo, ki je bilo pa ponarejeno. Zastrupila se je in padla mrtva na mizo. Drugi je zadišalo sladko vince v steklenici in si ga je hotela privoščiti. Toda bilo je ponarenejo. Zastrupila se je in padla v vino. Ko je tretja muha to videla, se je bala sesti na kako jed. Razburjena je pa sedla na krožnik s strupom proti muham in pila tekočino. Ta je pa ostala živa, ker je bil tudi ta strup ponarejen.

●

Ni razumel. Turški beg je bil povabljen k glavarju v Sarajevu. Ko sta sedela v razgovoru, je seveda beg pljuval po bogatem karpetu po tleh. Glavar pomigne služabniku naj prinese pljuvalnik. Služabnik ga prinese in ga postavi na njegovo desnico, kamor je do sedaj pljuval. Toda beg je začel pljuvati na levo. Služabnik vzame pljuvalnik in ga hitro postavi na levo. Beg pa začne pljuvati pred se. Služabnik hitro postavi pljuvalnik pred njega. Bega to vjezi.

“Za božjo voljo, nesite to proč, drugače bom začel vanj pljuvati!”

●

Kaj se mu je sanjalo? Karol V., španski kralj, je bil na lovu, ko je začelo deževati. Oddaljil se je nekoliko od svojega spremstva. Da bi ne bil premočen je stopil v neko votlino, katero je opazil. Toda kako se prestraši, ko najde v votlini

štiri moške, ki so navidezno spali, pa se prebudili, ko je Karol vstopil.

“Dobrodošli!” ga eden izmed njih pozdravi, vstane in stopi k njemu.

“Spal sem, pa se mi je sanjalo, da sem bil oblečen prav s temle vašim plaščem!” mu reče smeje in mu potegne plašč z ramen.

“In meni se je sanjalo, da sem našel v vašem žepu napolnjeno denarnico! Kaj ko bi bilo to res?” pravi drugi in mu potegne iz žepa denarnico.

“In meni se je sanjalo, da sem nosil prav tako verižico okrog vratu, kakoršno nosite vi, gospod vitez,” pravi tretji in mu potegne z vratu zlato verižico.

“In meni se je sanjalo, da sem imel prav tako krasen, z zlatom okovan meč za pasom, kakor ga nosite vi,” pravi četrti in mu vzame meč.

Spremstvo je opazilo, da se je kralj oddaljil in so hiteli za njim. Prišli so mimo votline in slišali v nji glasen pogovor. Karol jih je opazil.

“Meni se je pa sanjalo,” pravi Karol, “da sem vas našel tukaj, pa da ste vsi viseli na vejah poleg te jame!”

Spremstvo plane v votlino in reši kralja, ki je dal takoj vse štiri obesiti.

●

Billy Sunday je bil slavni “evangelist”, nekak misijonar in je daljal “revivals”, misijone, po luteranskih cerkvah po Ameriki. V nekem mestu sta prišla k njegovemu govoru tudi dva brezverca, ki ste

se mu med celim govorom posme-
hovala, kar ga je zelo jezilo, ven-
dar se je premagal in končal svoj
govor, ne da bi ju opomnil. Po go-
voru stopi k njima in ju prijazno
pozdravi. "Pričakovala sva, da bo-
ste naredili kak čudež?" ga eden
norčavo vpraša. To je pa bilo Sun-
dayu preveč. "Ne, prijtelja, pri
nas ne delamo čudežev, ampak..."
močno zgrabi za vrat vsakega z
eno roko in ju vrže iz cerkve, "am-
pak, prijatelja, hudiče pa izga-
njamo!"

Sodnik: "Te ni sram biti tak
lenuh in postopač? Ali si že kedaj
v življenju zaslužil pošteno samo
en dolar?"

Postopač: "Da, gospod sodnik,
pri zdnjih volitvah, ko sem za vas
volil."

Na dražbi. Na javni dražbi je
imel biti izdražen tudi papagaj.
Nek vojak ga je hotel na vsaki na-
čin in ga je dražil. Pa vedno je
nekdo še več ponudil. Prišlo je že
do \$40, ko se nihče več ni oglasil.
Dobil ga je.

Ko vzame kletko, pravi dražbe-
niku: "Pa sem ga le dobil! Samo
malo predrago sem ga plačal.
Vprašanje je, če kaj govori?"

"Če kaj govori?" mu pravi za-
čuden dražbar. "To moraš pa ven-
dar ti najbolje vedeti, saj je bil
sam papagaj, ki ti ga je dražil!"

Mimo norišnice pripelje farmar
voz gnoja.

"Kam ga pa peljaš?" ga vpra-
ša norec za ograjo.

"Na jagode!" odgovori farmar.

"Kaj? Gnoj na jagode? Pri nas
pa davamo nanje sladkor!"

Konj, krava in osel so se srečali
na paši in se začeli prepirati, kdo
je največ doprinesel v zadnji voj-
ni za zmago.

Konj: Kaj bosta vida reveža!
Na vsaki način jaz. Nosil sem vo-
jake in vlačil kanone in amunicijo.
Še več kot avto!

Krava: Kaj boš ti? Kdo pa se
zmeni za konja danes? Ti spadaš
k večjemu še v kak muzej. Jaz sem
preživljala z mesom vse milijone
vojakov.

Osel (resno): Bežita, bežita!
Kaj bi tisto? Baharija brez pome-
na! Jaz sem največ doprinesel za
zadnjo svetovno vojno. Ko bi oslov
ne bilo na svetu, bi je sploh ne bilo.

Zakaj ima žirafa tako dolg
vrat? Kaj misliš?

Zato ker ima glavo tako visoko.

Kako je, brat?

Zanič?

Zakaj?

Pomisli! Milijon sem danes iz-
gubil!

Je to mogoče?

Da! Sinoči sem se tako dobro
počutil, da sem mislil, da sem mi-
lijonar. Danes se pa čutim kot pet
centov.

Oče svojemu lenemu sinu: Ko
je bil Washington v tvojih letih, je
bil že slaven inženir.

Sin: In ko je bil v tvojih letih,
je bil pa že predsednik Združenih
držav.

Uradnik je dobil od vlade v odlikovanje zlat križec, na katerega je bil zelo ponosen. Kadar je le smel, ga je nosil na svoji suknji. Tovariš, s katerim si nista bila dobra, mu je to zavidal.

“Tako? Odlikovan si bil, sem čital. Zlat križec?”

“Da!”

“Ali veš, kakšen razloček je sedaj med teboj in oslom?”

Jezno ga pogleda, ko čuti v teh besedah ost proti sebi.

“Ne vem!”

“Vidiš, prijatelj, razloček je ta, da osel nosi križ na rami, ti pa na prsih.”

“Hudoben si, prijatelj! Dobro, če tako hočeš, pa mi ti povej, kakšen je razloček med teboj in oslom?”

“Tovariš nekoliko pomisli?”
Kakšen razloček med menoj in oslom? — Tega pa ne vem?”

“Jaz tudi ne!” se mu porogljivo zasmee in gre naprej.

“**Solze norcev**”. Toliko hrume in kriče razni delavski voditelji že vse nazaj, od kar se je rodilo delavsko vprašanje, proti bogatinom, proti kapitalistom. Zakaj? To jasno pojasni slučaj velikega “delavskega voditelja” v Evropi, Bebela. Kar divjal je proti njim na shodi delavcev. Toda v Švici je imel pa mogočno posestvo s prekrasno palačo, kamor je hodil na počitnice. Vse samo delavski žulji.

Na svojem posestvu je imel tudi sloveč vinograd, kjer so mu pridelovali slovečo vino, ki so pa norčljivo imenovali “*Lacrimae stultorum*”, “solze norcev”. Vse to premoženje, vredno veliko milijonov,

je skupaj spravil s prispevki ubogih delavcev. Proti sebi kot bogatinu in kapitalistu pa ni nikdar rohnel.

Ko je propadla Nemčija, so časopisi poročali o ogromnem bogastvu, ki so si ga skupaj spravili voditelji nazijev “za veličino nemškega naroda”.

Koliko bogastva so si že, ali si ga še bodo spravili skupaj voditelji komunizma za “delavske koristi”, bo pa prihodnjost neki dan prav gotovo vedela poročati.

•

Miss Murphy je šla sredi popoldneva mimo cerkve in vstopila za kratko molitev. V klopi vidi mladega ameriškega časnika, ki pobožno moli. Slučajno gresta iz cerkve skupaj. Miss Murphy se ni mogla premagati, da bi ne pohvalila vojaka, da je šel v cerkev. “To je pa lepo, da mlad častnik tako pobožno moli v cerkvi.” Vojak zamrmra zahvalo za pohvalo. “Kaj pa delate v vojski?” ga vpraša. “Vojaški duhovnik sem!” pravi mirno vojak in odide.

•

Pomagalo je. Ameriški pesnik Hawthorne je bil naš konzul v Liverpoolu.

Nekoč pride na konzulat mlad fant in prosi, da bi ga poslali nazaj v Ameriko, češ, da je Amerikanec, da je na skrivnem zbežal od doma in prišel na Angleško, da bi poskusil svojo srečo. Sedaj je v stiski in si želi nazaj domov. Tajnik, vajen takih “storij”, mu ni hotel verjeti, da je Amerikanec. Dokazov pa fant nobenih ni imel. Odpraviti ga hoče, pa fant začne

jokati in prositi. Slednjič gre tajnik k Hawthornu, vprašat, kaj naj naredi? Hawthorne pokliče fanta k sebi.

"Amerikanec si, in hočeš prosto vožnjo v Ameriko?"

"Lepo prosim, gospod konzul!"

"Iz katere države pa si?"

"Iz Massachusetts."

"Iz katerega mesta?"

"Iz Salema."

"Tako, iz Salema si?" pravi konzul. Ostro ga pogleda v oči.

"Povej mi, fante, na čigavem vrtu si s svojimi tovariši kot deček kradel sadje?"

"Starega Folsoma."

"Dajte mu prosto vožnjo. Fant ne laže. Ko sem bil jaz deček, smo prav na tem vrtu tudi mi kradli sadje."

Fr. Ks. Meeško:

GREŠNIK

V tihi noči —
vse že spi,
grešnik bedi,
v boli pekoči
misli na Te,

Ti, ki z višine
gledaš na me,
v bolno srce,
v dušne globine —
smili se me!

Moj Bog!
o Bog.

Aristoteles, enako pogan, pravi: "Ljudje, ki trdijo, da ni Boga, so norci!"

SLOVENSKE NARODNE ORGANIZACIJE V AMERIKI:

Slovenska Narodna Podporna Jednota
(S. N. P. J.), Chicago, Ill.

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota
(K. S. K. J.), Joliet, Ill.

Ameriška Bratska Zveza (A. B. Z.),
Ely, Minnesota.

Slovenska Dobrodelna Zveza (S. D. Z.),
Cleveland, Ohio.

Jugoslovanska Podporna Zveza Sloga
(J. P. Z. S.), Milwaukee, Wis.

Družba Sv. Družine (D. S. D.),
Joliet, Illinois.

Slovenska Ženska Zveza (S. Ž. Z.),
Chicago, Illinois.

Zapadna Slovanska Zveza (Z. S. .),
Denver, Colorado.

SLOVENSKI LISTI V AMERIKI:

"AMERIŠKA DOMOVINA" (neodvisen katoliški dnevnik), izhaja v Cleveland, Ohio.

"AVE MARIA" (nabožni mesečnik), izhaja v Lemont, Ill.

"ENAKOPRAVNOST" (liberalni dnevnik), izhaja v Cleveland, Ohio.

"GLASILO K. S. K. JEDNOTE" (katoliški tednik), izhaja v Cleveland, Ohio.

"GLAS NARODA" (liberalen dnevnik), izhaja v New Yorku, N. Y.

"GLAS S. D. Z." (nepristranski tednik glasilo SWZ), izhaja v Cleveland, Ohio.

"JUGOSLOVANSKI OBZOR" (nepristranski polmesečnik), izhaja v Milwaukee, Wis.

NAŠE ŽUPNIJE V AMERIKI

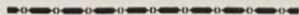
- Anaconda, Montana.** — Župnija sv. Petra in Pavla. (Škofija Helena). Župnik Rev. J. Pirnat.
- Barberton, Ohio.** — Župnija Presv. Srca (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Matija Jager.
- Bethlehem, Pa.** — Župnija sv. Jožefa, (Nadškofija Philadelphia, Pa.). Župnik Rev. Irenej Petričak OFM.
- Bridgeport, Conn.** — Župnija Sv. Križa. (Škofija Hartford). Župnik Rev. J. Pikutis.
- Bridgeville, Pa.** — Župnija sv. Barbare. (Škofija Pittsburgh). Župnik Rev. J. Pikutis.
- Calumet, Mich.** — Župnija sv. Jožefa (Škofija Marquette). Župnik Rev. Peter Šprajcar.
- Chicago, Ill.** — Župnija sv. Štefana. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. Leonard Bogolin OFM.
- Chicago, Ill.** — Župnija sv. Jurija. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. Aleks. Urankar OFM.
- Chisholm, Minn.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Duluth). Župnik Rev. J. Schiffrer.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Vida. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. Msgr. J. B. Ponikvar.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Lovrenca. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. kanonik J. J. Oman.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija Marije Vnebovzete. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. Msgr. Vitus Hribar.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Kristine. (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Anton Bombach.
- Denver, Colorado.** — Župnija sv. Rožnega venca. (Škofija Denver). Župnik John Judnič.
- Detroit, Mich.** — Župnija sv. Janeza Vianaja. (Škofija Detroit). Župnik Rev. Edward Gabrenja, O.F.M.
- Ely, Minn.** — Župnija sv. Antona. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Fr. Mihelčič.
- Eveleth, Minn.** — Župnija sv. Družine. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Alojzij Pirnat.
- Forest City, Pa.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Scranton). Župnik Rev. F. A. Jevnik.
- Gilbert, Minn.** — Župnija sv. Brigite. (Škofija Duluth). Župnik Rev. F. Sedej.
- Indianapolis, Ind.** — Župnija Presv. Trojice. Župnik Rev. J. Buchhold.
- Joliet, Illinois.** — Župnija sv. Jožefa. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. M. J. Butala.
- Johnstown, Pa.** — Župnija sv. Terezije. (Škofija Altoona). Župnik Rev. Augustine Svete OFM.
- Kansas City, Kans.** — Župnije sv. Družine. (Škofija Leavenworth). Rev. Heliodor Mejak.
- La Salle, Ill.** — Župnija sv. Roka. (Škofija Peoria). Župnik Rev. Štefan Kasso-vic.
- Leadville, Colo.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Denver). Župnik Rev. Špehar.
- Lorain, Ohio.** — Župnija sv. Cirila in Metoda. (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Milan Slaje.
- Milwaukee, Wis.** — Župnija sv. Janeza Evang. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. Anton Schiffrer.
- Meadesville, Mont.** — Župnija Božjega Odrešenika. (Škofija Helena). Župnik Rev. M. Pirnat.
- New York, N. Y.** — Župnija sv. Cirila. (Nadškofija New York). Župnik Rev. Marcel Marinshek OFM.

- New Duluth, Minn.** — župnija sv. Elizabete. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Michael Papež.
- Pittsburgh, Penna.** — župnija Marije Vnebovzete. (Škofija Pittsburgh). Župnik Rev. M. Kebe.
- Pueblo, Colo.** — župnija Marije Pomagaj. (Škofija Denver). Župnik Rev. Daniel Gnidica OSB.
- Rock Springs, Wyo.** — župnija sv. Cirila in Metoda. (Škofija Cheyenne). Župnik Rev. Albin Gnidovec.
- San Francisco, Calif.** — župnija Rojstva Gospodovega. (Škofija San Francisco). Župnik Rev. Vital Vodusek.
- Sheboygan, Wis.** — župnija sv. Cirila in Metoda. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. Louis F. Koren.
- Steelton, Pa.** — župnija sv. Petra. (Škofija Harrisburg). Župnik Rev. Michael Menko.
- St. Stephens (Rice), Minn.** — župnija sv. Štefana. (Škofija St. Cloud). Župnik Rev. John Trobec.
- Tower, Minn.** — župnija sv. Martina. (Škofija Duluth). Župnik Rev. John Jerše.
- Waukegan, Ill.** — župnija Matere Božje. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. M. J. Hiti.
- West Allis, Wis.** — župnija Marije Pomocnice. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. M. Setničar.
- Willard, Wis.** — župnija sv. Družine. (Škofija La Crosse). Župnik Rev. Bernard Ambrožič OFM.

SLOVENSKE ŠOLE V SEV. AMERIKI

- Bethlehem, Pa.** — Šola sv. Jožefa.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Chicago, Ill.** — Šola sv. Štefana.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Cleveland, O.** — Šola sv. Marije Vnebovz.
Učiteljice: sestre kongregacije Uršulin.
- Šola sv. Vida.** — Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk.
- Šola sv. Lovrencija.** — Učiteljice: sestre kongregacije sv. Dominika.
- Euclid, O.** Šola sv. Kristine.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Indianapolis, Ind.** — Šola presv. Trojice.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška.
- Joliet, Ill.** — Šola sv. Jožefa.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška.
- Kansas City, Kans.** — Šola sv. Družine.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- La Salle, Ill.** — Šola sv. Roka.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.
- Lorain, O.** — Šola sv. Cirila in Metoda.
Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk.
- Pittsburgh, Pa.** — Šola Matere Božje.
Učiteljice: sestre kongregacije Noterdamk.
- Pueblo, Colo.** — Šola Marije Pomagaj.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.
- Sheboygan, Wis.** — Šola sv. Cirila in Met.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Steelton, Pa.** — Šola sv. Petra.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Frančiška iz Lemonta.
- Waukegan, Ill.** — Šola Matere Božje.
Učiteljice: sestre kongregacije sv. Benedikta.

NASLOVNIK NAŠIH DUHOVNIKOV:

<p>AMBROŽIČ, REV. BERNARD, O.F.M.,
Holy Family Church,
Willard, Wis.</p>	<p>CELESNIK, REV. JOSEPH,
15519 Holmes Ave.
Cleveland, Ohio</p>
<p>BANDI, REV. BONAVENTURE, O.S.B.,
Holy Cross Abbey
Canon City, Colo.</p>	<p>CEPON, REV. MICHAEL,
520 W. 10th St.
Waukegan, Ill.</p>
<p>BARAGA, REV. FRANCIS,
6019 Glass Ave.
Cleveland 3, Ohio</p>	<p>CHERNE, REV. JAMES
St. Nicholas Hospital,
Sheboygan, Wis.</p>
<p>BASNIK, REV. ALBAN, O.S.B.,
550 Cowan Ave.
Jeanette, Penna.</p>	<p>CIMPERMAN, REV. VICTOR,
15519 Holmes, Ave.,
Cleveland, Ohio</p>
<p>BAZNIK, REV. LOUIS B.,
Chaplain
U. S. Army</p>	<p>DEMSHAR, REV. FERDINAD B.,
<i>novomašnik,</i>
škofija Pittsburgh, Penna.</p>
<p>BLAZIC, REV. J.
61 No. Mt. Vernon Ave.
Uniontown, Penna.</p>	<p>ESTOK, REV. GABRIEL, O.F.M.,
386 Geneva Ave., H. P.
Detroit, Mich.</p>
<p>BLENKUSH, REV. MATIJA,
632 Julian St.
Denver 8, Colo.</p>	<p>FERLIN, REV. JOHN, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.</p>
<p>BOGOLIN, REV. LEONARD, O.F.M.,
St. Stephen's Church,
Chicago, Ill.</p>	<p>FLAJNIK, REV. JOHN, O.C.,
6428 So. Dante Ave.
Chicago, Ill.</p>
<p>BOMBACH, REV. ANTHONY,
881 E. 222nd St.
Euclid, Ohio</p>	<p>GAMM, REV. JOSEPH M.,
708 Monroe St., N. E.,
Washington, D. C.</p>
<p>BORGOLA, REV. BONAV., O.F.M.,
St. Georger's Church,
So. Chicago, Ill.</p>	<p>GABRENJA, REV. EDWARD, O.F.M.,
386 Beneva Avenue,
Detroit, Mich.</p>
<p>BUTALA, REV. MATIJA,
416 No. Chicago St.
Joliet, Ill.</p>	<p>GNIDICA, REV. DANIEL, O.S.B.,
217 E. Mesa Ave.
Pueblo, Colo.</p>
<p>CADONIC, REV. DANIEL, O.F.M.,
Chaplain
U. S. Army</p>	<p>GNIDOVEC, REV. ALBIN,
633 Bridger Ave.
Rock Springs, Wyo.</p>
<p>CAGRAN, REV. JOSEPH, O.F.M.,
416 E. 5th Street,
Bethlehem, Penna.</p>	

- GOLOB, REV. MICHAEL,
450 Pine St.
Bridgeport, Conn.
- GOLOB, REV. JOSEPH, O.S.B.,
St. Martin's Abbey
Lacey, Wash.
- GOLOBIC, REV. HERMAN, O. Carm.,
306 No. Broadway
Leavenworth, Kansas
- GRABRIAN, REV. NICHOLAS, O.S.M.,
Our Lady of Sorrows Church
Ladysmith, Wis.
- GRABRIAN, REV. JOSEPH, O.S.M.,
22 Carteret Ave.
Carteret, N. J.
- GRABRIAN, REV. VICTOR, O.S.M.,
3121 Jackson Blvd.
Chicago, Ill.
- GRUDEN, REV. JOHN,
548 Lafond St.
St. Paul, Minn.
- HELIODOR, REV. MEJAK,
247 Orchard St.
Kansas City, Kan.
- HITI, REV. M. J.,
520 W. 10th St.
Waukegan, Ill.
- HOGUE, REV. THOMAS, O.F.M.,
1852 W. 22nd Place
Chicago, Ill.
- HOGUE, V. REV. BENEDICT, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.
- HOMAR, REV. ROMAN, O.S.B.,
M. H. Redeemer Church
Ogema, Minn.
- HRIBAR, RT. REV. VITUS,
15519 Holmes Ave.
Cleveland, Ohio
- JAGER, REV. MATIJA,
264 — 15th St., N. W.
Barberton, Ohio
- JERSHE, REV. JOHN,
St. Martin's Church
Tower, Minn.
- JEVNIK, REV. F. A.,
741 Delaware St.
Forest City, Penna.
- JOST, REV. K., O.S.M.,
11812 Ave. L
So. Chicago 17, Ill.
- JUDNICH, REV. JOHN,
4672 Pearl St.
Denver, Colo.
- JUDNICH, REV. JOSEPH,
5040 — 70th St.
San Diego 5, Calif.
- KAMIN, REV. JOHN J.,
Bentley Creek, Penna.
R.F.D. 2
Wellsburg, N. Y.
- KAPSEK, REV. JOHN,
307 — 3rd St.
Virginia, Minn.
- KEBE, REV. MATIJA,
223 — 57th St.
Pittsburgh, Penna.
- KOREN, REV. L.,
820 New Jersey St.
Sheboygan, Wis.
- KASSOVEC, REV. STEPHEN,
542 Crosat St.
La Salle, Ill.
- KUZMA, REV. G.
416 No. Chicago St.
Joliet, Ill.
- LATTJAK, REV. CLEMENT, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.
- LEKAN, REV. M., S.M.,
2605 Woodburn
Cincinnati, Ohio
- LOCNIKAR, REV. FLORIJA, O.S.B.,
St. Theodore's Church
Ponsford, Minn.
- LOCNIKAR, REV. JULIUS,
Assumption Abbey
Richardton, N. Dak.

- MACEK, REV. RUDOLPH,**
235 Glen St.
Glen Cove, L. I.
New York
- MADIC, REV. ALOYSIUS, O.F.M.,**
Box 608
Lemont, Ill.
- MADIC, REV. CHARLES, O.F.M.,**
464 Decker Ave.
Johnstown, Penna.
- MARINSHEK, REV. MARCELLUS, OFM**
62 St. Mark's Pl.
New York 3, N. Y.
- MAZIR, REV. FRANCIS,**
R. R. 2
Siegel, Ill.
- MIHELIC, REV. FRANCIS,**
St. Anthony's Church
Ely, Minn.
- MISSIA, REV. FRANCIS,**
2200 Grand Ave.
St. Paul, Minn.
- NOVAK, REV. JOHN,**
Help of Christians Church
Greenwood, Wis.
- NOVITT, REV. LEO, O.F.M.,**
Box 608
Lemont, Ill.
- OMAN, RT. REV. JOHN J.,**
3547 E. 80th St.
Cleveland, Ohio
- OMAN, REV. EDWIN,**
St. Cloud Hospital
St. Cloud, Minn.
- PAKIŽ, REV. RUDOLF,**
novomašnik,
Škofija Duluth, Minn.
- PAPESH, REV. FRANCIS,**
26 Montezuma Ave.
Cortez, Colo.
- PAPEZ, REV. MICHAEL,**
610 — 99th Ave. W.
Duluth 8, Minn.
- PETERNEL, REV. WARREN, O.F.M.,**
703 W. 5th Street,
Sioux City, Iowa
- PETRASIC, REV. MARTIN,**
5912 So. 36th St.
Omaha, Nebraska
- PETRIC, REV. PIUS, O.F.M.,**
464 Decker Ave.
Johnstown, Penna.
- PIRNAT, REV. ALOJZIJ,**
307 Adams St.
Eveleth, Minn.
- PIRNAT, RT. REV. JOHN,**
405 Adler St.
Anaconda, Mont.
- PIRNAT, REV. MICHAEL,**
1901 Leatherwood Ave.
Butte, Mont.
- PLAZNIK, REV. JOHN,**
Box 297
Morris, Ill.
- PODGORSEK, REV. FRANCIS,**
4746 Carey St.
E. Chicago, Ind.
- PODGORSEK, REV. HYACINTH, OFM.**
386 Geneva Ave.
Detroit, Mich.
- PONIKVAR, RT. REV. B. J.,**
6019 Glass Ave.
Cleveland, Ohio
- POTOCNIK, REV. ALOJZIJ,**
Box 315
Canon City, Colo.
- POZEK, REV. F., LLD,**
St. George's Church
W. Newton, Minn.
P. O. R. 1, New Ulm, Minn.
- PRAZNIK, REV. F.,**
3547 E. 80th St.
Cleveland 5, Ohio
- REZEK, RT. REV. A. J., LLD,**
107 Portage St.
Houghton, Mich.
- ROGAN, REV. RICHARD, O.F.M.,**
386 Geneva Ave., H. P.
Detroit, Mich.

ROGEL, REV. MICHAEL, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.

ROITZ, REV. ANTON, O.S.B.,
217 E. Mesa
Pueblo, Colo.

RUS, REV. GABRIEL, O.S.M.,
2605 Woodburn Ave.
Cincinnati, Ohio

SCHERINGER, REV. FRANK,
Sacred Heart Rectory
L'Anse, Mich.

SCHIFFRER, REV. JOHN,
St. Joseph's Church
Chisholm, Minn.

SCHIFFRER, REV. ANTON,
829 W. Mineral St.
Milwaukee, Wis.

SCHIFFRER, REV. VALENTINE,
St. Mark's Church
Shakopee, Minn.

SCHWEIGER, REV. FRANCIS,
St. Joseph's Church
Gilbert, Minn.

SEDEJ, REV. FRANCIS,
St. Bridget's Church
Graney, Minn.

SELAK, REV. JEROME, O.F.M.,
1852 W. 22nd Place
Chicago, Ill.

SETNICAR, REV. MATH., D.D.,
1210 So. 61st St., W. A.
Milwaukee, Wis.

SHIRCEL, REV. CYRIL, O.F.M., Ph. D.,
Box 608
Lemont, Ill.

SKUMAVEC, REV. MICHAEL,
novomašnik,
Škofija Sv. Cloud, Minn.

SLAJE, REV. MILAN,
1709 E. 31st St.
Lorain, Ohio

SLAPSAK, REV. JULIJ,
3547 E. 80th St.
Cleveland, Ohio

SMERKE, REV. JOSEPH, O.S.C.,
Sacred Heart Minor Seminary
Fort Wayne, Ind.

SMERKE, REV. JOHN, O.S.C.,
Sacred Heart Minor Seminary
Fort Wayne, Ind.

SMERKE, REV. FRANK, O.S.C.,
Crosier Priory & Seminary
Onamia, Minn.

SODJA, REV. MAKŠ,
3381 Fulton Rd.
Cleveland 9, Ohio

SOKLICH, REV. SEBASTIAN, T.O.R.,
4715 Sargent Rd.,
Washington, D. C.

SPRAJČER, REV. PETER,
St. Joseph's Church
Calumet, Mich.

SREBERNAK, REV. FRANK,
2701 Chicago Blvd.
Detroit, Mich.

STAREŠINIC, REV. EDBERT, O. Carm.,
6410 Dante Ave.
Chicago 37, Ill.

STAREŠINICH, REV. NICOLAS,
29 No. Broadway
Joliet, Ill.

STEFANIC, REV. J. A.,
2415 Mahoning Rd.
Canton, Ohio

STEPANICH, REV. M., O.F.M., S.T.D.,
Box 608,
Lemont, Ill.

STERBENTZ, REV. RALPH,
St. John Baptist Church,
Garden, Mich.

STRAGISHER, REV. RAPHAEL, OFM.,
Box 608,
Lemont, Ill.

STRAGISHER, REV. HENRY, T.O.R.,
34 James Street,
Keyser, W. Va.

STUKEL, REV. J.,
6001 So. Marshfield Av. e
Chicago, Ill.

- STUKEL, REV. MATH.,
686 James St.
St. Paul, Minn.
- SUSTERSICH, REV. STEFAN, O.S.B.,
Holy Cross Abbey
Canon City, Colo.
- SVETE, REV. AUGUSTINE, O.F.M.,
464 Decker Ave.
Johnstown, Penna.
- SVETE, REV. ANDREW, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.
- TARMAN, REV. WILLIAM,
St. Joseph's Church
Morrill, Minn.
P. O. R. 2, Foley, Minn.
- TOMAZIC, REV. ANTHONY,
St. Jude's Seminary,
Momence, Ill.
- TOMC, REV. VICTOR,
6019 Glass Ave.,
Cleveland, Ohio
- TRINKO, REV. JOHN V., O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.
- TROBEC, REV. JOSEPH,
St. Andrew's Church
Elk River, Minn.
- TROBEC, REV. JOHN,
R. 1
St. Joseph's, Minn.
- TRUNK, REV. G. J.,
California
- URANKAR, REV. ALEXANDER, OFM.,
9546 Ewing Ave.
So. Chicago, 17, Ill.
- VERHUNEC, REV. J.,
326 Munson Ave.
McKees Rock, Penna.
- VIRANT, REV. LUDWIG,
555 Lake St.
Madison, Ohio
- VODUSEK, REV. V.,
245 Linden Ave.
San Francisco, Calif.
- YAKES, REV. WILLIAM F.,
2040 — 14th St.
Detroit, Mich.
- YAKSIC, REV. MICHAEL,
Holy Ghost Apostolic College
Cornwells Heights, Penna.
- ZAGAR, REV. ALBERT,
24 Maryland Ave. Mill.
Pittsburgh, Penna.
- ZAKRAJSEK, REV. KAZIMIR, O.F.M.,
Box 608
Lemont, Ill.
- ZAPLOTNIK, RT. REV. JOHN, J.C.D.,
Holy Family Church
Lindsay, Nebr.
- ZELEZNIKAR, REV. MICHAEL,
Sacred Heart Church
Warsaw, Ill.
- ZLOGAR, REV. WILLIAM, O.F.M.,
464 Decker Ave.,
Johnstown, Penna.
- ZUPAN, REV. PETER, O.S.B.,
144 Church St.
St. Mary's, Penna.
- ZUPAN, REV. CYRIL, O.S.B.,
Box 315
Canon City, Colo.

VSEBINA KOLEDARJA L. 1947 PO STRANEH

Kraljica miru, prosi za nas! — P. Kazimir	stran 3
Koledarski del	20
Razni podatki	35
Cmokec poskokec — M. Kunčič	44
Protikatoliška gibanja v Ameriki	56
Škof dr. Gregorij Rožman — P. Kazimir.....	60
Gremo v Korotan — na božjo pot	63
Begunec — Fra. Bazilij	70
Pomoč božja je najbolj mila — K. Z.	88
Kruh sv. Antona — P. Marcel, O.F.M.	96
Zgodovina Šmarnic — P. Kazimir	97
"Eh! Kaj Papež!" — K. Z.	101
Tretji družabnik — P. Mirsek	108
Dve poti skozi življenje	112
Najboljši način vladanja	113
Kako je Kamničan snoval komunski raj v Ameriki — Msgr. Janez L. Zaplotnik.....	115
Iz življenja ameriških Slovencev	128
Špelarjev France — G. N.	152
Delo za zedinjenje Pravoslavnih Slovanov — Rev. Anton Mrkun.....	158
Moja življenska pot — Kazimir Zakrajšek	169
Kraljici Majnika — Mary Stušek	169
Zveza skupnih slovenskih oltarnih društev v Clevelandu, Ohio — Ga. Katherine Roberts	170
Zmagoviti pohod slovenske pesmi v Rimu — Fr. Žar	173
Pa se malo zasmejajmo!	177
Slovenske narodne organizacije v Ameriki	184
Slovenski listi v Ameriki	184
Naše župnije v Ameriki	185
Slovenske šole v Sev. Ameriki	186
Naslovnik naših duhovnikov	187

2861)

NAROČAJTE

EDINI KATOLIŠKI SLOVENSKI
DNEVNIK V AMERIKI

**AMERIŠKA
DOMOVINA**

6117 St. Clair Avenue
CLEVELAND, OHIO

